

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

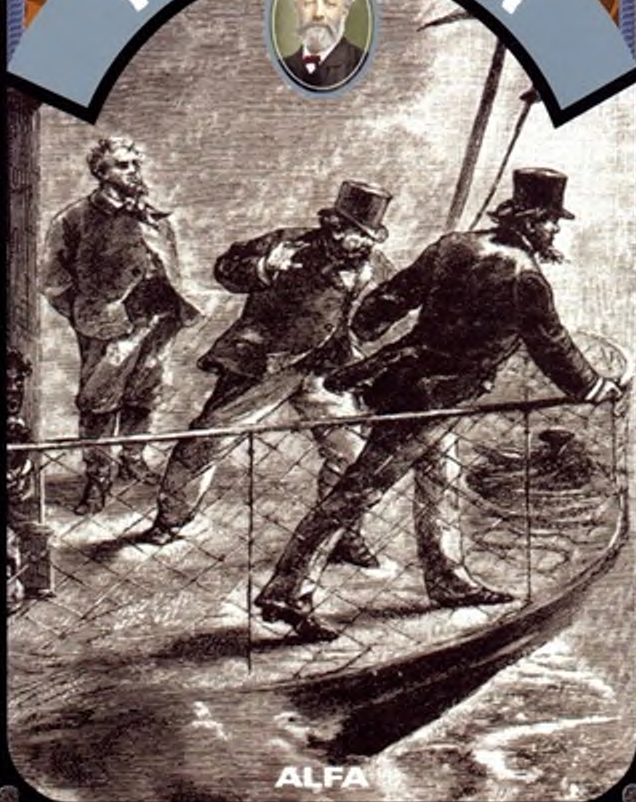
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 27

JULES VERNE
FATİH ROBUR

ALFA

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 27

FATİH ROBUR

Hava taşımacılığının geleceği havadan hafif aerostatlar da mı yoksa havadan ağır aeroneflerde midir? Weldon Enstitüsündeki bu sonu gelmez tartışmalara, Mühendis Robur isimli biri damgasını vurur; geleceğin aeroneflerde olduğunu iddia eder. Baloncuların hakaretler yağdırıp alay ederek kovduğu Robur, Albatros isimli aeronefiyle dünyanın göklerini kimin fethettiğini herkese gösterecektir.

Günümüzdeki uçakların atası sayılabilecek bir aracı on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında tasarlayarak zamana meydan okuyan ve hayal gücüyle bizi cezbeden Jules Verne, bu kez biliminsanlarının ortaya koyduklarına kendi çıkarlarını korumak için gözlerini ve kulaklarını kapayan bağnazları tiye alıyor.

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR

1 Buzlar Sfenksi	15 Zacharius Usta
2 Kaptan Grant'ın Çocukları	16 Dr. Ox'un Bir Fantezisi
3 Karpatlar Şatosu	17 Esrarlı Ada
4 Arzın Merkezine Seyahat	18 Çin'de Bir Çinlinin Başına Gelenler
5 Güzel San Turna	19 Buzlar Arasında Bir Kış
6 Seksen Günde Devri Âlem	20 Bütün Öyküler
7 Macellanya'da	21 Yüzen Şehir
8 Denizler Altında 20.000 Fersah	22 İki Yıl Okul Tatili
9 Balonla 5 Hafta	23 Dünyanın Ucundaki Fener
10 Yirminci Yüzyılda Paris	24 Güney Yıldızı
11 İnatçı Keraban	25 Chancellor
12 Begüm'ün Beş Yüz Milyonu	26 Yeşil Işın
13 Mişel Strogof	27 Fatih Robur
14 Mathias Sandorf	

ALFA

@alfakitap
f alfakitap

alfakitap
www.alfakitap.com

24.00

JV 27 FATİH ROBUR

JULES VERNE

1828 yılında Fransa'nın Nantes kentinde doğdu. Ailesinin isteğine uyarak hukuk diploması aldı. Şahsen tanıştığı Victor Hugo, Alexandre Dumas (Fils) gibi yazarların etkisinde tiyatro eserleri, şiirler yazdı. Yaşadığı bohem hayata kızan babasının maddi desteğini çekmesi üzerine geçimini yazarak karşılamaya karar verdi. 1863'te kaleme aldığı *XX. Yüzyılda Paris*'i yayıncısı Hetzel fazla uçuk bulup yayımlanmadı. Bir tarafa atılan bu müsveddeler ancak 1994'te bulunup yayımlanabildi. Bir tek bu kitaba bakarak bile günün bilimsel ve teknolojik gelişmelerinden hareketle yüz yıl sonraki gelişmelere ilişkin kestirimlerde bulunmakta Jules Verne'nin dünyada bir eşinin daha olmadığı görülür. Verne, "Olağanüstü Yolculuklar" üst başlığıyla yayımlanan romanlarında okurunu Fransa'dan başlayıp diğer Avrupa ülkelerinde, sonra Türkiye dahil Asya, Afrika, Amerika, Avustralya'da, kutuplarda, okyanuslardaki takımadalarda, derken gezegenimizin içinde yolculuğa çıkardıktan sonra Ay'a, daha sonra da Güneş Sistemine götürür. Fantastik sayılabilecek roman ve öykülerinin yanı sıra bilimkurgu sınırlarında dolaşanları da bulunmakla birlikte eserlerinin çoğunun yarı-bilimsel romanlar olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. 1905'te Amiens'de öldüğünde aralarında *Seksen Günde Devri Âlem*, *İki Yıl Okul Tatili*, *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* gibi dünyanın en çok okunmuş kitaplarının da bulunduğu, bir kısmı ölümünden sonra basılacak olan çok sayıda eser bırakmıştı. Eserlerinin sayısını tam olarak vermek zordur. Bilinen 54 romandan başka 22 öykü kitabı, inceleme kitapları bulunmaktadır.

BÜŞRA UÇAR

1992 yılında İstanbul'da doğdu. 2009 yılında Vefa Lisesini bitirdi. Ardından 2017 yılında Galatasaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünde eğitimini tamamladı; bu süreçte Fransa'nın Perpignan şehrinde Université de Perpignan Via Domitia'da altı aylık öğrenim gördü. Sosyal bilimler alanında Fransızca-Türkçe, İngilizce-Türkçe serbest çevirmen olarak başladığı çevirmenlik kariyerine özellikle edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında devam etmektedir.

Fatih Robur

Robur-le-Conquérant

© 2020, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın tüm yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Fransızcadan Çeviren Büşra Uçar

İllüstrasyonlar George Roux

Yayına Hazırlayan Esra Kökkılıç

Editör Seda Kutsal

Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt

Sayfa Tasarımı Yavuz Karakaş

ISBN 978-625-449-089-7

1. Basım: Ağustos 2020

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu İstanbul

Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 43949

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 27

Çeviren

BÜŞRA UÇAR

ALFA

Bilim dünyasının da
cahillerin de kafası karışır.

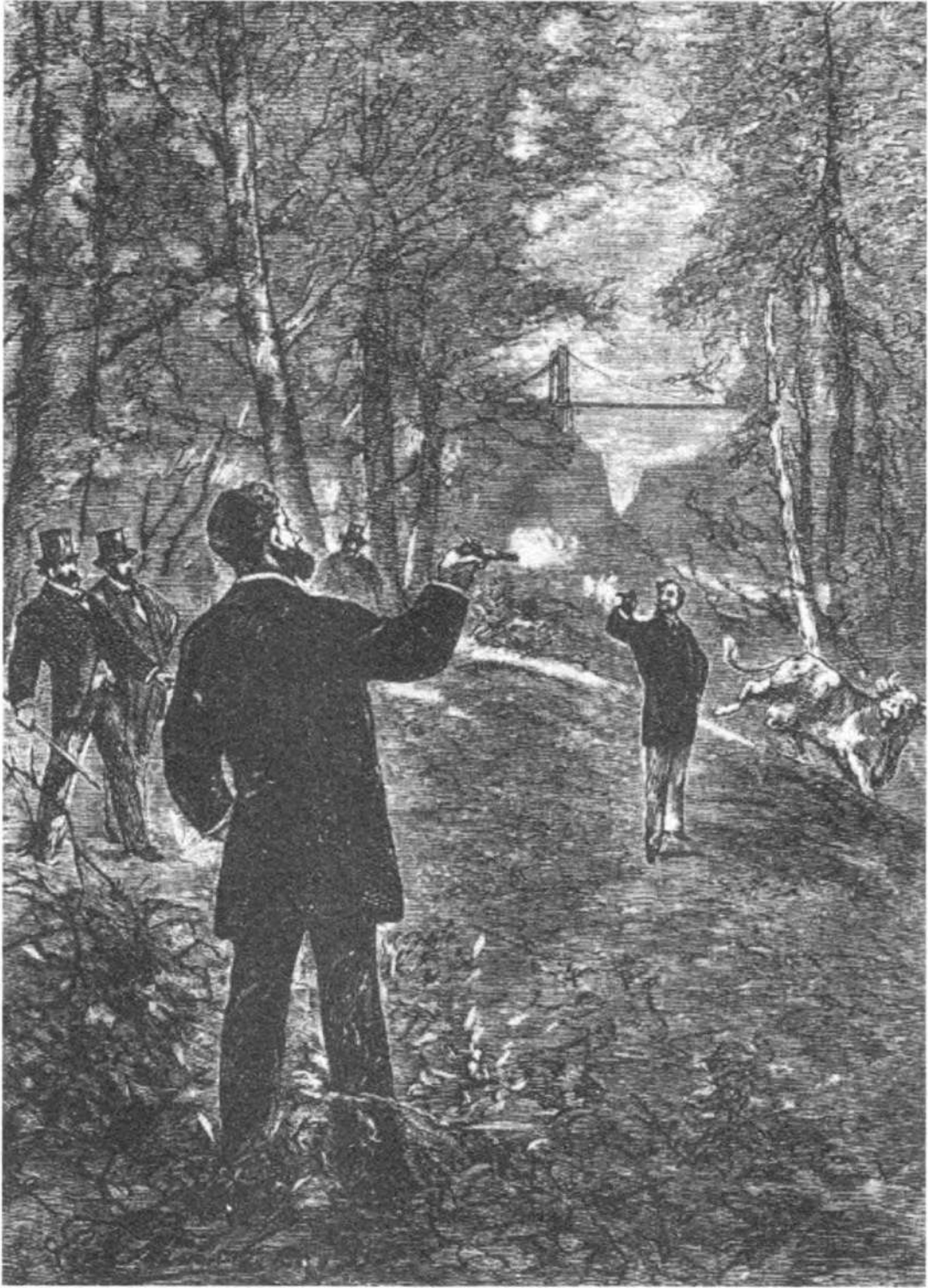

“Bam!... Bam!...”

Silah patlamaları neredeyse aynı zamanda duyulmuştu. Mermilerden biri elli adım ötede oradan geçen bir ineğin belkemiğine isabet etmişti. Oysa ineğin bu meseleyle hiçbir ilgisi yoktu.

İki rakip de vurulmamıştı.

Kimdi bu beyefendiler? Bilmiyoruz. Kuşkusuz, bilseydik isimlerini gelecek kuşaklara aktarmaya fırsatımız olurdu. Haklarında söylenebilecek tek şey yaşlı olanın İngiliz, genç olanınsa Amerikalı olduğuydu. Zavallı hayvanın en son nerede otladığını söyleyecek olursak, bundan daha kolayı yoktu: Niagara’nın sağ yakasında otlamıştı; şelalenin üç mil ötesinde bulunan, nehrin Amerika yakasını Kanada yakasına bağlayan o asma köprüden çok uzakta değildi.

İki rakip de vurulmamıştı.

İngiliz, Amerikalıya doğru ilerledi.

“Ben yine de bunun *Rule Britannia*’ olduğunu savunuyorum!” dedi.

* *Rule, Britannia* James Thomson’ın aynı adlı şiirinden beslenen vatansever bir İngiliz marşıdır. Kraliyet Donanmasıyla güçlü bir şekilde ilişkilidir, aynı zamanda İngiliz Ordusu tarafından da kullanılmaktadır –çn.

“Hayır! *Yankee Doodle!*” diye yanıtladı diğeri.

Tekrardan kavgaya tutuşacaklardı ki tanıklar-
dan biri –kuşkusuz sürüsünü korumaya çalışıyor-
du– araya girdi:

“*Rule Doodle* ya da *Yankee Britannia* olduğunu
farz edelim ve gidip kahvaltı edelim!”

Herkes memnun olsun diye Büyük Britanya
ile Amerika Birleşik Devletleri’nin ulusal şarkıları
arasındaki bu uzlaşa kabul edilmişti. Amerikalılar-
la İngilizler, Niagara’nın sol yakasını tırmandıktan
sonra Goat-Island Otelinde masalarına oturdular.
Burası iki şelale arasında tarafsız bir bölgeydi.
Haşlanmış yumurta, geleneksel jambon, soğuk
rostro, acı baharatlı turşular ve şelaleleri kışkandı-
racak kadar bol miktarda çayın huzurunda olduk-
ları için onları rahat bırakalım. Bu hikâyede tekrar
onlardan söz etmek pek ihtimal dahilinde değil.

Hangisi haklıydı? Amerikalı mı İngiliz mi? Bir
karara varmak zordu. Her halükârda bu düello-
nun bize gösterdiği şey, yaklaşık bir ay boyunca
herkesin kafasını karıştıran tuhaf bir olayın sade-
ce yeni kıtada değil, aynı zamanda eski kıtada da
insanların merakını ne kadar cezbedtiğidir.

“*Os sublime dedit coelumque tueri*”” demişti Ovidi-
us, insanoğlunun en büyük onuru hakkında. Ger-
çekten de insanın yerküre üzerinde ortaya çıkışın-
dan beri hiç bu kadar çok bakılmamıştı gökyüzüne.

* *Yankee Doodle* ilk kez Yedi Yıl Savaşları ve Amerikan Dev-
riminden önce ortaya çıkan bilindik bir Amerikan marşı-
dır –çn.

** “Tanrılar, insana muhteşem bir çehre verdi; cenneti izle-
sin, yıldızlara doğru baksın diye” –çn.

Bir önceki gece boyunca bir hava borazanı, Kanada'nın Ontario ve Erie gölleri arasında bulunan kısmı üzerinde bakırdan notalarını uza-ya yaymıştı. Kimileri *Yankee Doodle*'ı duymuştu bu seslerden, kimileri ise *Rule Britannia*'yı. Goat-Island'da bir kahvaltıyla sona eren şu Anglosaksonların kavgasının sebebi buydu. Belki de o ses, bu vatanperver marşlardan hiçbirisi değildi. Ama hiç kuşku götürmeyecek bir şey varsa o da bu tuhaf sesin, gökyüzünden yeryüzüne inmişe benzeyen özel bir tınısı olduğuydu.

Bir meleğin ya da bir başmeleğin çaldığı birtakım gök borazanlarının var olduğuna mı inanmalıydı? Yoksa bu, Tanrıça PHEME'nin onca şamatayla öttürdüğü o tumturaklı aleti çalan neşeli balon pilotları mıydı?

Hayır! Ortada ne balon vardı ne de balon pilotları. Göğün yukarı kısımlarında sıradışı bir olay gerçekleşiyordu, ne tabiatını ne de nedenini çözebildiğimiz bir olay. Bugün Amerika'nın üzerinde görünmüştü; kırk sekiz saat sonra Avrupa'nın üzerinde, sekiz gün sonra da Asya'da, Çin İmparatorluğunun üzerinde. Eğer bu borazan, kıyamet gününün geçişine işaret eden borazan değildiyse neydi?

Yani ister krallık olsun ister cumhuriyet, dünyanın tüm ülkelerinde giderilmesi gereken bir endişe vardı. Evinizde tuhaf ve anlaşılmaz birtakım sesler duymuş olsaydınız, bir an önce bu

* Yunan mitolojisinde şan ve şöhret tanrıçası. Elinde bir trompetle temsil edilir -çn.

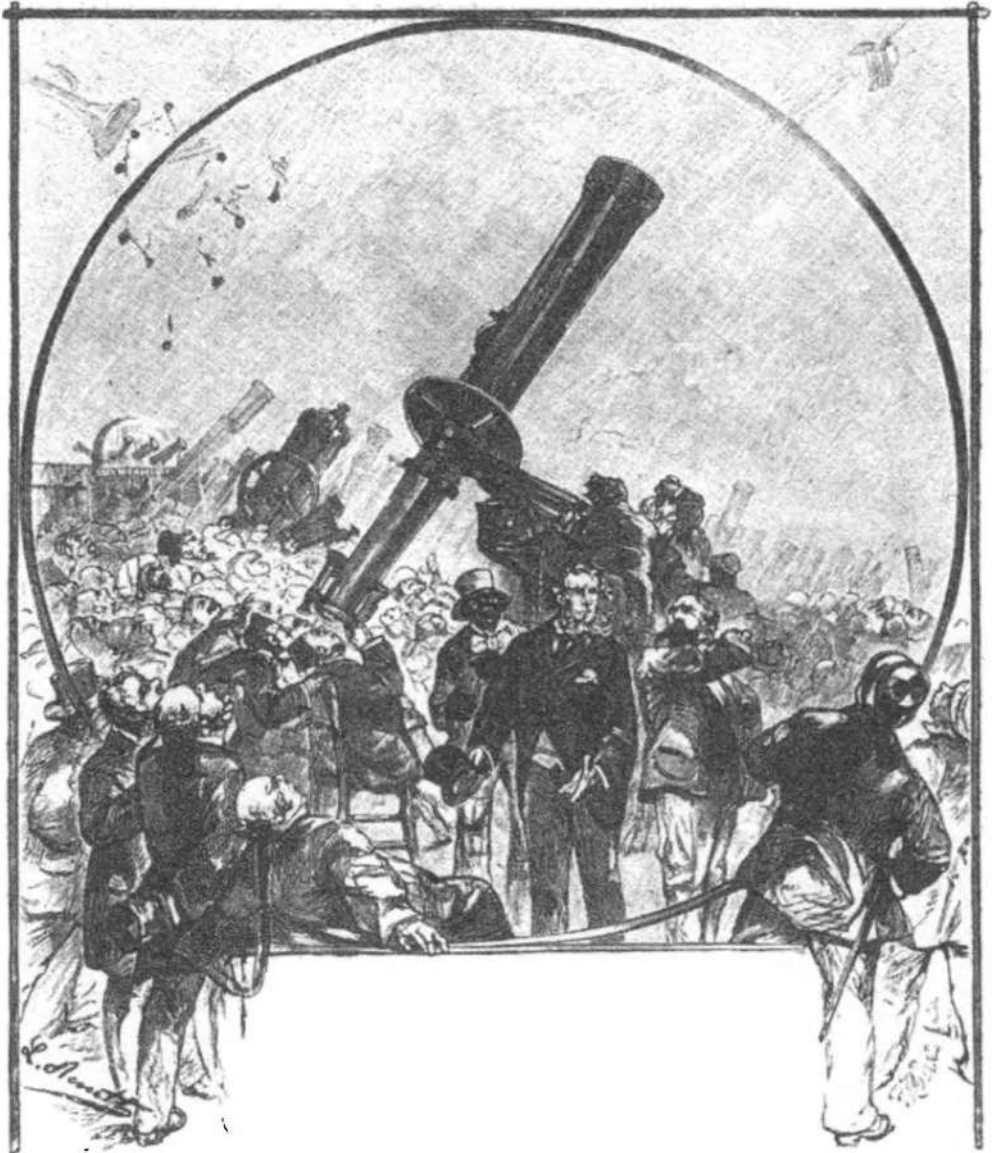
gürültünün sebebini araştırmaz mıydınız? Ve eğer araştırmanız sonuçsuz kalsaydı, evinizi bırakıp başka bir eve yerleşmez miydiniz? Kuşkusuz, evet! Ama burada ev, yerküreydi. Onu terk edip Ay'a, Mars'a, Venüs'e, Jüpiter'e ya da Güneş Sistemi'nin başka herhangi bir gezegenine gitmenin hiçbir yolu yoktu. Dolayısıyla neler olup bittiğini çözmek gerekiyordu ama sonsuz boşlukta değil, atmosferin katmanları içinde. Esasen, hava yoksa ses de yoktur; ortada bir ses olduğuna göre –yine şu meşhur borazan!– bu olay, yoğunluğu sürekli azalan ve yerküremizin en fazla on kilometre ötesine uzanan hava katmanında gerçekleşiyor olmalıydı.

Doğal olarak binlerce gazete bu sorunu kendine mal etmiş, her açıdan incelemiş, meseleyi aydınlatmış ya da karartmış, gerçek ya da sahte haberler öne sürmüştü, okuyucularını telaşa düşürmüştü ya da teskin etmiş ve son olarak –tiraj kaygısıyla– biraz olsun paniğe kapılmış kitleleri şaşkına çevirmişti. Birdenbire siyaset gözden düşmüştü, diğer meseleler de hiç olmadığı kadar gerilemişti. Peki, ne oluyordu?

Dünya çapında rasathanelere danışıldı. Eğer bir cevap veremiyorsa ne işe yarıyordu rasathaneler? Eğer üç yüz milyar kilometre ötedeki yıldızları ikiye, üçe bölen gökbilimciler yalnızca birkaç kilometrelik bir çapta gerçekleşen kozmik bir olayın sebebini bilemiyorlarsa ne işe yarıyorlardı?

Ayrıca, o güzel yaz geceleri esnasında gökyüzüne çevrilmiş teleskoplar, dürbünler, gözlükler olsa da her menzilde ve her büyüklükte aletin

merceğine dikilmiş gözler olsa da sorun açıklanamıyordu. Belki en azından yüz binlerce göz vardı; gökyüzünde çıplak gözle sayılabilecek yıldız sayısından on kat, yirmi kat fazlası vardı. Ama yok! Dünyanın her bir yanından eşzamanlı olarak gözlemlenen güneş tutulması bile böylesi bir muamele görmemişti.

Rasathaneler soruları yanıtlıyordu ama yanıtları yetersizdi. Her birinin fikri farklı farklıydı. Böylece, nisanın sonu mayısın başında bilim insanları dünyasında bir iç savaş patlak vermişti.

Paris rasathanesi epey ihtiyatlıydı. Rasathanenin hiçbir bölümü bir karara varamıyordu. Matematiksel astronomi servisinde durum gözlenmeye layık görülüyordu, meridyen operasyonları servisinde hiçbir şey bulunamamıştı, fiziksel gözlemler servisinde hiçbir şey seçilememişti, jeodezi servisinde hiçbir şey ayırt edilememişti, meteoroloji servisinde hiçbir şey sezilememişti, son olarak hesap uzmanları servisinde hiçbir şey görülememişti. En azından itirafları açık sözlüydü. Aynı açık sözlülük, Montsouris rasathanesi, Saint-Maur parkı manyetik istasyonu için de geçerliydi. Aynı dürüstlük meridyenler bürosu için de geçerliydi. Kuşkusuz, Fransız demek “açık sözlü” demektir.*

Taşra biraz daha olumluydu. 6 Mayıs 7 Mayısı bağlayan gece süresi yirmi saniyeyi geçmeyen, elektrik kaynaklı bir ışık görülmüş olabilir. Pic du Midi’de bu ışık akşam saat dokuz ile on arasında görülmüştü. Puy-de-Dôme meteoroloji rasathanesinde gece saat bir ile iki arasında fark edilmişti; Provence’ta, Ventoux dağında saat iki ile üç arasında, Nice’te üç ile dört arasında, son olarak Annecy, Bourget ve Léman arasında kalan Semnoz dağında, tan yerinin dağın doruğu üzerinde ağarmaya başladığı sırada görülmüştü.

Elbette bu gözlemleri bütünüyle reddetmeye lüzum yoktu. Işığın birkaç saatlik bir süre zar-

* Verne burada kelime oyunu yapar. “Fransız” kelimesinin etimolojik kökeni olarak “franc” kelimesi, “samimi, dürüst, açık sözlü” anlamlarına gelmektedir –çn.

fında –art arda– çeşitli noktalardan gözlemlendiği konusunda kimse şüphe duymuyordu. Yani ya ışık, Dünya atmosferini dolaşan pek çok kaynaktan geliyordu ya da eğer tek bir kaynaktan geliyorsa da bu kaynak saatte iki yüz kilometreye kadar ulaşan bir hızla hareket edebiliyordu.

Peki, gün içerisinde havada anormal bir şey görülmüş müydü?

Hayır.

Hiç değilse hava katmanları arasından borazanın sesi duyulmuş muydu?

Gündoğumu ile günbatımı arasında borazanın hiçbir çağrısı duyulmamıştı.

Birleşik Krallık'ta herkes çok şaşkıındı. Rasathaneler mutabık olamıyordu. Greenwich, Oxford'la anlaşmaya varamamıştı; öte yandan her ikisi de ortada bir şeyin olmadığını savunuyordu.

“Optik illüzyon!” diyordu biri.

Öbürü ise “Akustik illüzyon!” diye yanıtlıyordu.

Ve bunun üzerine tartıştılar. Her halükârda bu bir illüzyondu.

Berlin rasathanesinde, Viyana rasathanesinde, tartışmalar uluslararası karışıklıklara yol açma tehlikesini taşıyordu. Ama Rusya, Pulkovo rasathanesi müdürünün şahsında her ikisinin de haklı olduğunu kanıtlıyordu; mesele teoride imkânsız ama pratikte mümkün olan olayın niteliğini tanımlamak için hangi bakış açısını kullandıklarına bağlıydı.

İsveç'te, Saütis rasathanesinde; Appenzell, Righi, Gäbris kantonlarında; Tirol Alplerinin Saint Gotthard, Saint Bernard, Julier, Simplon, Zürih,

Somblick mevkilerinde kimsenin asla gerçekliğini gösteremediği bir olgu hakkında aşırı ihtiyatlı davranılıyordu ki bu da çok makuldü.

Ama İtalya'da, Vezüv meteoroloji istasyonlarında, eski Casa Inglese'nin içinde bulunan Etna mevkiinde, Monte Cavo'da, rasathaneler olayın gerçekliğini kabul etmekten geri durmadılar çünkü onu bir gündüz vakti küçük bir buhar kıvrımı şeklinde, bir gece vakti de akanyıldız şeklinde görebilmişlerdi. Öte yandan bunun ne olduğuna dair hiçbir şey bilmiyorlardı.

Esasında doğanın en akla uygun yasalarından biri gereği bu gizem bilim insanlarını yormaya başlamışken bu dünyanın büyük çoğunluğunu oluşturmuş, oluşturan ve oluşturacak olan acizlerin ve cahillerin ilgisini çekmeye, hatta onları ürkütmeye devam ediyordu. Ayın 26'sını 27'sine bağlayan gece Norveç'teki Kantokeino ve Finmark rasathanelerinde, ayın 28'ini 29'una bağlayan gece de Spitzberg'deki Isfjord rasathanesinde bir yandan Norveçliler, diğer yandan da İsveçliler ortak bir kanıya varamamış olsalardı gökbilimciler de meteorologlar da bu işle uğraşmaktan vazgeçecekti. Vardıkları kanı şuydu: Bir Aurora Borealis'in ortasında bir tür büyük bir kuş, bir gök canavarı belirmişti. Nasıl bir şey olduğunu belirlemek mümkün olmasa da etrafına bomba gibi patlayan cisimcikler saçtığına dair kuşku yoktu.

Avrupa, Finmark ve Spitberg istasyonlarında yapılan bu gözlemleri sorgulamayı pek istemiyordu. Ama tüm bunlarda en şaşılabilecek şey, İsveç-

lilerle Norveçlilerin herhangi bir konuda anlaşabilmiş olmalarıydı.

Güney Amerika'nın tüm rasathanelerinde, Brezilya'da, Peru'da, La Plata'da, Avustralya'da, Sidney'de, Adelaide'de, Melbourne'da bu sözde keşifle alay ediliyordu. Avustralyalıların alayı ise en bulaşıcı olanlarındandı.

Lafın kısası sadece bir meteorolojik istasyon şefi, çözümünün sebep olabileceği tüm alaylara rağmen bu soru karşısında olumlu bir tutum göstermişti. Bu kişi bir Çinliydi, Zi-Ka-Wey rasathanesinin müdürüydü; denizden en az elli kilometre ötede, temiz havayla dolu, engin bir ufka sahip geniş bir ovada yetişmişti.

“Söz konusu nesne yalnızca bir hava aracı, uçan bir makine olabilir!” diyordu.

Şaka gibiydi!

Bununla beraber, Eski Dünya'da tartışmalar bu kadar canlıysa, Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük alanı işgal ettiği Yeni Dünya'da neler olduğunu tahmin edin.

Bilindiği üzere bir Yanki dolambaçlı yollardan gitmez. Tek bir yolu seçer ve bu yol da genelde dosdoğru amaca giden yoldur. Amerika Federasyonu rasathaneleri de düşündüklerini söylemekte tereddüt etmemişti. Hedeflerini birbirlerinin gözlerine sokmamalarının sebebi, kullanmaya en çok ihtiyaç duydukları anda hedeflerini yerine koymalarının gerekmesiydi.

Bu tartışmalı mesele hakkında, Columbia ilçesindeki Washington rasathaneleri ile Massachusetts eyaletindeki Cambridge rasathanesi, Con-

necticut'taki Darmouth Üniversitesi rasathanesine ve Michigan'daki Aun-Arbor rasathanesine kafa tutuyordu. Tartışmaları, gözlemlenen cismin doğası hakkında değil o belirli gözlem anı hakkındaydı çünkü her ne kadar hareket halindeki bu gizemli cismin yörüngesi ufkun üzerinde ortalama bir yüksekliği işgal etse de hepsi; cismi aynı gece, aynı saat, aynı dakika, aynı saniye gördüklerini iddia ediyordu. Öte yandan Connecticut'tan Michigan'a, Massachusetts'ten Columbia'ya kadar olan mesafe o kadar uzaktı ki bu iki gözlemin aynı anda yapılması imkânsız sayılabilirdi.

New York eyaletinde bulunan Albany şehrindeki Dudley rasathanesi ile Askeri akademinin West Point rasathanesi, sözü edilen cismin dik yükselişi ve alçalışını hesaplayan bir belgeyle meslektaşlarının yanıldıklarını gösterdiler.

Ama daha sonrasında bu gözlemcilerin cisim hakkında yanıldıkları, cismin yalnızca atmosferin orta tabakasının içinden geçen büyük bir göktaşı olduğu kabul edildi. Öyleyse bu göktaşı söz konusu nesne olabilirdi. Öte yandan bir göktaşı nasıl borazan öttürebiliyordu?

Bu borazana gelecek olursak, o enfes melodisi beyhude yere akustik illüzyon mertebesine konmaya çalışılmıştı. Akustik illüzyon, kulağın en az göz kadar yanılabilmesi anlamına geliyordu. Oysa bir şey kesinlikle görülmüş, kesinlikle işitilmişti. Mayısın 12'sini 13'üne bağlayan gece –epey karanlık bir geceydi– Sheffield Fen okulundaki Yale Üniversitesi rasathaneleri, re majörde

dört vuruşluk müzikal bir ifadenin kimi ölçülerini çözebilmişlerdi ki bu ifade notası notasına, ritmi ritmine *Chant du Départ*'ın* nakaratıydı.

“Oldu!” diyordu şakacılar. “Meğer hava katmanlarının ortasında bir Fransız orkestrası çalıyormuş!”

Ama şaka yapmak, cevap vermek demek değildi. *Atlantic Iron Works Society* tarafından kurulan, astronomi ve meteoroloji hakkındaki görüşleri bilim dünyasında hâkim olan Boston rasathanesi de buna dikkat çekiyordu.

Ardından Cincinnati rasathanesi araya girdi; bu rasathane 1870 yılında Lookout dağı üzerinde, Bay Kilgoor'un cömertliği sayesinde kurulmuştu ve çiftyıldızlarla ilgili yaptığı mikrometrik ölçümleriyle epey meşhurdur. Rasathanenin müdürü tüm iyi niyetiyle ortada kesinlikle bir şeyin olduğunu, birbirine oldukça yakın zamanlarda atmosferin farklı noktalarında bir hareketli cismin ortaya çıktığını açıkladı ama bu cismin niteliği, boyutları, hızı, yörüngesi hakkında herhangi bir şeyin telaffuz edilmesi imkânsızdı.

Ardından pek meşhur bir gazete olan *New York Herald* gazetesi bir abonesinden aşağıdaki şekilde anonim bir mektup aldı:

“Ragginahralı Begüm'ün iki varisi, Franceville şehrindeki şu Doktor Sarrasin ile Stahlstadt şehrindeki –her iki şehir de Amerika Birleşik Devletleri'nde, Oregon'un güney kısmında bu-

* *Chant du Départ* 1794 yılında Étienne Nicolas Méhul ve Marie-Joseph Chénier tarafından yazılmış devrimci bir şarkıdır –çn.

lunmaktadır– Alman mühendis Herr Schultze arasındaki rekabet unutulmamıştır.*

Herr Schultze'nin Franceville'i yıkmak amacıyla, şehrin üzerine düşüp tek seferde imha edecek korkunç bir alet yarattığı da unutulamaz.

Yine unutulamaz olan bir şey daha var ki o da canavar-topun ağzından ilk çıkış hızı yanlış hesaplanmış olan bu aletin, sıradan mermilerin hızından altı kat daha fazla bir hızla –yani saatte yedi yüz yirmi beş kilometrelik bir hızla– ateşlendiği, lakin bir daha yeryüzüne düşmeyen mermi-nin göktaş haline gelip yerküremizin etrafında döndüğü ve sonsuza dek dönecek olduğudur.

Niçin varlığı inkâr edilemeyen söz konusu bu cisim o mermi olmasın?

Ne kıvrak zekâlıydı şu *New York Herald* abonesi. Peki ya borazan? Herr Schultze'nin mermisinde borazan yoktu ki!

Yani bu açıklamaların hiçbiri hiçbir şey açıklamıyor, gözlemcilerin hiçbiri doğru düzgün gözlemleyemiyordu.

Geriye bir tek Zi-Ka-Wey müdürünün öne sürdüğü varsayım kalıyordu. Ama bu da bir Çinlinin fikriydi en nihayetinde!

Sanılmasın ki ne Eski Dünya'da ne de Yeni Dünya'da bu konuda tatmin edici bir sonuca varılabildi. Hayır! Tartışmalar hız kesmeden devam ediyordu ama bir anlaşma sağlanamıyordu. Ancak bir duraklama dönemi olmuştu. Birkaç gün

* Burada Jules Verne'in *Begüm'ün Beş Yüz Milyonu* adlı eserine gönderme yapılmaktadır –çn.

boyunca göktaşı ya da başka herhangi bir nesne görülmemiş, havada herhangi bir borazan sesi işitilmemişti. O zaman cisim, dünya üzerinde – mesela deniz gibi– izi bulunması zor bir noktaya mı düşmüştü? Atlantik'in, Pasifik'in ya da Hint Okyanusunun derinliklerinde mi yatıyordu? Bu konuda ne söylenebilirdi?

Fakat daha sonra, 2 ile 9 Haziran arasında, tek bir kozmik olayın varlığıyla açıklanamayacak bir dizi yeni olay daha ortaya çıktı.

Sekiz gün içerisinde Hamburglular, Aziz Michel Kulesinin tepesinde; Türkler, Aya Sofya'nın en yüksek minaresinde; Rouenliler, katedrallerinin metalik çan kulesinin üzerinde; Strasbourglular, kiliselerinin tepesinde; Amerikalılar, Özgürlük Heykeli'nin başının üzerinde, Hudson'ın girişinde, Boston'daki Bunker Hill Anıtının tepesinde; Çinliler, Kanton'daki Beş Yüz Cin Tapınağının tepesinde; Hintliler, Thanjavur Tapınağının piramidinin on altıncı katında; San Pietrolular, Roma'daki Aziz Pietro Bazilikası haçının üzerinde; İngilizler, Londra'daki Aziz Paul Katedrali haçının üzerinde; Mısırlılar, Büyük Gize Piramidinin sivri köşesinde; Parisliler, 1889 fuarında sergilenen, üç yüz metre yüksekliğindeki demirden kulenin paratonerinde; her biri, tüm bu erişilmez noktaların üzerinde dalgalanan bir bayrak görebilmişti.

Bu bayrak siyah etamindendi, yıldızlarla beze-
liydi ve ortasında altın rengi bir güneş vardı.

* Verne burada Eiffel Kulesini kastetmektedir –çn.

*Weldon Enstitüsü üyeleri tartışır
ve bir sonuca varamaz.*

“Ve her kim aksini söyleyecek olursa...”

“Demek öyle! İyi de aksi söylenmesi gereken yerde söylenir!”

“Hem de sizin tehditlerinize rağmen!”

“Sözlerinize dikkat edin Bat Fyn!”

“Siz de kendi sözlerinize dikkat edin Prudent Amca!”

“Ben pervanenin arkada olması gerektiğini savunuyorum!”

Elli kişi tek ses halinde “Biz de, biz de!” diye karşılık verdi.

“Hayır! Pervane önde olmalı!” diye bağırdı Phil Evans.

Diğer elli kişi de bir o kadar gür bir şekilde “Önde olmalı!” diye karşılık verdi.

“Asla sizinle aynı fikirde olmayacağız!”

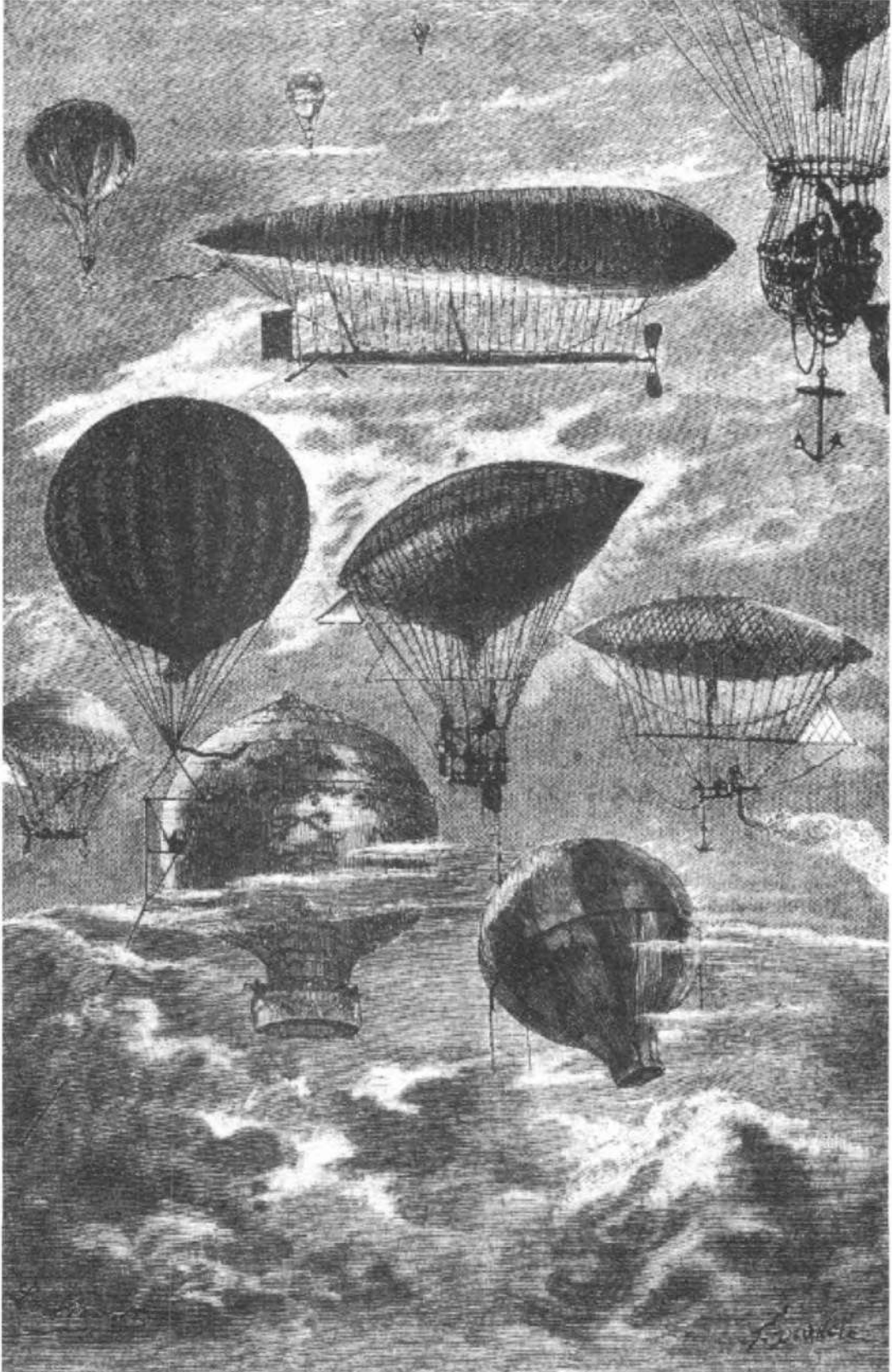
“Asla! Asla!”

“Öyleyse neden kavga ediyoruz?”

“Bu bir kavga değil, tartışma!”

Toplantı odasını yaklaşık on beş dakikadır dolduran iğnelemeleri, azarlamaları, bağırış çığırışları duyan birisi bunun bir tartışma olduğuna inanmazdı.

Doğrusu bu toplantı odası Weldon Enstitüsü'nün en büyük odasıydı. Tüm enstitülerin en meşhuru olan Weldon Enstitüsü, ABD'nin Pennsylvania eyaletinde Philadelphia şehrinde Walnut sokagında kurulmuştu.

Balonlar sorusu.

Bir önceki gün şehirde sokak lambacısı seçimi ile ilgili sokak gösterileri, gürültülü mitingler, karşılıklı silahlı çatışmalar meydana gelmişti. Bu da hâlâ yatıştırılamayan bir taşkınlığa yol açmıştı ki Weldon Enstitüsü üyelerinin az önce sergilediği kargaşa da buradan kaynaklanıyor olabilirdi. Bununla birlikte bu sadece balon taraftarlarının bir toplantısı değil, ayrıca merak uyandıran balonların yönü gibi bir sorunun tartışıldığı –o dönemde bile– bir toplantıydı.

Bu olaylar ABD'nin şehirlerinden birinde yaşanıyordu; bu şehrin gelişimi New York'tan, Chicago'dan, Cincinnati'den, San Francisco'dan bile hızlı gerçekleşmişti. Bununla beraber bu şehir ne bir liman şehriydi ne bir kömür madeni ya da petrol merkezi ne üretim alanı ne de bir demiryolu raylarının son durağı; Berlin'den, Manchester'dan Edinburgh'dan, Viyana'dan, Petersburg'dan, Dublin'den daha büyük bir şehirdi. İngiltere'nin başkentindeki yedi parkın toplamı kadar büyük bir parka sahipti; son olarak, nüfusu yaklaşık bir milyon iki yüz bin kişiydi ve Londra, Paris, New York'tan sonra dünyanın dördüncü şehri olduğu söyleniyordu.

Philadelphia büyük görünümlü evleriyle, rakip tanımayan kamu kurumlarıyla birlikte neredeyse mermer kadar katı bir şehirdi. Yeni Dünya'nın tüm yüksekokulları arasından en önemlisi Girard College'dı ve o da Philadelphia'da bulunuyordu. Dünyanın en büyük demir köprüsü Schuylkill nehrinin üzerine kurulan köprüydü ve Philadelphia'daydı. Farmasonlara ait en güzel tapınak Mason Tapınağıydı ve Philadelphia'daydı. Son ola-

rak, en büyük hava seyrüseferi mensupları kulübü de Philadelphia'daydı. Şayet bu 12 Haziran gecesi kulübü ziyaret etmek isteseydiniz belki birtakım eğlencelerle karşılaşabilirdiniz.

Bu büyük odada bir başkanın yüce otoritesi altında –hepsinin başında şapka bulunan– yüz adet balon pilotu hareket ediyor, çırpınıp duruyor, el kol hareketleri yapıyor, konuşuyor, tartışıyor, kavga ediyordu. Başkana bir sekreter, bir de veznedar yardım ediyordu. Bu insanlar meslekten mühendis değillerdi. Hayır, sadece aerostatlarla ilgilenen amatörlerdi ama bunlar, bilhassa aerostatların yerine “havadan daha ağır” araçları, uçan makineleri, hava gemileri ve türevi şeyleri getirmeye çalışanlara karşı öfkeli, düşmanlık besleyen amatörlerdi. Bu yürekli insanların balonun yönünü bile bulamamaları mümkündü. Zaten başkanları da bu insanları yönetmekte biraz güçlük çekiyordu.

Philadelphia'da epey tanınmış biri olan bu başkan, meşhur Prudent Amca'ydı. Prudent, onun soyadıydı. Amca sıfatına gelecek olursak, bu sıfat hiç yeğene sahip olunmadan da amca olunabilen Amerika için şaşırtıcı sayılmazdı. Nasıl ki başka yerlerde hiç ebeveynlik yapmamış insanlara baba denilebiliyorsa, burada da amca denilebiliyordu.

Prudent Amca saygıdeğer bir kişilikti ve soyadının aksine gözü pekliği ile anılırdı.* Oldukça zengindi ve bu durumun ABD'de bile hiçbir

* Prudent Fransızcada “ihtiyatlı, tedbirli” anlamlarına gelir –çn.

sakıncası yoktu. Niagara şelaleleri hisselerinden büyük bir pay sahibi olup zengin olmaması mümkün müydü? O dönemde şelalelerin işletilmesi için Buffalo'da bir mühendislik şirketi kurulmuştu. Harikulade bir işti. Niagara'nın saniyede boşalttığı yedi bin beş yüz metre küp su, yedi milyon beygir gücü üretiyordu. Şelalenin beş yüz kilometrelik menzilinde bulunan tüm fabrikalara dağıtılan bu muazzam güç, yıllık olarak bir buçuk milyar frank tasarruf ettiriyordu ki bu paranın bir kısmı şirketin kasasına, özellikle de Prudent Amca'nın cebine giriyordu. Öte yandan Prudent Amca bekârdı, basit bir hayat sürüyordu, evinde uşağı Frycollin dışında hiçbir hizmetçisi yoktu ve bu uşak da böyle gözü pek bir adamın hizmetinde olmayı hiç hak etmiyordu. Bu türden tuhaflıklar mevcuttu.

Söylemeye gerek yok ki Prudent Amca zengin olduğu için pek çok dostu vardı ama kulübün başkanı olduğu için düşmanları da vardı. Bu durumunu kıskanan herkes düşmandı. En çetin düşmanları arasından Weldon Enstitüsünün sekreterinden bahsetmemek olmaz.

Bu adam Phil Evans'tı, Walton Watch Company'yi yönettiği için yine çok zengin olan biriydi. Bu şirketin, günde beş yüz mekanik hareket üreten ve İsveç'in ürünleriyle kıyaslanabilecek ürünler ortaya koyan önemli bir saat fabrikası vardı. Yani Phil Evans ABD'nin, hatta dünyanın en mutlu adamı sayılabilirdi; eğer Prudent Amca olmasaydı. O da Prudent Amca gibi kırk beş yaşındaydı, onun gibi oldukça sağlıklıydı, onun gibi tartışıl-

maz bir cesarete sahipti, onun gibi bekarlığın mutlak faydalarını evliliğin şüpheli faydalarına yeğlemek konusunda pek endişesi yoktu. Bu iki insan birbirlerini anlamak üzere yaratılmışlardı ama anlaşıyorlardı ve şunu söylemek gerekir ki her ikisi de aşırı sert bir kişiliğe sahipti, biri sıcaksa diğeri soğuktu; sıcak olan Prudent Amca, soğuk olan ise Phil Evans'tı.

Peki, neden Phil Evans kulüp başkanı olarak seçilmemişti? Oylar Prudent Amca ile Phil Evans arasında eşit bölünmüştü. Yirmi kere oylamaya gidilmiş, yirmi kere de ne biri ne de diğeri için çoğunluk sağlanabilmişti. İki adayın ömürlerinden bile daha uzun sürebilecek sıkıcı bir durumdu.

Bu nedenle kulüp üyelerinden biri oy eşitliğinin giderilmesi önerisinde bulundu. Bu kişi, Weldon Enstitüsünün veznedarı Jem Cip'ti. Jem Cip inançlı bir vejetaryendi; başka bir deyişle, yarı Brahman yarı Müslüman olan şu sebzecilerden, herhangi bir hayvansal gıdayı, fermente likörü yasak sayanlardan biriydi; bu zararsız kaçıkların dinini meşhur eden Newmanların, Pitmanların, Wardların, Davielerin' rakibiydi.

Hal böyleyken kulübün bir başka üyesi olan William T. Forbes, Jem Cip'i destekledi. William

* 1847'de Büyük Britanya'da kurulan Vejetaryen Topluluğu, Verne'in hayatı boyunca ilgisini çekmiştir. Francis William Newman (1805-1897), Sir Isaac Pitman (1813-1897), William Gibson Ward (1819-1882) ve John Davie (1800-1891), topluluğun Viktorya Dönemindeki en önde gelen üyeleri arasındaydı. Topluluğun pek çok üyesi gibi bu dördü de aynı zamanda içki içmeyen insanlardı ki bu da Verne'in fermente edilmiş likör yorumunu açıklıyor -çn.

T. Forbes,* kumaş parçalarını sülfürik asitle işleyerek glikoz üreten –bu sayede eski çamaşırlardan şeker üretilebiliyordu– büyük bir fabrikanın müdürüydü. İtibarlı bir adamdı şu William T. Forbes, Bayan Dorothée ya da Doll ve Bayan Martha ya da Mat isimlerinde iki alımlı evde kalmış kızın babasıydı, bu kızlar Philadelphia’nın en iyi cemiyetlerinden birine ön ayak olmuştu.

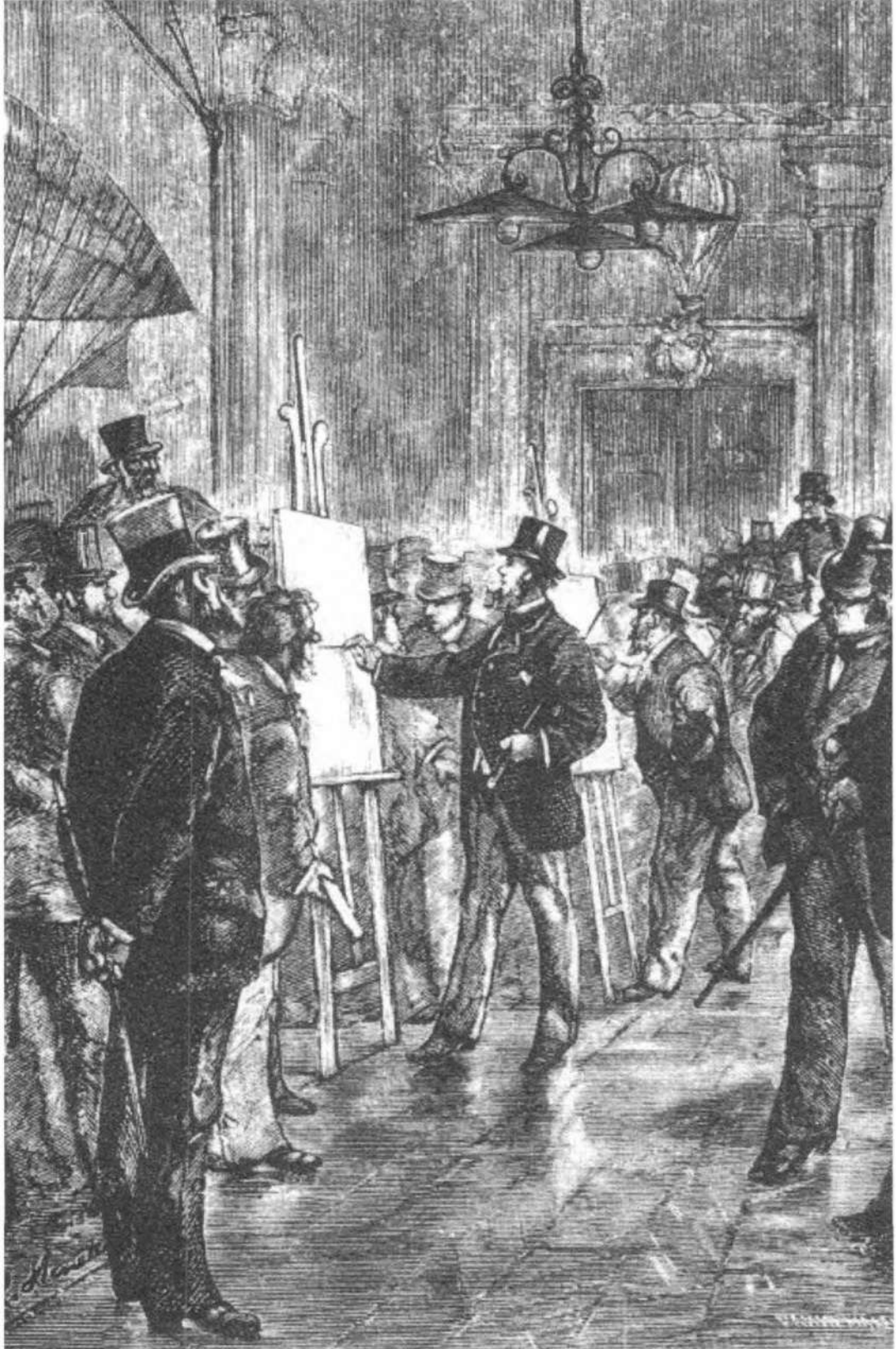
William T. Forbes ve başka birkaç kişinin daha desteklediği Jem Cip’in önerisi konusunda, kulüp başkanının “orta nokta” yöntemine göre seçilmesine karar verildi.

Aslında böyle bir seçim yöntemi, en saygıdeğer olanın seçilmesi gerektiği tüm durumlarda uygulanabilirdi ve sağduyulu Amerikalıların bir kısmı, Amerika Birleşik Devletleri Cumhuriyetinin başkan seçiminde bu yöntemi kullanmayı hayal etmeye başlamıştı bile.

Tamamen beyaz olan iki tablonun üzerine siyah birer çizgi çekildi. Her bir çizginin uzunluğu matematiksel olarak eşitti çünkü çizgiler, adeta bir nirengi işleminin ilk üçgeninin tabanı kadar titizlikle çizilmişti. Bunun ardından aynı gün içinde iki tablo, toplantı odasının ortasında gösterildikten sonra iki rakip ellerine ince birer ok aldı ve her biri kendi payına düşen tabloya eşzamanlı olarak yürüdü. Elindeki oku çizginin ortasına kim daha yakından isabet ettirdiyse, Weldon Enstitüsünün başkanı ilan edilecekti.

* Fourbe Fransızcada “düzenbaz” anlamına gelir ki Forbes ismi de bu karakterin mesleği hakkında Verne’in yorumu sayılabilir –çn.

Söylemeye gerek yok: Bu işlem bir anda yapılmalıydı; işaret noktalarına, deneme atışlarına izin yoktu; rakipler sadece gözlerine güvenebilirdi. Deyim yerindeyse, gözünü pergel gibi kullanmak gerekiyordu; bütün mesele buydu.

Prudent Amca okunu fırlattı.

Phil Evans elindeki oku fırlatınca Prudent Amca da kendisininkini fırlatmıştı. Sonra, iki rakipten hangisinin orta noktaya daha çok yaklaştığına karar vermek için ölçüm yapıldı.

Mucize gibiydi! Atışlar o kadar isabetliydi ki aralarındaki fark hesaplanamayacak kadar ufaktı. Çizginin tam olarak matematiksel orta noktası olmasa bile arada çok belirsiz bir fark vardı ve her ikisi de aynı noktadaymış gibi görünüyordu.

Toplantıdakilerin canı çok sıkılmıştı.

Neyse ki üyelerden biri olan Truk Milnor, ölçümlerin Bay Perreaux'nun mikrometrik makinesinin yöntemleriyle derecelendirilmiş bir cetvel aracılığıyla yeniden yapılması konusunda ısrar etti. Bu makine, milimetreyi bin beş yüz parçaya bölmeye olanak tanıyordu. Milimetrenin bin beş yüzde birini bir elmas çizimiyle veren bu cetvel, ölçümlerin yeniden yapılmasını sağladı ve bölmeleri bir mikroskop yardımıyla okuduktan sonra aşağıdaki sonuç elde edildi:

Prudent Amca orta noktaya milimetrenin dokuz binde biri kadar yaklaşmışken, Phil Evans on üç bin beş yüzde biri kadar yaklaşmıştı.

İşte böylece Prudent Amca kulübün başkanı ilan edilirken Phil Evans, Weldon Enstitüsünün sadece sekreteri olabilmişti.

Milimetrenin dört bin beş yüzde biri kadarlık bir fark, Phil Evans'ın Prudent Amca'ya gizli olsa da epey acımasız bir düşmanlık beslemesine yetmişti.

O dönemde, on dokuzuncu yüzyılın son çeyreğinde yapılan deneylerden sonra yönlendirilebilir

balon sorunu ilerleme kaydetmemiş değildi. Uskur pervaneleriyle donatılmış balon sepetleri 1852'de Henry Giffard'ın uzun biçimli aerostatlarına, 1872'de Dupuy de Lôme'un aerostatlarına, 1883'te Tissandier kardeşlerin aerostatlarına, 1884'te Kaptan Krebs ile Kaptan Renard'ın aerostatlarına tutturulmuştu ki ortaya çıkan sonuçlar dikkate alınması gereken sonuçlardı. Ama kendilerinden daha ağır bir ortamda hareket eden, bir pervanenin itme gücüyle manevra yapan, kalkış noktasına giderken aksi yönden gelen bir rüzgâra karşı bile ilerleyen bu makineler gerçekten "yönlendirilebilir" olsalar bile, bu başarıyı ancak epey uygun koşullar sayesinde elde edebiliyorlardı. Büyük ve kapalı salonlarda her şey mükemmeldi. Sakin bir atmosferde de çok iyiydi. Saniyede beş-altı metrelik hızı olan bir rüzgârda da fena değildi. Ama işe yarar bir sonuç elde edilememişti. Saniyede sekiz metre hız yapan değirmen rüzgârı karşısında bu makineler neredeyse oldukları yerde duruyordu, saniyede on metre hız yapan şiddetli bir rüzgâr karşısında geriye hareket ediyordu, saniyede yirmi beş-otuz metre hız yapan bir fırtına karşısında tüy gibi uçuyordu, saniyede kırk beş metre hız yapan bir kasırganın ortasında paramparça olma ihtimalleri vardı, son olarak saniyede yüz metreyi geçen şu hortumlarda bir parçasını bile bulamayabilirdik.

Dolayısıyla şurası açıktı ki Kaptan Krebs ve Kaptan Renard'ın yankı uyandıran deneylerinden sonra bile yönlendirilebilir aerostatlar biraz hız kazanmış olsalar da bu hız, sadece basit bir rüzgârın karşısında durabilmeye yetiyordu. Bu hava taşımacı-

lığı yöntemini o zamana dek pratik olarak kullanmanın mümkün olmamasının sebebi buydu.

Her neyse, řu aerostat yönlendirme sorununun yani aerostatlara uygun bir hız vermek için kullanılan araçlar sorununun yanında motor sorunu kıyaslanamayacak kadar hızlı çözülmüştü. Henri Giffard'ın buharlı makinelerinin, Dupuy de Lôme'un kas gücü kullanımının yerine yavaş yavaş elektrikli motorlar geçiyordu. Tissandier kardeşlerin yüksek gerilimli elementlerden oluşan krom pilleri, saniyede dört metre hız yapmaktaydı. Kaptan Krebs ile Kaptan Renard'ın on iki beygirlik bir güç üreten dinamo-elektrik makineleri ise saniyede ortalama altı buçuk metre hız yapıyordu.

Sonrasında bu motorla ilgili olarak mühendisler ve elektrikçiler, "saat kasası içindeki beygirgücü" olarak adlandırılabilircek eksiklikleri ele almaya çalıştılar. Aynı zamanda, Kaptan Krebs ile Kaptan Renard'ın sırrını sakladıkları pilin sonuçları yavaş yavaş öne geçmişti ve onların ardından balon pilotları motor kullanabilmeye başlamıştı ki bu motorların hafifliği güçle doğru orantılı olarak artıyordu.

Bu noktada, yönlendirilebilir balonların kullanılacağına inananları cesaretlendirecek pek çok şey vardı. Öte yandan bu ihtimali kabul etmeyecek o kadar çok akıllı insan da vardı ki! Gerçekte, aerostat havada bir destek noktası buluyorsa bu destek noktası aerostatın içinde bulunduğu o ortama aittir. Bu koşullar altında, atmosferin akıntılarına karşı çok fazla direnç gösteren aerostat kütlesi, kendi itici gücü kadar güçlü olan ortalama bir rüzgâra nasıl karşı koyabilir?

Bu sorun her zaman vardı ama büyük boyutlarda araçlar kullanarak çözüleceği umuluyordu.

Öte yandan, güçlü ve hafif bir motor arayışında olan mucitlerin savaşında meşhur hedefe en çok yaklaşanlar Amerikalılar oldu. Bileşimi hâlâ gizemini koruyan yeni bir pilin kullanımına dayalı dinamo-elektrik bir araç, mucidinden satın alınmıştı; mucidi, o zamana dek tanınmayan Bostonlu bir kimyacıydı. Büyük bir dikkatle yapılan hesaplar, son derece titizlikle çizilen diyagramlar gösteriyordu ki elverişli boyutlarda bir pervanesi olan bu araçla saniyede on sekiz-yirmi metre hızda hareketlere ulaşılabilecekti.

Gerçekten de muazzamdı!

“Ve pahalı da değil!” diye ekledi Prudent Amca, icadı için ödediği yüz bin doların son taksidini resmi makbuz karşılığında mucide iade ederken.

Hemen ardından Weldon Enstitüsü işe koyuldu. Pratik bir faydası olabilecek bir deney söz konusu olduğunda Amerikalılar seve seve para verirdi. Fonlar akıtılıyordu ve bunun için anonim bir şirket kurmak bile gerekmemişti. İlk çağında kulübün kasasında üç yüz bin dolar –on beş bin franga eşitti– toplanmıştı. Çalışmalar, Amerika Birleşik Devletleri’nin en meşhur balon pilotu Harry W. Tinder’ın yönetimi altında başlamıştı. Tinder, binlerce yükselişi arasından üç tanesi sayesinde ölümsüzleşmiş bir isimdi: Birinde on iki bin metre yükselerek Gay-Lussac’ten, Coxwell’den, Sivel’dan, Crocé-Spinelli’den, Tissandier’den, Glaisher’dan daha yükseğe çıkmıştı; diğesinde New York’tan San Francisco’ya tüm Amerika’yı dolaşarak Nadar’ın,

Godardların ve daha pek çoklarının kat ettikleri mesafeyi –Saint-Louis’den Jefferson ilçesine kadar bin yüz elli mil kateden John Wise’ı saymaya lüzum yok– yüzlerce kilometre geçmişti; son olarak üçüncüsü ise sağ bileğinde basit bir burkulmayla atlattığı bin beş yüz fitlik korkunç bir düşüşle sona ermişti ki şanssız Pilâtre de Rozier, sadece yedi yüz fitten düştüğü halde oracıkta ölmüştü.

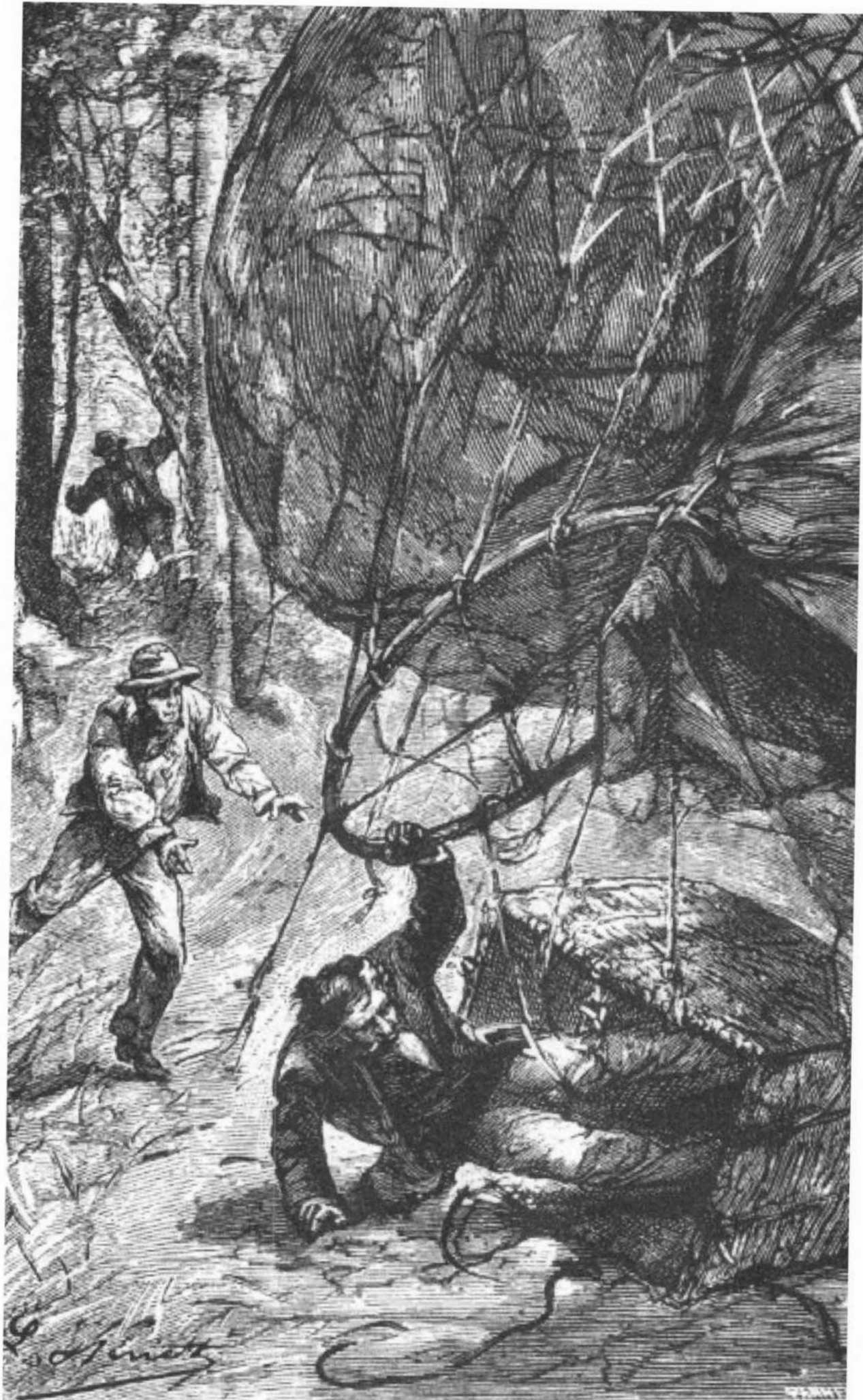
Daha bu hikâyenin başladığı anda, Weldon Enstitüsünün iyi iş çıkardığı söylenebilir. Philadelphia’daki Turner şantiyelerinde, içine güçlü bir basınçla hava sıkıştırarak dayanıklılığı test edilecek muazzam bir aerostat yatıyordu. İşte bu aerostat, canavar-balon ismine layıktı.

Gerçekten, Nadar’ın *Géant’ının* hacmi ne kadardı? Altı bin metreküp. John Wise’ın balonunun hacmi ne kadardı? Yirmi bin metreküp. Giffard’ın 1878 sergisindeki balonunun hacmi ne kadardı? On sekiz metrelik bir yarıçapla, yirmi beş bin metreküp. Bu üç aerostatı, Weldon Enstitüsünün hacmi kırk bin metre küp olan hava makinesiyle kıyasladığınızda Prudent Amca ile arkadaşlarının ne kadar övünseler yeri olduğunu anlarsınız.

Bu balon, atmosferin en yüksek katmanlarını keşfetmek üzere hazırlanmadığı için Amerikalıların nezdinde pek şerefli bir sıfat olan *Excelsior*” adı verilmemişti ona. Hayır, adı basitçe *Go Ahead*’di – ileri anlamına geliyordu– ve yapması gereken tek şey, kaptanının tüm manevralarına boyun eğerek adının hakkını vermektir.

* Fr. Dev –çn.

** İng. Yüce, yüksek –çn.

Üçüncü yükseliş korkunç bir düşüşle sona ermişti.

Bu dönemde dinamo-elektrik makine neredeyse tamamen Weldon Enstitüsünün benimsediği patent sistemine göre tamamlanmıştı. Altı haftadan daha kısa bir sürede *Go Ahead*'in, havadaki seyahatine başlaması beklenebilirdi.

Bununla beraber mekanizmayla ilgili tüm sorunların henüz halledilmediğini görmüştük. Pervanenin biçimi ya da boyutlarıyla ilgili değil, pervanenin Tissandier kardeşlerin yaptığı gibi arkaya mı yerleştirileceği yoksa Kaptan Krebs ile Kaptan Renard'ın yaptığı gibi öne mi yerleştirileceği konusunu tartışmak üzere pek çok toplantı yapıldı. Bu tartışmada iki sistemin savunucularının yumruk yumruğa kavgaya bile giriştiklerini söylemeye gerek yok. "Öncüler" grubuyla "Arkacılar" grubunun sayısı eşitti. Oy eşitliği durumunda oyu baskın gelmesi gereken Prudent Amca, kuşkusuz Profesör Buridan'ın eğitiminden geçmişti ki bir türlü karara varamıyordu.

Yani anlaşma mümkün olmadığından pervanenin yerine konulması da mümkün olmuyordu. Hükümet araya girmediği müddetçe bu durum daha da sürebilirdi. Ama bilindiği gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde hükümet özel meselelere burnunu sokmayı sevmediği gibi, kendini ilgilen-

* Burada söz konusu olan "Buridan'ın eşeği" paradoksudur. Bu paradoks, hangi yemek kendisine en yakınsa ona giden bir eşeği varsayar. Eğer iki saman balyası eşit mesafede yerleştirilirse, eşek kararsız kalacak ve açlıktan ölecektir. Paradoks, determinist felsefeyle bağlantılı olan on dördüncü yüzyıl Fransız rahibi Jean Buridan'dan asırlarca daha eskidir -çn.

dirmeyen meselelere de karışmayı sevmez. Böyle yapmakta da haklıdır.

Hal böyleyken 13 Haziranda yapılan bu toplantı ya hiç bitmeyecekti ya da çok daha tüyler ürpertici bir kargaşanın orta yerinde –önce karşılıklı hakaretler edilecek, hakaretlerin ardından yumruklaşılacak, yumrukların ardından bastonlar araya karışacak, bastonların ardından da silahlar çekilecekti– sonlanacaktı ki saat sekiz otuz yedide dikkatleri dağıtan başka bir olay oldu.

Weldon Enstitüsünün kapıcısı, tıpkı bir miting kargaşasının içindeki bir polis gibi soğuk ve sakin bir tavırla başkanın ofisine yanaştı. Başkana bir kart bıraktı. Prudent Amca'nın vereceği emirleri bekliyordu.

Prudent Amca buharlı düdüğünü öttürdü, bu boru onun için başkanlık zili görevi görüyordu keza Kremlin Çanı' bile ona yetmeyecekti... Fakat kargaşa hız kesmemişti. Ardından başkan “şapkasını çıkardı”, bu aşırı yöntemi sayesinde kısmi bir sessizlik sağlanmıştı.

“Bir bildiri var!” dedi Prudent Amca, asla bırakmadığı enfiye kutusundan büyük bir tutam aldıktan sonra.

“Konuşun! Konuşun!” diye karşılık verdi doksan dokuz kafadan çıkan ses, hasbelkader bu konuda hemfikirlerdi.

“Sevgili arkadaşlarım, bir yabancı toplantı odasına kabul edilmek istiyor.”

* Moskova Kremlin'de bulunan Çar Çanı, dünyanın en büyük çanıdır –çn.

Odadaki tüm sesler “Asla!” diye karşılık verdi.

Sözü tekrar alan Prudent Amca, “Öyle görünüyor ki balonların yönlendirilebileceğine inanmanın dünyanın en saçma ütopyalarından birine inanmakla eşdeğer olduğunu bize göstermek istiyormuş,” dedi.

Bu açıklamaya homurtularla karşılık verdiler.

“İçeri girsin! İçeri girsin!”

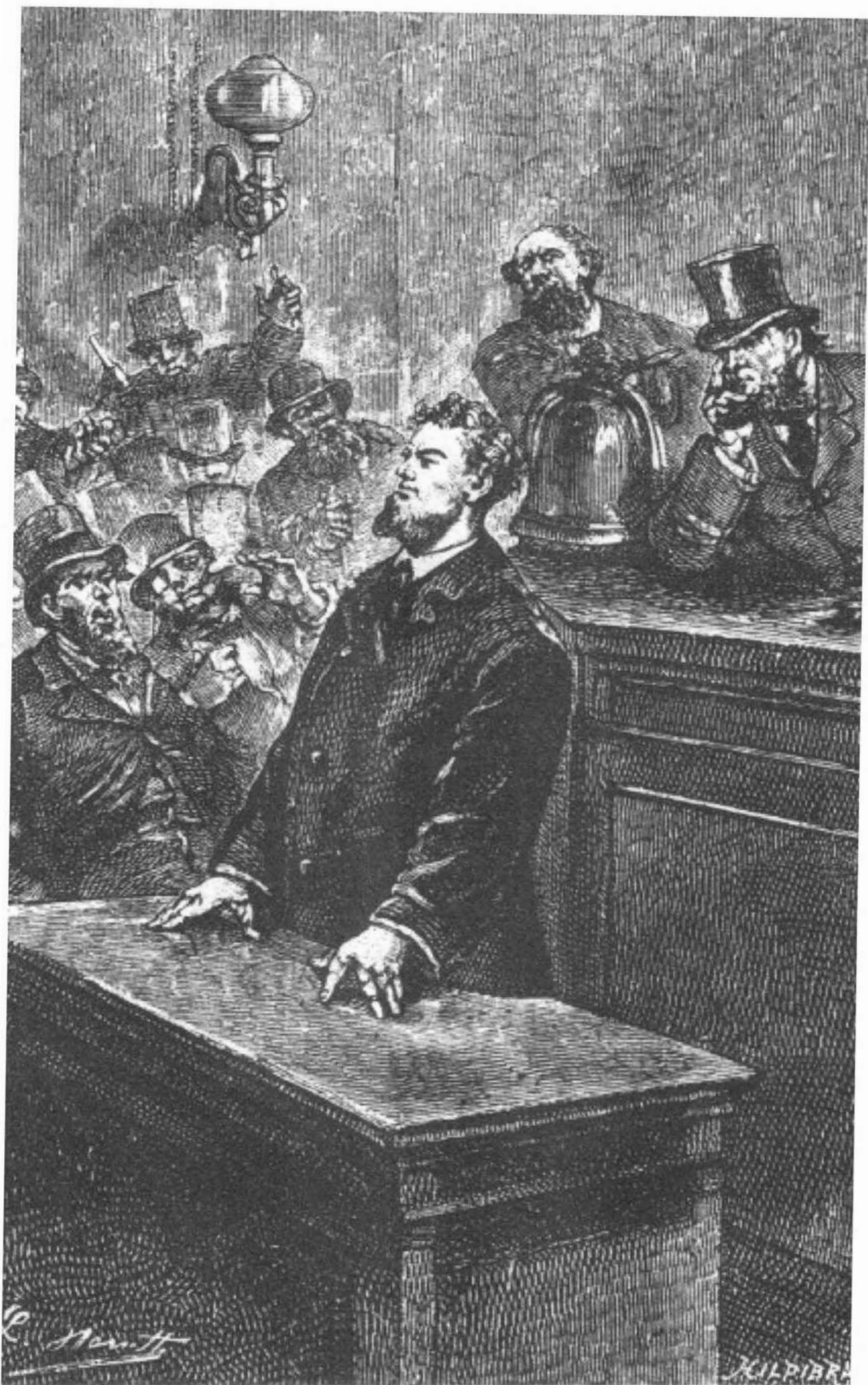
“Bu tuhaf şahsın adı neymiş?” diye sordu sekreter Phil Evans.

Prudent Amca “Robur,” diye yanıtladı.

Toplantıdaki herkes “Robur! Robur! Robur!” diye bağırdı.

Bu tuhaf isim üzerinde bu kadar çabuk anlaşma sağlanmasının sebebi, Weldon Enstitüsünün taşan öfkesini bu ismin sahibine boşaltmayı umut etmesiydi.

Fırtına bir süreliğine durulmuştu, en azından görünüşte. Zaten, ayda iki-üç kez Avrupa’ya bora gönderen bir halkın nezdinde bir fırtına nasıl sakinleşebilirdi ki?

"Benim adım Robur."

Yeni bir karakter ortaya çıkar, kendisini tanıttığı için tanıtılmaya ihtiyaç duymaz.

“Amerika Birleşik Devletleri yurttaşları, benim adım Robur. İsmiyle müsemma biriyim.* Otuz yaşında bile göstermememe rağmen kırk yaşındayım. Çelik gibi bir bünye, dört dörtlük bir sıhhat, fevkalade bir kas gücü, devekuşları dünyasına göre bile mükemmel sayılabilecek bir mide; işte, fizik dediğiniz budur.”

Herkes onu dinliyordu. Evet! Gürültücüler birdenbire bu beklenmedik *pro facie suâ*” nutuk karşısında susup kalmışlardı. Bu adam deli miydi yoksa şaka mı yapıyordu? Her ne olursa olsun, kendini dinletiyordu ve dinleniyordu da. Daha az önce fırtınalar kopan bu salonda çıt çıkmıyordu. Fırtına sonrası sessizlik hâkimdi.

Gelgelelim, Robur anlattığı şekilde bir adammış gibi görünüyordu. Ortalama bir boyu, geometrik bir sırtı vardı. Vücudu, paralel kenarlarından en büyüğü omuz çizgisi olan bir düzgün yamuğa benziyordu. Küre biçiminde devasa bir kafa, sağlam bir boyun aracılığıyla bu omuz çizgi-

* Robur Latince “sağlamlık, güçlülük” anlamlarına gelir –çn.

** Lat. Kendi görünüşü hakkında, Cicero kökenli bir deyiş olan *pro domo suâ*’dan (“kendi evi hakkında”, mecazi olarak “kendisi hakkında”) türetilmiştir –çn.

si üzerine iliştirilmişti. *Analogie passionelle* teorilerine göre kafası hangi hayvanın kafasına benziyordu? Bir boğanın kafasına benziyordu ama zeki bir boğanın kafasına. En ufacık bir aksilikte akkor gibi yanan gözleri ve onun üzerinde de gücünün bir göstergesi olan sürekli kasılan kaş kasları vardı. Saçları kısıydı, biraz kıvrırcıktı, perçemleri çelik yünündenmiş gibi metalik gölgeliydi. Demirci körüğü gibi şişip inen geniş bir göğsü vardı. Elleri, kolları, bacakları, ayakları ağaç gövdesi gibiydi.

Bıyığı yoktu, favorileri de yoktu; Amerikan usulü büyük bir denizci sakalı vardı. Sakallarının arasından çene kaslarının muazzam bir güçte olduğu görünüyordu. Büyük boyda bir av köpeğinin çene basıncı ancak yüz atmosfer edebiliyorken ortalama bir timsahın çene basıncının dört yüz atmosfere ulaşabildiği hesaplanmıştı. Zaten hesaplanmayan ne vardı ki? Şu tuhaf formül bile ortaya atılmıştı: Eğer bir kiloluk köpek sekiz kiloluk çene kası gücü üretebiliyorsa, bir kiloluk bir timsah on iki kiloluk güç üretebilir. Eh, bizim bahsettiğimiz Robur'un bir kilogramı en azından on kiloluk çene kası gücü üretiyor olmalıydı. Yani köpek ile timsah arasında bir yerdeydi.

Hangi ülkeden geliyordu bu tuhaf tip? Bir cevap vermek güçtü. Her halükârda kendini akıcı

* *Analogie passionelle* teorisi, Verne'nin yayıncısı Hetzel'in "hayvanların Balzac'ı" olarak tanımladığı, Havadan Daha Ağır Araçlarla Hava Hareketini Teşvik Etme Topluluğu üyesi Fransız yazar Alphonse Toussenel (1803 -1885) tarafından geliştirilen bir teoridir. Teori, hayvan yaşamının insan karakterinin çeşitli yönlerini yansıtmak için Tanrı tarafından yaratıldığını ve betimsel analogi için kullanılması gerektiğini iddia eder -çn.

bir biçimde İngilizce ifade edebiliyordu; Yankileri New England'lılardan ayıran o ağır aksan yoktu.

Konuşmasına devam etti:

“Saygıdeğer yurttaşlar, şimdi de benim ahla-ki özelliklerime gelelim. Karşınızda gördüğünüz, ahlakı fiziğinden hiç de aşağı kalmayan bir mühendistir. Ne kimseden ne de bir şeyden korkum vardır. İrade gücümün karşısında şimdiye kadar hiç kimse duramamıştır. Hedefime kilitlendiğimde isterse bütün Amerika, bütün dünya gelsin birleşsin; beni hedefime ulaştırmaktan alıkoyamaz. Aklıma bir fikir geldiğinde bu fikrin paylaşılmasını isterim ve itiraza katlanamam. Saygıdeğer yurttaşlar, bu ayrıntıları vurguluyorum çünkü beni derinden tanımanız gerekli. Belki de kendim hakkında çok konuştuğumu düşünüyorsunuzdur. Önemi yok! Şimdi de lafımı bölmeden önce bir kere düşünün çünkü buraya belki de hoşunuza gitmeyecek şeyler söylemeye geldim.”

Sahile vuran deniz dalgası gibi bir ses, salonun ilk sıralarında yayılmaya başladı. Denizin çok geçmeden dalgalanacağını habercisiydi.

Prudent Amca, “Konuşun, saygıdeğer yabancı,” demekle yetindi, başka bir şey söylememek için kendini zor tutuyordu.

Ve Robur, dinleyicilerine daha fazla aldırış etmeden şöyle konuştu:

“Evet! Biliyorum! Bir yüzyıldır hiçbir yere varmayan deneylerden, hiçbir sonuç vermeyen girişimlerden sonra hâlâ balonların yönlendirilebileceğine inanmayı kafaya takmış akli evveller var. Sanıyorlar ki elektrikli ya da başka türden bir mo-

tor, atmosferdeki akıntıların insafına kalmış fiyalkalı oyuncak balonlara takılabilir. Zannediyorlar ki bir denizin üzerinde bir gemiye hükmettiğimiz gibi bir aerostata da hükmedilebilir. Birkaç mucit sakın ya da sakine yakın havalarda ya rüzgâra verev gitmeyi ya da hafif bir esintiye karşı gitmeyi başardı diye, havadan daha hafif hava araçlarının yönlendirilmesi pratik mi olacaktı? Haydi öyleyse! Burada hayallerinizin gerçekleşeceğine inanan yüz kişisiniz ve binlerce dolarınızı denize değil de havaya atıyorsunuz. Eh, imkânsıza karşı savaşıyorsunuz!”

Şaşılacak şeydi, bu ifade karşısında Weldon Enstitüsünün üyeleri kıllarını kıpırdatmamıştı. Sabırlı oldukları kadar sağır mı olmuşlardı? Bu gözü pek muhalifin nereye varacağını görmek istedikleri için mi suskun kalıyorlardı?

Robur devam etti:

“Ne yani? Bir balon! Bir kilo hafifletebilmek için bir metreküp gaz gerekir! Bir geminin yelkenine esen büyük bir esintinin itme gücü dört yüz beygirgücünden az değilken, Tay köprüsündeki kazada kasırganın bir metrekarede dört yüz kırk kilogramlık bir basınç uyguladığı görülmüşken, bir balon mekanizması sayesinde rüzgâra direnecekmiş! Tabiat hiçbir uçan canlıyı böyle bir sistemde inşa etmemişken, bu canlıları kuşlar gibi kanatlarla ya da bazı balıklar ve memeliler gibi kanat zarlalarıyla donatmışken bir balon...”

* 1879 yılında, İskoçya'daki Tay Köprüsü bir kasırgada çökmüştür. O sırada köprüyü geçmekte olan bir tren nehre düşmüştür, kazadan sağ kurtulan yoktur -çn.

“Memeliler mi?” diye bağırdı kulüp üyelerinden biri.

“Evet! Yarasalar uçar, eğer yanılmıyorsam. Lafımı bölen bu kişi bu uçan hayvanın bir memeli olduğunu bilmiyor mu? Hayatında hiç yarasa yumurtasından omlet yapıldığını görmüş mü?”

Bu sözün üzerine Robur’un lafını bölen kişi sözünü yarıda bıraktı ve Robur aynı canlılıkla konuşmaya devam etti:

“Peki bu, insanın havayı fethetmekten, bu şahane taşımacılık aracını kullanarak eski dünyanın medeni ve politik görgülerini dönüştürmekten vazgeçmek zorunda olduğu anlamına mı geliyor? Hiç de değil. İnsan nasıl ki gemiler, kürekler, yelkenler, çarklar ya da pervaneler sayesinde denizlerin efendisi olduysa aynı şekilde havadan daha ağır araçlar sayesinde atmosfer boşluğunun da efendisi olacaktır çünkü havadan daha güçlü olmak için havadan daha ağır olmak gerekir.”

Bu kez toplantıdakiler zıvanadan çıkmıştı. Tüfeğin namlusundan çıkan mermiler gibi her birinin dudaklarından Robur’a öyle çığlık kıyamet küfürler dökülüyordu ki! Bu, balon pilotları cephesine karşı savaş ilanında bulunmak değil miydi? “Havadan daha hafif” ile “havadan daha ağır” arasındaki savaşı yeniden başlatmak demek değil miydi?

Robur istifini bozmamıştı. Kollarını göğsü üzerinde birleştirmiş, cesurca sessizliğin sağlanmasını bekliyordu.

Prudent Amca bir hareketle ateşkes emrinde bulundu.

“Evet,” diye sözü tekrar aldı Robur. “Gelecek, uçan makinelerindir. Hava, sağlam bir dayanak noktasıdır. Bir hava sütununa saniyede kırk beş metrelik bir yükseliş hareketi verirsek bir insan, ayakkabı tabanlarının yüzölçümü sadece metreKarenin sekizde biri olması durumunda bu sütunun tepesinde kalabilir. Şayet sütunun hızı doksan metreye çıkarılırsa, burada çıplak ayakla yürüyebilir. Öyleyse, bir hava kütlesinin bir pervanenin kanatları altından bu hızda akmasını sağladığımızda aynı sonucu elde ederiz.”

Robur’un anlattığı şey, daha öncesinde tüm tayyare taraftarlarının anlattığı şeydi; bu kişilerin çalışmaları yavaş ama emin adımlarla sorunun çözümüne ilerlemişti. Ponton d’Amécourt, La Landede, Nadar, Luzy, Louvrié, Liais, Bélégueic, Moreau, Richard kardeşler, Babinet, Jobert, Temple, Salives, Penaud, Villeneuve, Gauchot ile Tatin, Michel Loup, Edison, Planavergne ve daha niceleri, bu yalın fikirleri yayma şerefine sahipti. Defalarca bir yana bırakılmış ve defalarca yeniden ele alınmış olan bu fikirler, bir gün galip gelecekti. Kuşun, içine çektiği havayı ısıtması sayesinde havada durabildiğini öne süren tayyare karşıtlarına gelince onların bir cevapları yok muydu? Beş kilo ağırlığı olan bir kartalın sadece havada durabilmek için içine elli metreKüp sıcak hava çekmesi gerektiğini ispat etmemişler miydi?

Her köşeden yükselen uğultunun ortasında Robur’un inkâr edilemez bir mantıkla ispatladığı şey de buydu. Sonuç olarak balon pilotlarının yüzüne karşı söylediği cümleler şunlar oldu:

“O aerostatlarınızla hiçbir şey yapamaz, hiçbir şeye ulaşamaz, hiçbir şeye cüret edemezsiniz! En korkusuz pilotunuz John Wise, Amerika kıtasının üzerinde bin iki yüz millik bir uçuş yapsa da Atlantik’i geçme projesinden vazgeçmek zorunda kaldı! Ve o zamandan beri bu yolda bir adım, tek bir adım ilerlemediniz!”

Bunun üzerine, “Beyefendi,” dedi boş yere sakin kalmaya çalışan başkan, “sıcak hava balonunun ilk ortaya çıktığı sırada, ölümsüz Franklin’in ne söylediğini unutuyorsunuz: ‘Bu sadece bir çocuk ama büyüyecek!’ Büyüdü de!”

“Hayır başkan, hayır! Büyümedi! Sadece şişmanladı ki bu ikisi aynı şey değil!”

Bu, devasa bir aerostatın yapımına karar veren, destekleyen, maddi yardımda bulunan Welton Enstitüsünün projelerine yönelik doğrudan bir saldırıydı. Kısa süre sonra toplantı odasında pek güven verici olmayan şu türden laflar havada uçuşmaya başladı:

“Lanet olası davetsiz misafir!”

“Atın şunu kürsüden!”

“Gösterin bakalım ona nasıl havadan daha ağır olunurmuş!” Bunun gibi pek çok laf edilmişti.

Fakat bunlar sadece laftı, hiçbir gerçeklikleri yoktu. Robur telaşa kapılmadı ve bağırmaya devam etti:

* Baron von Grimm’in *Mémoires politiques et anectodiques*’ine (1830) göre, Franklin’e yeni bir icadın ne işe yaradığı sorulduğunda “À quoi bon l’enfant qui vient de naître?” (Yeni doğmuş bir çocuk ne işe yarar?) diye cevaplar. Diğer kaynaklarda farklı alıntılar bulunmaktadır. Verne’in alıntısı, Nadar’ın “Hava Taşımacılığı Manifestosu”ndan kopyalanmıştır –çn.

“İlerleme aerostatlarda değildir baloncu yurttaşlar, uçan araçlardadır. Kuşlar uçar ve kuş bir balon değildir, mekanizmadır!”

“Evet, kuşlar uçar!” diye bağırdı Bat T. Fyn, öfkeliydi. “Ama mekaniğin tüm kurallarına karşı gelerek uçar!”

“Sahi mi?” diye yanıt verdi Robur omuzlarını silkerek.

Sonra devam etti:

“Büyük ve küçük uçan hayvanların uçuşlarının incelenmesinden bu yana şu basit fikir baskın gelmiştir: Yapılması gereken tek şey doğayı taklit etmektir çünkü doğa asla yanılmaz. Dakikada on kanat darbesi vuran albatros ile dakikada yetmiş kanat darbesi vuran pelikan arasında...”

“Yetmiş bir!” dedi alaycı bir ses.

“Ve saniyede yüz doksan iki kanat darbesi vuran arı...”

Alay edenler “Yüz doksan üç!” diye bağırdı.

“Ve saniyede üç yüz otuz kanat darbesi vuran karasinek...”

“Üç yüz otuz buçuk!”

“Ve saniyede milyonlarca kanat darbesi vuran sivrisinek...”

“Yok! Milyarlarca!”

Robur’un sürekli lafı bölünse de gösterisi ke-sintiye uğramıyordu.

“Bu çeşitli ayrımlar arasında...” diye sözü tekrar aldı.

“Büyük bir ayırım var!” dedi bir ses.

“... pratik bir çözüm bulma ihtimali var. Bay de Lucy’nin, sadece iki gram ağırlığında bir böcek

olan makaslı böceğin dört yüz gramlık bir ağırlığı, yani kendi ağırlığının iki yüz katını kaldırabildiğini fark ettiği gün tayyarecilik sorunu çözülmüştür. Ayrıca, hayvanın boyutu ve ağırlığı arttıkça doğru orantılı olarak kanat yüzeyinin de arttığı gösterilmiştir. O günden sonra, altmıştan fazla araç hayal edilebilmiş ya da inşa edilebilmiştir...”

“Bu araçlar hiçbir zaman uçamadı!” diye bağırdı sekreter Phil Evans.

“Uçmuştur ve uçacaktır da,” diye karşılık verdi Robur, istifini bozmadan. “Bunlara ister streofor adını verelim ister helikopter ister ortofter, ya da *navis* kökünden gelen *nef* kelimesine öykünerek *avis* kökünden “ef” adını verelim; yaradılışı insanoğlunu uzayın efendisi kılacak bir araca ulaşmış olacağız.”

“Ah, pervaneler!” diye lafa girdi Phil Evans. “İyi de bildiğimiz üzere kuşların pervanesi yoktur!”

“Bilakis,” diye yanıtladı Robur. “Bay Penaud’nun gösterdiği gibi aslında kuşlar kendilerine pervane yaparlar ve uçuşları helikoptervaridir. Keza, geleceğin muharriki pervanedir...”

“Böyle bir kara büyüden bizi esirge, Kutsal Pervane!” diye mırıldandı yardımcılardan biri, tesadüfen Hérold’un *Zampa*’sını hatırlayarak.”

* Lat. Gemi –çn.

** Fr. Gemi –çn.

*** Lat. Kuş –çn.

**** *Zampa* ya da *Mermer Gelin*, üç bölümlük bir operakomiktir. Sözleri Mellesville’e, müziği Hérold’a aittir. Orijinal eserdeki sözler şu şekildedir: “Böyle bir kara büyüden bizi esirge, Azize Alice!” Verne burada bir kelime oyunu yapmaktadır: Alice ismi yerine “pervane” anlamına gelen “Hélice” kelimesini getirir –çn.

Sonra hepsi birden bu nakaratı koro halinde söylediler, yaptıkları tonlamalarla bestecisini mezarında ters döndürmüşlerdi.

Son notalar korkunç bir curcunanın içinde boğulurken Prudent Amca bir anlık durgunluktan faydalanarak, “Yabancı yurttaş, şu ana kadar lafınızı bölmeden konuşmanıza izin verdik,” dedi.

Weldon Enstitüsünün başkanına göre bu bağırış çığırışlar, bu lakırdılar laf bölmek demek değildi; sadece bir fikir teatisiydi.

“Bununla beraber,” diye devam etti, “tayyare teorisinin, Amerikalı ve yabancı mühendislerin çoğunluğunca kınandığını ve reddedildiğini size hatırlatırım. Mitolojik karakter İkarus’tan bu yana unuttuklarım haricinde Kostantinopolis’te Uçan Sarazen’in, Lizbon’da Keşiş Voador’un, 1852 yılında Letur’un, 1864’te Groof’un ölümüne sebep olan bir sistem...”

“Bu sistem,” dedi Robur lafın altında kalmayarak, “şehit listesinde Calais’de ölen Pilâtre de Rozier’nin, Paris’te ölen Bayan Blanchard’ın, Michigan Gölüne düşen Donaldson ve Grimwood’un, Sivel’in, Crocé-Spinelli’nin, Eloy’un ve daha unutulmayacak nicelelerinin isimlerinin bulunduğu sistemden daha ayıplanacak durumda değildir!” Cevabı yapıştırmıştı.

“Öte yandan,” diye devam etti Robur, “ne kadar mükemmelleştirilmiş olursa olsun, o balonlarınızla asla gerçekten kullanışlı bir hıza ulaşamazsınız. Dünyanın etrafında tur atmak için on yıl vermeniz gerekir ki bir uçan makine bunu sekiz günde yapacaktır!”

Yeni protesto ve itiraz çığlıkları üç dakika boyunca sürmüştü ki Phil Evans sözü aldı.

“Tayyareci beyefendi, siz ki tayyareciliğin faydalarını övüp duruyorsunuz, siz hiç uçtunuz mu?”

“Elbette!”

“Peki ya havayı fethettiniz mi?”

“Belki de beyefendi!”

“Fatih Robur’a bir alkış!” diye bağırdı alaycı bir ses.

“Ah evet! Fatih Robur! Bu ismi kabul ediyorum ve bu ismi taşıyacağım çünkü buna hakkım var!”

“Maalesef bundan şüpheliyiz!” diye bağırdı Jem Cip.

“Beyler,” diye devam etti Robur, kaşları çatılmıştı. “Ciddi bir şeyi ciddi ciddi tartışmaya geldiğimde bana itiraz edilmesini kabul etmem, bir de konuşmacının adını bilseydim çok mutlu olurum.”

“Adım Jem Cip... Vejetaryenim.”

“Yurttaş Jem Cip,” diye karşılık verdi Robur, “vejetaryenlerin genelde diğer insanlara göre daha uzun –en az otuz santimetre daha uzun– bağırsakları olduğunu biliyordum. Zaten yeterince uzun, lütfen beni sizi kulaklarınızdan tutup uzatmaya mecbur bırakmayın...”

“Dışarı!”

“Atın şunu!”

“Paramparça edin!”

“Pervaneye dolayın!”

Balon pilotlarının öfkesi taşmak üzereydi. Ayağa kalktılar. Kürsünün etrafını çevirdiler. Robur fırtınaya yakalanmış gibi bir dizi kolun ortasında kaybolmuştu. Buharlı düdük toplantıdakileri bastırmaya çalışıyordu ama nafile. O gece Philadelphia halkı, bir yangının mahallelerinden

birini yuttuğunu ve Schuylkill nehrinin tüm suları gelse bile bu yangını söndürmeye yetmeyeceğini düşünebilirdi.

Birdenbire patırtının ortasında bir gerileme oldu. Robur, ellerini ceplerinden çıkardıktan sonra bu öfkeli grubun ilk sıralarına uzattı.

Her iki elinde de revolver^{*} olarak da bilinen Amerikan usulü iki muştalı tabanca vardı, küçük cep tüfeği gibi olan bu tabancaları ateşlemek için parmakla basmak yeterliydi.

Ve ardından hem saldırganların gerilemesinden hem de bu gerilemeye eşlik eden sessizlikten istifade eden Robur, “Besbelli ki Yeni Dünya’yı keşfeden kişi Amerigo Vespucci değil, Sebastian Cabot’ydu. Baloncu yurttaşlar, siz Amerikalı değilsiniz! Siz sadece ka...”^{**}

O anda havada dört ya da beş el silah patladı. Kimse yaralanmamıştı. Dumanların ortasında mühendis kaybolmuştu ve geride hiçbir iz bırakmamıştı. Fatih Robur, sanki bir hava aracı onu alıp götürmüş gibi havalanıp gitmişti.

* Burada bahsedilen, *apache revolver*’dir –çn
 ** Vespucci de Cabot da İtalyan gezgin kartograflarıydı. Vespucci, Yeni Dünya’yı Asya’dan ayrı bir kıta olarak tanımlayan ilk Avrupalı olması bağlamında Amerika’yı “keşfetmiştir.” Cabot, kapsamlı bir şekilde seyahat etmesine rağmen, buradaki kinayedeki 1497’de Kuzey Amerika’ya ulaşan babası John’la (1450-1500) –on birinci yüzyıl Viking kaşiflerinden sonra bunu yapan ilk Avrupalıdır– karıştırıldığı görülüyor. Burada Robur’un haka-retinde bir kelime oyunu söz konusudur. Fransızcada Robur “Vous n’êtes que des cabot...” diyor ve kelimenin geri kalanını okuyucuya bırakıyor. Kelime *cabotins* (kabadayı) de olabilir, *cabochard* (kalın kafalı) da olabilir –çn.

“Siz Amerikalı değilsiniz!”

*Uşak Frycollin konusunda,
yazar Ay'a hakkını teslim eder.*

Kuşkusuz, daha önce de defalarca kez Weldon Enstitüsü üyeleri, tumturaklı tartışmaların ardından toplantı çıkışında Walnut sokağını ve bitişiğindeki sokakları haykırışlarla doldurmuştu. Defalarca kez bu mahallenin sakinleri, evlerine kadar varan bu gürültülü tartışma kuyruklarından haklı olarak şikâyetçi olmuştu. Son olarak yine defalarca kez polis, büyük çoğunluğu bu hava seyrüseferi sorunuyla ilgisi olmayan insan trafiğinin güvenliğini sağlamak için müdahale etmek zorunda kalmıştı. Ama o akşama dek bu kargaşa hiç böyle bir boyuta ulaşmamış, şikâyetler hiç bu kadar haklı olmamış, polis müdahalesi hiç bu kadar gerekli olmamıştı.

Yine de Weldon Enstitüsü üyeleri bir miktar hoş görülebilirdi. Saldıran kişi, onlara kendi evlerinde saldırmakta tereddüt etmemişti. “Havadan daha hafif” savunucularına, bir o kadar “daha ağır” savunucusu olan bir kimse kesinlikle nahoş şeyler söylemişti. Ardından, ona hak ettiği muamele gösterileceği sırada kaçıp gitmişti.

Bu nedenle Weldon Enstitüsü üyeleri intikam çılgınlıkları atıyorlardı. Bu hakaretleri cezasız bırakmak, damarlarında Amerikalı kanı taşımamak demektir! Amerigo'nun torunları Cabot'nun

torunları sayılmış! Tarihsel olarak yanlış olduğu kadar affedilemez bir hakaret değil miydi bu?

Kulübün üyeleri ilk olarak çeşitli gruplar halinde Walnut sokağa, sonra komşu sokaklara, sonra da tüm mahalleye döküldü. Mahalle sakinlerini uyardırdılar. Sonrasında özel hayatlarına verdikleri zararı ödemek karşılığında evlerini aramaya zorladılar ki özel hayat, Anglosakson kökenli insanlarda bilhassa saygı gösterilen bir şeydir. Tüm bu sıkıntılar ve arayışlar boşunaydı. Robur hiçbir yerde görülmemişti. Hiçbir iz yoktu. Başka yerde bulunamadığına göre Weldon Enstitüsünün balonu *Go Ahead*'e binip gitmiş olmalıydı. Bir saat süren aramadan sonra vazgeçmek zorunda kaldılar. Kulüp üyeleri ayrılmıştı ama aramalarını Yeni Kıta'yı oluşturan her iki Amerika kıtasının tamamına yayarak sonlandıracakları konusunda yemin etmişlerdi.

Saat on bire doğru mahallede sükûnet sağlanmış gibiydi. Şehirleri hiç endüstriyel olmama şansına sahip olduğu için kıskanılacak bir ayrıcalığı olan Philadelphia artık huzurla uyuyabiliyordu. Kulübün üyeleri evlerine geri dönmek dışında hiçbir şey düşünmüyordu. Aralarından yalnızca en göze çarpan bazılarının isimlerini saymak gerekirse, William T. Forbes, büyük şeker fabrikasına doğru yola koyulmuştu; Bayan Doll ile Bayan Mat ona kendi glikozundan şekerli akşam çayını hazırlamıştı. Truk Milnor, yangın pompası kenar mahallelerin en ücra köşelerinde gece gündüz çalışan fabrikasının yolunu tutmuştu. Uluorta, insan mekanizmasının sahip olduğundan otuz santimetre daha fazla bağırsağa sahip olmakla

suçlanan Veznedar Jem Cip, sebze yemeklerinden oluşan akşam yemeğinin onu beklediği yemek salonuna dönmüştü.

Baloncuların en önemlilerinden ikisi –sadece ikisi– evlerine o kadar erken dönmeyi düşünmüyor gibiydi. Konuyu daha sert bir şekilde tartışabilmek için fırsattan istifade ettiler. Bunlar iki uzlaşmaz, Prudent Amca ile Phil Evans'tı; yani Weldon Enstitüsünün başkanı ile sekreteri.

Kulübün kapısında Uşak Frycollin, efendisi Prudent Amca'yı bekliyordu.

Bu iki kulüp üyesini karşı karşıya getiren konuyu önemsemeksizin efendisini takip etmeye koyuldu.

Kulübün başkanı ile sekreterinin yaptıkları işi açıklamak için kullanılan tartışmak fiili edebikelamdan sayılır. Aslında o kadar sert kavga ediyorlardı ki bunun başlangıcı eski düşmanlıklarına dayanıyordu.

“Yok beyefendi, yok!” diyordu Phil Evans. “Eğer Weldon Enstitüsünün başkanlığı şerefine ben erişseydim, yok, böyle bir skandal asla gerçekleşmezdi!”

“Peki, siz bu şerefe erişseydiniz ne yapardınız?” diye sordu Prudent Amca.

“O ağzı bozuğun daha ağzını açmadan sözünü keserdim!”

“Sözünü kesmek için önce konuşmasına izin vermek gerekir herhalde!”

“Amerika'da değil beyefendi, Amerika'da değil!”
Birbirlerine hem acı hem tatlı cevaplar veren bu iki karakter, onları evlerinden gittikçe uzak-

laştıran sokaklara sapıyorlardı; öyle mahallelerden geçiyorlardı ki uzun bir geri dönüş yapmak zorunda kalacaklardı.

Frycollin hâlâ peşlerinden gidiyordu ama efendisini ıssız yerlerde görmekten huzursuzdu. Uşak Frycollin bu yerleri sevmezdi, özellikle de gece yarısına yakın bir vakitte. Gerçekten de derin bir karanlık hâkimdi ve hilal şeklindeki ay, “yirmi sekiz günlük turunu yapmaya” yeni başlamıştı.

Bu nedenle Frycollin, şüpheli gölgeler onları gözetliyor mu diye sağına soluna bakıyordu. Ve elbette, onları gözden kaçırmamış beş ya da altı büyük şeytan gördüğünü düşünmüştü.

İçgüdüsel olarak Frycollin efendisine yaklaştı ama ne pahasına olursa olsun, bazı sözlerini işitebildiği bu konuşmanın orta yerinde araya girmeye cesaret edemezdi.

Uzun lafın kısası, başkan ile sekreter hiçbir şüpheyeye kapılmadan şans eseri Fairmont Parkına yöneldiler. Orada, kavgalarının en şiddetli anında meşhur metalik köprünün üzerinden Schuylkill nehrini geçtiler: Sadece birkaç insanla karşılaştılar ve sonunda kendilerini bir kısmı uçsuz bucaksız çayırlarda serpilen, bir kısmı da bu parkı dünyada eşsiz kılan güzel ağaçların gölgesi altında bulunan engin çayırların ortasında buldular.

Uşak Frycollin’in korkuları şiddetlenmişti; peşlerinde, Schuylkill nehrinin köprüsünden beş ya da altı gölgenin süzüldüğünü gördüğü için

* “Yirmi sekiz günlüğünü yapmak” ifadesi, Fransız ordusunda eskiden askerlerden istenen dört haftalık eğitime gönderme yapmaktadır –çn.

haksız da sayılmazdı. Göz bebekleri o kadar büyülmüştü ki irisinin çevresine kadar ulaşmıştı. Aynı zamanda yumuşakçalara ve bazı eklemli hayvanlara has kasılma özelliğine benzer şekilde tüm bedeni küçülüyor, çekiliyordu.

Çünkü Uşak Frycollin tam anlamıyla bir ödlekti.

Gerçek bir Güney Carolina zencisiydi, cılız bir bedenin üzerinde hayvani bir kafası vardı. Sadece yirmi bir yaşındaydı, doğduğundan beri hiçbir zaman köle olmamıştı ama bunu pek önemsemiyordu. Asık suratlı, boğazına düşkün, tembel ve bilhassa muazzam derecede ödlekti. Üç yıldır Prudent Amca'nın hizmetindeydi. Yüzlerce kez az kalsın kovulacaktı, daha kötüsüyle karşılaşılır korkusuyla kovulmamıştı. Bununla beraber, her daim en gözü pek girişimlere atılmaya hazır bir efendinin hayatına dahil olan Frycollin; pek çok kez korkaklığının katı sınavlara tabi tutulduğu durumların içinde bulunmak zorundaydı. Ama bunun bir telafisi vardı. Boğazına düşkünlüğü ve hatta tembelliği hakkında fazla hır çıkarılmıyordu. Ah Uşak Frycollin! Geleceği bir görebilseydin!

Frycollin neden Boston'dan, İsveç'e seyahat edecekken heyelan nedeniyle vazgeçen Sneffell ailesinin hizmetinde kalmamıştı? Pervasızlığın hüküm sürdüğü Prudent Amca'nın evi değil de o ev Frycollin'e daha uygun değil miydi?

Eninde sonunda Prudent Amca'nın evindeydi ve nihayet efendisi de onun kusurlarına alışmıştı. Öte yandan güzel bir özelliği vardı. Zenci kökenli olsa da zenci gibi konuşmuyordu. Bu da dikka-

te değer bir şeydi çünkü iyelik zamiriyle mastar kullanımının sonuna kadar götürüldüğü o iğrenç jargon kadar nahoş bir şey yoktu.

Lafın kıyası, Uşak Frycollin'in korkak olduğu aşikârdı ve bu nedenle ona "Ay kadar ürkek" denirdi.

Ama bu noktada sarışın Phoebe, tatlı Selene, ışıltılı Apollon'un iffetli kız kardeşi' adına bu hakaretimiz kıyaslamaya itiraz etmek daha doğru olacaktır. Dünya dünya olalı beri Dünya'nın karşısında duran, hiçbir zaman ona sırtını dönmemiş bir yıldızı hangi hakla korkaklıkla suçlayabiliriz?

Her neyse, o saatte –gece yansına epey yaklaştı– "soluk müfteri" hilal, batıda parkın yüksek ağaçları arkasında kaybolmaya başlamıştı. Dalların arasından süzülen ışığı, toprak üzerine kırpınlarını serpiştiriyordu. Ormanın aşağıları daha az karanlık görünüyordu.

Bu sayede Frycollin etrafına meraklı bakışlarla bakabildi.

"Brr!" dedi. "Hâlâ burada şu alçaklar! Sahiden de geliyorlar!"

Daha fazla dayanamadı ve efendisine giderek, "Amca Efendi!" dedi.

Frycollin ona böyle sesleniyordu ve Weldon Enstitüsünün başkanı da kendisine böyle seslenilmesini istiyordu.

* Bahsi geçen tanrıçalar genel olarak Ay'la ilişkilidir –çn.

** Edebiyatta zaman zaman karşılaşılan *pâle calomnie* (soluk iftira) ifadesi üzerinde yapılmış bir kelime oyunudur. Bu ifadeyle Ay kastedilmektedir –çn.

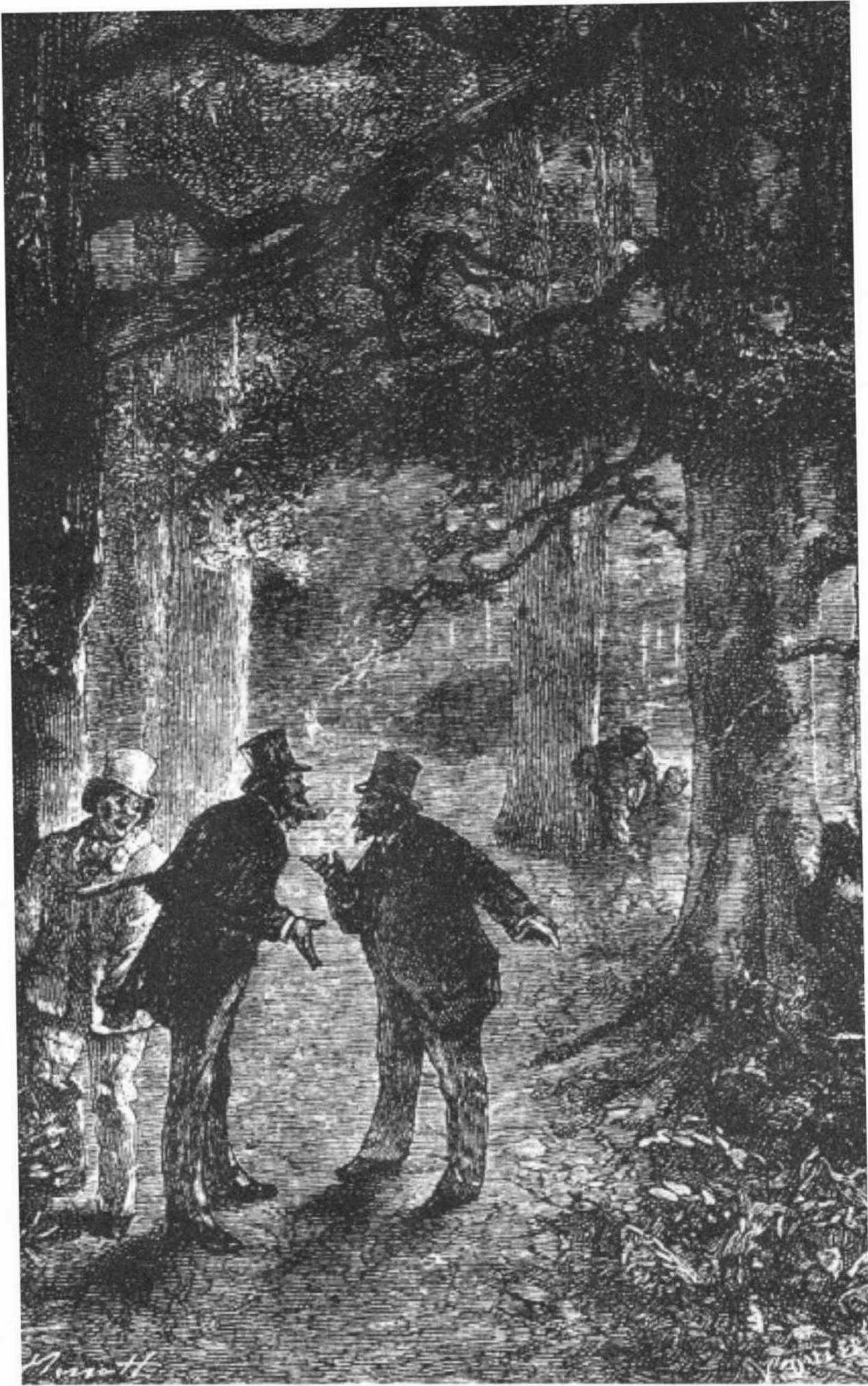
O sırada iki düşman arasındaki kavga en üst dereceye ulaşmıştı. Ve her ikisi de birbirlerini başından savdıklarından, Frycollin aralarına katılmak için kabaca yalvardı.

İkisi de birbirlerinin gözlerinin içine bakarak konuşurken Prudent Amca, Fairmont Parkının ıssız çayırlarında daha ileriye giderek Schuylkill nehrinden ve şehre geri dönmek için kullanması gereken köprüden gittikçe uzaklaştı.

Üçü de tepesi ayın son ışıklarıyla ıslanan ulu ağaçlı yüksek bir ormanın ortasında bulunuyorlardı. Bu ormanın sonunda at yarışları için hazırlanmış, geniş oval bir alandan oluşan büyük bir açıklık alan vardı. Binlerce millik yuvarlak pist boyunca atların dörtmala koşmasına engel olacak herhangi bir arazi engebesi, izleyicilerin görüşünü engelleyecek herhangi bir çalılık yoktu.

Öte yandan Prudent Amca ile Phil Evans kendi kavgalarıyla meşgul olmasalardı, biraz dikkatli bakmış olsalardı açıklık alanın her zamanki görünümünde olmadığını fark ederlerdi. Bir gece önce bir un fabrikası mı kurulmuştu? Gerçekten de orada, hareketsiz kanatları yarı karanlığın ortasında surat asan yel değirmenleriyle birlikte bir un fabrikası var gibiydi.

Ama ne başkan ne de sekreter, Fairmont Parkının manzarasına eklenen bu tuhaf değişikliği fark etmemişlerdi. Frycollin de hiçbir şey görmemişti. Serserilerin saldırmak için yaklaştıklarını, birbirlerine sokulduklarını düşünüyordu. Korkudan titremeye başlamış, uzuvları felç geçirmiş, tüyleri diken diken olmuştu. Son derece korku içindeydi.

Üçü de ulu ağaçlı bir ormanın ortasındaydı.

Yine de dizleri bükülürken son bir kez bağracak gücü bulmuştu kendinde:

“Amca Efendi! Amca Efendi!”

“Eh! Ne oluyor yahu!” diye yanıtladı Prudent Amca.

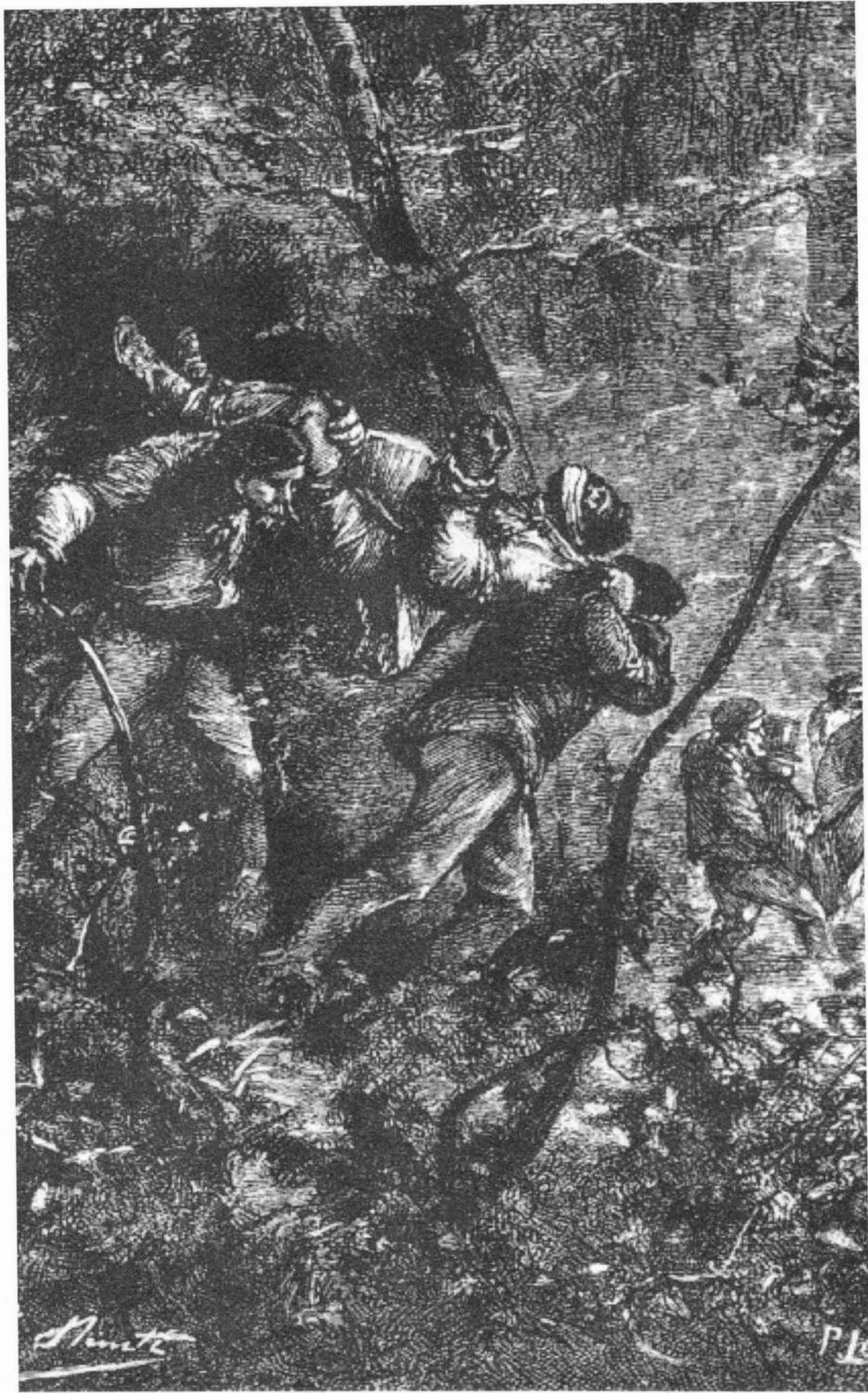
Zavallı uşağı dövselelerdi belki öfkelerini dindirebilirlerdi... Ama zamanları olmamıştı, uşağın da cevap verecek zamanı olmamıştı.

Ormanın alt kısımlarında bir düdük sesi duyulmuştu. Hemen ardından bir tür elektrikli bir ışık, açıklığın orta yerinde çıkmıştı.

Kuşkusuz bu bir işaretti ve bu durumda şiddet uygulamanın zamanı gelmişti.

Düşünülemeyecek kadar kısa sürede altı adam ormanın arasından çıkagelmiş; ikisi Prudent Amca'nın, ikisi Phil Evans'ın, ikisi Frycollin'in üzerine atılmıştı. Frycollin kendisini savunmaktan aciz olduğu için bu son ikisi fazlaydı elbette.

Başkanla sekreter, bu saldırı karşısında şaşır-mış olsalar da direnmek istediler. Ama buna ne zamanları vardı ne de güçleri. Birkaç saniye içinde ağızlarına tıkaç takıldı, gözleri bantlandı, zapt edilip sıkı sıkı bağlandılar ve çabucak açıklık alândan götürüldüler. Eğer bu insanlar, gecenin bir vakti ormanın derinliklerinde dolanan kişileri soyup soğana çevirmekten erinmeyen o insanlardan değilseler; ne oldukları düşünülebilirdi? Lakin hiçbir şey yapmamışlardı. Üstlerini bile aramamışlardı ki Prudent Amca'nın üzerinde alışkanlık gereği her daim birkaç bin dolar bulunurdu.

Açıklık alandan götürüldüler.

Uzun lafın kisası, bu saldırıdan bir dakika sonra saldırganlar arasında tek bir kelime bile edilmeden Prudent Amca, Phil Evans ve Frycollin, açıklık alanın otları üzerine değil; ağırlıkları altında gıcırdayan bir döşemenin üzerine yavaşça bırakıldıklarını hissettiler. Birbirlerine dayalı vaziyette oturuyorlardı. Bir kapı üzerlerine kapandı. Sonra da bir kilit gıcırtısıyla tutsak edildiklerini fark ettiler.

Ardından kesintisiz bir uğultu duydular; bir titreme gibiydi, r'leri sonsuza denk uzayan bir fırrr sesi gibiydi. Ve bu sakin gecenin ortasında duyulabilen başka bir ses yoktu.

Ertesi gün Philadelphia'da öyle bir telaş olmuştu ki! Sabahın ilk saatlerinden itibaren bir önceki gece Weldon Enstitüsünün toplantısında neler olup bittiği biliniyordu: Gizemli bir karakterin, adı Robur –Fatih Robur!– olan bir mühendisin ortaya çıkışı, balonculara karşı açtığı savaş ve ardından bu karakterin açıklanamayan kayboluşu.

Ama tüm şehir, kulüp başkanıyla sekreterinin de ayın 12'sini 13'üne bağlayan gece kaybolduklarını öğrendiğine göre bu bambaşka bir meseleydi.

Şehrin içinde de dışında da aramalar yapılmıştı. Fakat boşunaydı. İlk olarak Philadelphia'nın, sonra da Pennsylvania'nın, son olarak da tüm Amerika'nın gazeteleri olayı kendilerine mal ettiler ve hiçbiri gerçeği yansıtmayan yüzlerce şekilde açıkladılar. İlan ve afişlerle sadece bu saygıdeğer kayıpları bulanlara değil, aynı zamanda kayıpların izleri hakkında herhangi bir ipucu öne sürebilenlere de kayda değer miktarda para vaat

edildi. Hiçbir sonuç çıkmamıştı. Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreteri yeryüzünden silinmedilerse yer yarılmış da içine girmiş olmalılardı.

Bu konu hakkında hükümetin gazeteleri, Amerika Birleşik Devletleri'nin en iyi yurttaşlarına karşı benzer saldırılar gerçekleştirebileceği için polis memuru sayısının büyük oranda artırılmasını talep ediyorlardı. Haklılardı da.

Muhalefet gazeteleri ise saldırganlar bulunmadan benzer saldırıların gerçekleştirileceğine göre bu memurların işe yaramaz oldukları için işten çıkarılmalarını talep ediyordu. Belki de haksız değillerdi.

Kısacası polis olduğu gibi kaldı; dünyanın en iyi ülkesine de gitseniz, bu ülke mükemmel olmadığı ve olamayacağı için bu hep böyle olacaktı.

*Başkanla sekreter aralarındaki
düşmanlığa ara vermeye razı olur.*

Gözler üzerinde bir bant, ağızda bir tıkaç, kol bileklerinde ve ayaklarda birer halat; yani görmenin, konuşmanın ve hareket etmenin imkânı yoktu. Prudent Amca'nın, Phil Evans'ın ve Frycollin'in durumları hiç de kabul edilebilir değildi. Dahası, onları kimlerin kaçırdığını, yük vagonuna atılan birer çuval gibi nereye atıldıklarını, nerede olduklarını, onlara nasıl bir kaderin uygun görüldüğünü bilmedikleri için koyun cinsinin en sabırlılarını bile çileden çıkaracak bir durumun içindelerdi ki; Weldon Enstitüsü üyelerinin sabır söz konusu olduğunda kesinlikle koyun gibi olmadıklarını biliyoruz. Kişiliğinden gelen şiddet göz önünde bulundurulduğunda, Prudent Amca'nın nasıl bir durumda olduğu rahatlıkla tahmin edilebilir.

Her halükârda, Phil Evans da o da ertesi akşam kulübün ofisine gitmekte epey zorlanacaklarını düşünüyor olmalıydı. Frycollin'e gelecek olursak, ağzı ve gözleri kapalıydı; başına ne geldiğini düşünecek durumda değildi. Ölüden beterdi.

Bir saat boyunca tutsakların durumu değişmedi. Ne kimse geldi ne de onlara hareket ve konuşma özgürlüklerini geri verdi ki, buna epey ihtiyaçları vardı. Boğuk birer nefese, ağızların-

daki tıkaçların ardına itilmiş hırıltılara, doğdukları havuzun dışında ölüp giden balıkların çırpınmalarına indirgenmişlerdi. Anlaşıldığı üzere bunlar sessiz bir öfkenin, hapsedilmiş yahut zincire bağlanmış bir hiddetin göstergesiydi. Bu sonuçsuz çabaların ardından bir süre hareketsiz kaldılar. Görme duyusundan yoksun oldukları için, işitme duyularını kullanarak bu endişe verici durumun ne olduğuna dair birkaç ipucu yakalamaya çalıştılar. Ama arayışları boşunaydı, onları zangır zangır titreyen bir atmosferle sarmalıyormuş gibi görünen sonsuz ve anlaşılmaz bir frrr sesinden başka hiçbir ses yakalayamamışlardı.

O sırada başka bir olay gerçekleşti: Serinkanlı davranan Phil Evans, bileklerini bağlayan ipi gevşetmeyi başardı. Ardından düğüm yavaş yavaş çözüldü, parmakları birbirleri üzerinden kayd ve elleri eski rahatlığına kavuştu.

Elleri sıkı sıkı bağlandığı için duran kan dolaşımını ellerini ovalayarak düzeltti. Bir süre sonra Phil Evans, gözlerini kapatan bandı kaldırmış, ağızındaki tıkaçı çıkarmış, *bowie-knife*'ının ince uzun yüzüyle halatı kesmişti. Yanında *bowie-knife*'ı olmayan bir Amerikalı gerçek bir Amerikalı sayılmazdı.

* Verne *bowie-knife* (av bıçağı) ile ilgili bir yanılığa sahipti. *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah*'taki bir dipnot (bölüm 1, bölüm 8) bunu güzel bir şekilde göstermektedir: "Bowie-knife bir Amerikalının hep yanında taşıdığı geniş ağızlı bir bıçaktır." Phil Evans'ın *bowie-knife*'ı aslında katlanan bıçakları olan bir çakıdır -çn.

Ancak Phil Evans hareket edebilmeye ve konuşabilmeye başlasa da her şey bundan ibaretti. Gözlerini işe yarar bir biçimde kullanamıyordu, en azından o esnada. Hücrenin içinde tam bir karanlık hâkimdi. Yine de duvarın üzerinde iki yüz metre kadar yükseklikte bulunan bir tür mazgal deliğinden birazcık ışık süzülüyordu.

Tahmin edileceği üzere, her ne olursa olsun Phil Evans düşmanını kurtarıırken bir an bile tereddüde düşmedi. Birkaç bıçak darbesi Prudent Amca'nın ellerini ve ayaklarını bağlayan düğümleri kesmeye yetmişti. Yarı öfkeli Prudent Amca derhal dizlerinin üzerinde doğruldu, bandı ve tıkaçı çıkardı, ardından boğuk bir sesle, "Teşekkür ederim!" dedi.

"Hayır, teşekkürü gerek yok," diye yanıtladı Phil Evans.

"Phil Evans?"

"Prudent Amca?"

"Burada artık ne başkanla sekreter var ne de iki düşman."

"Haklısınız," diye yanıtladı Phil Evans. "Burada artık üçüncü bir adamdan intikam alacak iki adam var sadece. Bu adamın, saldırısının karşılığını alması gerekiyor. Ve bu üçüncü adam..."

"Robur!"

"Robur!"

İşte, nihayet iki eski rakibin üzerinde anlaşabildikleri bir konu olmuştu. Bu konuda hiçbir anlaşmazlık tehlikesi yoktu.

"Peki ya uşağınız?" dedi Phil Evans, fok gibi soluyan Frycollin'i işaret ederek, "Onun da bağına çözmek gerek."

“Şimdi değil,” diye yanıtladı Prudent Amca. “Ağlayıp sızlayarak bizi bunaltır, bizimse yakın-maktan başka işlerimiz var.”

“Nedir o işler Prudent Amca?”

“Mümkünse kendimizi kurtarmak.”

“Hatta mümkün değilse bile.”

“Haklısınız Phil Evans, mümkün değilse bile!”

Bu kaçırma olayının şu tuhaf Robur’un işi olduğundan şüphe duymak başkanın ve sekreterin bir an bile aklından geçmezdi. Gerçekten de basit ve onurlu hırsızlar saatlerini, takılarını, cüzdanlarını, keselerini aldıktan sonra boğazlarına bir güzel bıçak saplayıp Schuylkill nehrinin derinliklerine fırlatırlardı; bir şeyin içine hapsedmezlerdi. Peki, neyin içiydi? Esasen, bir miktar başarı ihtimali olan bir firarın hazırlıklarına başlamadan önce aydınlatılması gereken ciddi bir soruydu bu.

“Phil Evans,” diye devam etti Prudent Amca, “o toplantıdan çıktıktan sonra, şu an tekrar konuşmanın lüzumu olmadığı o tatlı fikirleri paylaşmak yerine keşke daha dikkatli olsaydık. Philadelphia sokaklarında kalsaydık tüm bunlar başımıza gelmeyecekti. Belli ki şu Robur, kulüpte yaşanacak olanlardan şüphelenmişti, kışkırtmalarının sebep olacağı öfkeyi öngörüyordu, kapıya ona yardım etmesi için haydutlarından birkaçını yerleştirmişti. Biz Walnut sokağından çıktıktan sonra o adamlar bizi gözetledi, takip etti ve bizim körü körüne Fairmont Parkı caddelerine girdiğimizi gördükleri sırada da bir güzel oyunlarını oynadılar.”

“Katılıyorum,” diye yanıtladı Phil Evans. “Evet! Doğruca eve gitmemekle büyük hata ettik.”

“Haklı olmamak her zaman yanlış yapmaktır,” diye yanıtladı Prudent Amca.

O sırada, hücrenin en karanlık köşesinden uzun bir ah duyuldu.

“Nedir bu?” diye sordu Phil Evans.

“Hiç! Frycollin rüya görüyor.”

Prudent Amca devam etti: “Açıklık alandan birkaç adım ötede bizim yakalandığımız an ile şu köşeye fırlatıldığımız an arasında iki dakikadan fazla zaman geçmedi. Demek ki bu kişiler bizi Fairmont Parkının dışına götürmediler.”

“Götürmüş olsalardı hareket ettiğimizi hisse-derdik.”

“Katılıyorum,” diye yanıtladı Prudent Amca. “Yani bir aracın kompartımanına hapsedildiğimize şüphe yok, belki şu uzun kapalı vagonlardan biridir ya da bir karavan...”

“Elbette! Eğer, Schuylkill nehrinin kıyısına demirlenmiş bir gemi olsaydı, bir kıyıdan diğerine vuran akıntıların yarattığı sallantılardan anlaşılırdı.”

“Katılıyorum, buna da katılıyorum,” diye yanıtladı Prudent Amca, “ve bana kalırsa biz hâlâ o açıklık alanın içindeyiz; şimdi kaçma zamanı, şu Robur’u bulma işini sonra hallederiz...”

“Ve ona Amerika Birleşik Devletleri’nin iki vatandaşının özgürlüğüne verdiği zararın bedelini pahalıya ödetiriz!”

“Hem de çok pahalıya!”

“Ama kim bu adam? Nereden geliyor? İngiliz mi, Alman mı, Fransız mı?”

“O bir sefil ve bu kadarı yeterli,” diye yanıtladı Prudent Amca. “Şimdi iş başına!”

İkisi birlikte elleri gergin, parmakları açık vaziyette, bir çatlak ya da yarık bulmak amacıyla kompartımanın duvarlarını yoklamaya başladılar. Hiçbir şey yoktu. Kapıda da hiçbir şey yoktu. Kapı sıkı sıkıya kapalıydı ve kilidi yerinden oynatmak mümkün değildi. Dolayısıyla bir delik açmak ve o delikten kaçmak gerekiyordu. Geriye yalnızca şu sorular kalıyordu: *Bowie-knife*'lar duvarı delebilir miydi? Bu işi yaparken bıçakları körelip kırılabilir miydi?

“Peki, şu durmak bilmeyen titreme nereden geliyor?” diye sordu Phil Evans, hâlâ devam eden fırrr sesine şaşırılmıştı.

“Tabii ki de rüzgârdan,” diye yanıtladı Prudent Amca.

“Rüzgâr mı? Gece yarısına dek akşam epey sakinli bana kalırsa...”

“Öyle görünüyor, Phil Evans. Rüzgâr değilse, nedir sizce?”

Phil Evans, en iyi bıçağını çıkardıktan sonra kapıya yakın duvarları kesmeye çalıştı. Eğer kapı sadece bir sürgüyle kapanmışsa ya da anahtarlar kilitte takılıysa, kapıyı dışarıdan açmak için bir delik açmak yetebilirdi.

Birkaç dakikalık çalışma sonrasında elde edilen tek sonuç *bowie-knife*'ın ince yüzünün körelmesi, kırılması, dişli bir testereye dönüşmesi olmuştu.

“Kesmiyor mu Phil Evans?”

“Hayır.”

“Demir levhadan mı yapılma bu hücre?”

“Hayır, Prudent Amca. Bu duvarlara vurduğumuzda hiç metalik bir ses vermiyor.”

“Demirağacından yapılma öyleyse?”

“Hayır! Ne demir ne de ağaç.”

“Ne peki?”

“Söylemek mümkün değil ama her halükârda çeliğin kesemeyeceği bir malzeme.”

Prudent Amca bir anlık öfke patlamasıyla elleri hayali bir Robur’u boğazlamaya çalışırken küfürler etti, cınlayan zemini tekmeledi.

“Sakin olun Prudent Amca,” dedi Phil Evans, “sakin olun! Bir de siz deneyin.”

Prudent Amca denedi ama *bowie-knife*’ın en iyi bıçaklarının bile çizemediği bir duvara hiçbir şey yapamadı, duvar sanki kristalden yapılmış gibiydi.

Yani yalnızca kapı açıldığı takdirde kaçabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda herhangi bir kaçış mümkün değildi.

Bir süreliğine kadere boyun eğmek gerekiyordu ki bir Yanki’nin mizacında hiç olmayan bir şeydi bu, her şeyi talihten beklemek bu pratik akıllı insanlara tiksinti verirdi. Ve bu bekleyişe Robur’u hedef alan laflar, küfürler, sert hakaretler eşlik ediyordu; lakin Robur, eğer özel hayatında da Weldon Enstitüsünde olduğu gibi bir insan-sa bu laflara pek aldırmaz edecek bir adam değildi.

Bu sırada Frycollin birtakım hastalık belirtileri göstermeye başlamıştı. Ya midesine ya uzuvlarına kramplar girdiği için acınası bir halde çırpınıp duruyordu.

Prudent Amca, zencinin ellerini ve ayaklarını bağlayan ipleri keserek bu jimnastiğe bir son vermesi gerektiğini düşündü.

Bunu yaptığı için pişman olsa yeri ydi. Frycollin’in hareketleri kısa süre sonra korkunun açlık ıstırapla-

rına karıştığı bitmez tükenmez bir yakanışa dönüşmüştü. Beyni de en az midesi kadar kötüydü. Yaşadığı şeyi bu iki organdan hangisine borçlu olduğunu söylemek güçtü.

“Frycollin!” diye bağırdı Prudent Amca.

“Amca Efendi! Amca Efendi!” diye yanıtladı iki viyaklamanın arasında.

“Bu hapishanede açlıktan ölmeye mahkûm edilmiş olabiliriz. Ama biz, hayatımızı devam ettirmemizi sağlayan her türlü yolu tüketmeden ölmemeye karar verdik...”

“Beni mi yiyeceksiniz?” diye bağırdı Frycollin.

“Benzer durumdaki tüm zencilere yapıldığı gibi! İşte böyle Frycollin, kendini unutmaya bak...”

“Firik pilavı yapacağız senden!” diye ekledi Phil Evans.

Frycollin, besbelli kendi hayatından daha değerli olan bu iki hayatın devam ettirilmesi için kullanılacağından ciddi ciddi korkmuştu. Bu nedenle sessiz sessiz mırıldanmakla yetindi. Öte yandan zaman akıp gidiyordu ve kapıyı ya da duvarı zorlamaya yönelik her türlü girişim sonuçsuz kalmıştı. Neden yapılmıştı şu duvar, bilmek imkânsızdı.

Metalden değildi, ahşaptan da değildi, taştan da değildi. Üstelik, hücrenin döşemesi de aynı malzemeden yapılmış gibi görünüyordu. Yere ayakla vurulduğunda değişik bir ses çıkarıyordu ki Prudent Amca bu sesi bilindik sesler kategorisinde sınıflandırmakta güçlük çekmişti. Bir di-

* Orijinal metindeki kelime oyunu şu şekildedir: “Ou l’on te Fry-cas-se-ra!” (Senin yahnini yapacağız) –çn.

ğer husus ise aşağıda döşemeler, sanki doğrudan toprağın üzerine yerleştirilmemiş gibi boşluk sesi veriyordu. Evet! O tuhaf fırr sesi hücrenin alt yüzünü okşuyor gibiydi. Tüm bunlar hiç de güven verici değildi.

“Prudent Amca?” dedi Phil Evans.

“Phil Evans?” diye yanıtladı Prudent Amca.

“Hücremizin yer değiştirdiğini düşünüyor musunuz?”

“Hayır, hiçbir surette.”

“Halbuki ilk hapsedildiğimiz sırada taze ot kokusuyla parktaki ağaçların reçineli kokusunu belirgin bir biçimde hissedebiliyordum. Şimdiyse havayı ne kadar içime çeksem de tüm o güzel kokular kaybolmuş gibi geliyor...”

“Gerçekten de.”

“Bunu nasıl açıklayabiliriz?”

“Hapishanemizin yer değiştirdiği varsayımı hariç her şekilde açıklayabiliriz Phil Evans. Tekrar ediyorum, hareket halinde arabada yahut kıyıda uzaklaşmış bir gemide olsaydık hissederdik.”

Frycollin öyle bir inlemişti ki devamı gelmese son nefesini veriyor sanılabilirdi.

Phil Evans sözüne devam etti: “Şu Robur’un kısa süre içinde karşımıza çıkacağını düşünüyorum.”

“Umarım çıkar,” diye bağırdı Prudent Amca, “ona diyeceğim ki...”

“Ne diyeceksin?”

“Önce bizimle küstahça tartışıp sonra da namussuzluk yaptığını!”

O an Phil Evans günün aydınlanmaya başladığını fark etti. Kapının karşısındaki duvarın üst

kısmında bulunan dar mazgal deliğinden belli belirsiz bir ışık sızıyordu. Saat sabahın dördü olmalıydı çünkü haziran ayında bu enlemde, Philadelphia'nın ufuklarında sabahın ilk ışıkları bu saatte ağarmaya başlardı.

Öte yandan Prudent Amca'nın –kulüpten arkadaşının fabrikasından gelen bir şaheser olan– çalar cep saatini öttüğünde saat hiç durmamış olduğu halde zil, saatin üçe çeyrek kala olduğunu gösteriyordu.

“Tuhaf!” dedi Phil Evans. “Saat üçe çeyrek kalayken hâlâ gece olması gerekirdi.”

“Demek ki benim saatim gerilemiş olmalı...” diye yanıtladı Prudent Amca.

“Walton Watch Company'ye ait bir saat mi?” diye bağırdı Phil Evans.

Her ne olursa olsun, gün aydınlanıyordu. Mazgal deliği, hücrenin derin karanlığı içinde yavaş yavaş beyaza bürünüyordu. Öte yandan tan yeri, Philadelphia'dan geçen kırkıncı paralele göre vaktinden önce ağarsa da aşağı enlemlerin hızıyla ağarmıyordu.

Bu Prudent Amca'nın bu konudaki yeni gözlemiydi, açıklanamayan tuhaf bir olaydı.

“Belki de mazgal deliğine tırmanıp nerede olduğumuzu görmeye çalışabiliriz,” dedi Phil Evans.

“Yapabiliriz,” diye yanıtladı Prudent Amca.

Sonra da Frycollin'e dönerek, “Haydi Fry, ayağa kalk!” dedi.

Zenci ayağa kalktı.

“Sırtını şu duvara daya,” diye devam etti Prudent Amca, “siz de Phil Evans, şu çocuğun omu-

zuna çıkın ve ben de sizi düşürmesin diye karşıdan destek olayım.”

“Baş üstüne,” diye yanıtladı Phil Evans.

Bir an sonra iki dizini Frycollin’in omuzlarına koymuş, gözlerini mazgal deliği hizasına getirmişti.

Mazgal deliği gemi lombozu gibi mercek biçiminde bir camla değil, basit bir pencere camıyla kapatılmıştı. Cam çok kalın olmasa da Phil Evans’ın görüşüne engel oluyordu, görüş aralığı son derece kısıtlıydı.

“Eh, kırın şu camı,” dedi Prudent Amca, “belki o zaman daha iyi görürsünüz.”

Phil Evans, *bowie-knife*’ının sapıyla cama kuvvetli bir şekilde vurduğunda berrak bir ses duyuldu ama cam kırılmadı.

Daha güçlü bir ikinci vuruş daha. Sonuç aynıydı.

“Aman ne güzel!” diye bağırdı Phil Evans. “Kırılmaz cammış!”

Gerçekten de bu pencere art arda darbelere rağmen kırılmıyorsa, mucit Siemens’in yöntemlerine göre tavllanmış bir camdan yapılmış olmalıydı.

Bununla beraber hava, dışarıyı görülebilecek kadar aydınlanmıştı artık; en azından mazgal deliğinin çerçevesiyle bölünen görüş alanının sınırları dahilinde.

“Ne görüyorsunuz?” diye sordu Prudent Amca.

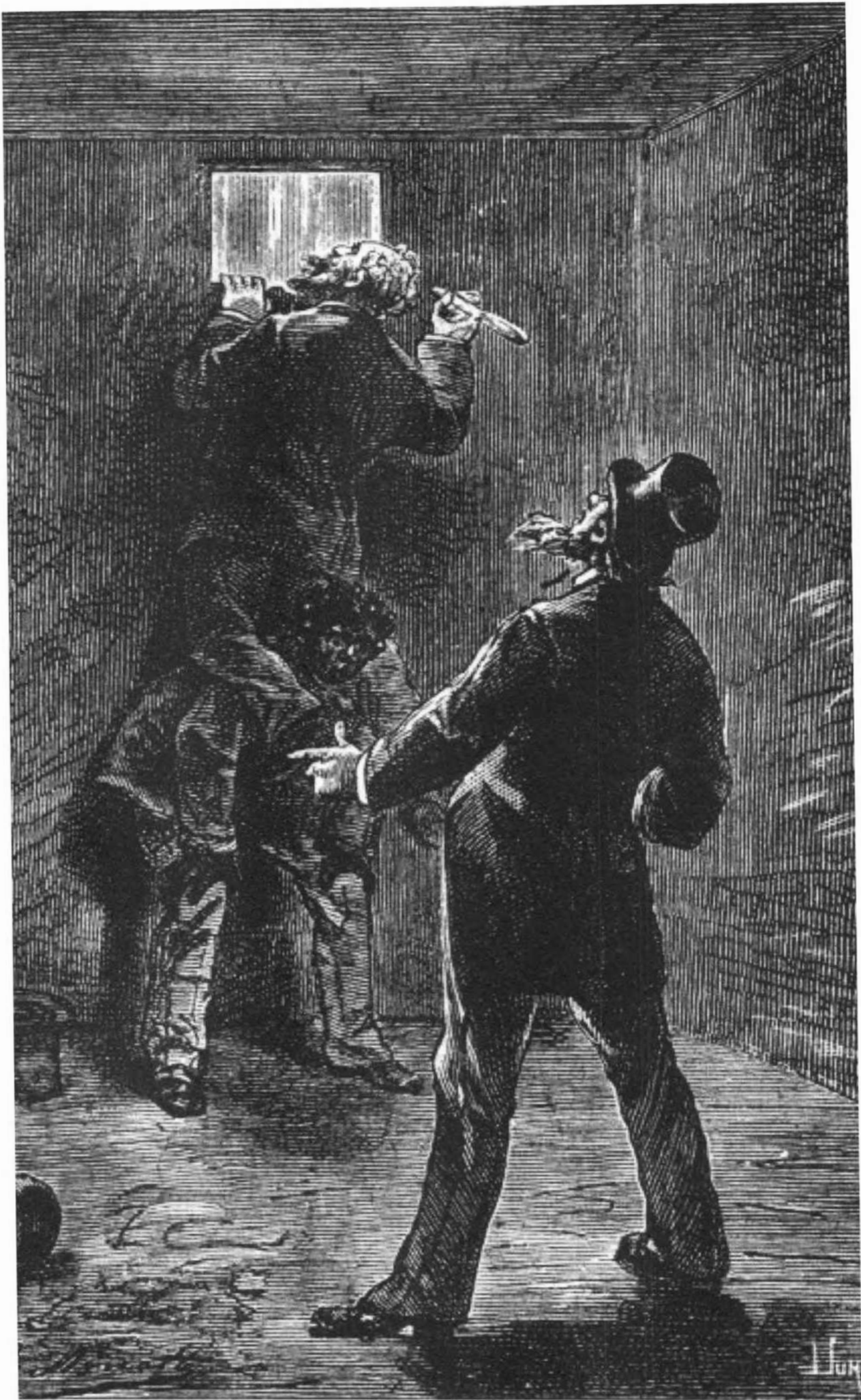
“Hiçbir şey.”

“Nasıl? Bir ağaç yığını filan da mı görmüyorsunuz?”

“Hayır.”

“En üstteki dalları da mı?”

“Hayır.”

Phil Evans cama kuvvetli bir şekilde vurdu.

“Yani artık açıklık alanda değil miyiz?”

“Ne açıklık alandayız ne de parkta.”

“Hiç değilse evlerin çatılarını, anıtların tepele-
rini filan görüyor musunuz?” diye sordu Prudent
Amca, korkuyla kanşık hayal kınkılığı durmaksı-
zın büyüyordu.

“Ne çatı var ne tepe.”

“Ne? Bir çadır direği, bir çan kulesi, bir fabrika
bacası filan da mı yok?”

“Boşluktan başka hiçbir şey yok.”

Tam o sırada hücrenin kapısı açıldı. Eşikte bir
adam görünüyordu.

Gelen Robur'du.

“Saygıdeğer baloncular,” dedi ağırbaşlı bir ses-
le, “artık istediğiniz yere gitmekte özgürsünüz...”

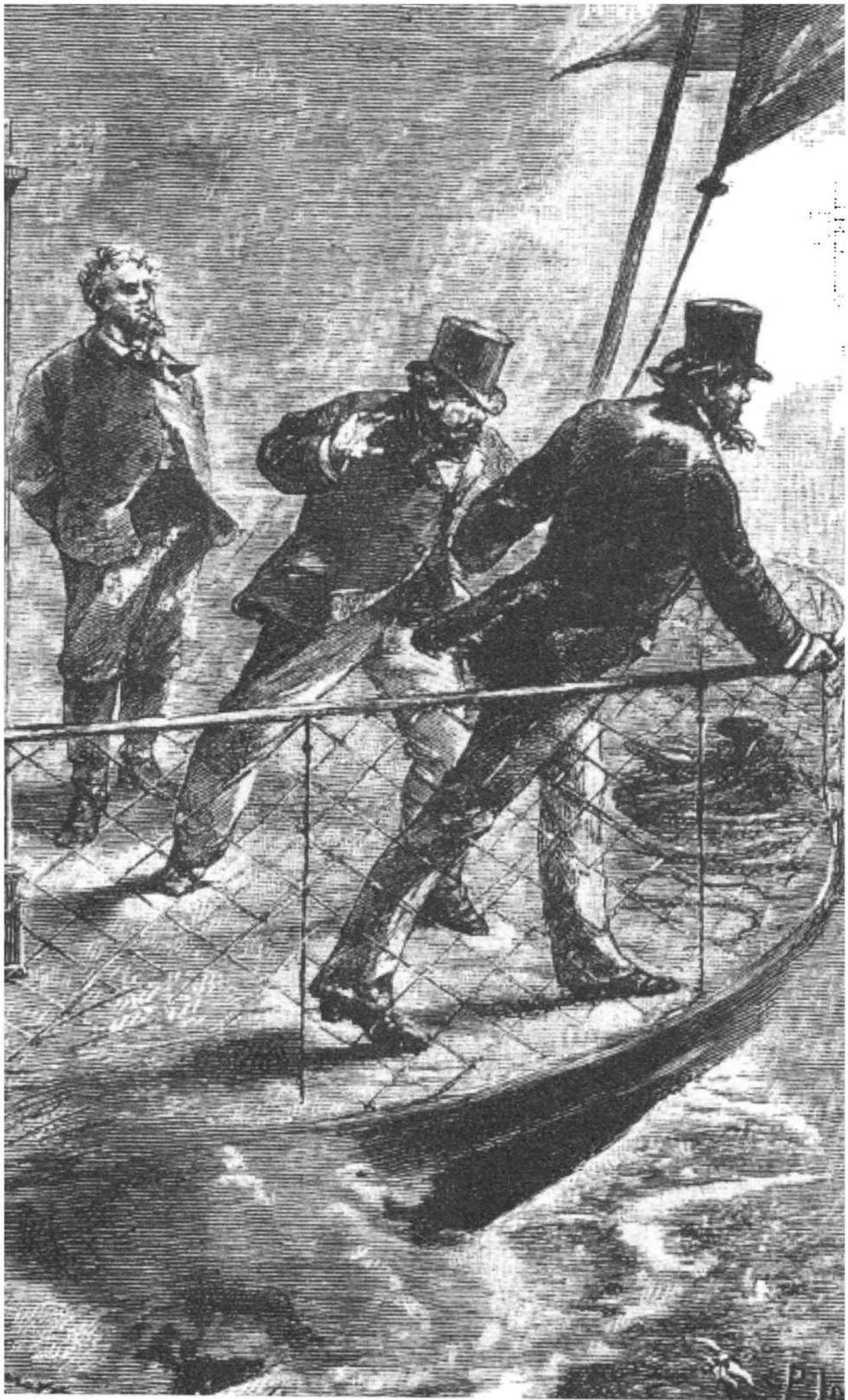
“Özgürüz!” diye bağırdı Prudent Amca.

“Evet... Albatros'un sınırları içinde!”

Bunun üzerine Prudent Amca ile Phil Evans
hücrenin dışına çıkmak için koşuştular.

Peki ne gördüler?

Altlarında uzanan, bin iki yüz ya da üç yüz
metre uzaklıkta tanımaya çalıştıkları ama tanıya-
madıkları bir ülkenin yüzünü.

Peki ne gördüler?

*Mühendisler, makineciler ve diğer
bilim insanlarının vazgeçmesi gerekir.*

“İnsan ne zaman yerin dibinde sürünmeyi bırakıp göklerin masmavi sessizliğinde yaşayacak?”

Camille Flammarion'un bu sorusunun cevabı kolaydı: Mekanığın gelişiminin tayyare sorununun çözülmesine olanak tanıyacağı zaman. Ve birkaç yıldır öngörülüyordu ki elektriğin daha pratik bir kullanımı sorunu çözüme kavuşturabilirdi.

1783 yılında, Montgolfier kardeşlerin ilk sıcak hava balonunu ve fizikçi Charles'ın ilk balonunu yapmasından çok daha önce kimi maceracı ruhlu insanlar makineli araçlar sayesinde göğü fetretme hayalleri kuruyordu. Yani ilk mucitler havadan daha hafif araçlar düşünmüyordu çünkü o zamanın fizik bilimi bunu düşünmeye olanak tanımıyordu. Hava taşımacılığını havadan daha ağır araçlarla, kuşları taklit ederek yapılmış uçan makinelerle gerçekleştirmeyi bekliyorlardı.

Daedalus'un oğlu şu çılgın İkarus'un yaptığı şey de tam olarak buydu, kanatları balmumundan yapılma olduğu için güneşe yaklaştıkça erimişti.

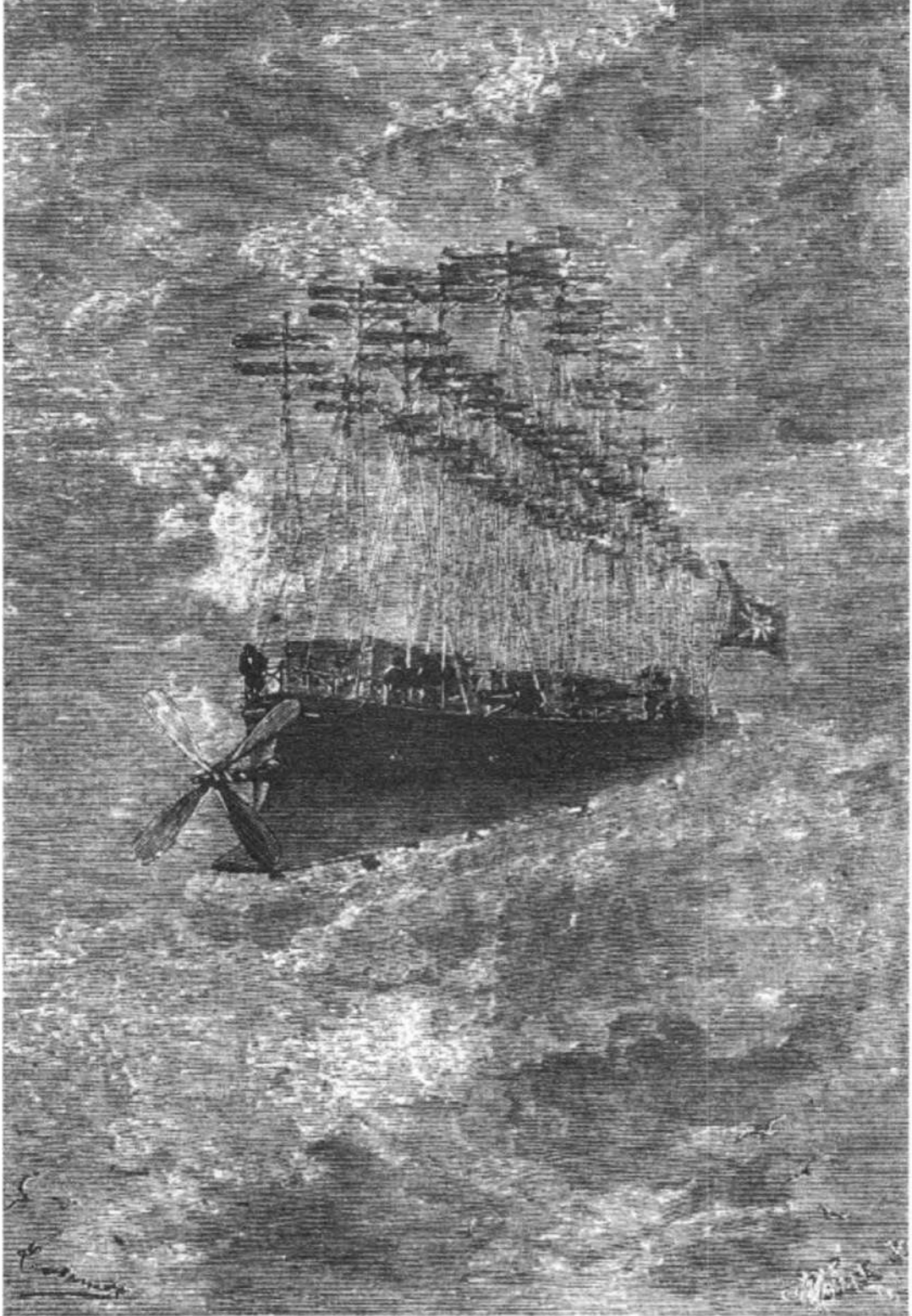
Ama mitoloji çağına kadar gidip Tarantolu Arhitas'tan bahsetmeye gerek yok; Perugianlı Dante'nin, Leonardo da Vinci'nin, Guidotti'nin

çalışmalarında da atmosferin ortasında hareket etmek üzere tasarlanmış makinelere dair fikirler bulunmaktadır. İki buçuk yüzyıl sonra mucitler çoğalmaya başlar. 1742’de Bacqueville markisi bir kanat sistemi üretir, Seine Nehri üzerinde dener ve yere düşerek kolunu kırar. 1768’de Paucton, havada durup hareket ettirme gücü olan iki pervaneli bir araç fikri geliştirir. 1781’de Baden prensinin mimarı olan Meerwein, ornitopterik bir harekete sahip olan bir makine inşa eder ve o sıralarda icat edilmiş olan aerostatları protesto eder. 1784’te Launoy ile Bienvenu, yayla çalışan bir helikopter hareket ettirir. 1808’de Avusturyalı Jacques Degen’in uçuş denemeleri gelir. 1810’da Nanteslı Deniau “havadan daha ağır” araçların ilkelerini saydığı bir kitapçık yazar. Ardından, 1811 ile 1840 arasında Berblinger’in, Vigual’in, Sarti’nin, Dubochet’nin, Cagniard de la Tour’un çalışmaları ve icatları gelir. 1842’de İngiliz Henson’ın eğik düzlemli ve buharla çalışan pervaneleri olan sistemiyle karşılaşırız; 1845’te Cossus’nün yükselen pervaneli aracıyla, 1847’de Camille Vert’in tüy kanatlı helikopteriyle, 1852’de Letur’un hayatına mal olmuş yönlendirilebilir paraşüt sistemiyle, aynı yıl Michel Loup’nun dönen dört kanatla donatılmış planörüyle, 1853’te Béléguc’in çekişli pervanelerle hareket ettirilen tayyaresiyle, Vaussin-Chardannes’in serbest yönlendirilebilen uçurtmasıyla, George Cauley’nin gazlı bir motoru olan uçan makineleriyle karşılaşırız. 1854 ile 1863 arasında Joseph Plie pek çok hava sisteminde patent alır: ters yönde dönen yükselen pervaneli Bréant, Carlingford, Le Bris, Du Temple,

Bright ve Smythies, Panafieu, Crosnier, vs. Son olarak 1863'te Nadar'ın çabaları sayesinde Paris'te bir *Havadan Daha Ağır* Topluluğu kurulur. Burada mucitler, aralarında halihazırda patentli alınmış makinelerin de bulunduğu makineleri dener: Bunların arasında Ponton d'Amécourt'un buharlı helikopteri, La Landelle'in eğik düzlemlili pervanelerle paraşütleri birleştirdiği sistemi, Louvrié'nin aeroskapı, Esterno'nun mekanik kuşu, Groof'un kaldıraçla hareket ettirilen kanatları olan aracı vardır. Atılım yapılmıştır; mucitler icat eder, hesap uzmanları hava taşımacılığını pratik kılan her şeyi hesaplar. Bourcart, Le Bris, Kaufmann, Smyth, Stringfellow, Prigent, Danjard, Pomès ve de la Pauze, Moy, Pénaud, Jobert, Hureau de Villeneuve, Achenbach, Garapon, Duchesne, Danduran, Parisel, Dieuaide, Melkisff, Forlanini, Brearey, Tatin, Dandrieux, Edison; kimileri kanatlar ya da pervanelerle, kimileri de eğik düzlemlerle, kayda değer bir güce ve büyük bir hafifliğe sahip bir motorun filanca bir mucit sayesinde makinelerine takılacağı gün çalışmaya hazır olacak uçan makineleri düşünür, yaratır, üretir ve mükemmelleştirir.

Bu uzun isim listesi için kusura bakmayın. Fatih Robur'un en tepesine çıktığı hava taşımacılığının tüm aşamalarını göstermek gerekiyordu. Bu girişimler olmasaydı, seleflerinin deneyimleri olmasaydı mühendisimiz bu kadar mükemmel bir araç tasarlayabilir miydi? Elbette hayır! Ve hâlâ balonları yönlendirmeye çalışmakta diretenleri hor görüyorken İngiliz, Amerikalı, İtalyan, Avusturyalı, Fransız, tüm "havadan

daha ağır” taraftarlarına ise büyük bir saygı duyuyordu; bilhassa da onu, atmosferin akıntıları içinde hareket eden o uçan makineyi, *Albatros*’u yaratmaya ve sonra da inşa etmeye yönlendiren, bizzat mükemmelleştirdiği Fransızların çalışmalarına saygı duyuyordu.

Albatros.

“Güvercin, uç!” diye bağırmıştı tayyareciliğin en inatçı taraftarlarından biri.

“Toprağı nasıl çiğniyorsak havayı da öyle çiğneyeceğiz!” diye karşılık verdi en ateşli taraftarlardan bir diğeri.

“Lokomotiften aeromotife!” diye avazı çıktığı kadar bağırmıştı aralarından en gürültücüsü, Eski ve Yeni Dünya’yı uyandırmak için.

Gerçekten de havanın yüksek dirençli bir dayanak noktası olduğu deneyle ve hesapla gösterilmişti. Bir metrelik bir çapı olan paraşüt şeklinde bir çember, havada inişi yavaşlatmakla kalmaz aynı zamanda bu inişi sabit aralık zamanlı hale getirebilir. Bu zaten biliniyordu.

Yine biliniyordu ki aktarım hızı büyük olduğu müddetçe ağırlığın çalışması, hızın karesiyle hemen hemen ters orantılı olarak değişiyor ve neredeyse önemsiz hale geliyordu.

Uçan bir hayvanın ağırlığı arttıkça, yapması gereken kanat hareketi daha yavaş olsa da bu ağırlığı desteklemek için gerekli olan kanat yüzeyinin orantısal olarak daha az arttığı da biliniyordu.

Dolayısıyla bir tayyare bu doğa kanunlarını kullanacak, Fransız Enstitüsünden Doktor

* Pigeon-vole (güvercin uç) bir çocuk oyunudur. Oyunda oyuncularından biri çeşitli canlı ya da cansız varlıkların isimlerini “uç” eylemiyle beraber söyler. Örneğin, “kurt uç”, “kanarya uç”, “ev uç” gibi. O esnada diğer katılımcılar uçan bir varlığın adını duyduklarında ellerini kaldırırlar (örneğin, “kanarya uç” dendiğinde). Uçmayan bir hayvanın adı söylendiğinde ellerini kaldırırlarsa yahut uçan bir hayvanın adı söylendiğinde ellerini kaldırmazlarsa elenirler –çn.

Marey'nin dediği gibi "hayran olunası bir hava taşımacılığı türü" olan kuşu taklit edecek şekilde inşa edilmeliydi.

Kısacası, bu sorunu çözebilecek araçlar üç biçimde özetlenebilir:

- 1 Dikey pervanelerden ibaret olan helikopterler ya da spiraliferler,
- 2 Kuşların doğal uçuşunu taklit eden ornitopterler,
- 3 Uçurtma gibi eğik düzlemden ibaret olan ama yatay pervanelerle çekilen ya da itilen tayyareler.

Bu sistemlerin her birinin bu konuda asla pes etmemeye kararlı taraftarları olmuştur ve olmaya devam etmektedir de.

Öte yandan Robur, pek çok sebepten ötürü ilk iki sistemi reddediyordu.

Mekanik bir kuş olan ornitopterin kuşkusuz bazı avantajları vardı. Bay Renaud'nun 1884 yılında yaptığı çalışmalar bunu kanıtlıyordu. Ama ona da söylendiği gibi doğayı körü körüne taklit etmemek gerekir. Ne lokomotifler tavşanları taklit etmişti ne de buharlı gemiler balıkları. Lokomotiflere takılan tekerlekler bacak değildi, gemilere takılan pervaneler de yüzgeç değildi. Ve hiç de fena hareket etmiyordu. Bilakis. Zaten hareketleri oldukça karmaşık olan kuşların uçuşunda mekanik olarak neler olduğunu biliyor muyduk ki? Doktor Marey, kanadın yükselmesi sırasında havanın geçebilmesi için tüylerin aralandığını ve bu hareketin yapay bir makinede üretilmesinin epey zor olduğunu fark etmemiş miydi?

Öte yandan tayyarelerin birtakım güzel sonuçlar verdiği kuşku götürmezdi. Hava yatağına doğru çapraz bir düzlemde birbirine karşı duran pervaneler, bir yükselme işlemini üretmenin aracıydı ve test edilen küçük araçlar gösteriyordu ki atılabilir ağırlık, yani aracın ağırlığı dışına atılabilen ağırlık, hızın karesiyle orantılı olarak artıyordu. Bunun pek çok avantajı vardı ve bu avantajlar hareket ettirilebilen aerostatların avantajlarından da üstündü.

Yine de Robur daha basit olanın daha iyi olacağını düşünmüştü. Keza, Weldon Enstitüsünde kafasına kakılan pervaneler –şu “kutsal pervaneler”– uçan makinesinin tüm ihtiyaçlarını karşılamaya yetmişti. Bir kısmı aracın havada kalmasını sağlıyorken diğer kısmı da muhteşem hız ve güvenlik koşullarında aracı çekiyordu.

Gerçekten de yeterince kısa aralıklı ancak kayda değer bir yüzeye sahip bir pervane vasıtasıyla, Bay Victor Tatin’in dediği gibi teorik olarak “her şeyi sonuna kadar götürerek asgari güçle sınırsız bir ağırlık” kaldırılabilirdi.

Ornitopter –kuşların kanat çırpışı– normalde havaya dayanarak yükseliyorsa, helikopter de sanki eğik bir düzlemin üzerine çıkıyormuş gibi pervanesinin kanatlarıyla çapraz bir şekilde havayı döverek yükselir. Gerçekte bu pervaneler çark kanatlı değil, spiral kanatlı pervanelerdir. Spiral kanatlı pervaneler mecburen kendi ekseninin yönünde hareket eder. Bu eksen dikey mi? O zaman dikey olarak hareket eder. Yatay mı? O zaman da yatay olarak hareket eder.

Mühendis Robur'un uçan aracının tamamı bu iki işleyişe sahipti.

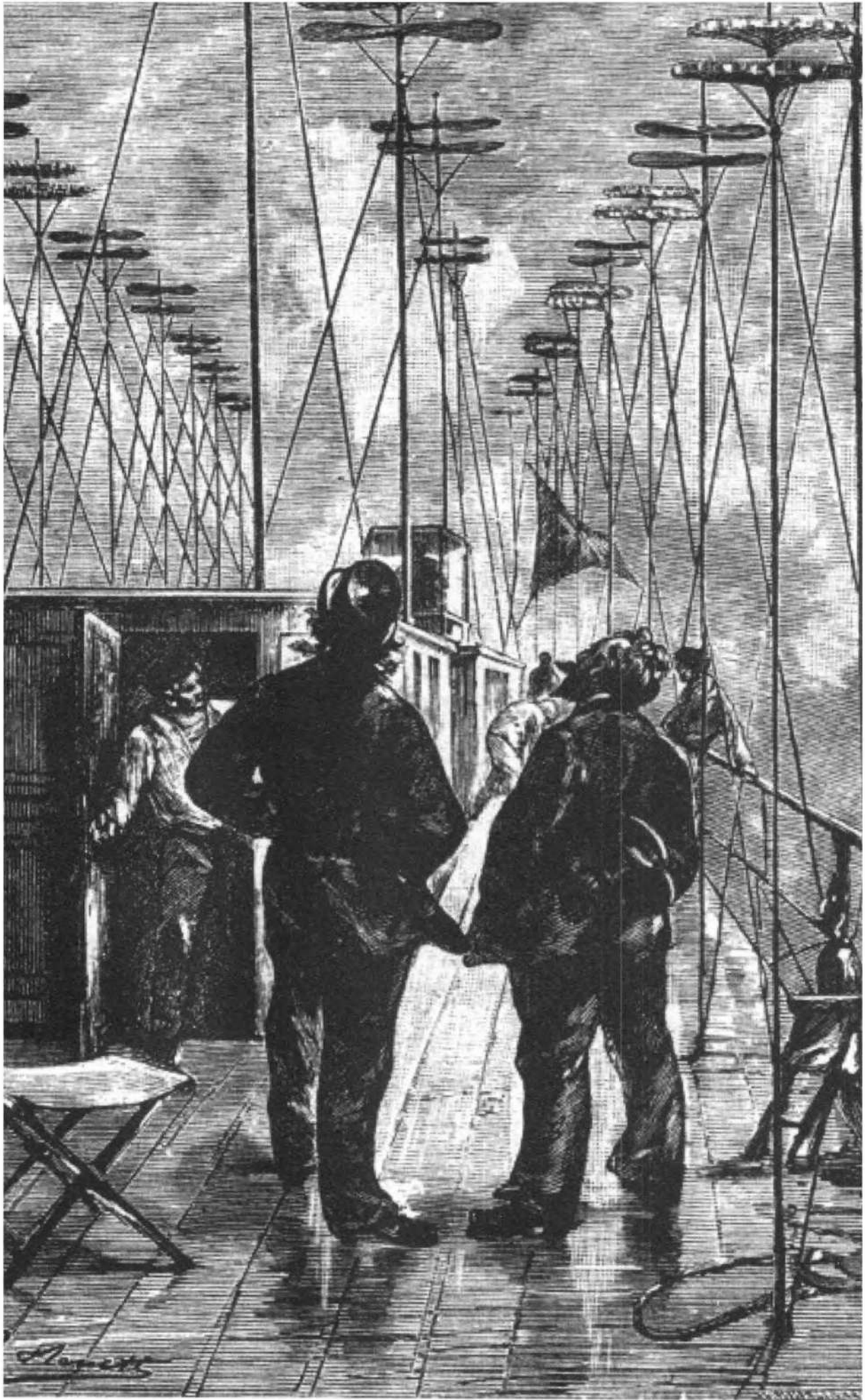
Bu aracı tam olarak tanımlamak gerekirse, şu üç esas parçadan oluşmaktadır: platform, süspansiyon ve hareket motorları, makine.

Platform: Otuz metre uzunluğunda, dört metre genişliğinde bir çerçeve; mahmuz biçiminde bir pruvası olan gerçek bir gemi güvertesiydi. Altında mekanik güç üreten araçlar, mühimmat deposu, gemi aletleri, makineler, su tankı dahil her türlü tedarikin bulunduğu genel bir depoyu kapsayan, sağlam bir şekilde yerleştirilmiş bir araç gövdesi vardı. Güvertenin etrafında, demir telden bir kafesle birleştirilmiş bazı hafif dikmeler, tırabzan görevi gören bir korkuluğu destekliyordu. Yüzeyinde ise kompartımanlarından mürettebat lojmanı ya da makine odası olarak üç gemi köşkü bulunuyordu. Ortadaki köşkte tüm süspansiyon motorlarını çalıştıran makine vardı; öndekinde ön hareket motorunun makinesi, arkadakinde de arka hareket motorunun makinesi bulunuyordu. Bu üç makinenin her birinin kendine has çalışma biçimleri vardı. Pruva tarafındaki ilk köşkte kiler, mutfak ve mürettebat odası bulunuyordu. Pupa tarafındaki son köşkte ise aralarında mühendis kamarasının da bulunduğu pek çok kamara ve bir yemek odası vardı, yukarıda ise güçlü bir dümen vasıtasıyla aracı yöneten dümencinin bulunduğu camdan bir kafes vardı. Bu köşkların hepsi, sıradan camdan on kat daha dirençli, tavlanmış camdan lombozlarla aydınlatılıyordu. Her ne kadar mühendis, aracın hareketine hâkim olduğu

müddetçe yere iniş son derece yumuşak bir şekilde yapılabilse de araç gövdesinin altında esnek yaylardan oluşan bir sistem kuruluydu.

Süspansiyon ve hareket motorları: Platformun üzerinde on beşi kenarlarda yedisi ortada daha yukarıda olmak üzere otuz yedi eksen dikiliydi. Otuz yedi direkli bir gemiye benziyordu. Yalnız bu direkler yelken yerine ikişer yatay pervane taşıyordu, bu pervanelerin genişliği ve çapı epey kısaydı ama olağanüstü bir dönüş hızına ulaşabiliyorlardı. Bu eksenlerin her birinin hareketi bir diğerinden bağımsızdı, ayrıca her biri bir öncekinin aksi yönde dönüyordu; aracın dairesel bir harekete kapılmaması için gerekli bir düzenlemeydi. Bu şekilde, pervaneler dikey hava sütunu üzerinde yükselmeye devam ederek yatay dirence karşı dengeyi oluşturuyordu. Sonuç olarak araç, yetmiş dört süspansiyon pervanesiyle donatılmıştı; bu pervanelerin üç kanadı dışarıdan, çark görevi görerek motor gücünü tasarruflu kullanan metalik bir çemberle destekleniyordu. Önde ve arkada, yatay eksenlerin üzerinde, dört kanatlı, ters yönlü iki uskur pervane bulunmaktaydı; bu pervaneler ters yönde dönüyor ve itiş gücünü oluşturuyordu. Süspansiyon pervanelerinden daha büyük bir çapa sahip olan bu pervaneler aynı zamanda aşırı bir hızda dönebiliyordu.

Kısacası bu araç hem Cossus, La Landelle ve Ponton d'Amécourt'un tavsiye ettiği hem de Mühendis Robur'un mükemmelleştirdiği sistemlerin birleşimiydi. Fakat Robur esas olarak devindirici güç seçimi ve uygulamasında mucit olarak görülmeyi hak ediyordu.

Otuz yedi direkli bir gemiye benziyordu.

Makine: Robur aracını taşımak ve hareket ettirmek için gerekli olan gücü ne su ya da başka bir sıvının buharından ne basınçlı hava ya da başka elastik gazlardan ne de mekanik bir hareket yaratmaya elverişli patlayıcı karışımlardan alıyordu. Bu gücü elektrikten, günün birinde endüstriyel dünyanın ruhu olacak o kuvvetten sağlıyordu. Öte yandan bu elektriği üretecek hiçbir elektromotor makine yoktu. Sadece piller ve akümülatörler vardı. Ancak bu pillerin bileşiminde hangi elementler vardı ve hangi asitler onları etkinleştiriyordu?

İşte, bu Robur'un sırrıydı. Akümülatörler için de aynı şey geçerliydi. Pozitif ve negatif levhaları neden yapılmıştı? Bilinmiyordu. Mühendisimiz patent alabilmek için epey titiz davranmıştı, haksız da sayılmazdı. Özet olarak sonuç tartışmasızdı: Verimliliği sıradışı olan, buharlaşmaya ya da donmaya karşı neredeyse mutlak bir dirence sahip asitlerden oluşan piller; Faure-Sellon-Volckmar akümülatörlerini epey geride bırakan akümülatörler ve son olarak amperi o zamana dek görülmedik rakamlarla ifade edilen akımlar. Sonuç olarak, tabiri caizse sonsuz elektrik akımı üreten bir güç ortaya çıkmıştı ki bu güç herhangi bir koşulda aracın tüm ihtiyaçlarına üstün bir havada durma ve hareket etme gücü veren pervaneleri çalıştınyordu.

Ancak tekrar etmek gerekir ki bu makine tümüyle Mühendis Robur'a aitti. Bunu mutlak bir sır gibi saklıyordu. Başkanla sekreter bu sırrı keşfetmeyi başaramazlarsa yüksek ihtimalle bu sır kaybolup gidecekti.

Bu aracın ağırlık merkezinin konumu nedeniyle yeterli bir dengeye sahip olduğunu söylemeye gerek yok. Yatay düzlemle hiçbir şekilde endişe verici açılar yapmadığı gibi korkulacak herhangi bir alabora durumu da yoktu.

Geriye bir tek Mühendis Robur'un aeronefinin -Albatros'a verilebilecek en güzel isim buydu- yapımı için kullandığı madde kalıyordu. Phil Evans'ın *bowie-knife*'inin kesemeyeceği kadar sert olan ve Prudent Amca'nın tabiatını açıklayamadığı bu madde neydi? Sadece kâğıttı.

Yıllardan beridir bu türden kâğıt üretimi hali-hazırda kayda değer bir gelişme göstermişti. Yaprakları dekstrin ve nişastayla işlenmiş, sonra da hidrolik baskı makinesinde sıkıştırılmış tutkalsız kâğıt; çelik kadar sert bir malzeme oluşturur. Bu şekilde, metal çarklar kadar sağlam ama onlardan daha hafif kasnaklar, raylar, vagon tekerleri yapılır. Robur'un hava aracının yapımı için kullanmak istediği dayanıklılık, hafiflik de buydu. Her şey - çerçeve, gövde, köşkler, kamaralar- basınçla yanmaz metal haline getirilmiş saman kâğıttandı ve bu, büyük yüksekliklerde uçan bir araç için hiç de önemsiz bir şey değildi. Pervane eksenini ya da paleti gibi süspansiyon ve hareket motorlarının farklı kısımlarına gelince hem dirençli hem de esnek bir madde olan jelatinleşmiş liften oluşuyordu. Her türlü biçime uyarlanabilen ister asit olsun ister esans, gazların ve sıvıların çoğunda çözülmeyen bu madde -yalıtma özelliğinden bahsetmeye gerek yok- Albatros'un elektrikli makinesinde çok değerli bir kullanıma sahip olmuştu.

Mühendis Robur, Kaptan Muavini Tom Turner, bir makineci ve iki yardımcısı, iki dümenci ve bir aşçıbaşı –toplamda sekiz kişi– aeronefin mürettebatı bunlardan oluşmaktaydı ve bu mürettebat hava taşımacılığının gerektirdiği manevralara fazlasıyla yetiyordu. Av ve savaş silahları; balık tutma makineleri; elektrikli ışıklar; gözlem araçları; rotayı belirlemek için pusulalar ve sekstantlar; ısıyı ölçmek için termometre; bir kısmı erişilen yüksekliklerin rakımını ölçmek, bir kısmı da atmosfer basıncındaki değişimleri göstermek için çeşitli barometreler; fırtınayı öngörebilmek için bir fırtına kristali;* küçük bir kütüphane; taşınabilir küçük bir baskı makinesi; platformun ortasındaki mihvere yerleştirilmiş, namlu dibinden doldurulan ve altı santimetrelik bir mermi fırlatan bir topçu silahı; barut, mermi ve dinamit kartuşu deposu; akümülatör akımlarıyla ısıtılan bir mutfak; birkaç fıçı brendi, viski ve cinle birlikte bir kilere dizilmiş et ve sebze konserveleri stoku; yere inmeden aylarca gitmelerine yetecek kadar pek çok öteberi. Aeronefin içinde bulunan malzemeler ve yiyecekler bunlardı. Yanlarında bir de şu meşhur borazan vardı.

Ayrıca, bordada bir nehrin, bir gölün ya da sakin bir denizin üzerinde sekiz kişiyi taşıyabilecek kauçuktan batmaz hafif bir deniz taşıtı da vardı.

Peki, Robur hiç değilse olası bir kaza durumuna karşılık paraşüt yerleştirmiş miydi? Hayır. Bu

* Fırtına kristali, hava tahmini yapma yöntemi olarak kullanılan bir araçtır. Kapalı bir şeffaf camın içine yerleştirilen özel bir sıvıdan oluşur. Sıvının içindeki kristalleşme durumunun hava ile ilgili olduğuna inanılır –çn.

türden kazalara inanmazdı. Pervanelerin eksenleri birbirinden bağımsızdı. Birinin duraklaması diğerlerinin çalışmasına engel olmuyordu. Sadece yarısının çalışır durumda olması *Albatros*'un doğal halini korumasına yetiyordu.

“Ve *Albatros* sayesinde,” deme fırsatını bulmuştu Fatih Robur yeni misafirlerine –zoraki misafirlerdi– “Avustralya’dan, Okyanusya’dan, Asya’dan, Amerika’dan ve Avrupa’dan daha büyük bu dünyanın yedinci kısmının, günün birinde binlerce İkaryalı’nın dolduracağı bu gök İkaryası’nın hâkimiyim.”

• İkarya hareketi politikacı, gazeteci ve yazar Étienne Cabet’nin takipçileri tarafından *Voyage en Icarie* (İkarya’ya Yolculuk) adlı ütöpik eserine binaen kurulan Fransız merkezli bir ütöpik sosyalist harekettir –çn.

*Prudent Amca ve Phil Evans
hâlâ ikna olmamaktadır.*

Weldon Enstitüsünün başkanı şaşkınlıktan donakalmıştı, arkadaşı da serseme dönmüştü. Ama ikisi de bu kadar doğal olan şaşkınlıklarını göstermek istemiyordu.

Uşak Frycollin ise böyle bir makinenin bordasında göğün orta yerine götürülmüş olmanın getirdiği korkusunu gizlemiyor, kendisini saklamaya çalışmıyordu.

Bu sırada süspansiyon pervaneleri başlarının üzerinde hızla dönüyordu. Bu dönme hızı ne kadar büyük olursa olsun, Albatros'un daha yukarılara gitmek istemesi durumunda üçe katlanabilirdi.

Epey ölçülü bir hızda çalıştırılan iki uskur pervanesi ise araca yalnızca saatte yirmi kilometrelik bir hareket sağlıyordu.

Platformun dışına sarkan Albatros yolcuları engebeli toprakların içinde, bazı gölcüklerin üzerinde güneş ışığının yansımasıyla beliren parıltının ortasında, basit bir dere gibi kıvrılarak giden uzun ve dolambaçlı, sıvı halde bir şeridi görebilmişlerdi. Bu şerit, bir nehirdi ve bu toprakların en önemli nehriydi. Nehrin sol yakasında gözlerin alabildiğince uzanan sıradağlar bulunuyordu.

“Peki, nerede olduğumuzu söyleyecek misiniz?” diye sordu Prudent Amca, öfkeden titreyen bir sesle.

“Size söyleyecek hiçbir şeyim yok,” diye yanıtladı Robur.

Phil Evans ise, “Nereye gittiğimizi söyleyecek misiniz?” diye sordu.

“Göge.”

“Ne kadar sürer?”

“Ne kadar gerekirse.”

“Yani dünya turu mu yapacağız?” diye sordu alaycı bir şekilde Phil Evans.

“Daha fazlasını yapacağız,” dedi Robur.

Prudent Amca da “Peki, ya bu yolculuk bizim hoşumuza gitmezse?” diye sözü aldı.

“Gitse iyi olur!”

İşte, Albatros’un efendisi ile –esirleri demeyelim de– misafirleri arasında kurulacak olan ilişkinin tabiatı özet olarak buydu. Lakin besbelliydi ki Robur öncelikle onlara iyileşmeleri, bu insanları havada taşıyan o harikulade araca hayran kalmaları ve mucidine iltifatlarda bulunmaları için zaman tanımak istiyordu. Bu nedenle platformun bir ucundan diğer ucuna dolaşmaya başladı. Misafirleri, makinelerin tertibatını ve aeronefin düzenini incelemekte yahut tüm dikkatlerini altlarında engebeleriyle uzanan manzaraya vermekte serbesttiler.

O sırada Phil Evans, “Prudent Amca, yanılmıyorsam Kanada topraklarının orta kısmı üzerinde uçuyor olmamız lazım. Kuzeybatıdan akan şu nehir, Saint Lawrence nehri. Geride bıraktığımız şehirse Québec.”

Gerçekten de o şehir, güneşin altında reflektör gibi yansıyan teneke çatılarıyla eski Champ-lain şehriydi. Yani Albatros kırk altıncı kuzey enlemine kadar çıkmıştı. Bu da günün erkenden aydınlanmasını ve şafağın anormal derecede uzun sürmesini açıklıyordu.

Phil Evans sözüne devam etti. “Evet. Amfiteatr şeklinde bir şehir, üzerinde hisarıyla küçük bir tepe; işte, Kuzey Amerika’nın Cebelitarık’ı! Bakın, şurada da İngiliz ve Fransız katedralleri! İşte, kubbesinde Britanya bayrağıyla gümrük binası!”

Phil Evans lafını henüz bitirmişti ki bu Kanada şehri gözden kaybolmaya başlamıştı. Aeronef yavaş yavaş zemin manzarasını kapatan, küçük bulutlardan oluşan bir bölgeye giriyordu.

O sırada Weldon Enstitüsü başkanı ile sekreterinin dikkatlerini Albatros’un dış yapısına yönelttiklerini gören Robur yaklaşıp, “Pekâlâ beyler, havadan daha ağır araçlarla hava taşımacılığının mümkün olduğuna inanıyor musunuz?” dedi.

Gerçeklere teslim olmamak güçtü. Gelgelelim Prudent Amca ve Phil Evans cevap vermiyorlardı.

“Susuyor musunuz?” diye sordu mühendisi-miz. “Elbette, açlıktan konuşamıyorsunuzdur! Ama ben sizi havaya götürmeyi kendime görev edindiysem, merak etmeyin karnınızı havayla doyurmam. İlk yemeğiniz sizi bekliyor.”

* Québec şehri için kullanılan bir tabir –çn.

Prudent Amca da Phil Evans da açlıktan kıvrandıkları için seremoni yapmaya gerek yoktu. Altı üstü yemek yiyeceklerdi ve Robur onları tekrardan yere indirdiğinde, Robur'un karşısında hareket özgürlüklerini geri alacaklarını varsayıyorlardı.

Altı üstü yemek yiyeceklerdi.

Bu nedenle ikisi birlikte en arkadaki güverte köşkünde bulunan küçük bir *dining-room*'a ilerlediler. Orada güzelce hazırlanmış bir masa bulunuyordu, yolculuk sırasında bu masada diğerlerinden ayrı yemek yiyeceklerdi. Yemeklere gelince, çeşit çeşit konservenin yanı sıra eşit ölçüde toz haline getirilmiş et ve undan oluşan domuz yağıyla birlikte suda haşladığında şahane bir çorba olan bir tür ekmek, kızarmış jambon dilimleri ve içecek olarak da çay vardı.

Öte yandan Frycollin de unutulmamıştı. Aracın baş kısmında, bu ekmekten yapılma güzel bir çorba bulmuştu. Aslına bakılacak olursa epey acıkmış olması gerekirdi ama korkudan çenesi titrediği için ağzı hiçbir işe yaramıyordu.

“Bir kırılsaydı! Bir kırılsaydı!” deyip duruyordu zavallı zenci.

Art arda transa giriyordu. Bir düşünün! Bin beş yüz metrelik bir düşüş onu pelteye çevirebilirdi!

Bir saat sonra, Prudent Amca ve Phil Evans platforma geri döndüler. Robur orada değildi. Kış tarafta dümenci cam kafesinin içinde gözlerini pusulaya dikmiş, bir an bile tereddüt etmeden mühendisin verdiği rotayı usul usul takip ediyordu.

Mürettebatın geri kalanına gelecek olursak, muhtemelen yedikleri yemek nedeniyle odalarındaydılar. Yalnızca makineleri gözetlemekle görevli bir ikinci çarkçı bir köşkten diğerine dolaşarak duruyordu.

Öte yandan, aracın hızı yüksek olsa da iki arkadaş bunu yarım yamalak algılayabiliyorlardı; her ne kadar Albatros o sırada bulutlu bölgeden

çıkmiş ve bin beş yüz metre aşağıda zemin kendini göstermiş olsa da.

“İnanılır gibi değil!” dedi Phil Evans.

Prudent Amca, “İnanmayalım da!” diye yanıtladı.

Ardından aracın baş tarafına giderek gözlerini batı ufkuna çevirdiler.

“Ah, bir şehir daha!” dedi Phil Evans.

“Hangisi olduğunu biliyor musunuz?”

“Evet. Montréal’miş gibi geliyor.”

“Montréal mi? İyi de Québec’ten ayrılalı olsa olsa iki saat olmuştur!”

“Bu da gösteriyor ki bu makine saatte en az yetmiş beş mil hızla hareket ediyor.”

Gerçekten de aeronefin hızı bu kadardı ve yolcuların bundan rahatsız olmamasının sebebi o sırada rüzgârın yönünde hareket ediyor olmalarıydı. Sakin bir havada bu hız büyük ölçüde rahatsız edici olurdu çünkü bir ekspres trenin hızına yakın bir hızdı. Ters bir rüzgârda ise bu hıza dayanmak imkânsız olurdu.

Phil Evans yanılmıyordu. Albatros’un altında, Venedik lagünü üzerine fırlatılan demiryolu viyadüğü gibi Saint Lawrence nehrinin üzerine fırlatılan boru şeklindeki Victoria köprüsü ile Montréal görünüyordu. Ardından geniş sokakları, büyük dükkânları, görkemli bankaları, katedrali, Roma’daki Aziz Petrus Bazilikasına öykünerek yakın zamanda inşa edilen bazilikası, son olarak da şehrin tamamına hükmeden ve harikulade bir parka çevrilen Royal dağı görülebilmmişti.

Neyse ki Phil Evans daha önceden Kanada'nın başlıca şehirlerini ziyaret etmişti. Böylece Robur'a soru sormadan bazılarını tanıyabiliyordu. Montréal'den sonra saat bir buçuk civarı, yukarıdan bakıldığında muazzam bir etkiyle kaynayıp taşan bir kazanı andıran çağlayanlarıyla Ottawa'nın üzerinden geçiyorlardı.

“İşte, Parlamento Binası,” dedi Phil Evans.

Bir tepe üzerine yerleştirilmiş bir tür Nürnberg oyuncasına işaret ediyordu. Montréal Katedralinin Roma'daki Aziz Petrus Bazilikasına benzemesi gibi, bu oyuncak da çok renkli mimarisiyle Londra Parlamento Binasına benziyordu. Ancak ne olursa olsun, orasının Ottawa olduğu su götürmezdi.

Çok vakit geçmeden bu şehir ufukta kaybolmaya başladı, zemin üzerinde sadece parlak bir nokta haline gelmişti.

Robur tekrardan çıkageldiğinde saat iki civarıydı. Kaptan Muavini Tom Turner ona eşlik ediyordu. Kaptana sadece üç kelime söyledi, o da bunları aracın baş ve kış kısımlarında bulunan güverte köşklerinde görevli ikinci çarkçılara ilettiler. Bir işaretle dümenci Albatros'un rotasını iki derece güneybatıya kaydırıldı. Aynı sırada Prudent Amca ile Phil Evans, aeronefin pervanelerine daha büyük bir hız verildiğini fark etmişti.

Gerçekte ise bu hız iki katına çıkarılabilir ve kara taşımacılığının en hızlı motorlarında şimdiye kadar elde edilen tüm hızların ötesine geçebilirdi.

Bir düşünün! Hücumbotlar saatte yirmi iki not veya kırk kilometre yapabilir; İngiliz ve Fransız demiryollarının trenleri yüz kilometre; ABD'nin don-

muş nehirleri üzerinde giden buzkıran gemiler yüz on beş; Patterson'ın dişli çark atölyelerinde inşa edilen bir makine, Erie gölü hattında yüz otuz kilometre; son olarak Trenton ile Jersey arasında bir lokomotif yüz otuz yedi kilometre yapabilir.

Tom Turner.

Oysa Albatros, pervanelerinin azami gücüyle beraber saatte iki yüz kilometreye, yani saniyede yaklaşık elli metreye ulaşabiliyordu.

Eh, bu hız, ağaçları yerinden oynatan kasırgaların, 21 Eylül 1881'de Cahors'da saatte doksan dört kilometre hızla hareket eden fırtına sırasındaki şiddetli rüzgârın hızıyla aynıydı. Ayrıca bu hız, yalnızca sıradan bir kırlangıçla (saniyede 67 metre) dağ kırlangıcının (87 metre) geçebildiği posta güvercininin ortalama hızıydı.

Kısacası, Robur'un dediği gibi Albatros; pervanelerinin tüm gücünü kullandığında dünyayı iki yüz saatte, yani sekiz günden az bir sürede turlayabilirdi!

O dönemde yerkürenin dört yüz elli bin kilometrelik demiryoluna –Dünya'nın Ekvator çevresinin on bir katıdır– sahip olması, bu uçan makine için önemsizdi. Öyle ya, uzaydaki tüm hava onun dayanak noktası değil miydi?

Söylemeye gerek var mı bilinmez; ortaya çıktığında her iki dünyanın insanlarının kafasını bu denli karıştıran şu olay, mühendisin aeronefeydi. Gürültüsünü havaya yayan borazan, Kaptan Muavini Tom Turner'ın borazanıydı. Avrupa, Asya ve Amerika'nın başlıca anıtlarının üzerine yerleştirilen bayrak da Fatih Robur'un ve Albatros'unun bayrağıydı.

Mühendisimiz o zamana kadar tanınmamak için birtakım önlemler almış olsa da zaman zaman elektrikli fenerlerini açarak geceleyin yolculuk etmeyi tercih edip gündüzleri bulut tabakasının ardına gizlenmiş olsa da artık fethini bir

sır olarak saklamak istemiyor gibi görünüyordu. Philadelphia'ya gelip Weldon Enstitüsünün toplantı salonunda kendini göstermesinin sebebi olağanüstü keşfinden haberdar etmek, en inançsız olanları *ipso facto* ikna etmek değil miydi?

Nasıl karşılandığını biliyoruz, söz konusu kulübün başkanı ve sekreterinden nasıl intikam alacağını da göreceğiz.

Yine de Robur bu iki arkadaşa yaklaştı. İkisi de gördüklerine ve deneyimlediklerine dair kesinlikle hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermiyormuş gibi davranıyordu. Elbette ki bu iki Anglosakson kafanın kafataslarının altında kırılması zor bir inat yatıyordu.

Robur ise onları fark etmiş gibi bile görünmek istememişti. İki saat önce yanda bıraktığı konuşmasına tekrardan başladı:

“Beyler, hava taşımacılığına mükemmel bir biçimde uyarlanmış olan bu aracın daha da büyük bir hıza ulaşip ulaşamayacağını merak ediyorsunuzdur kuşkusuz. Göğü bir lokmada yiyip bitirebilecek olmasaydı onu fethetmeye de layık olmazdı. Havanın benim için sağlam bir dayanak noktası olmasını istedim ve oldu da. Anladım ki rüzgâra karşı gelmek için yapılması gereken tek şey ondan daha güçlü olmaktı ve ben de daha güçlü oldum. Ne sürüklenmek için yelkene ne kendimi ittirmek için bir küreğe ya da tekerleğe ne de yolumu hızlandırmak için raylara ihtiyacım vardı. Tek ihtiyacım havaydı. Bir denizaltının etrafını saran su gibi etrafımı saran ve pervanelerimin bir gemi pervanesi gibi üzerinde hareket ede-

ceği hava. İşte, tayyare sorununu böyle çözdüm. Bakın ne balonun ne de başka herhangi havadan daha hafif bir aracın yapabileceğini yaptım.”

İki arkadaşın arasında mutlak bir sessizlik hâkimdi, ki bu durum mühendisin kafasını bir an olsun karıştırmamıştı. Yarım ağız gülmekle yetinerek sorgulayıcı bir tavırla sözlerine devam etti:

“Belki de Albatros’un yatay olarak hareket etme gücüne eşit ölçüde dikey hareket etme gücüne sahip olup olmadığını, yani atmosferin yüksek kısımlarına gitmek söz konusu olduğunda bile bir aerostatı alt edip edemeyeceğini merak ediyorsunuzdur. Eh, *Go Ahead*’i bununla rekabete sokmamanızı öneririm.”

İki arkadaş saf saf omuzlarını silktiler. Mühendisin beklediği de belki de buydu.

Robur bir işaret yaptı. Hemen ardından uskur pervaneleri durdu. Ardından, bir mil kadar hareket ettikten sonra Albatros hareketsiz hale gelmişti.

Robur’un ikinci bir işareti üzerine süspansiyon pervaneleri de akustik deneylerindeki sirenlerin hızıyla kıyaslanabilecek bir hızla harekete geçti. Çıkardıkları fırr sesi, havanın seyrelmesi nedeniyle yoğunluğu azalsa da ses ölçeğinde bir oktava kadar yükselmişti; ardından araç, havada acı acı çığlık atan bir çayır kuşu gibi dikey olarak yükseldi.

“Efendim! Efendim!” diye bağııyordu Frycolin. “Ne olur kırılmasın!”

Robur’un tek yanıtı alaycı bir gülümseme olmuştu. Birkaç dakika içinde Albatros iki bin yedi

yüz metreye ulaşmıştı ki bu sayede görüş aralığı yetmiş mile çıkmıştı; ardından, dört bin metreye ulaştığında barometre dört yüz seksen milimetre düştüğünü gösteriyordu.

Deney tamamlandıktan sonra *Albatros* tekrardan aşağı indi. Yüksek tabakaların basıncının azalması önce havadaki, sonra da kandaki oksijenin azalmasına neden olmuştu. Kimi balon pilotlarının başına gelen ciddi kazaların sebebi buydu. Robur da riske girmeyi gereksiz buluyordu.

Dolayısıyla *Albatros*, tercih ettiği yüksekliğe geri döndü ve tekrardan çalıştırılan uskur pervaneleri daha büyük bir hızla güneydoğuya doğru sürüklemeye başladı.

“İşte beyler, eğer merak ettiğiniz şey buyduysa cevabınızı aldınız,” dedi mühendis.

Ardından korkuluktan sarkarak derin düşüncelere daldı.

Kafasını kaldırdığında başkanla sekreter karşısında duruyordu.

“Mühendis Robur,” dedi Prudent Amca, boş yere kendine hâkim olmaya çabalayarak. “Sizin merak ettiğimizi sandığınız hiçbir şeyi merak etmedik. Ancak yanıtlamak isteyeceğinizi düşündüğümüz bir soru soracağız size.”

“Konuşun.”

“Philadelphia’da, Fairmont Parkında bize hangi hakla saldırdınız? Hangi hakla bizi bu hücreye tıktınız? Hangi hakla bizim irademize karşı gelecek bizi bu uçan makinenin bordasına taşıdınız?”

“Peki ya siz baloncu beyler,” diye sözü aldı Robur, “hangi hakla kulübünüzden sağ çıktığıma

şaşırtacak kadar beni aşağıladınız, yuhaladınız, tehdit ettiniz?”

“Soru sormak bir yanıt değil,” dedi Phil Evans. “Tekrar ediyorum: Hangi hakla?”

“Bilmek istiyor musunuz?”

“Lütfen.”

“Eh, güçlü olanın hakkıyla.”

“Bu çok küstahça!”

“Ama öyle!”

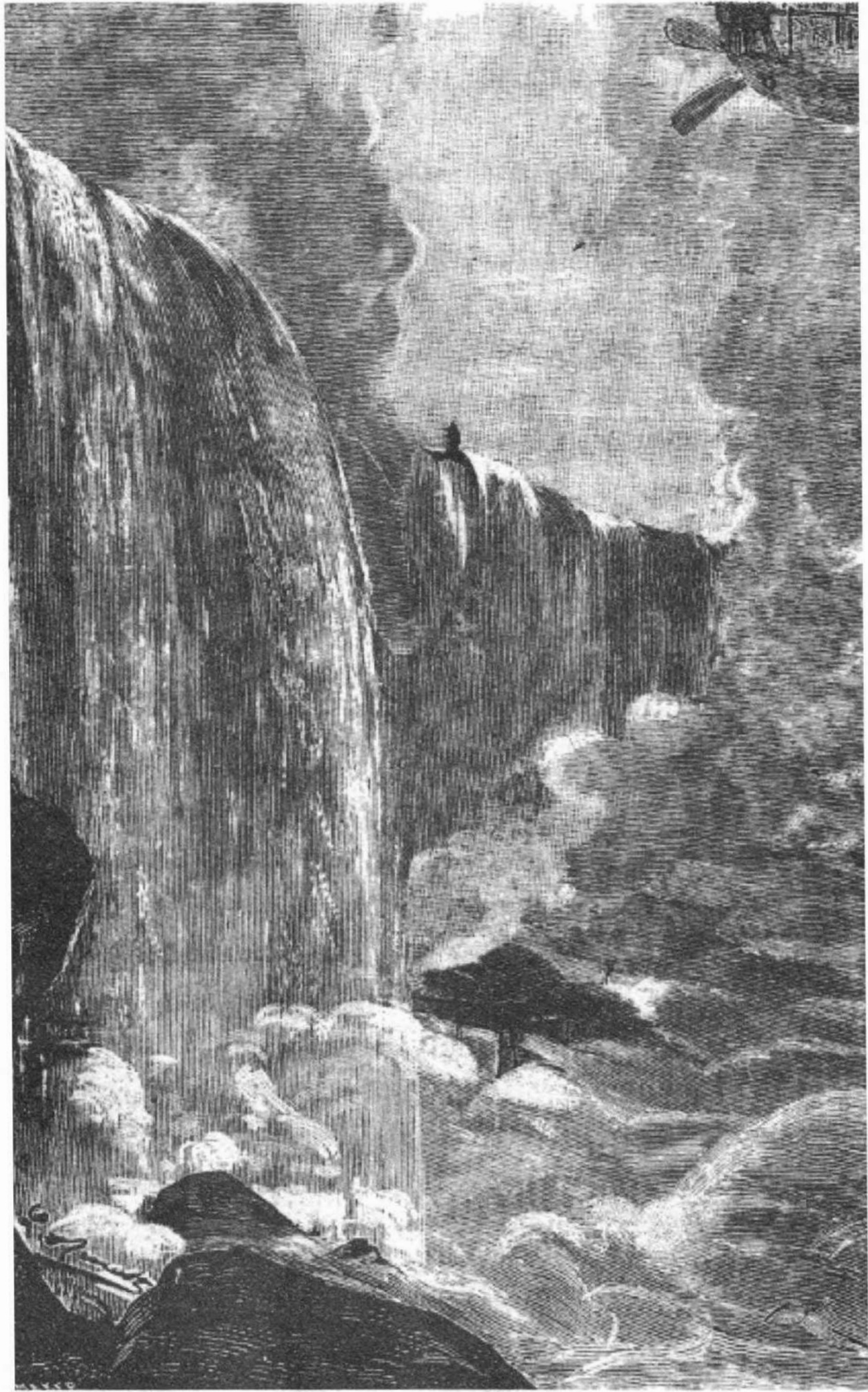
“Peki, mühendis yurttaş,” diye patladı en sonunda Prudent Amca, “ne zamandır bu hakkı uygulamaya niyetliydiniz?”

“Beyler,” diye yanıtladı Robur alaycı bir tavırla, “nasıl oluyor da dünyada eşi benzeri olmayan böyle bir manzaranın tadını çıkarmak için başınızı eğmek dışında yapmanız gereken hiçbir şey yokken bana böyle bir soru sorabiliyorsunuz?”

O sırada, Ontario gölünün engin buzları üzerinde Albatros’un görüntüsü yansıyor. Albatros, Cooper’ın şairane bir tavırla tarif ettiği toprakları geçiyordu. Ardından, bu geniş havzanın güney yakasını takip ederek Erie gölünün sularını çağlayanlarıyla paramparça eden o meşhur nehre yöneldi.

Bir anlığına görkemli bir ses, bir fırtına gürlemesi, Albatros’a kadar ulaştı. Sanki havaya nemli bir sis atılmış gibi atmosfer gözle görülür ölçüde tazelenmişti.

Aşağıda, sıvı öbekleri dört nala koşuyordu. Güneş ışığının ayrışarak kırılmasıyla ortaya çıkan binlerce gökkuşağının ortasında muazzam bir kristal akıntısı var gibi görünüyordu. Muhteşem bir görüntüydü.

Muazzam bir akıntı gibi görünüyordu.

Çağlayanların önünde ip gibi gerili duran bir köprü, nehrin bir yakasını diğer yakasına bağlıyordu. Üç mil kadar yukarıda, o sırada bir trenin Kanada yakasından Amerika yakasına geçtiği bir asma köprü yerleştirilmişti.

“Niagara şelaleleri!” diye bağırdı Phil Evans.

Phil Evans haykırırken Prudent Amca ise bu harikalara hayran kalmamak için elinden geleni yapıyordu.

Bir dakika sonra Albatros ABD’yi Kanada’dan ayıran nehri geçmiş, Kuzey Amerika’nın engin toprakları üzerinde uçmaya başlamıştı.

Robur, ona sorulan önemli bir soruya cevap vermeye karar verir.

Prudent Amca ile Phil Evans, arka taraftaki köşkün kamaralarından birinde iki mükemmel kuşet, çarşaf, yeteri miktarda giysi, manto ve yorgan bulmuşlardı. Bir transatlantik bile bu konfordan fazlasını veremezdi. Birazcık bile olsun uyumalarının sebebi, uyumamak istemeleriydi ya da en azından son derece gerçek endişeler, uyumalarına engel oluyordu. Nasıl bir maceraya sürüklenmişlerdi? Nasıl bir deney dizisine zoraki davet ediliyorlardı? Bu iş nasıl sonlanacaktı ve gerçekte Mühendis Robur ne istiyordu? Düşünecek pek çok şey vardı.

Uşak Frycollin ise ön tarafta, Albatros'un aşçısının kamarasına bitişik bir kamaraya yerleştirilmişti. Bu komşuluğun hoşuna gitmesi mümkün değildi. Bu dünyanın büyük adamlarıyla ahbaplık etmeyi seviyordu. Sonunda uykuya dalabilmiş olsa da rüyasında gördüğü peşi sıra şelaleler, boşluğa düşmeler yüzünden uykusu korkunç bir kâbusa dönmüştü.

O sırada, akşam olunca rüzgârı yatışmış olan bir atmosferin ortasındaki bu yolculuktan daha sakin bir şey olamazdı. Pervane kanatlarının uğultusu haricinde bu bölgede tek bir ses yoktu.

Ara sıra demiryolu üzerinde hareket eden birtakım lokomotiflerin düdüğü ya da hayvanların ulumaları duyuluyordu. Ne tuhaf bir içgüdü! Bu kara canlıları üzerlerinden geçen uçan makineyi hissediyor, geçerken de korku dolu çığlıklar atıyordu.

Ertesi gün, yani 14 Haziran saat beşte Prudent Amca ve Phil Evans platformun üzerinde, tabiri caizse aeronefin güvertesi üzerinde dolaıyorlardı. Bir önceki günden beri hiçbir şey değişmemişti: Ön tarafta bir gözcü, arka tarafta da dümenci vardı.

Neden bir gözcü vardı ki? Benzer bir araçla çarpışma ihtimali mi vardı? Elbette hayır. Robur'un henüz taklitçileri yoktu. Havada uçan herhangi bir aerostata denk gelme ihtimaline gelince, bu ihtimal o kadar küçüktü ki hiç hesaba katılmasa bile olurdu. Her halükârda, bu durum aerostat için epey kötü olurdu; demir kaba karşılık toprak kap. Albatros'un böyle bir çarpışmadan korkmasını gerektirecek hiçbir şey yoktu.

Peki, en nihayetinde böyle bir çarpışma gerçekleşebilir miydi? Evet! Eğer aeronefin ne dönebildiği ne de geçebildiği bir dağ yolunu kapatırsa, bir gemi gibi kıyıya savrulması imkânsız değildi. Bu dağlar havanın kayalıklarıydı ve nasıl ki bir gemi deniz kayalıklarından kaçınıyorsa, aeronefin de bunlardan kaçınması gerekirdi.

Mühendis, aracına tıpkı bir kaptan gibi toprak üzerindeki yüksek zirvelere hâkim olmak için gerekli olan irtifayı hesaba katarak yön vermişti. Ancak aeronef hızla dağlık bir ülkeye yaklaştığı

için rotadan biraz sapmak gerektiğinde etrafı gözetlemek ihtiyatlı bir tavidir sadece.

Aşağılarında kalan toprakları izleyen Prudent Amca ile Phil Evans, Albatros'un güney ucuna ulaştığı büyük bir gölü fark ettiler. Anladılar ki geceleyin Erie'yi boylu boyunca geçmişlerdi. Aeronef dosdoğru batıya ilerlediğine göre, o sırada Michigan gölünün uç kısmında olmalıydı.

"Hiç şüphe yok!" dedi Phil Evans. "Ufukta görünen şu çatılar, Chicago'nun çatıları!"

Yanılmıyordu. Burası on yedi demir yolunun dallandığı; Batı'nın kraliçesi; Indiana'nın, Ohio'nun, Wisconsin'in, Missouri'nin, Amerika Birliği'nin ortabatı kısmını oluşturan tüm bu eyaletlerin mahsullerinin akın ettiği bir havza olan o şehirdi.

Köşkünde bulduğu muazzam bir deniz dürbünüyle etrafa bakan Prudent Amca, şehrin başlıca yapılarını kolaylıkla tanımıştı. Arkadaşı da ona kiliseleri; kamu binalarını; çok sayıda "siloları" ya da mekanik tahıl ambarlarını; büyük bir oyun zarına benzeyen, her bir cephesi üzerinde pencereleri yüzlerce nokta gibi görünen devasa Sherman Otelini gösterebiliyordu.

"Burası Chicago olduğuna göre, başlangıç yerimize dönmek için bize uygun olan yerden daha batıya gittiğimiz ortada," dedi Prudent Amca.

Gerçekten de Albatros, Pennsylvania'nın başkentinden düz bir hizada uzaklaşıyordu.

Ancak Prudent Amca, Robur'a onları doğuya götürmelerini buyurmak istese de o sırada bunu yapamazdı. O sabah mühendis ya birtakım işlerle

meşgul olduğundan ya da hâlâ uyuyor olduğundan, kamarasından çıkmaya pek acele ediyormuş gibi görünmüyordu. Yani iki arkadaş onu görmeden kahvaltı etmek zorundaydı.

Hız, bir önceki günden bu yana değiştirilmemişti. Doğudan esen rüzgârın yönü göz önüne getirilecek olursa, rahatsız edici bir hız değildi; termometre her yetmiş metrelik yükselişte yalnızca bir derece düştüğü için sıcaklık epey katlanılır düzeydeydi. Prudent Amca ile Phil Evans da düşünerek, konuşarak, mühendisi bekleyerek, o sırada kolları yarı saydam bir plak gibi dairesel bir hareketle dönen pervane kanatlarının altında dolaşıyorlardı.

Böylelikle, Illinois eyaletinin kuzey sınırından iki buçuk saatten daha kısa bir sürede geçilmişti. Suların babası* Mississippi nehrine gelmişlerdi; nehrin üzerindeki iki katlı istimbotlar, kanodan daha büyük görünmüyordu. Ardından Albatros, sabah saat on bir gibi Iowa şehrini gördükten sonra Iowa eyaletine yöneldi.

Bölge boyunca bir dizi tepeler, “kayalıklar” güneyden kuzeybatıya kıvrılarak ilerliyordu. Ortalama rakımları aeronefin yükselmesini gerektirmiyordu. Öte yandan çok geç kalmadan bu kayalıkların yerini Iowa’nın geniş ovaları almıştı; bu ovalar, Iowa’nın tüm batı bölgesi ile Nebraska boyunca yayılmıştı ve Rocky dağlarının eteklerine kadar ulaşan çayırlardan oluşuyordu. Orada

* Ojibwa dilinde Mississippi “suların babası” anlamına gelmektedir –çn.

burada, Missouri'nin kolları ya da alt kolları olan çok sayıda akarsu vardı. Kıyılarda ise şehirler ve köyler vardı ki Albatros Uzak Batı'ya hızla ilerlediği için bunlar da gözden kaybolmuştu.

O gün içerisinde özel bir şey olmamıştı. Prudent Amca ile Phil Evans kesinlikle kendileriyle meşguldü. Aracın baş tarafında hiçbir şeyi görmemek için gözlerini kapatarak yere uzanmış Frycollin'i güç bela fark etmişlerdi. Ancak sanıldığı gibi baş dönmesinden mustarip değildi. Baş dönmesine dair hiçbir emare yoktu, yüksek bir yapının üzerine çıktığında olduğu gibi başı dönmüyordu. Uçuruma bir balonun sepetinden ya da bir aeronefin platformundan baktığınız zaman sizi çekmez ya da denilebilir ki balon pilotunun altında açılan şey bir uçurum değildir, yükselip pilotun etrafını saran şey ufuktur.

Saat ikide Albatros Nebraska sınırı üzerinde Omaha'dan geçiyordu. Omaha şehri, New York ve San Francisco arasında dört bin beş yüz mil boyunca uzanan şu Pasifik demiryolunun başlangıç noktasıydı. Bir anlığına, Missouri'nin sarımtırak sularını, ardından da bu zengin havzanın ortasına Kuzey Amerika'nın belini bağlayan demir bir kemer tokası gibi yerleştirilmiş ahşap ve tuğla evleri görebildiler. Yine tabii ki aeronefin yolcuları tüm bu ayrıntıları izlerken Omaha sakinleri de bu tuhaf aracı görebiliyor olmalıydı. Ama havada uçarken gördükleri aracın karşısında duydukları şaşkınlık, kendilerini aracın bordasında bulan başkan ile sekreterin şaşkınlığından daha büyük olamazdı.

Her halükârda bu olay Amerika Birliği gazete-
lerinin yorumda bulunacağı bir şeydi. Tüm dün-
yanın bir süredir uğraşıp kafa yorduğu olağanüs-
tü bir hadiseyi açıklayacaklardı.

Bir saat sonra Albatros Omaha'yı geçmişti.
Yani Platte nehrinden uzaklaşarak doğuya ilerle-
dikleri aşikârdı, bu nehrin vadisinin ardından ça-
yır boyunca uzanan Pasifik demiryolu geliyordu.
Prudent Amca ile Phil Evans durumdan hiç mem-
nun değildi.

“Yani bizi dünyanın bir ucuna götürmek konu-
sunda ciddi mi şimdi?” dedi biri.

“Hem de zorla!” diye yanıtladı öbürü. “Ah, şu
Robur kendini kollasın! Ben öyle kolay kolay pes
edecek bir adam değilim!”

“Ben de!” diye yanıtladı Phil Evans. “Ama bana
güvenin Prudent Amca. Kendinize hâkim olmaya
çalışın...”

“Kendime hâkim olmak mı?”

“Ve öfkenizi lâzım olduğu ana saklayın.”

Albatros, saat beşe doğru köknar ve sedir
ağaçlarıyla kaplı Kara Dağları geçtikten sonra
Nebraska'nın Kötü Toprakları olarak adlandı-
rılan bir bölgenin üzerinde uçuyordu. Burası,
toprak rengi tepelerden, yere düşüp parçalan-
mış gibi görünen dağ parçalarından oluşan bir
kaostu. Uzaktan bakıldığında bu yığınlar olabi-
lecek en acayip şekillere bürünüyordu. Bu aşık
oyununun ortasında orada burada kaleleriyle,
zindanlarıyla, tepe mazgalı ve gözcü kulesi olan
şatolarıyla ortaçağdan kalma şehirlerin harabe-
leri görülüyordu. Ama işin aslı bu Kötü Toprak-

lar sayısız kalın derili hayvanın, kaplumbağanın ve hatta ilk çağlarda bilinmeyen bir afet sonucu fosilleşmiş insanların kalıntılarıyla parlayan uçsuz bucaksız bir kemik tarlasıydı.

Akşam olduğunda Platte nehrinin havzası geride kalmıştı. Artık ovalar, Albatros'un irtifasıyla epey yükselen ufkun en uç noktalarına kadar uzanıyordu.

Gece boyunca yıldızlı gök kubbenin sessizliğini bozan şey ne lokomotiflerin tiz sesleri ne de istimbotların kalın sesleri olmuştu. O sırada zeminine yaklaşmış olan aeronefe ara ara uzun böğürme sesleri geliyordu. Bunlar, dere ve otlak peşinde çayırlarda dolanan bizon sürüleriydi. Sustukları zamansa ayaklarının altında ezilen otlar, bir taşkın gümbürtüsüne benzeyen ve pervanelerin sürekli çıkardığı titreşimli sestten epey farklı, kulakları sağır eden bir hışırtı yayıyordu.

Ardından ara sıra kurt, tilki ya da vahşi kedilerin ulumaları; gürültülü havlaması nedeniyle *canis latrans*' adı verilen kır kurdunun sesleri duyulmuştu.

Diğer yandan gecenin temiz havasında yayılan güçlü kozalak kokularına nane, adaçayı, pelinotu gibi keskin kokular karışıyordu.

Son olarak, aşağıdan gelen tüm sesleri dikkate almak gerekirse korkunç bir havlama daha duyulmuştu ki bu kez kır kurtlarından gelmiyordu: Hiçbir piyade erinin vahşi bir hayvan ılgılığıyla karıştırmayacağı bir Kızılderili ılgılığıydı.

* Lat. Havlayan köpek -çn.

Ertesi gün, yani 15 Haziran sabah saat beş civarı Phil Evans kamarasından çıkmıştı. Acaba o gün Mühendis Robur'la karşılaşacak mıydı?

Bir önceki gün Robur'un neden ortalıkta olmadığını öğrenmek istediği için Kaptan Muavini Tom Turner'ın yanına gitti.

Aşağı yukarı kırk beş yaşlarında, geniş omuzlu, kısa bacaklı, demir gibi güçlü, İngiliz kökenli bir adam olan Tom Turner'ın büyük ve ressam Hogarth'ın fırçasından çıkan Sakson çirkinliklerine has bir kafası vardı. A *Harlot's Progress* adlı eserin dördüncü resmini yakından incelerseniz, gardiyanın omuzları üzerinde Tom Turner'ın kafasını görebilir ve dış görünüşünün hiç de umut verici olmadığını anlayabilirsiniz.

“Bugün Mühendis Robur'u görecek miyiz?” diye sordu Phil Evans.

“Bilmiyorum,” diye yanıtladı Tom Turner.

“Size çıktı mı çıkmadı mı diye sormuyorum.”

“Belki de.”

“Ne de ne zaman geleceğini.”

“Belli ki alışverişini bitirdikten sonra!”

Ardından Tom Turner, köşküne geri döndü.

Bu yanıtla yetinmeye mecburdu. Daha da umut kınıcı bir durum vardı ki pusulanın gösterdiği üzere Albatros kuzeybatıya ilerlemeye devam ediyordu.

Geceleyin geride bıraktıkları şu çorak Kötü Topraklarla o sırada zeminin yüzeyinde gözlerinin önüne serilen manzara arasında ne büyük bir zıtlık vardı!

Omaha'dan sonra bin kilometre ilerleyen aeronef, Phil Evans'ın daha önce hiç gitmediği için

çıkaramadığı bir bölgenin üzerinde bulunuyordu. Yerlileri hizaya sokmak üzere tasarlanmış birtakım kaleler, duvarlardan ziyade kazıklı çitlerle oluşturulmuş geometrik hatlarıyla sarp kayalıkları çepeçevre sarıyordu. Birkaç derece daha güneyde bulunan Colorado'nun altın dolu topraklarından son derece farklı olan bu topraklarda çok az köy, çok az insan vardı.

Uzaklarda yine belli belirsiz, gündeğumunun ışıklı bir çizgi gibi görüdüğü bir dizi dağ görünmeye başlamıştı.

Bunlar Rocky dağlarıydı.

O sabah ilk kez Prudent Amca ile Phil Evans epey üşümüşlerdi. Bu ısı değışiminin sebebi hava durumunun değışmesi değildi çünkü güneş tüm ihtişamıyla parlıyordu.

“Albatros'un atmosferde yükselmesi yüzünden olmalı,” dedi Phil Evans.

Gerçekten de orta köşkün kapısının dışına yerleştirilen barometre beş yüz kırk milimetre düşmüştü ki bu aşağı yukarı üç bin metre yükseldikleri anlamına geliyordu. Yani aeronef, zemindeki engebeler nedeniyle epey yüksek bir irtifada gidiyordu.

Zaten bir saat önce de dört bin metrelik bir yüksekliğı aşması gerekmişti çünkü ardında uçsuz bucaksız karlarla kaplı dağlar boy gösteriyordu.

Ne Prudent Amca'nın ne de arkadaşının hafızalarında, burasının neresi olduğunu hatırlatacak hiçbir şey vardı. Gece boyunca Albatros, muazzam bir hızla bir kuzeye bir güneye gitmişti; bu da onların yolları şaşırmasına yetmişti.

Yine de az çok akla uygun görünen çeşitli varsayımları tartıştıktan sonra şunda karar kıldılar: Dağlarla çevrili bu topraklar, Mart 1872 Kongre Yasasının ABD Ulusal Parkı olarak belirlediği bölge olmalıydı.

Gerçekten de epey tuhaf bir bölgeydi burası. Park ismini hak ediyordu. Tepe yerine dağları, gölet yerine gölleri, dere yerine nehirleri, labirent yerine buz yalakları ve fıskiye yerine muazzam bir güce sahip gayzerleri olan bir parktı.

Birkaç dakika içinde Albatros, Stevenson dağına sağında bırakarak Yellowstone nehrine ilerlemiş ve bu nehrin adını taşıyan büyük göle ulaşmıştı. Bu havzadaki kıyıların üzerinde ne çok çeşitlilik vardı! Obsidyen ve küçük kristallerin serpildiği sahiller güneşi pek çok açıdan yansıtıyordu. Gölün yüzeyinde görülen adalar ne değişik şekillerde dizilmişti! Bu devasa ayna, göğün mavisini nasıl da yansıtıyordu öyle! Ve yerkürenin en ulu göllerinden biri olan bu gölün etrafında ne de çok pelikan, kuğu, martı, kaz, akbaş ve karabatak sürüsü vardı! Kıyıların oldukça sarp olan bazı kısımları yeşil ağaçlarla, sançam ve karaçamlarla kaplıydı ve bu sarp bayırların eteğinde çok sayıda beyaz tütenler fışkırıyordu. Suyun yeraltı ateşiyle sürekli kaynama halinde olduğu muazzam bir kaptan çıkan buhar gibi, bu topraktan da buhar fışkırıyordu.

Aşçı için Yellowstone gölünün sularında beslenen tek balık türü olan sayısız miktarda alabalık stoku yapmanın tam sırası olabilirdi. Ancak Albatros öyle bir yükseklikte duruyordu ki balık

tutma fırsatı hiç olmamıştı, elbette balık tutabilmesi mucize olurdu.

Ayrıca kırk beş dakika sonra gölü geride bırakmışlar ve biraz daha ileride adanın en güzel gayzerleriyle boy ölçüşecek gayzerler bölgesine varmışlardı. Platforma yaslanan Prudent Amca ile Phil Evans, aeronefe yeni bir atmosferik güç veriyormuş gibi fışkıran sıvı sütunları izliyorlardı. Bu sütunlar, fışkıran sulârin ısıltılı cam şeritler halinde dizildiği Yelpaze'ydi; hortum darbelerine karşı kendini koruyan Hisar'dı; başı gökkuşağıyla çevrili Eski Dost'tu; altı metrelik bir çevreye sahip, altmış metreden fazla bir yükseklikte dikey bir sel kusan Dev'di.*

Dünyada eşi benzeri bulunmayan bu gösterinin tüm harikalarını Robur biliyordu kuşkusuz, keza platforma gelmemişti. Öyleyse sırf misafirlerinin hoşuna gitsin diye mi aeronefi bu ulusal topraklara getirmişti? Her neyse, misafirlerin teşekkürlerini dinlemekten kaçınmıştı. Albatros'un sabah saat yediye doğru ulaştığı Rocky dağlarından geçerken bile istifini bozmamıştı.

Bu dağ diziliminin, And dağlarından başlayarak Kuzey Amerika'nın belinden boynuna dek uzanan büyük bir belkemiğine benzediği bilinir. Burası, en yüksekinde doruk noktası neredeyse iki bin yedi yüz elli kilometreye varan James zirvesinin bulunduğu, üç bin beş yüz kilometrelik bir oluşumdur.

* Söz konusu isimler, Yellowstone'da bulunan gayzerlerin isimleridir. Sırasıyla: Fan, Fortress, Old Faithful, Giant –çn.

Rocky dağlarından geçiş.

Elbette ki *Albatros*, yüksekten uçan bir kuş gibi kanatlarını daha hızlı çırparak bu sıradağların en yüksek tepelerini aşabilir; ardından bir çırpıda Oregon'a yahut Utah'a geri dönebilirdi. Ama böyle bir manevraya gerek duyulmamıştı bile. Dağ sırtının üzerine çıkmadan bu engeli aşmayı

sağlayan geçitler mevcuttu. Boğaza benzeyen, kısmen dar, içlerinden geçilebilen şu “kanyonlardan” bolca mevcuttu. Bir kısmı Pasifik demiryolunu Mormonların topraklarına götüren Bridger geçidine benziyorken diğerleri daha kuzeye ya da daha güneye açılıyordu.

Albatros, boğazın çeperlerine çarpmamak için hızını yavaşlattıktan sonra bu kanyonların birinin içinden geçmişti. Dümenci, dümenin hassasiyetini daha da etkili hale getiren bir maharetle Albatros’u, Royal Thames Kulübü’ müsabakasındaki birinci sınıf bir gemi gibi sürüyordu. Gerçekten olağanüstüydü. Ve o iki “havadan daha ağır” düşmanı ne kadar gücenmiş olursa olsun, böylesi bir tayyare motorunun mükemmelliği karşısında hayran kalmaktan başka bir şey yapamıyorlardı.

İki buçuk saatten daha az bir sürede büyük sıra dağları aştıktan sonra Albatros saatte yüz kilometrelik ilk hızına geri döndü. O sırada Utah topraklarını çaprazlamasına kesecek şekilde, zemine yaklaşarak güneybatıya ilerliyordu. Birkaç yüz metre alçalmıştı ki bir düdük sesi Prudent Amca ile Phil Evans’ın dikkatini çekti.

Ses, Büyük Tuz gölünün şehrine ilerleyen Pasifik demiryolunun bir treninden geliyordu.

O esnada, gizlice verilen bir emre itaat eden Albatros, tüm hızıyla trenin peşinden gidecek şekilde daha da alçaldı. Kısa süre sonra fark edilmişti. Vagonların kapılarında kafalar görülüyordu. Ardından, pek çok yolcu o Amerikan “arabalarını” bir-

* Londra merkezli bir yat kulübü –çn.

birine bağlayan geçitleri doldurdu. Hatta bazıları, bu uçan makineyi daha iyi görebilmek amacıyla trenin üst katına çıkmaya bile tereddüt etmemişti. Havada sevinç çığlıkları uçuşuyordu ama hiçbir Robur'un ortaya çıkmasına sebep olmamıştı.

Albatros, süspansiyon pervanelerinin hızını azaltarak daha da alçaldı ve kolaylıkla geride bırakabileceği treni geçmemek için gidişini yavaşlattı. Yukarıda, devasa bir böcek gibi yırtıcı bir kuş gibi uçuyordu. Dümenini bir sağa bir sola kırıyor, öne atılıp geri geliyordu; çalım atarak altın güneşli siyah bayrağını çektiğinde, trenin kondüktörü Amerikan Birliğinin otuz yedi yıldızlı bayrağını sallayarak karşılık vermişti.

İki tutsak, başlarına neler geldiğini göstermek için onlara sunulan fırsattan faydalanmak istemişlerdi ama nafile. Weldon Enstitüsünün başkanı güçlü bir sesle bağırmıştı:

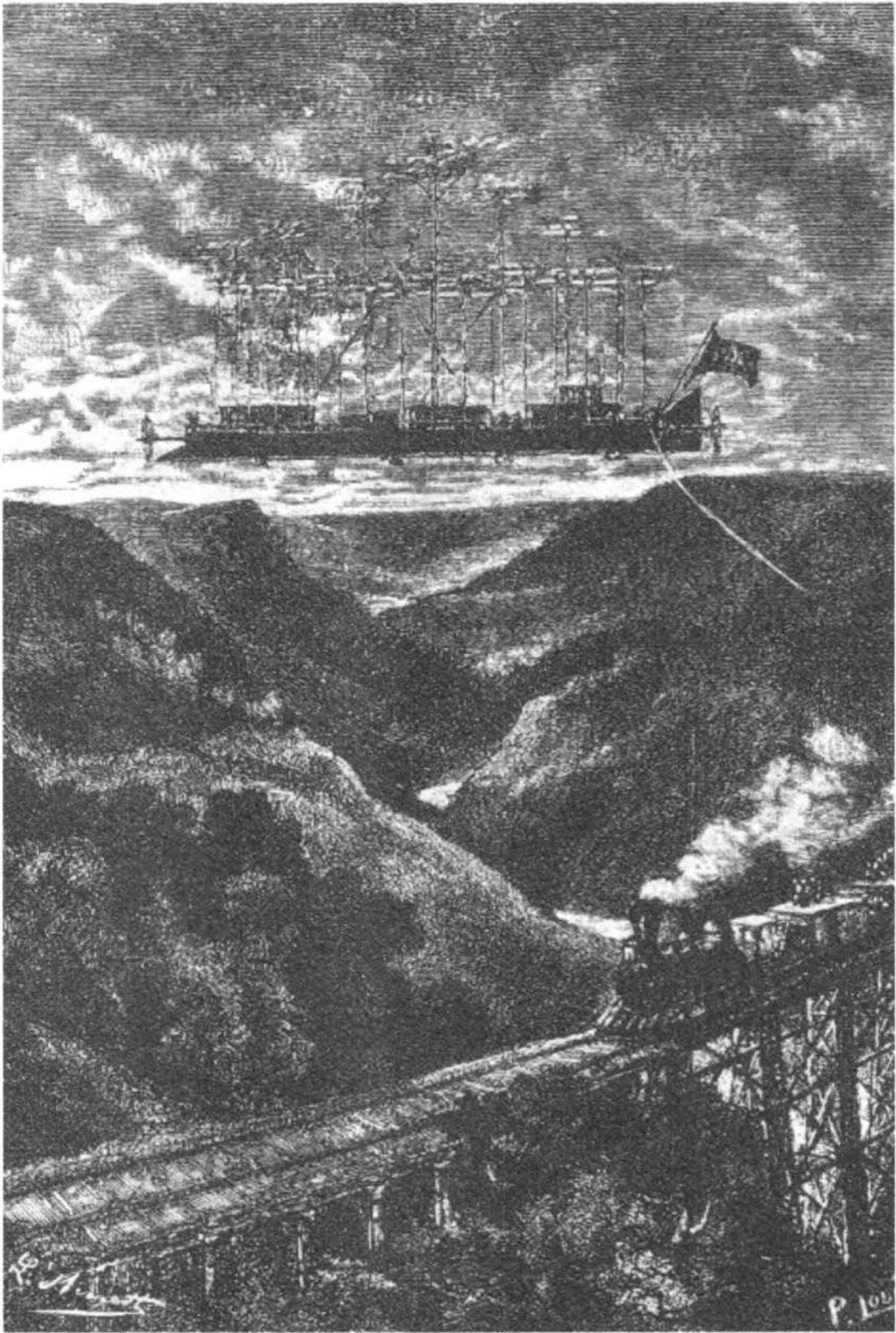
“Ben Philadelphialı Prudent Amca’yım!”

Sekreter ise, “Ben de arkadaşı Phil Evans’ım!” diye bağırmıştı.

Çığlıkları, onları selamlayan yolcuların binlerce hurra sesi arasında kaybolmuştu.

O sırada aeronef mürettebatından üç-dört kişi platformda göründü. Sonra da aralarından biri, kendilerinden daha yavaş bir gemiyi geçen denizcilerin yaptığı gibi trene bir halat uzattı. Alaycı bir tavırla, treni halatla çekmeyi teklif ediyordu.

Albatros kısa süre sonra her zamanki hızına geri döndü ve yarım saat içinde treni geride bıraktı, trenin son dumanı da çok geçmeden gözden kaybolmuştu.

Aralarından biri trene bir halat uzattı.

Öğleden sonra saat bire doğru, dev bir reflektör gibi güneş ışınlarını yansıtan büyük bir yuvarlak levha çıkmıştı karşılarına.

“Burası Mormonların başkenti, Salt Lake City olmalı!” dedi Prudent Amca.

Orası gerçekten de Büyük Tuz gölünün şehriydi ve o yuvarlak levha da içine iki bin azizin rahatlıkla sığabileceği Mormon Tapınağının yuvarlak çatısıydı. Kavisli bir ayna gibi güneş ışınlarını her yöne saçıyordu. Yamaçlarının ortalarına kadar sedir ve köknarlarla kaplı Wasatch dağlarının eteğinde, Utah'ın sularını Büyük Tuz gölüne akıtan şu Jordan nehri-nin kıyıları üzerinde büyük bir şehir uzanıyordu.

Aeronefin aşağısında, pek çok Amerikan şehrinin şekillendirdiği bir dama tahtası seriliydi. Denilebilirdi ki bu dama tahtasında “haneden çok pul vardı” keza Mormonlarda çokeşlilik epey yaygındı. Etrafta binlerce koyun sürüsünün sayılabileceği, tekstil bakımından zengin, gelişmiş ve işlenmiş topraklar görülüyordu.

Fakat bu topraklar bir gölge gibi ortadan kaybolmuştu ve Albatros rüzgârın hızını aştığı için oldukça hassas bir hızda olsa da biraz daha hızlanarak güneybatıya ilerlemeye koyulmuştu.

Kısa süre sonra aeronef Nevada'nın gümüş zengini toprakları üzerinde uçuyordu, bu toprakları California'nın altın dolu topraklarından ayıran tek şey Sierra dağlarıydı.

* Verne burada kelime oyunu yapmaktadır. Dama oyunun Fransızcası *jeu des dames*'dir. *Dames* kelimesi dama ve dama pulu anlamına gelse de esas olarak “hanımlar” demektir. “Haneden çok pul vardı” ifadesini orijinal metinde “*plus de dames que des cases*” olarak görürüz. Bu ifadede, *dames* hem “dama pulu” hem de “kadın” anlamında; *case* kelimesi de hem dama tahtası üzerindeki “kutucuklar/haneler” hem de kelimenin etimolojik kökeninden kaynaklı anlamı olan “ev/hane” anlamında kullanılmıştır. Yani “Haneden çok pul vardı” ifadesini, “haneden çok kadın vardı” olarak da düşünebiliriz –çn.

“Gece olmadan mutlaka San Francisco’ya ulaşmış oluruz!” dedi Phil Evans.

“Ya sonra?” diye yanıtladı Prudent Amca.

Demiryolu geçidi olarak kullanılan Truckee geçidinden geçerek Sierra Nevada’yı geride bıraktıklarında saat akşam altıydı. San Francisco olmasa bile California eyaletinin başkenti Sacramento’ya ulaşmalarına yalnızca üç yüz kilometre kalmıştı.

Albatros o kadar hızlıydı ki, saat sekiz olmadan batı ufkunda Kongre Binasının kubbesi görülmüş ve kısa süre sonra da doğu ufkunda gözden kaybolmuştu.

O sırada Robur platforma gelmişti. İki arkadaş ona doğru gittiler.

“Mühendis Robur,” dedi Prudent Amca, “Amerika’nın öbür ucuna geldik! Bu şakaya bir son vereceğinizi...”

“Ben şaka yapmam,” diye yanıtladı Robur.

Bir işaret yaptı. Albatros hızla zemine alçaldı, ancak aynı zamanda öyle bir hıza ulaşmıştı ki güverte köşklerine sığınmak zorunda kalmışlardı.

İki arkadaşın kamaralarının kapısı üzerlerine kapandığı sırada Prudent Amca “Biraz daha ileri gitsin, boğazlayacağım onu!” dedi.

“Kaçmayı denemeliyiz,” diye yanıtladı Phil Evans.

“Evet! Ne pahasına olursa olsun!”

O sırada kulaklarına uğultulu bir ses çalınmıştı.

Kıyıdaki kayalara çarparak parçalanan deniz dalgalarının gürlemesiydi bu. Pasifik okyanusundalardı.

*Albatros, olağanüstü bir sıçramayla
on bin kilometre kadar yol kateder.*

Prudent Amca ile Phil Evans kaçmaya kararlıydı. Aeronefin mürettebatını teşkil eden sekiz iri yarı adamla uğraşmak zorunda olmasalardı, muhtemelen şimdiye kadar kaçmayı denemişlerdi. Cessur bir hamleyle geminin hâkimiyetini ele geçirebilir, bu sayede de Amerika Birleşik Devletleri'nin herhangi bir noktasına iniş yapabilirlerdi. Ama sadece iki kişi oldukları için –Frycollin'in önemsiz bir varlık sayılması gerekiyordu– bu ihtimali düşünemezlerdi. Güç kullanamayacaklarına göre, Albatros karaya iner inmez düzenbazlığa başvurmaları yerinde olacaktı. Phil Evans'ın fevri arkadaşına anlatmaya çalıştığı şey buydu, yersiz bir şiddetin durumu daha da ciddileştireceğinden korkuyordu.

Her neyse, şimdi kaçmanın sırası değildi. Aeronef, olanca hızıyla Kuzey Pasifik'in üzerinden uçuyordu. Ertesi sabah, yani 16 Haziran günü artık kıyıya dair görülen bir şey yoktu. Öte yandan, kıyı boyu Vancouver adasından Aleut takımadalarına kadar –1867'de Rusların Amerika Birleşik Devletleri'ne bıraktığı Amerika bölgesi– daire biçiminde yayıldığına göre Albatros, çok yüksek

ihtimalle eğer yönü değişmediyse bu dairenin sınırındaki eğrisinden geçiyordu.

Ne uzun geliyordu geceler o iki arkadaşa! Keza, bir an önce kamaralarından çıkmak istiyorlardı. O sabah, güverteye çıktıklarında şafak doğu ufkunu aydınlatalı birkaç saat olmuştu bile. Haziran gündönümüne, yani kuzey yarıkürede yılın en uzun gününe yaklaşıyorlardı ve altmışıncı enlemde hava güç bela kararıyordu.

Mühendis Robur ise ya alışkanlıktan ya da kasıtlı olarak köşkünden çıkmaya acele etmiyordu. O gün köşkünden çıktığında aeronefin arka kısmında misafirleriyle karşılaştığı zaman onları selamlamakla yetinmişti.

O sırada uykusuzluktan gözleri kan çanağına dönmüş, bakışları afallamış, bacakları titreyen Frycollin kamarasından çıkmaya cesaret edebilmişti. Ayağı sağlam bir zemine basmayan bir insan gibi yürüyordu. İlk baktığı şey, pek acele etmeden güven verici bir nizamla çalışan süspansiyon motoru olmuştu. Sendelemeye devam eden zenci, geminin korkuluğuna yöneldi ve dengesini sağlayabilmek için korkuluğu iki eliyle kavradı. Belli ki Albatros'un en fazla iki yüz metre üzerinden uçtuğu topraklara bakmak istiyordu.

Frycollin'in böyle bir girişimi riske atacak kadar yükselmesi gerekiyordu. Elbette, kişiliğini böyle bir teste maruz bıraktığı için cesarete ihtiyacı vardı.

İlk olarak korkuluğun önünde sırtüstü uzanarak durdu, ardından korkuluğun sağlamlığını ölçmek için onu salladı, sonra ayağa kalktı, öne eğildi, kafasını dışarı uzattı. Tüm bu hareketleri

yaparken gözlerinin kapalı olduğunu söylemeye gerek yok. Sonunda açmıştı.

Öyle bir bağırtı koparmıştı ki! Hızla geri çekildi, kafası omuzlarının içine gömülmüştü.

Uçurumun bittiği yerde engin okyanusu görmüştü. Kıvrıkcık saçlı olmasaydı saçları diken diken olurdu.

“Deniz! Deniz!” diye bağırdı.

Eğer aşçı kollarını açmamış olsaydı Frycollin platforma düşecekti.

Bu aşçı bir Fransız’dı, hatta belki de adı François Tapage olsa da Gaskonyalıydı. Gaskonyalı olmasa bile çocukluğunda Garonne nehrinin havasını solumuş olmalıydı. Şu François Tapage nasıl mühendisin hizmetine girmişti? Ne olmuştu da Albatros mürettebatının parçası olmuştu? Bilinmiyordu. Yine de o sinsî, İngilizceyi tıpkı bir Yanki gibi konuşabiliyordu.

“Haydi ama doğrul!” diye bağırdı, zencinin beline kuvvetle vurup onu doğrulturken.

“Efendim!” diye yanıtladı zavallı Frycollin, pervanelere umutsuzca bakarak.

“Rica ediyorum, Frycollin!”

“Şu pervaneler hiç kırılır mı?”

“Hayır ama eninde sonunda kırılacak.”

“Neden? Niçin?”

“Çünkü bizim oralarda dendiği gibi her şey bozulur, her şey geçer, her şey kırılır.”

“Peki ya altımızdaki deniz?”

“Eğer düşeceksek, altımızda deniz olması daha iyi.”

“Ama denizde boğuluruz!”

“Boğuluruz ama tuz-buz ol-ma-yız!” diye yanıtladı François Tapage, hecelerin üstüne basa basa.

Bir an sonra, Frycollin sürüne sürüne kamara-sına geri dönmüştü.

O 16 Haziran günü boyunca aeronef ortalama bir hızda hareket etmişti. Güneşin içine işlediği bu sakin denizin yüzeyini, yalnızca birkaç fit yükseklikten yalayıp geçiyormuş gibi görünüyordu.

Prudent Amca ile arkadaşı ise kimi zaman tek başına kimi zaman da Kaptan Muavini Tom Turner’la sigara içerek dolaşan Robur’la karşılaşmamak için köşklerinde kalıyorlardı. Pervanelerin yalnızca yarısı çalışır durumdaydı, bu da aracı atmosferin alçak bölgelerinde tutmaya yetiyordu.

Bu koşullar altında, eğer Pasifik’in suları bahlıklı olsaydı, Albatros halkı gündelik hayatlarını balık tutma keyfiyle çeşitlendirebilirdi. Ancak denizin yüzeyinde yalnızca, yirmi beş metre uzunluğunda sarı bir gövdeye sahip olan türden birkaç balina görünüyordu. Bunlar, kuzey denizlerinin en ürkütücü balinalarıydı. Profesyonel balıkçılar onlara saldırırken epey dikkatli davranırlardı çünkü inanılmaz derecede güçlülerdi.

Yine de ister sıradan bir zıpkınla olsun ister Fletcher füzesi ya da Javelin bombası –ki bordada bunlardan çeşit çeşit mevcuttu– tehlikesiz bir şekilde avlanabilirlerdi.

Peki bu lüzumsuz katliam neye yarayacaktı? Elbette ki Robur, Weldon Enstitüsünün üyelerine aeronefinin neleri başarabileceğini göstermek amacıyla o korkunç balinalardan birini kovalamak istiyordu.

“Balina! Balina!” çığlıkları zerine Prudent Amca ile Phil Evans kamaralarından ıktılar. Belki ortalıkta balina gemileri de olabiliirdi... Bu durumda, uçan hapishanelerinden kurtulmak için küçük bir geminin onları alması ihtimalini hesaba katarak ikisi birlikte denize atlayabiliirdi.

Tüm Albatros mürettebatı platforma dizilmişti bile. Orada bekliyorlardı.

“Tadına bakacak mıyız efendim?” diye sordu Kaptan Muavini Tom Turner.

“Evet Tom,” diye yanıtladı mühendis.

Makine dairesinin köşklerinde arkı ve iki yardımcısı görevlerinin başında, el hareketiyle emredilecek manevraları uygulamaya hazır bekliyorlardı. Çok geçmeden Albatros denize doğru alçaldı ve elli fitlik bir yükseklikte durdu.

İki arkadaşın görebildiği kadarıyla ortada ne bir gemi vardı ne de yüzerek ulaşılabilecekleri bir kara, Robur’un onları tekrardan yakalaması için hiçbir Şey yapması gerekmiyordu.

Hava deliklerinden fıŐkırttıkları buhar ve su, nefes almak için denizin yüzeyine çıkan balinaların habercisiydi.

Tom Turner, bir arkadaşının yardımıyla aracın baş tarafına yerleşmişti. Elinde arkebzle fırlatılan, California retimi Őu Javelin bombalarından biri vardı. Bunlar, engel uçlu bir sapı olan, ucunda silindirik bir fişek bulunan bir tür metal silindirdi.

Az önce çıktığı gözcü koltuğu üzerinden Robur sağ eliyle arklara, sol eliyle de dmencilere yapılacak manevraları tarif ediyordu. Böylece hem yatay hem dikey, tüm yönlerden aeronefe hâkim

olmuştu. Aracın nasıl bir hız ve dakiklikle tüm emirlerine itaat ettiğine inanmak mümkün değildi. Araç adeta Mühendis Robur'un ruhunun teşkil ettiği organik bir varlık gibiydi.

“Balina! Balina!” diye bağırdı tekrardan Tom Turner.

Gerçekten de Albatros'un önünde dört gominalık bir mesafede bir balinanın sırtı görünmüştü.

Albatros aşağıya uçtu ve sadece altmış fitlik bir mesafe kaldığında durdu.

Tom Turner, korkuluğa çakılı bir yabaya yaslı duran arkebüzünü omuzladı. Ateş açıldı ve bir ucu platforma bağlı olan uzun bir halatı peşi sıra sürükleyen mermi, balinanın bedenine isabet etti. Patlayıcı bir malzemeye dolu olan bomba patladığında, iki kollu küçük bir zıpkın fırlayarak hayvanın bedenine yapışmıştı.

“Dikkat!” diye bağırdı Turner.

Prudent Amca ile Phil Evans ne kadar hoşnut olmasalar da bu gösterinin ilgilerini çektiğini hissediyorlardı.

Ağır bir şekilde yaralanan balina kuyruğuyla denize öyle bir vurmuştu ki aeronefin ön tarafına kadar su sıçramıştı. Hayvanı sürtünmeyle ateş almasın diye su dolu bir tüpün içinde önceden roda edilmiş halatla sarmaladıkları sırada, hayvan boylu boyunca uzanmıştı. Balina su yüzüne çıktığında, olanca hızıyla kuzey istikametinde kaçmaya koyuldu.

Albatros'un nasıl bir hızla sürüklendiğini bir düşünün! Uskur pervaneleri zaten durdurulmuştu. Hayvanı takip ederek istediği yöne gitmesine

müsaade edilmişti. Hayvanın tekrardan dalıp bu sürüklenmeyi tehlikeli hale getirmesi durumunda Tom Turner halatı kesmeye hazırды.

Böylece Albatros yarım saat gibi bir sürede, on bin kilometre kadar sürüklenmişti ancak balinanın güçten düşmeye başladığı hissediliyordu.

O sırada Robur'un bir hareketi üzerine ikinci çarkçılar, arkadaki motorları çalıştırdı ve hareket motorları yavaş yavaş bordaya yaklaşan balınaya belli bir direnç uygulamaya başladı.

Kısa süre sonra aeronef, balinanın yirmi beş fit yukarısına uçtu. Balinanın kuyruğu suya inanılmaz bir şiddetle çarpmaya devam ediyordu. Bir öne bir arkaya dönüp muazzam anaforlara yol açıyordu.

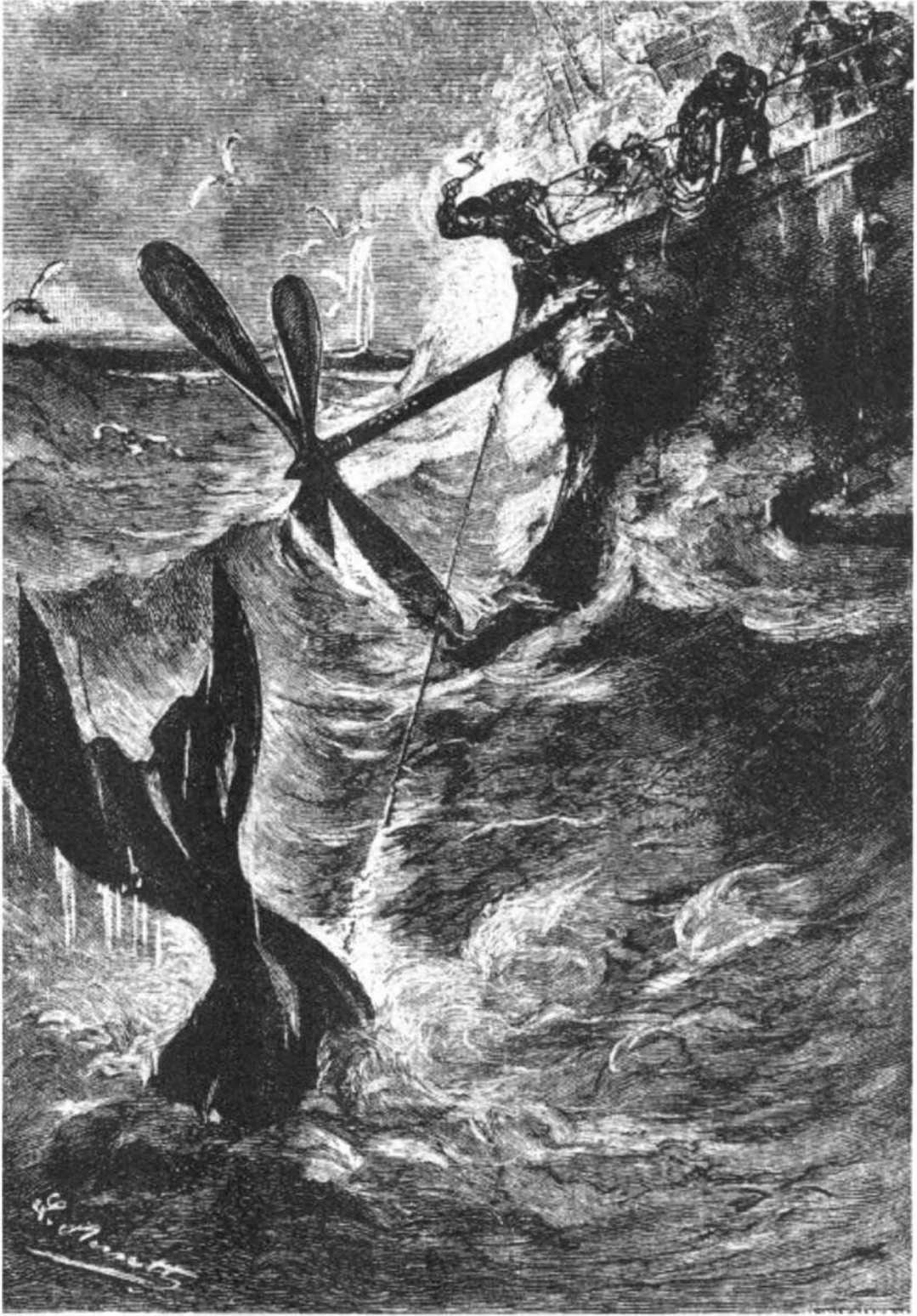
Birdenbire doğruldu ve tabiri caizse balıklama daldı, öyle bir hızla dalmıştı ki Tom Turner halatı sarmaya güç bela fırsat bulabilmişti.

Aeronef ansızın suyun yüzeyine kadar sürüklenmişti. Hayvanın kaybolduğu yerde bir girdap oluşmuştu. Tıpkı rüzgâra ve dalgalara karşı giden bir geminin küpeştesine gelen sular gibi denizden bir dalga korkuluğun üzerinden içeri girmişti.

Neyse ki Tom Turner bir balta darbesiyle halatı kesti ve Albatros, halattan kurtulduğu için yükselme pervanelerinin gücüyle iki yüz metre yukarı çıktı.

Robur ise bir anlığına bile soğukkanlılığı elden bırakmadan aracı manevra ettirmişti.

Birkaç dakika sonra, balina –bu kez ölü vaziyette– yüzeye tekrardan çıktı. Her köşeden bir meclisi sağır edecek denli çığlıklar koparan deniz kuşları, balinanın cesedine atlamak üzere uçuşuyordu.

Aeronef ansızın suyun yüzeyine kadar sürüklenmişti.

Bu leşle yapacak hiçbir şeyi olmayan Albatros tekrardan batıya yöneldi.

Ertesi gün, yani 17 Haziran sabah saat altıda, ufukta bir kara görünmüştü. Burası, Alaska yarımadası ve Aleut adalarının boylu boyunca uzanan dalgakıranlarıydı.

Albatros, Aleutluların Rus-Amerikan Kumpanyası için avladıkları kürklü foklarla dolup taşan bu engeli atlayarak geçti. Altı-yedi fit uzunluğunda, pas rengi, üç yüz-beş yüz pound ağırlığında olan bu amfibilerin yakalanması muazzam bir işti! Ucu bucağı gözükmeyen bir muharebe hattı gibi dizilmiş sayıları binlerle ifade edilebilecek kadar çok fok vardı.

Albatros'un geçişi sırasında foklar kıllarını bile kıpırdatmamış olsa da karabataklar, dalgıç kuşları ve ördekler için aynı şey söz konusu değildi; boğuk çığlıkları her tarafı sarmış, sanki havadan gelen korkunç bir hayvanın tehdidi altındaymış gibi suyun altında kaybolmuşlardı.

İlk Aleut adalarından Kamçatka yarımadasının diğer ucuna kadar, Bering denizinin iki bin kilometresi, o gün ve takip eden gecenin yirmi dört saati içerisinde aşılmıştı. Prudent Amca ile Phil Evans ise kaçış planlarını uygulamaya koyabilmeleri için uygun koşullarda değildi. Ne Doğu Asya'nın çölleri üzerinde ne de Ohotsk denizinin yöresinde bir kaçış ihtimali vardı. Belli ki Albatros Japonya ya da Çin topraklarına gidiyordu. Orada, her ne kadar Çinlilerin yahut Japonların insafına teslim olmak ihtiyatlı bir tavır olmasa da iki arkadaş, eğer aeronef bu toprakların herhangi birinde mola verirse kaçmaya karar vermişlerdi.

Peki aeronef mola verecek miydi? Uzun bir uçuş sonrası yorulan bir kuş ya da gazı bittiği için yere inmek zorunda olan bir balon değildi. Hâlâ haftalarca yetecek kadar tedariki vardı ve me-

kanizmaları her türlü yorgunluğa da zayıflığa da muhteşem bir dayanıklılıkla meydan okuyordu.

18 Haziran günü içinde, güç bela Petropavlosk'un ve Klutşev yanardağının görülebildiği Kamçatka yanımadası üzerinden, ardından da Kuril adalarının yüzlerce küçük kanalla parçaladığı bir baraja benzeyen Ohotsk denizi üzerinden bir çırpıda geçmişlerdi. 19 Haziran sabahı Albatros, Japonya'nın kuzey sınırını ile Sahalin adası arasında, şu büyük Sibirya nehri Amur'un aktığı o küçük Tatar boğazında sıkışıp kalmış La Pérouse boğazına ulaşmıştı.

O sırada o kadar yoğun bir sis oluşmuştu ki aeronef yükselmek zorunda kalmıştı. Yönünü bulmak için bu buharların üzerine çıkmaya ihtiyaç duymuyordu. Bulunduğu irtifada ne endişelenilmesi gereken bir engel, ne geçerken çarpabileceği bir eser ne de uçuşu sırasında onu paramparça edebilecek bir dağ vardı. Topraklar pek az engelbeliydi. Ama o sis buharları epey nahoştı ve bordadaki her şey ıslanmıştı.

Dolayısıyla yapılması gereken tek şey, derinliği üç yüz-dört yüz metreyi bulan bu sis tabakasının üzerine çıkmaktı. Keza, pervaneler hızla harekete geçirildi ve Albatros göğün güneşli kısımlarına kavuştu.

Bu koşullar altında Prudent Amca ile Phil Evans, aeronefi terk etmeleri gerektiğini varsayan kaçış planlarını sürdürmekte güçlük çekiyorlardı.

O gün, Robur yanlarından geçerken bir anlığına duraksadı ve pek bir ehemmiyet vermiyormuş gibi görünerek, "Beyler, içinden çıkamayacağı sislerin ardında kaybolan bir yelkenli ya da buharlı

gemi, her daim sıkıntı yaratmıştır. Ancak düdüğüyle ya da kornasıyla hareket edebilir. Gidişini yavaşlatması gerekir ve onca önleme rağmen her an bir yere çarpmaktan korkar. Albatros'un bu türden kaygıları yoktur. Sisten kurtulabildiğine göre, sis ona ne yapabilir ki? Hava ona aittir, hem de tümü!" dedi.

Bunu dedikten sonra, hiçbir cevap beklemeksizin usulca gezintisine devam etti ve piposundan çıkan dumanlar göğün mavisinde kayboldu.

"Prudent Amca," dedi Phil Evans, "galiba şu yaman Albatros'un korkacağı hiçbir şey yok!"

"Göreceğiz!" diye yanıtladı Weldon Enstitüsünün başkanı.

Sis, can sıkıcı bir istikrarla 19, 20 ve 21 Haziran boyunca, üç gün devam etti. Japonya'nın Fuji dağından kaçınmak için yükselmeleri gerekmişti. Ama bu sis perdesi aralandığında sarayları, yalıları, köşkleri, bahçeleri, parkları olan uçsuz bucaksız bir şehir çıkmıştı ortaya. Robur daha şehri görmeden, sayısız miktarda köpeğin havlamasından, yırtıcı kuşların çığlıklarından ve özellikle de işkence kurbanlarının cesetlerinin havaya yayılan kokusundan tanımıştı şehri.

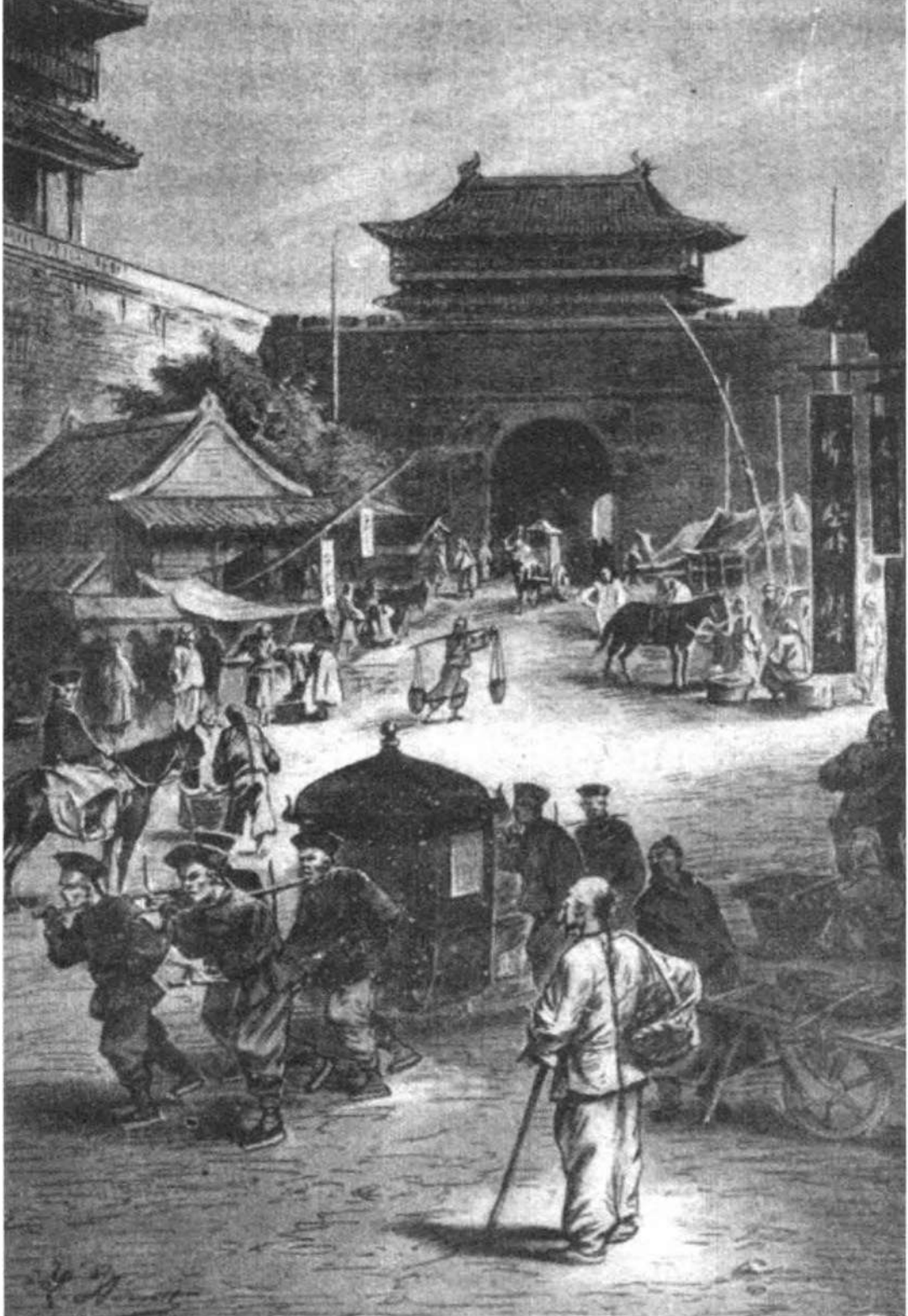
Mühendis, rotayı sisin içinden devam ettirmek gerekirse diye bu noktayı röper aldığı sırada iki arkadaş platformun üzerindeydi.

"Beyler, bu şehrin Japonya'nın başkenti Edo olduğunu sizden saklamama lüzum yok," dedi.

Prudent Amca cevap vermedi. Mühendisin karşısındayken, sanki ciğerlerine hava gitmiyormuş gibi soluğu kesiliyordu.

“Şu Edo manzarası,” diye sözlerine devam etti Robur, “gerçekten çok tuhaf.”

Phil Evans, “Ne kadar tuhaf olursa olsun...” derken mühendis araya girdi. “Pekin kadar iyi değil mi? Ben de öyle düşünüyorum ve çok kısa bir süre sonra bir karara varma şansınız olacak.”

Pekin Kapısı.

Daha nazik olunamazdı.

Güneydoğuya ilerleyen *Albatros*, doğuda yeni bir rota bulmak üzere yönünü dört kere değiştirdi.

Geceleyin sis kaybolmuştu. Uzaklardan gelen bir tayfunun belirtileri görülüyordu: Barometre hızla alçalmış, sis bulutları dağılmış, elipsoit biçimli büyük bulutlar gökyüzünün bakır rengi zeminine yapışmıştı; karşı ufukta ise arduaz bir yüzeyin üzerine çizili uzun kırmızı çizgiler ve kuzeyde de tamamıyla berrak büyük bir bölge vardı; deniz pürüzsüz ve sakindi ama günbatımında deniz suları koyu bir alev kırmızısı rengine bürünmüştü.

Neyse ki o tayfun daha güneye ilerlemiş ve yalnızca üç gündür biriken sis bulutlarının kaybolmasına sebep olmuştu.

Bir saat içinde Kore boğazının iki yüz kilometresini, ardından da bu yanmadanın uç sınırını aşmışlardı. Tayfun, Çin'in güneydoğu kıyılarına vuracağı sırada *Albatros* Sarıdenize doğru salınıyordu; Haziranın 22'si ve 23'ünde ise Bohai körfezinin üzerindeydi; 24'ünde Hai vadisini tırmanmış, sonunda da Çin İmparatorluğu'nun başkentine varmıştı.

Platformdan aşağı bakan iki arkadaş, mühendisin söylediği gibi o uçsuz bucaksız şehri, şehri ikiye ayıran –Mançu şehri ile Çin şehri– duvarı, etrafındaki on iki kenar mahalleyi, şehir merkezine yayılan büyük bulvarları, gündoğumuyla yıkanan sarı ve yeşil çatılı tapınakları, Mandarin otellerini çevreleyen parkları net bir şekilde görebilmişlerdi; ardından, Mançu şehrinin orta yerinde pagodaları, imparatorluk bahçeleri, yapay gölleri,

tüm şehre hükmeden kömür dağı ile altı yüz altmış sekiz hektarlık san şehri; sonunda da san şehrin merkezinde tıpkı iç içe geçmiş karelerden oluşan bir Çin yapbozu gibi kıvrıl şehri, yani inanılmaz mimarisinin yarattığı tüm düşlerle birlikte İmparatorluk Sarayını görmüşlerdi.

İki arkadaş, o uçsuz bucaksız şehri görmüşlerdi.

O esnada Albatros'un altında hava, eşsiz bir ahenkle doluydu. Sanki rüzgâr arpı konseri veriliyormuş gibiydi. Havada, üst kısımlarında bir tür hafif ahşap yay bulunan, alttan ince bir bambu şeritle desteklenen, palmiye ya da pandanus yapraklarından yapılma, çeşitli biçimlerde yüzlerce uçurtma uçuyordu. Rüzgârın soluğu altında tüm o şeritler, tıpkı bir mızıkanın çeşitli notaları gibi hüzünlü bir uğultu yayıyordu. Sanki o ortamda müzikal bir oksijen soluyorlarmış gibiydi.

O sırada Robur'un içinden bu hava orkestrasına yaklaşmak geldi ve Albatros, usulca uçurtmaların atmosferde yaydığı ses dalgalarının içinde yüzmeye başladı.

Lakin kısa süre sonra bu sayısız kalabalığın ortasında olağanüstü bir şey meydana geldi. Tamam darbeleri ve Çin orkestrasının diğer müthiş enstrümanlarının sesleri, binlerce tüfek sesi, yüzlerce havan topu sesi, hep birlikte aeronefi uzaklaştırmak için devreye sokulmuştu. Çin gökbilimcileri bu hava aracının ortaya çıktığı anda pek çok tartışmaya yol açan o hareketli cisim olduğunu fark etmiş olsalar da en mütevazı Tanka'dan en ketum Mandarin'e kadar milyonlarca Çinli bu aracın, Buda'nın göğünde beliren bir kıyamet canavarı olduğunu sanırdı.

Ulaşılması güç olan Albatros'un içindekiler için bu gösteriler tedirgin edici değildi. Ama uçurtmaları imparatorluk bahçelerine çakılmış olan kazıklara bağlayan halatlar ya kesilmiş ya da hızla salya edilmişti. Bu hafif araçlardan bazıları akortlarını vurgulayarak hızlıca yere inmiş, bazıları da

kanatlarına kurşun isabet eden ve şarkısı son nefesiyle sona eren kuşlar gibi düşmüştü.

Tom Turner'ın borazanından çıkan müthiş bir gürültü başkentin üzerine yayılmış ve hava konserinin son notalarını bastırmıştı. Ancak aşağıdan gelen yaylım ateşini durdurmamıştı. En sonunda platformun yirmi fit kadar uzağında bir bomba patladığında Albatros göğün ulaşılamaz kısımlarına yükselmişti.

Ertesi üç gün boyunca ne olmuştu? Tutsaklara faydası olabilecek hiçbir olay olmamıştı. Peki, aeronef hangi yöne gidiyordu? Sürekli güneybatıya ilerliyordu. Bu da Hindistan'a yaklaşma planına işaret ediyordu. Öte yandan, sürekli yükselen rakımın Albatros'u zeminin eğimine paralel ilerlemeye mecbur bıraktığı ortadaydı. Pekin'den ayrıldıktan yaklaşık on saat kadar sonra Prudent Amca ile Phil Evans, Chen-Si sınırındaki Çin Seddinin bir kısmını görebildiler. Ardından Kunlun dağlarından uzaklaşarak Wang-Ho vadisine geçtiler ve Tibet üzerinden Çin İmparatorluğu'nun sınırını aştılar.

Tibet, bitki örtüsü bulunmayan yüksek platolardan oluşan; sağda solda karlı tepeleri, kurumuş akarsu yarıkları, buzullarla beslenen nehirleri, parlak tuz yatakları olan alçak arazileri, yeşil ağaçlarla çevrili gölleri olan bir yerdi. Tüm bunların üzerinde sürekli buz gibi rüzgârlar esiyordu.

450 milimetre düşen barometre o sırada deniz seviyesinden dört milden daha yukarıda bir irtifaya işaret ediyordu. Bu yükseklikte, her ne kadar kuzey yarıkürenin en sıcak aylarında bulunsalar da sıcaklık sıfırı ancak geçiyordu.

Havadaki bu soğukluk Albatros'un hızıyla da birleşince durum çekilmez hale gelmişti. Keza, her ne kadar iki arkadaşın ellerinin altında seyahat yorganları olsa da köşklerine çekilmeyi tercih ettiler.

Şimdiden yoğunluğu azalmış bir atmosferde aeronefi havada tutabilmek için süspansiyon pervanelerine muazzam bir hız vermeleri gerektiğini söylemeye gerek yok. Lakin pervaneler mükemmel bir düzende çalışıyordu ve kanatlarının sesi ninni gibi geliyordu.

O gün, Tibet'in batısında Ngari Korsum ilinin Gar ilçesi üzerinde, bir posta güvercini büyüklüğünde Albatros'un geçtiği görülmüştü.

27 Haziran günü Prudent Amca ile Phil Evans, birtakım yüksek tepelerle bölünen, karların ardında kaybolmuş ve ufku görmelerini engelleyen büyük bir bariyer gördüler. İkisi birlikte, hareketin hızına direnebilmek için ön taraftaki köşke yaslanarak o devasa yığınları seyrediyordu. Sanki aeronefin önünde koşuyorlarmış gibiydi.

"Kuşkusuz, burası Himalaya," dedi Phil Evans, "muhtemelen şu Robur dağların eteklerinin etrafından dolanıp Hindistan'a geçmeyi deneyecekti."

"Ne kötü!" diye yanıtladı Prudent Amca. "Belki biz de şu uçsuz bucaksız topraklar üzerinde..."

"Rotayı doğuda Burma'ya yahut batıda Nepal'e çevirirse tabii."

"Ne olursa olsun Robur'u oradan geçirteceğim!"

"Öyle olacak!" dedi bir ses.

Ertesi gün, yani 28 Haziran, Albatros Zang eyaletinin yukarısında, devasa yığınların karşısın-

daydı. Himalaya'nın diğer yakasında Nepal bölgesi bulunuyordu.

Gerçekten de kuzeyden gelindiğinde üç sıradağ art arda Hindistan yolunu kesiyordu. Albatros'un tıpkı deniz kayalıklarının arasından geçen bir gemi gibi aralarından geçtiği kuzeyde bulunan iki sıradağ, bu Orta Asya bariyerinin ilk adımlarını oluşturuyordu. Batıda İndus'un doğuda ise Brahmaputra'nın havzalarının bölündüğü doruk çizgisinde Himalayalar'a paralel bu uzun vadiyi oluşturan sıradağlardan ilki Kunlun, diğeri ise Karakurum'du.

Ne görkemli bir dağ düzeniydi! O zamana kadar hesaplanmış iki yüz zirveden on yedisi yirmi beş bin fiti geçiyordu! Albatros'un önünde sekiz bin sekiz yüz metrelik Everest dağı yükseliyordu. Sağda sekiz bin iki yüz metrelik Dhaulagiri dağı vardı. Solda ise Everest'ten sonra ikinci sıraya yerleşen sekiz bin beş yüz doksan iki metre yüksekliğinde Kançencunga dağı.

Belli ki Robur'un bu dağların doruklarına bakmak gibi bir niyeti yoktu, lakin Himalaya'nın farklı geçitlerini iyi biliyordu ve Schlagintweit kardeşlerin altı bin sekiz yüz metrelik bir yükseklikle geçtikleri İbi-Gamin geçidine korkusuzca atılmıştı.

Birkaç saat heyecanla, hatta epey yorucu bir şekilde geçmişti. Havanın seyrelmesi, kamaralar-daki oksijeni yenilemek için özel aygıtlara başvurmayı gerektirecek bir hale gelmemiş olsa da aşırı soğuk vardı.

Ön tarafta konuşlanan Robur, pardösüsünün altındaki yiğit bedeniyle manevraları buyuruyordu.

Tom Turner'ın elinde dümen kolu vardı. Çarkçı, pürdikkat pilleri kontrol ediyordu, neyse ki içindeki asidik maddelerin donmasından endişelenmeye gerek yoktu. Azami hızda çalıştırılan pervaneler, havanın seyrekliğine rağmen yoğunluğu en uç noktada gitgide acılaşılan sesler çıkarıyordu. Barometre 290 milimetreye düşmüştü ki yedi bin metrelik bir rakımda oldukları anlamına geliyordu.

Şu dağ karmaşasının dizilimi muhteşemdi!

Her yerde beyaz zirveler vardı. Göl yoktu ancak bin fit uzunluğunda zemine kadar inen buzullar vardı. Yeşillik yoktu, yalnızca bitki yaşamının sınırlarında bulunan ender fanerogamlar vardı. Sıradağların aşağı yamaçlarındaki görkemli ormanlarda bulunan şu muhteşem çam ve sedir ağaçlarından da yoktu. Sık ormanların çalılıklarında olan dev eğretili otları da bir ağaçtan diğerine asılan sonsuz asalaklar da yoktu. Ne yabani at ne Tibet öküzü; hiçbir hayvan yoktu. Zaman zaman bir ceylan şu yükseltelerde yolunu şaşıırıyordu. Solunabilen havanın son katmanlarına kadar çıkabilen birkaç kuzgun da olmasa hiç kuş da yoktu.

Nihayet o geçidi geçtikten sonra Albatros tek-rardan alçalmaya başladı. Geçidin çıkışında, orman bölgesinin dışında, geniş bir bölgenin üzerinde uzanan uçsuz bucaksız kırlardan başka bir şey yoktu.

O sırada Robur, misafirlerine ilerledi ve sevecen bir ses tonuyla, "İşte Hindistan beyler," dedi.

Her yerde beyaz zirveler vardı.

*Uşak Frycollin neden ve
nasıl halatla sürüklendi?*

Mühendisin, aracını Hindistan'ın o muhteşem diyarlarında gezdirmek gibi bir niyeti yoktu. Tek istediği elindeki makinenin ne kadar hayranlık verici olduğunu göstermek için Himalayaları geçmek, ikna olmak istemeyenleri bile ikna etmektir. Şu dünyada hiçbir şey mükemmel olmadığı halde Albatros'un mükemmel olduğunu söylemeye gerek var mı? Göreceğiz.

Prudent Amca ile arkadaşı vicdanen böylesi bir hava makinesinin gücüne hayran olmaktan başka bir şey yapamıyor olsalar da ne olursa olsun bu hayranlıklarını göstermiyorlardı. Sadece kaçmak için fırsat kolluyorlardı. Albatros'un Pencap'ın güzel kıyılarından geçtiği sırada gözlerinin önüne serilen muhteşem manzaraya bile hayranlık göstermemişlerdi.

Himalayalar'ın eteklerinde, sağlığa zararlı buharların ortaya çıktığı bir bataklık kuşağı olan, sıtmanın endemik bir hastalık olduğu şu Terai bölgesi bulunuyordu. Ama bu durum ne Albatros'a engel olmuş ne de tayfanın sağlığını tehlikeye sokmuştu. Fazla acele etmeden, Hindistan'ın Türkistan ve Çin'le kesişme noktasına yükseldi. 29 Haziran günü daha sabahın ilk saatlerinde o eşsiz Keşmir vadisi karşılarında duruyordu.

Evet, büyük ve küçük Himalayalar'ın arasında kalan o boğaz eşsiz bir boğazdı! Koca dağların Hydaspes havzasında yok ettiği yüzlerce tepenin dizildiği bu boğaz, Porus ile İskender'in çarpışmalarına, yani Hindistan ile Yunanistan'ın Orta Asya için kapışmalarına tanıklık etmiş hercai mendereslerle sulanıyordu. Makedon fatihin zaferi anısına kurulan iki şehir artık yeri bile hatırlanmayacak kadar yitip gitmiş olsa da Hydaspes hâlâ oradaydı.*

O sabah Albatros, daha ziyade Keşmir adıyla bilinen Srinagar şehrinin üzerinde uçmuştu. Prudent Amca ile arkadaşı nehrin iki yakası üzerinde uzanan görkemli bir şehre, ip gibi gerili ağaç köprülerine, oymalı balkonlarla süslü köşklerine, ulu kavakların gölgelendirdiği kıyılarına, büyük köstebek yuvalarını andıran çimlendirilmiş çatılarına, ceviz gibi kayıkları ve karınca gibi kayıkçıları olan kanallarına, saraylarına, tapınaklarına, barakalarına, camilerine, kenar mahalle girişindeki ağaç evlerine bakıyorlardı. Tüm bunlar, suyun yansımasıyla ikişer ikişer görülüyordu; ardından da tıpkı Valérien dağının karşısındaki Paris'in en önemli kaleleri gibi bir tepenin karşısına konuşlanmış eski Hari-Parvata hisarını gördüler.

“Avrupa’da olsaydık Venedik’teyiz derdim,” dedi Phil Evans.

“Avrupa’da olsaydık, Amerika’ya nasıl döneceğimizi de bilirdik!” diye yanıtladı Prudent Amca.

* Hydaspes Savaşı, MÖ 326 yılında Büyük İskender ile Pa-urava Kralı Porus arasında, Yunanlar tarafından Hydaspes olarak bilinen Jhelum nehri kıyılarında gerçekleşen bir savaştır –çn.

Albatros çok geçmeden nehrin geçtiği gölün üzerine varmıştı, sonra da Hydaspes vadisine doğru yola koyuldu.

Nehrin on metre yakınına indikten sonra yalnızca bir yarım saat boyunca sabit durdu. O esnada Tom Turner ve mürettebatı, dışarı sarkıtılmış kauçuk bir boru yardımıyla akümülatör akımlarının harekete geçirdiği bir pompayla su tedarikini yenilemekle uğraşıyorlardı.

Bu işlem sırasında Prudent Amca ile Phil Evans göz göze geldiler. Akıllarından aynı fikir geçiyordu. Hydaspes'in yüzeyine yalnızca birkaç metre uzaklıkta, kıyı hizasındaydılar. İki de iyi yüzücüydü. Bir dalışla özgürlüklerine kavuşabilirlerdi, iki suyun arasında kaybolduklarında Robur onları nasıl bulabilirdi ki? Uskur pervanelerinin harekete geçebilmeleri için aracın en azından gölün iki metre yukarısında olması gerekmiyor muydu?

Bir an içinde akıllarından her türlü olasılık geçti. Bir an içinde de bu olasılıkları ölçüp tarttılar. Sonunda platformun üzerinden atlamaya gittiklerinde, omuzlarından tutulup yere serildiler.

Gözetleniyorlardı. Kaçmalarına imkân yoktu.

Bu kez, direnmeden teslim olmadılar. Kendilerini tutanları defetmek istiyorlardı. Lakin pek güçlü adamlardı şu Albatros'un mürettebatı!

Mühendis, "Beyler, sizin isabetle söylediğiniz gibi Fatih Robur'un eşliğinde ve onun muhteşem Albatros'unun bordasında seyahat ederken böyle İngiliz gibi sinsi sinsi kaçıp gidilmez! Ayrıca eklemeliyim ki hiçbir şekilde gidemezsiniz!" demekle yetindi.

Direnmeden teslim olmadılar.

Phil Evans, şiddete başvurmak üzere olan arkadaşını sürüklüyordu. İkisi birlikte köşklerine girdiler, hayatları pahasına da olsa ve nerede olursalar olsunlar oradan kaçmaya kararlıldılar.

Albatros tekrardan batıya yöneldi. O gün içerisinde ortalama bir hızla Kabulistan topraklarını geçtiler; kısa bir anlığına başkentini, ardından

da Keşmir'e bin yüz kilometre uzaklıkta Herat Krallığı'nın sınırlarını görebildiler.

Ruslardan Hindistan'ın İngiliz sömürgelerine kadar açık olan bu yol üzerindeki hâlâ ihtilaflı olan bu topraklarda insan kümeleri, sütunlar, kabileler, kısacası hareket halinde bir orduya ait insanları ve malzemeleri teşkil eden her şey görölüyordu. Top ve tüfek patlamaları da işitilmişti. Ama mühendis, onun için bir onur ya da insanlık meselesi olmadığı müddetçe başkalarının işlerine asla karışmazdı. Öbür tarafa geçti. Eğer dendiği gibi Herat, Orta Asya'nın anahtarıysa, bu anahtar İngiliz'in mi cebine gitmiş yoksa Moskova'nın mı, onun için bir önemi yoktu. Havayı kendi sahası belleyen bu cesur adamı yeryüzüne ait meseleler ilgilendirmiyordu artık.

Zaten çok geçmeden o topraklar büyük bir kum fırtınası altında kaybolmuştu, bu bölgelerde sık sık kum fırtınaları yaşanırdı. "Tebbad" adı verilen o rüzgârlar, geçtikleri yerden kaldırdıkları tozlarla birlikte kavurucu sıcaklık getirirdi. O kasırgaların ortasında kaç kervan kaybolmuştu!

Albatros ise çarklarının hassasiyetini bozabilecek bu tozlardan kaçmak için iki bin metre ötede daha sakin bir bölge aramaya koyuldu.

Böylece, İran sınırı ve görünmez uzun ovaları gözden kaybolmuştu. Korkulacak bir engel olmasına rağmen ortalama bir hızda gidiyorlardı. Esasen, haritada birkaç dağ görünse de bu dağlar ortalama bir yükseklikteydi. Lakin başkentin yakınlarında karlarla kaplı tepesi altı bin altı yüz

metreyi gösteren Damavend dağından, sonra da eteklerinde Tahran'ın kurulduğu Elbruz dağlarından uzak durmaları gerekiyordu.

2 Temmuz gününün ilk ışıklarıyla, kum rüzgârının ortasından o Damavend şehri ortaya çıkmıştı.

Albatros da rüzgârın ince bir toz bulutuyla örttüğü bu şehrin üzerinden geçecek şekilde yönünü değiştirdi.

Sabah saat on civarında bölgenin etrafını çevreleyen geniş çukurları ve ortasında Şah'ın sarayını, sarayın çinilerle döşeli duvarlarını, parlak mavi renginde büyük turkuaz taşlarıyla işlenmiş gibi görünen havuzlarını görebiliyorlardı.

Bu manzara çok kısa sürmüştü. O noktadan itibaren Albatros, rotasını değiştirerek neredeyse doğruca kuzeye yöneldi. Birkaç saat sonra ne kuzeyde ne de doğuda sınırları görülebilen engin sularla kaplı bir alanın kıyıları üzerinde, İran sınırının kuzey köşesinde küçük bir kasabanın üzerindeydi.

Bu kasaba, Rusya'nın güneydeki en gelişmiş istasyonlarından olan Aşurada limanıydı. O sularla kaplı alan ise bir denizdi: Hazar denizi.

Artık toz kasırgaları yoktu. Tepelerinde bir çan kulesiyle, dağlık bir burun boyunca dizilmiş bir grup Avrupalı ev vardı.

Albatros, suları okyanus seviyesinden üç yüz fit aşağıda olan bu denize alçaldı. Akşama doğru, Balkan körfezine çıkan –bir zamanlar Türkistan'a şimdi ise Rusya'ya ait olan– kıyı boyunca ilerledi ve ertesi gün, 3 Temmuzda Hazar denizinin yüz metre üzerinde uçuyordu.

Ne Asya tarafından ne de Avrupa tarafından kara görünüyordu. Denizin yüzeyinde rüzgârdan şişmiş birkaç beyaz yelken vardı. Bunlar yerlilerin farklı biçimlerdeki deniz taşıtlarıydı: iki direkli kesebeyler, tek direkli eski korsan gemisi kayıklar, ticaret ya da balıkçılık için kullanılan küçük kano şeklinde teymiller. Arada sırada, Rusya'nın Türkmen sularının polisliğini yapmak için bulundurduğu buharlı gemilerin bacasından çıkan dumanlar *Albatros*'a kadar ulaşıyordu.

O sabah Kaptan Muavini Tom Turner, Aşçı François Tapage'la konuşurken aşçının sorusunu şöyle yanıtladı: "Evet, aşağı yukarı kırk sekiz saat boyunca Hazar denizi üzerinde kalacağız."

"Güzel!" diye yanıtladı aşçı. "Yani balık tutabilir miyiz?"

"Elbette!"

Altı yüz yirmi beş mil uzunluğunda ve iki yüz mil genişliğinde olan bu deniz üzerinde kırk sekiz saat kalacaklardı çünkü *Albatros*'un hızı çok azalmıştı, hatta balık tuttukları sırada tamamen durmuştu.

Öte yandan Tom Turner'ın verdiği yanıtı o sırada ön tarafta bulunan Phil Evans işitmişti.

O sırada Frycollin, onu "yere bırakmaları" için yalvararak, Phil Evans'ı bitmek bilmeyen yakınmalarla bunaltmakta diretiyordu.

Phil Evans bu acayip isteği yanıtlamadan arka tarafa gidip Prudent Amca'yı buldu. Orada konuştukları duyulmasın diye her türlü önlemi aldıktan sonra, Tom Turner ile aşçı arasında geçen konuşmaları anlattı.

“Phil Evans, bana kalırsa şu zavallının bizimle ilgili niyetlerinde hiç de yanılmıyoruz,” diye yanıtladı Prudent Amca.

“Hem de hiç,” dedi Phil Evans. “Canı ne zaman isterse bizi o zaman serbest bırakacak. Tabii serbest bırakırsa!”

“Öyleyse, Albatros’tan kurtulmak için her şeyi denemeliyiz!”

“İtiraf etmeli ki olağanüstü bir araç!”

“Belki de öyle!” diye bağırdı Prudent Amca. “Ama bu araç, her türlü hakkımızı çiğneyerek bizi alıkoyan bir alçağa ait. Bu araç biz ve bizim gibiler için daimi bir tehlike. Ola ki onu ortadan kaldırmayı başaramazsak...”

“Önce kendimizi kurtaralım!” diye yanıtladı Phil Evans. “Gerisine sonra bakarız.”

“Öyle olsun!” dedi Prudent Amca. “Karşımıza çıkan fırsatlardan istifade edelim. Belli ki Albatros Hazar’ı geçtikten sonra Avrupa’ya uçacak; ya kuzeye, Rusya’nın yukarısına ya da batıya, güney ülkelerinin yukarısına gidecek. Eh, ayağımızı hangisine basarsak basalım Atlantik’e kadar kurtuluşumuz kesin. Bu yüzden her an hazırlıklı olmak gerek.”

“Peki,” diye sordu Phil Evans, “nasıl kaçacağız?”

“Beni dinleyin,” diye yanıtladı Prudent Amca, “bazen geceleyin Albatros karadan yalnızca birkaç yüz fit yükseklikte uçuyor. Bordada da bu uzunlukta bir sürü halat var, biraz cesaretle kendimizi aşağı bırakabiliriz...”

“Evet,” diye yanıtladı Phil Evans, “gerektiği durumda hiç tereddüt etmem...”

“Ben de. Ayrıca geceleri arka taraftaki dümen-
ci hariç gözetleyen kimse yok. Şu halatlardan biri
illa ki ön tarafta da vardır ve kimse bizi görmeden,
duymadan o halatı çözmek imkânsız olmamalı...”

“Güzel,” dedi Phil Evans. “Prudent Amca, daha
sakin olduğunuzu gördüğüme çok sevindim. Bu
şekilde daha iyi iş yapabiliriz. Ancak şu an Hazar’ın
üstündeyiz. Ortalıkta pek çok gemi var. Albatros
balık tutmak için alçalıp duracak... Bu fırsattan is-
tifade edemez miyiz?”

“Eh, bizi gözetlediklerini düşünmediğimiz za-
manlarda bile bizi gözetliyorlar,” diye yanıtladı
Prudent Amca. “Hydaspes’te kaçmaya çalıştığ-
ımız sırada siz de gördünüz.”

“Peki, geceleyin de gözetlenmediğimizi kim
söyledi?”

“Yine de şu işe bir son vermeliyiz!” diye bağır-
dı Prudent Amca. “Evet, şu Albatros’a da sahibine
de bir son vermeliyiz!”

İki arkadaşın –hele de Prudent Amca’nın– öfke
galeyanıyla ne kadar pervasız ve hatta kendileri-
ni tehlikeye atabilecek şeyler yapmalarına sebep
olabileceklerini görmüştük.

Güçsüzlük hissi, Robur’un onları alaycı bir şe-
kilde hor görmesi, onlara verdiği sert yanıtlar,
tüm bunlar her geçen gün ciddiyeti daha da görü-
nür hale gelen bir durumun oluşmasına katkıda
bulunuyordu.

Aynı gün, yeni bir olay yüzünden az kalsın Ro-
bur ve iki arkadaş arasında en can sıkıcı atışma-
lardan biri yaşanacaktı. Frycollin’in bu kavgayı
tetikleyeceğinden hiç haberi yoktu.

Uçsuz bucaksız denizin üzerinde olduğunu fark eden korkak Frycollin, dehşete kapılmıştı. Tıpkı bir çocuk gibi, bir zenci gibi sızlanmaya, itiraz etmeye, bağırmaya, eğilip bükülerek yüzünü buruşturarak çırpınmaya başlamıştı.

“Ben gitmek istiyorum! Gitmek istiyorum!” diye bağııyordu. “Ben kuş değilim! Uçmak için yaratılmadım! Beni yere bırakmanızı istiyorum! Hemen!”

Prudent Amca’nın onu sakinleştirmeye çalışmadığını söylemeye gerek yok. Tam tersiydi. Keza sonunda bu hırlamalar bilhassa Robur’un sabrını tüketmişti.

Tom Turner ile arkadaşları balık tutmaya gittikleri için mühendis, Frycollin’den kurtulmak amacıyla onu köşküne hapsedmelerini buyurdu. Ancak zenci çırpınmaya, duvarlara vurmaya, yüksek sesle bağırmaya devam ediyordu.

Öğle vaktiydi. O sırada Albatros, deniz seviyesinden yalnızca beş ya da altı metre yüksekteydi. Albatros’u görünce dehşete düşen birkaç küçük gemi oracıktan kaçmıştı. Kısa süre sonra Hazar’ın o kısmı ıpıssız kalmıştı.

Tahmin edilebileceği gibi kaçışın bir kafa daldırmaya baktığı bu koşullar altında iki arkadaş özel bir gözetim altında olmalıydı. Ve öyleydiler de. Bordadan atlayacak olsalar bile Albatros’un kauçuk kanosuyla pekâlâ yakalanabilirlerdi. Yani, balık tutma sırasında yapılabilecek hiçbir şey yoktu; Prudent Amca her zamanki gibi öfkeyle kamarasına çekilirken Phil Evans ava katılabileceğini düşündü.

Hazar denizinin toprak üzerinde volkanik bir çukur olduğu bilinir. O havzaya, Volga, Ural, Kura,

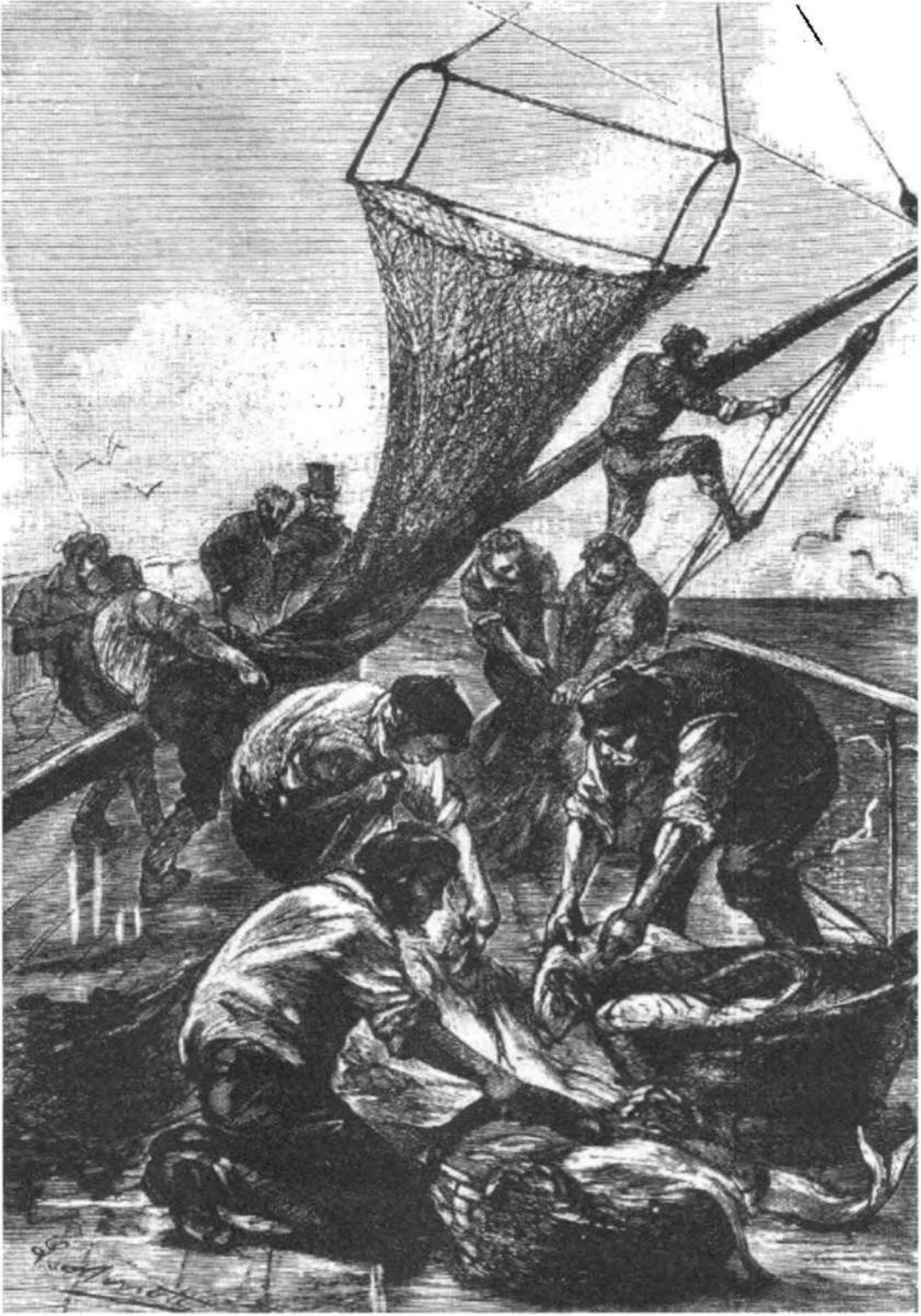
Kuma, Emba gibi büyük nehirlerin suları dökülür. Eğer taşmasını engelleyen buharlaşma olmasaydı üç yüz yetmiş bir bin kilometre karelik bir yüzölçümü, ortalama altmış ile dört yüz fit derinliği olan bu delik; kuzeyin ve doğunun sığ ve bataklık kıyılarını suyla doldururdu. Her ne kadar bu kuvvet ne Karadeniz'le ne de Aral deniziyle bağlantılı olsa da –ikisinin de seviyeleri Hazar'dan daha yüksektir– beslediği balık sayısı hiç de az değildi; elbette ki bu balıklar, güney sınırındaki kaynaklardan akan neftyağı yüzünden acı olan sularında yaşayabilecek balıklardı.

Balık tutmanın günlük rutinlerine katacağı farklılığı düşünen Albatros mürettebatı, bu işten ne kadar keyif alacaklarını gizlemiyordu.

Neredeyse bir köpekbaliğına benzeyen büyükçe bir balığı yakalamış olan Tom Turner “Dikkat!” diye bağırdı.

Yakaladığı şey, yumurtası tuz, sirke ve beyaz şarapla karıştırılıp havyar yapılan, Rus Belugası türünden iki metre on üç santimetre uzunluğunda muazzam bir mersin morinasıydı. Belki nehirde tutulan mersin morinaları denizde tutulanlara göre daha iyi olabilirdi ama bu tuttukları da Albatros'un bordasında epey hoş karşılanmıştı.

Ancak bu balık tutma işinin asıl getirisi balık ağına takılan sazanlar, çapak balıkları, somonlar, tuzlu su turnaları ve bilhassa da zengin gurmelelerin Astrahan'dan Moskova ve Petersburg'a canlı canlı getirttikleri şu orta boy çığa balıkları olmuştu. Hiçbir taşıma masrafı olmadan doğal halleriyle doğruca tayfanın kazanına girmişlerdi.

Robur'un mürettebatı neşe içinde ağları topladı.

Albatros, balık ağlarını kilometrelerce sürükledikten sonra Robur'un mürettebatı neşe içinde ağları topladı. Keyifle nara atan Gaskonyalı François Tapage*, adının hakkını veriyordu. Bir saatlik

* Fr. Gürültü, patırtı -çn.

balık tutma işi, o sırada kuzeye ilerleyen aeronefin balık havuzlarını doldurmaya yetmişti.

Bu mola sırasında Frycollin hiç durmadan bağırma, kamarasının duvarlarını yumruklamaya, kısacası dayanılmaz bir şamata çıkarmaya devam etmişti.

“Şu Tanrı’nın belası zenci hiç susmayacak mı?” dedi gerçekten sabrı tükenen Robur.

“Beyefendi, bence ne kadar şikâyet etse yeridir!” diye yanıtladı Phil Evans.

“Tabii, ben de kulaklarımı şu azaptan kurtarmayı ne kadar istesem yeridir!” diye karşılık verdi Robur.

O sırada platforma çıkan Prudent Amca, “Mühendis Robur!” diye bağırdı.

“Başkan?”

İkisi de birbirlerine ilerlediler. Birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı.

Ardından Robur omuzlarını silkerek, “Halatın ucuna!” dedi.

Tom Turner anlamıştı. Frycollin kamarasından çıkarıldı.

Muavinle arkadaşı Frycollin’i yakalayıp bir halatın ucuna sıkıca tutturdıkları bir fiçıya bağlar-ken Frycollin öyle çığlıklar atıyordu ki!

O halat, Prudent Amca’nın malum iş için kullanmak istediği halatlardan biriydi.

Zenci ilk başta asılacağını sanmıştı... Ama sadece yukarı çekilmişti.

Halat otuz metre dışarı sarkıtılmıştı, Frycollin boşlukta sallanıyordu.

Artık istediği gibi bağırabilirdi. Ama korkudan gırtlığı kasıldığı için sesi çıkmıyordu.

Frycollin boşlukta sallanıyordu.

Prudent Amca ile Phil Evans bu infaza karşı gelmek isteseler de uzaklaştırıldılar.

“Rezillik bu! Alçaklık!” diye bağırdı Prudent Amca kendinden geçmiş bir halde.

“Öyle!” diye yanıtladı Robur.

“Buna gücü suiistimal etmek denir ve ben de buna sadece sözle karşılık vermem!”

“Verin karşılığını!”

“İntikamımı alacağım Mühendis Robur!”

“Alın başkan!”

“Hem sizden hem de arkadaşlarınızdan!”

Albatros’un mürettebatı pek de iyi olmayan niyetlerle yaklaştırmaya başlamıştı. Robur, geri çekilmeleri için bir işaretle bulundu.

“Evet! Hem sizden hem de arkadaşlarınızdan!” diye tekrar etti Prudent Amca. Arkadaşı ise boş yere onu sakinleştirmeye çalışıyordu.

“Ne zaman isterseniz!” diye yanıtladı mühendis.

“Ne yapmam gerekirse yapacağım!”

“Yeter!” dedi Robur tehditkâr bir ses tonuyla. “Yeter! Bordada başka halatlar da var! Kapayın çenenizi yoksa uşağın başına gelen efendinin de başına gelir!”

Prudent Amca susmuştu ama korkudan değil, nefesi öyle bir kesilmişti ki Phil Evans onu kamasına götürmek zorunda kalmıştı.

Bu sırada son bir saatte hava tuhaf bir biçimde değişmişti. Belirtiler yanlış olamazdı. Bir fırtına tehdidi söz konusuydu. Atmosferin elektriksel doygunluğu öyle bir noktaya varmıştı ki saat iki buçuk civarında Robur daha önce hiç görmediği bir olaya tanıklık etmişti.

Fırtınanın geldiği yön olan kuzeyde yarı aydınlık buhar kıvrımları yükseliyordu. Kuşkusuz, çeşitli bulut katmanlarının elektrik yükündeki değişiklik sebep olmuştu buna.

Bu şeritlerin yansıması deniz yüzeyinde sayısız miktarda ışıltının gezinmesine yol açıyordu, gökyüzü karardıkça bu ışıltıların yoğunluğu da bir o kadar derinleşmişti.

Çok geçmeden Albatros fırtınayla karşılaşacak olmalıydı, peş peşe gidiyorlardı.

Peki ya Frycollin? Eh, Frycollin hâlâ sürükleniyordu. Kelimenin tam anlamıyla sürükleniyordu çünkü halat, saatte yüz kilometrelik bir hızla giden araçla öyle bir açı oluşturunuyordu ki fıçı bir miktar geride kalıyordu.

Frycollin'in, etrafında şimşekler havayı çizgi çizgi bölüp göğün derinliklerinde gök gürültülerinin işitildiği sırada ne kadar korktuğunu bir düşünün.

Bordadaki tüm mürettebat yoldaki fırtınayla başa çıkmakla meşguldü ya fırtınadan daha yükseğe çıkmaya ya da alt katmanlardan geçerek uzaklaşmaya çalışıyorlardı.

O sırada Albatros, bin metre civarı ortalama bir yükseklikteydi ki şiddetli bir şimşek çaktı. Fırtına bir anda yükseldi. Birkaç saniye içinde kıpkırmızı bulutlar hızla aeronefin etrafını sardı.

O an Phil Evans, Frycollin için araya girip bordaya indirilmesini istedi.

Ama Robur bu girişimi beklememişti. Emirlerini vermişti. İnsanlar halatı platforma çekmeye çoktan başlamışlardı ki bir anda süspansiyon

pervanelerinin dönüşünde tuhaf bir yavaşlama meydana geldi.

Robur, orta köşke atıldı.

Çarkçıya “Daha güçlü! Daha güçlü!” diye bağırdı. “Çabucak fırtınanın üstüne çıkmamız gerek!”

“İmkânsız efendim!”

“Sorun ne?”

“Cereyan sıkıntılı! Kesinti oluyor!”

Ve Albatros fiilen, göz göre göre alçalıyordu.

Tıpkı fırtına sırasında telgraf hatlarının cereyanında olduğu gibi aeronefin akümülatörlerindeki elektrik de yarım yamalak çalışıyordu. Ama telgraf için sadece ufak bir terslik sayılabilecek bu durum, bu kez müthiş bir tehlikeydi; araç kontrol altına alınamadığı için hızla denize doğru gidiyordu.

“Bırak insin,” diye bağırdı Robur, “elektrik bölgesinden çıkalım! Haydi çocuklar, soğukkanlı olun!”

Mühendis, güvertesine çıkmıştı. Mürettebatı da mevkilerinin başında, efendilerinden gelecek emirleri yerine getirmeye hazır bekliyordu.

Her ne kadar Albatros yüzlerce fit aşağı indirilmiş olsa da hâlâ bulutların içinde, havai fişek gibi çarpışan şimşeklerin ortasındaydı. Yıldırıma tutulacakmış gibi görünüyordu. Pervaneler daha da yavaşlıyordu, o ana kadar sadece birazcık hızlı bir iniş yapıyorken düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı.

Sonunda, bir dakikadan daha az bir sürede deniz seviyesine ineceği belli olmuştu.

Bir kez suya battıktan sonra hiçbir güç onu bu girdaptan kurtaramazdı.

Aniden üzerinde bir elektrik bulutu belirdi. Albatros o sırada dalgalara yalnızca altmış fit uzaklıktaydı. İki-üç saniye içinde dalgalar platformu basmıştı.

Ancak uygun anı yakalayan Robur, orta köşke koşarak çalıştırma kolunu tuttu, artık etraftaki atmosferin elektrik geriliminin nötralize etmediği pillerin akımını başlattı... Kısa sürede pervanelerini normal hızına döndürdü, düşüşü durdurdu; hareket motorları Albatros'u fırtınadan uzaklaştırırken Albatros düşük bir yükseklikteydi ve çok geçmeden fırtınayı atlattılar.

Frycollin'in zoraki bir banyo yaptığını söylemeye gerek yok. Gerçi sadece birkaç saniye sürmüştü. Bordaya çıkarıldığında sanki denizin dibine batmış gibi sırlıslıklamdı. Tahmin edilebileceği gibi artık bağırmıyordu.

Ertesi gün 4 Temmuzda, Albatros Hazar'ın kuzey sınırını geçmişti.

*Hız arttıkça Prudent Amca'nın
öfkesi de artar.*

Prudent Amca ile Phil Evans her türlü kurtulma umudundan vazgeçmek zorunda kaldıysa, bu bir sonraki elli saat içerisinde gerçekleşmişti. Robur, tutsaklarının gözetiminin Avrupa'dan geçerken daha zor olacağından endişeleniyor muydu? Muhtemelen. Öte yandan kaçmak için her şeye razı olduklarını da biliyordu.

Ne olursa olsun o esnada herhangi bir kaçma girişimi intihar olurdu. Saatte yüz kilometre bir hızla hareket eden bir hız treninden atlamak belki sadece hayatını riske atmak demekti ama saatte iki yüz kilometrelik bir hızdayken bunu yapmak ölmeyi istemek demekti.

Oysa Albatros'un hızı tam olarak da buydu, sahip olabileceği en yüksek hızdı. Saatte yüz seksen kilometre giden kırlangıcın hızını geçmişti.

Bir süredir kuzeydoğudan gelen rüzgârların, Albatros'un istikametine elverişli bir şekilde devam ettiği fark edilmiş olmalıydı çünkü Albatros da aynı yöne, yani genel olarak batıya ilerliyordu. Ancak rüzgâr sakinleşmeye başlayınca kısa sürede platformun üzerinde, hareketin hızıyla nefesleri kesilmeden durmak imkânsız hale gelmişti.

Hatta öyle bir an gelmişti ki iki arkadaş eğer sırtlarını köşke dayamasalardı az kalsın havanın basıncıyla bordanın üzerine uçacaklardı.

Neyse ki dümenci, kamarasının lombozundan onları fark etti de ön taraftaki kamaralarında duran mürettebatı elektrikli bir zille haberdar etti.

Aralarından dördü platformun üzerinde sürünerek hızla arka tarafa geldi.

Bir fırtına esnasında rüzgâra karşı giden bir gemide bulunmuş olanlar hatırlasınlar, o zaman böylesi bir basıncın şiddetinin nasıl olabileceğini anlarlar. Yalnız burada basıncı yaratan şey, Albatros'un eşsiz hızıydı.

Uzun lafın kısası, hızı yavaşlatmak gerekiyordu. Bu sayede Prudent Amca ile Phil Evans kamaralarına geri dönebildiler. Mühendisin dediğine göre, Albatros'un köşklerinin içinde kusursuzca solunabilen bir atmosfer mevcuttu.

Peki, bu araç nasıl böylesi bir harekete karşı direnecek kadar sağlam olabiliyordu? İnanılmazdı. Ön ve arka taraftaki uskur pervanelerinin döndüğü artık görülmüyordu bile. Hava katmanı içinde sonsuz bir nüfuz gücüyle çalışıyordu.

Bordadan görülen son şehir, Hazar'ın kuzey sınırında bulunan Astrahan olmuştu.

Çöl yıldızı –ona bu adı veren bir Rus şair olmalıydı– artık birinci boyuttan beş ya da altıncı boyuta gerilemişti. Bir anlığına bu yalın idare merkezinin fuzuli mazgallarla çevrili eski duvarları, şehrin ortasındaki antik kuleleri, modern tarzda kiliselere komşu camileri, mavi yıldızlarla bezeli beş kubbesi parçalanmış gök kubbeyi andıran ka-

tedrali görülmüştü. Hepsi neredeyse iki kilometre uzunluğundaki Volga nehrinin ağzındaydı.

O noktadan itibaren Albatros'un yolculuğu, adeta bir çırpıda bir fersah giden şu masalsı hipogriflere koşulmuş gibi gökyüzünün tepelerinde yapılan atlı gezintiden ibaretti.

Aeronef, Volga vadisini takip ederek kuzey-batıya yöneldiği sırada 4 Temmuz, saat sabah ondu. Nehrin her iki yakası Don ve Ural'ın bozkırlarıyla örtülüydü. O engin topraklara şöyle bir bakmak mümkün olsa bile kasaba ve köyleri saymaya zaman yoktu. Nihayet akşam olduğunda, aeronef Kremlin bayrağına selam bile durmadan Moskova'yı geçmişti. On saat içinde Astrahan'ı Rusya'nın eski başkentinden ayıran iki bin kilometreyi bitirmişti.

Moskova'dan Petersburg'a giden demiryolu hattı bin iki yüz kilometreden fazla değildir. Bu da yarım günlük bir iştir. Keza bir ekspres kadar dakik olan Albatros da sabaha karşı saat iki civarı Petersburg'a ve Neva kıyılarına ulaşmıştı. Haziran güneşinin terk ettiği bu yukarı enlemde gecenin berraklığı, bir anlığına o büyük başkenti kucaklamaya müsaade ediyordu.

Ardından Finlandiya körfezi, Takımada denizi, Baltık, Stockholm enleminde İsveç, Christiania enleminde Norveç gelmişti. O iki bin kilometre için yalnızca on saat yetmişti! Gerçekten de artık hiçbir insani gücün Albatros'un hızının önünü alamayacağına inanılabilirdi, sanki fırlama gücüyle yerçekimi onu yerkürenin etrafında sabit bir yörüngede tutmuş gibiydi.

Gelgelelim Norveç'te, meşhur Rjukan şelalelerinin üzerinde durdu. Doruk noktası şu muazzam Telemark bölgesine hâkim olan Gausta dağı, batıya geçilmesini engelleyen devasa bir sınır taşı gibiydi.

Keza o noktadan sonra *Albatros* hiç duraksamadan, hızını yavaşlatmadan güneye döndü.

Peki, bu eşsiz yolculuk sırasında Frycollin ne yapıyordu? Kamarasında sessizce duruyor, yemek saatleri haricinde uyuyabileceği en güzel şekilde uyuyordu.

O sırada Frycollin'e François Tapage eşlik ediyordu ve korkularıyla eğleniyordu.

"Eh evladım, bir daha ağlamazsın artık! Yine de sıkma canını. İki saat asılı kalmak sana iyi gelir. Değil mi? Şu anki hızımızla şöyle bir hava banyosu etsen, ne iyi gelir romatizmana!"

Frycollin ise "Sanki her şey yerinden oynuyor," deyip duruyordu.

"Belki de öyledir, aslan Fry'ım benim! Ama şimdi o kadar hızlı gidiyoruz ki düşemeyiz bile! İçin rahat etsin!"

"Öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Gaskon yemini ederim ki öyle!"

François Tapage gibi abartmadan doğrusunu söylemek gerekirse şurası kesindi ki bu hız sayesinde süspansiyon pervanelerinin işi bir miktar azalmıştı. *Albatros*, bir Kongrev roketi gibi hava katmanı üzerinde kayıp gidiyordu.

* "Gaskon yemini" ifadesi Fransızcada yalan yere yemin etmek, boş vaat vermek anlamında kullanılan bir deyimdir. Burada François Tapage, Frycollin'le alay ettiği için böyle bir ifade kullanmıştır -çn.

“Peki, bu şekilde daha devam edecek mi?” diye sordu Frycollin.

“Daha devam edecek mi? Yok yahu, altı üstü ömür boyu sürecektir!” diye yanıtladı aşçı.

“Ah!” dedi zenci, yine sızlanmaya başlamıştı.

“Dikkat et Fry, dikkat et!” diye bağırdı François Tapage. “Yoksa, bizim oralarda dedikleri gibi efendin seni sarkaca bindirir!”

Frycollin bir yandan ağzına ikişer ikişer lokmalarını tıktırırken diğer yandan da hıçkırıklarını yutuyordu.

Bu sırada, lüzumsuz yere kavga edecek türden insanlar olmayan Prudent Amca ile Phil Evans bir karara varmışlardı. Artık kaçışın gerçekleşemeyeceği ortadaydı. Yine de yerküreye tekrardan ayak basmaları mümkün olmasa bile, yerkürenin sakinlerine Weldon Enstitüsünün başkanı ile sekreterinin kayboluşlarından bu yana başlarına neler geldiğini, kim tarafından kaçınıldıklarını, hangi uçan makinenin bordasında tutulduklarını bildirmek ve hatta belki de –Tanrı bilir hangi şekilde– şu Robur’un elinden kurtulmak için arkadaşlarını cesurca bir girişime teşvik etmeleri mümkün olabilir miydi?

İletişim kurmak... Nasıl olacaktı ki? Tehlike altındayken batan geminin yerini belirten bir kâğıdı bir şişeye koyup denize atan denizcileri taklit etmek yetecek miydi?

Lakin burada deniz, atmosferin kendisiydi. Burada şişeler su yüzüne çıkmazdı. Yoldan geçip giden birinin üzerine atmadıkları müddetçe –ki kafasını kırabilirdi– hiçbir zaman bulunmama ihtimali vardı.

Uzun lafın kısası, iki arkadaşın bordadaki şişelerden birini bu iş için kullanmak dışında başka bir çareleri yoktu ki, o sırada Prudent Amca'nın aklına başka bir fikir geldi. Enfiyesinden çekti. Malum, daha kötüsünü yapabileceği için bir Amerikalının bu kusuru hoş görülebilirdi. Bir enfiye meraklısı olarak, elinde şu an boş olan bir enfiye kutusu vardı. Bu enfiye kutusu alüminyumdandı. Dışarı atıldığı takdirde eğer dürüst bir yurttaş bu kutuyu bulursa onu alır, aldıktan sonra da bir karakola götürürdü; orada da Fatih Robur'un iki kurbanının durumunu anlatan belge fark edilirdi.

Yapılan şey tam da buydu. Yazdıkları not kısaydı ama her şeyi anlatıyor ve Weldon Enstitüsünün adresini verip bu notun oraya iletilmesini rica ediyordu.

Ardından Prudent Amca notu kutunun içine yerleştirdikten sonra hem düşerken açılmasın hem de zemine çarptığında kınılmasın diye sıkı sıkıya sicimle örülmüş yünlü kalın bir kuşakla sardı. Geriye bir tek uygun fırsatı kollamak kalıyordu.

Aslında bu olağanüstü Avrupa yolculuğu sırasında yapılacak en zor hareket, sürüklenme riskine karşın köşkten çıkıp platformun üzerinde sürünmek ve bunu gizlice yapmaktı. Ayrıca kutunun herhangi bir denize, körfeze, göle ya da bir akarsuya düşmemesi gerekiyordu. Kaybolabilirdi.

Gelgelelim iki arkadaşın bu şekilde dünyayla iletişime geçmesi imkânsız değildi.

Lakin o sırada gündüz vaktiydi. Köşkten çıkmak için geceyi bekleyip ya hızın yavaşlamasından ya da verilecek bir moladan istifade etmek daha iyi

olurdu. Belki o zaman platformun bordasına çıkıp kıymetli kutuyu bir şehrin üzerine atabilirlerdi.

Öte yandan tüm bu koşullar bir araya gelse bile plan uygulamaya konamayacaktı, en azından o gün için.

Albatros Gausta dağının ardından Norveç topraklarından ayrıldıktan sonra güneye yönelmişti. Sıfır boylamını izliyordu ki bu boylam Avrupa'da Paris meridyeninden başkası değildi. Yani Kuzey denizinin üzerinden geçecekti; tabii bu sırada İngiltere, Hollanda, Fransa ve Belçika arasında kabotaj oluşturan kıyıdaki o binlerce gemiyi hayrete düşürecekti. Eğer kutu o gemilerden birinin güvertesine düşmezse pekâlâ denizin derinliklerinde kaybolma ihtimali yüksekti.

Bu nedenle Prudent Amca ile Phil Evans daha uygun bir anı kollamaya mecburdular. Zaten ileride göreceğimiz gibi karşılırlarına harika bir fırsat çıkacaktı.

Akşam saat on olduğunda Albatros Fransa kıyılarına varmıştı, Dunkerque civarındaydı. Gece epey karanlıktı. Bir anlığına, Pas-de-Calais boğazının bir kıyısından diğer kıyısına, Gris-Nez fenerlerinin elektrikli ışıklarıyla Douvres ışıklarının çakıştığı görüldü. Ardından Albatros, bin metrelik ortalama bir rakımla Fransız topraklarına ilerledi.

Hızı hiç yavaşlamamıştı. Kuzey Fransa'nın o zengin bölgelerinde epey kalabalık olan şehirlerin, kasabaların, köylerin üzerinden bir bomba gibi geçiyordu. O Paris meridyeni üzerinde Dunkerque'ten sonra Doullens, Amiens, Creil, Saint-Denis geliyordu. Dosdoğru gitmesine engel

olacak hiçbir şey yoktu. Nitekim gece yarısına doğru “Aydınlık Şehre” ulaşmıştı, sakinleri uyurken bile bu ismi hak ediyordu.

Mühendisin aklında ne vardı da Paris şehrinin üzerinde mola vermişti? Bilinmiyordu. Kesin olan şuydu ki Albatros öyle bir alçalmıştı ki şehrin yalnızca birkaç fit üzerinden uçuyordu. O sırada Robur kamarasından çıktı ve tüm mürettebatı da etraftaki havayı biraz solumak için platforma geldi.

Prudent Amca ile Phil Evans, karşılarna çıkan bu harika fırsatı kaçırmamaya özen gösterdiler. İkisi birlikte köşklerinden çıktıktan sonra en uygun anı seçebilmek için yalnız kalmaya çabaladılar. Muhakkak görülmemeleri gerekiyordu.

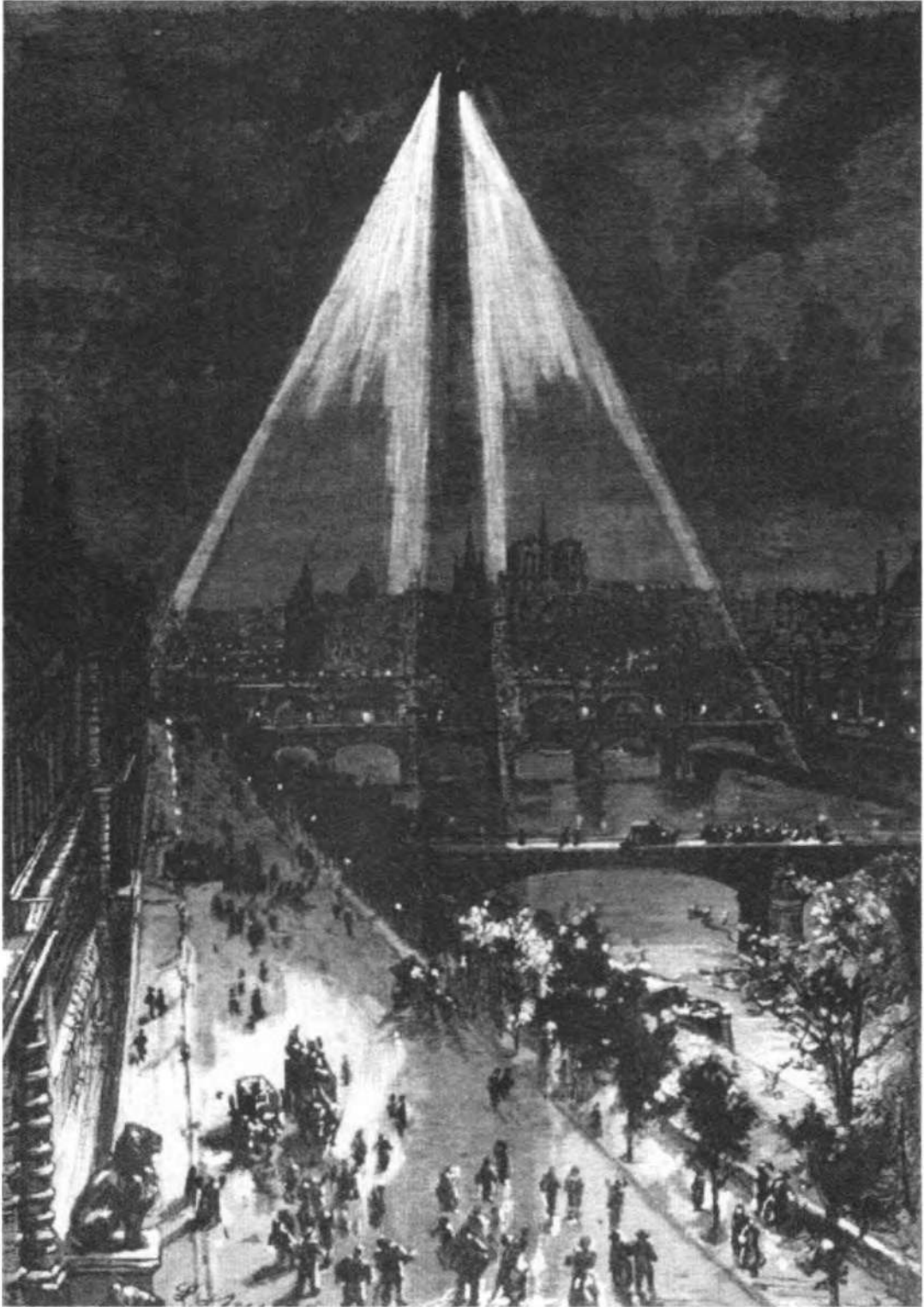
Devasa bir böceğe benzeyen Albatros, büyük şehrin üzerinden usulca ilerliyordu. Edison’un cihazlarıyla aydınlanan bulvarları katetmişti. Hâlâ sokaklarda dolanan arabaların sesleri ve Paris’e yayılan çeşitli demiryolları üzerindeki trenlerin gürültüsü Albatros’a kadar geliyordu. Ardından, en yüksek anıtların yüksekliğinde süzölmeye başladı; adeta Panthéon’un tepesindeki topa yahut Les Invalides’in çarmihına çarpmak istiyormuş gibiydi. Trocadéro’nun iki minaresinden, Champ-de-Mars’da reflektörüyle tüm başkenti elektrik ışıklarıyla dolduran metalik kuleye” kadar uçarak gitmişti.

O hava gezintisi, o akşam sefası, aşağı yukarı bir saat sürmüştü. Bitmeyen yolculuklarına geri dönmenden önce havada küçük bir mola vermiş gibilerdi.

* Paris –çn.

** Eiffel Kulesi –çn.

Kuşkusuz Mühendis Robur, Parislilere astronomların öngörmediği bir meteor gösterisi yapmayı bile istemişti. *Albatros*'un fenerleri devreye sokuldu. İki ışık demeti meydanların, parkların, bahçelerin, sarayların, şehirdeki altmış bin evin üzerinde, bir ufuktan diğerine uçsuz bucaksız ışık huzmeleri saçarak dolanıyordu.

Elbette ki *Albatros*'u görmüşlerdi.

Elbette ki Albatros'u görmüşlerdi. Bu kez sadece görmekle kalmamış, aynı zamanda işitmişlerdi de; keza borazanını ağızına dayayan Tom Turner, kente tumturaklı bir gürültü yollamıştı. O esnada Prudent Amca korkuluktan aşağı sarkarak ellerini açtı ve enfiye kutusunu bıraktı...

Neredeyse aynı anda Albatros hızla yükselmişti.

Prudent Amca enfiye kutusunu bıraktı.

O sırada Paris semalarında kalabalıklardan hurra sesleri geliyordu, bulvarlarda ses daha da çoğalmıştı; o uyduruk meteorun karşısında hissedilen şaşkınlığın sesleriydi bunlar.

Birdenbire aeronefin fenerleri söndü, etrafı tekrardan karanlık ve sessiz olmuştu; ardından saatte iki yüz kilometrelik bir hızla rotaya geri dönüldü.

İşte, Fransa'nın başkentinde görüp görebilecekleri bundan ibaretti.

Sabah saat dörtte Albatros tüm bölgeyi çaprazlamasına geçmişti. Ardından, Pireneleri ya da Alpleri geçmek için zaman kaybetmemek adına, Antibes burnunun ucuna kadar Provence bölgesinin üzerinde ilerledi. Saat dokuzda, Aziz Petrus Bazilikasının terasında toplanan insanlar, Albatros'un ebedi şehrin üzerinden geçtiğini gördüklerinde hayretler içinde kalmışlardı. İki saat sonra, Napoli koylarının üzerinde gezerek Vezüv yanardağının dumanlı kıvrımlarının ortasında salınıyordu. Sonunda, Akdeniz'i çaprazlamasına kestikten sonra, öğlenin ilk saatlerinde Tunus kıyısında La Goulette'in gözcüleri tarafından fark edilmişti.

Amerika'dan sonra Asya, Asya'dan sonra da Avrupa! Şu olağanüstü araç yirmi üç günden kısa sürede otuz bin kilometreden fazla yol katetmişti!

Şimdi de Afrika topraklarının bilinen ya da bilinmeyen bölgelerine girmişti!

Meşhur enfiye kutusunun düştükten sonra başına gelenleri öğrenmek isteyebilirsiniz.

Enfiye kutusu Rivoli sokağına, 210 numaranın karşısına düşmüştü; o esnada bu sokak ıssız durumdaydı. Ertesi gün, namuslu bir çöpçü onu alıp alelacele Emniyet Müdürlüğüne götürdü.

Orada ilk başta patlayıcı bir araç sanıldığı için büyük bir ihtiyatla çözüldü, serildi ve açıldı.

Aniden patlama gibi bir şey oldu... Emniyet Müdürünü bir öksürük tutmuştu.

Enfiye kutusunun içinden belgeyi çekip çıkardıktan sonra büyük bir şaşkınlıkla belgeyi okudular:

“Philadelphia’dan Weldon Enstitüsünün başkanı Prudent Amca ile sekreteri Phil Evans, Mühendis Robur’un Albatros adlı aeronefinde alıkonulmuşlardır.

Dostlarına ve yakınlarına bildiriniz.

P.A. ve P.E.”

Nihayet o açıklanamayan olay İki Dünya’nın sakinlerine açıklanmıştı. Yerkürenin üzerindeki pek çok rasathanenin âlimlerinin yüreğine su serpilmişti.

Robur, bir Monthyon yarışmasına girmek istiyormuş gibi davranır.

Albatros'un devrialeminin bu aşamasında, elbette şu soruları sormak mümkündür:

Şu ana kadar sadece adını bildiğimiz şu Robur kimdir? Hayatını havada mı geçirmektedir? Aeronefi hiç dinlenmez mi? Dinlenmeye ihtiyaç duymasa bile hiç değilse yiyecek ikmali için ulaşılması mümkün olmayan bir yerde inzivaya çekilmez mi? Hiç böyle bir şey yapmıyorsa şaşırtıcı olurdu. En güçlü kuşların bile her zaman bir yerlerde bir yuvası vardır.

İkincisi, mühendis o iki sıkıntılı tutsakla ne yapmayı planlamaktadır? Onları kendi kontrolü altında tutup ömür boyu hava yolculuğuna mı mahkûm etmek niyetindedir? Yoksa onları ikna etmek için Afrika'nın, Güney Amerika'nın, Avustralasya'nın, Hint okyanusunun, Atlantik'in, Pasifik'in üzerinde gezdirdikten sonra, "Beyler, umuyorum ki artık 'havadan daha ağır'a ikna olmuşsunuzdur!" diyerek özgürlüklerine kavuşturmak niyetinde midir?

Hâlâ bu soruları yanıtlamak mümkün değil. Geleceğe dair bir sır bu. Belki bir gün açığa çıkar!

Her neyse, Robur kuşu o yuvayı Afrika'nın kuzey sınırında aramaya çalışmadı. O günün sonunu Bon burnundan Kartaca burnuna kadar keyfine göre kâh kanat çırparak kâh süzülerek Tunus

hükümdarlığının üzerinde geçirmekle yetindi. Kısa süre sonra iç kısımlara ulaştı ve Mejerda nehrinin muazzam vadisine girdi, nehrin sarımtırak akıntılarını takip ederken kaktüslerin ve defne ağaçlarının arasında kayboldu. Kim bilir, telgraf tellerine tüneyip kanatları altında telgraf taşımak için bekliyormuş gibi görünen kaç muhabbet kuşunu korkutup kaçırmıştı!

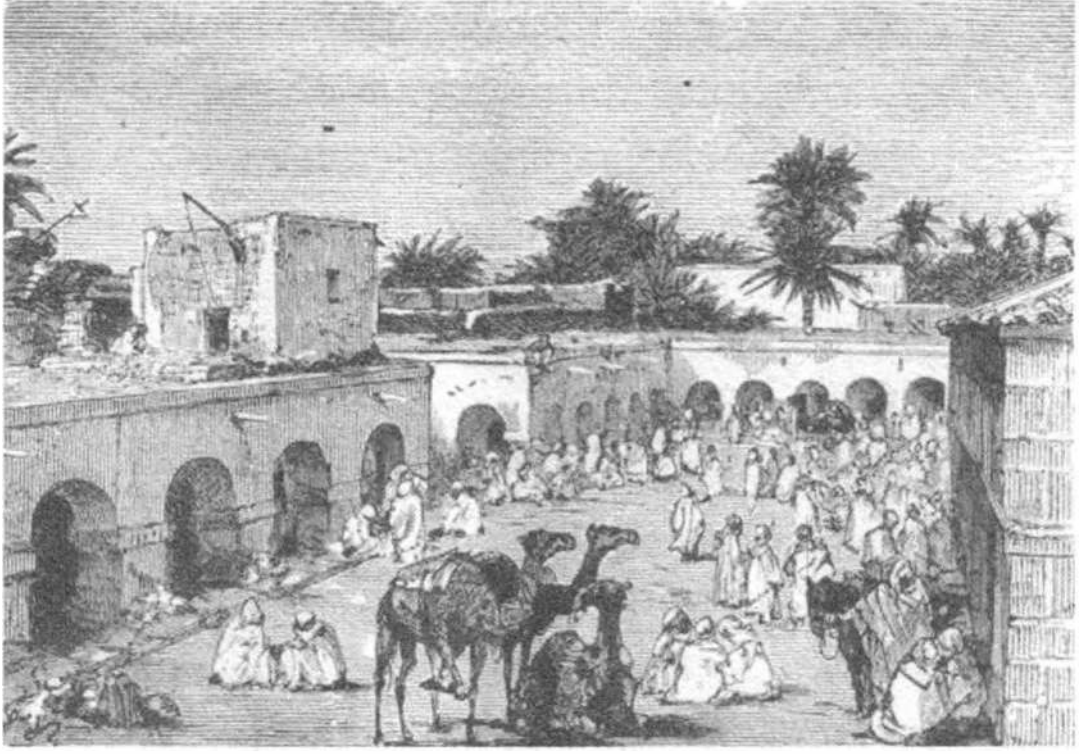
Akşam oldu.

Ardından, gece olduğunda Albatros Krumiri sınırlarında salınıyordu, orada hâlâ bir Krumir yaşıyorsa şu dev kartalı gördüğünde çok geçmeden secdeye kapanıp Allah'a yakarmıştır.

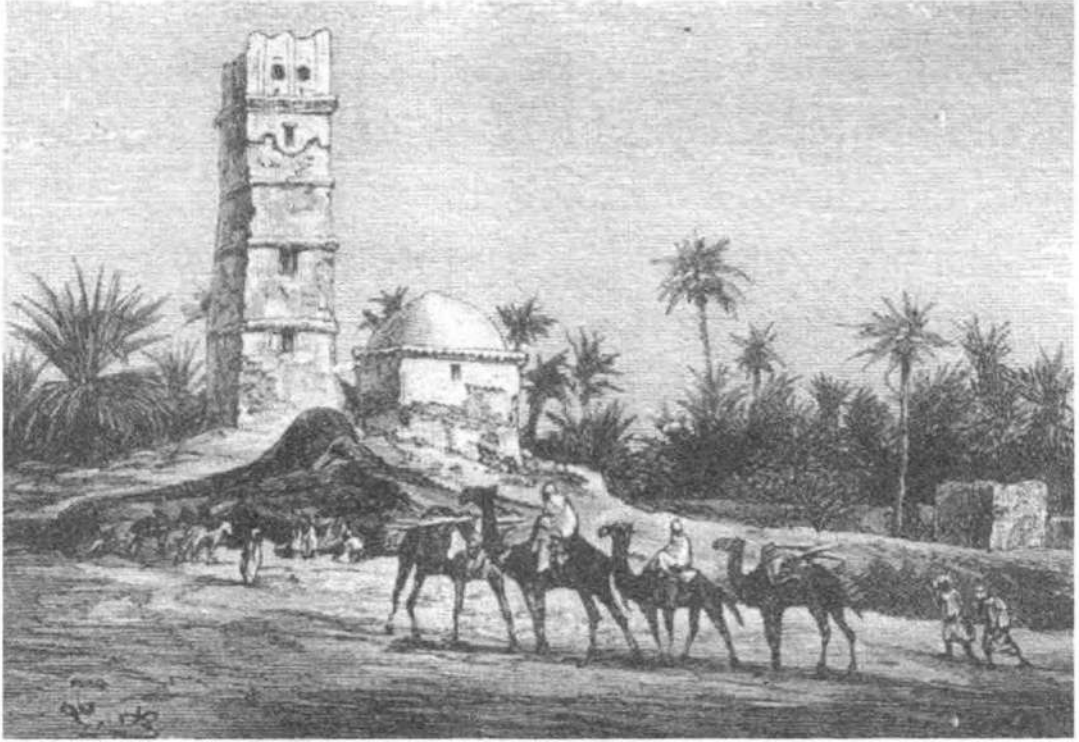
Ertesi sabah Bône'a ve çevresindeki sevimli tepeciklere; şimdi küçük bir Cezayir olan, kemerli rıhtımlarıyla, yeşermiş omçaları tüm o kırsalı dolduran muhteşem bağlarıyla Bordeaux veya Burgonya topraklarından kesilip alınmış gibi duran Philippeville'e gelmişlerdi.

Büyük ve küçük Kabil'in üzerinde yapılan bu beş yüz kilometrelik gezinti, öğlene doğru Cezayir Kasbah'ında sona erdi. Aeronef yolcuları için ne gösteriydi ama! Matifu burnu ile Pescade burnu arasındaki açık liman; saraylarla, türbelerle, villalarla bezeli o kıyı boyu; üzüm bağlarından paltolarını giymiş o kararsız vadiler; buharlı kanolara benzeyen transatlantiklerle dolu o masmavi Akdeniz! Hisar bahçelerinde geç vakte kadar oturan sakinlerin Albatros'un gecenin ilk yıldızlarıyla kanştığını gördükleri Vahran'a kadar sürmüştü bu manzara.

Prudent Amca ile Phil Evans, Mühendis Robur'un uçan hapisanelerini Cezayir topraklarına getirmekle –bir denizin diğer kıyısından Fransa'nın devamı olduğu için Fransız gölü adını hak ediyordu– hangi hayalin peşinde olduğunu merak etseler de günbatımından iki saat sonra hayalinin gerçekleştiğini anlamış olmalılardı. Dümencinin bir dümen hareketi Albatros'u güneydoğuya yollamıştı, ertesi gün de Tell'in dağlık bölgesinden kurtulduktan sonra seher yıldızının Sahra çölünün kumları üzerinde doğduğunu gördüler.

Biskra Pazarı (Cezayir ili).

Minare (Eski Biskra).

İşte, 8 Temmuz gününün rotası buydu. Bir sonraki Sahra fethini kolaylaştırsın diye çölün sınırında Languat'a benzer şekilde inşa edilmiş küçük Géryville kasabasını gördüler. Stillen geçidinden geçmek pek de kolay olmamıştı, epey şiddetli

bir rüzgâra karşı gidiyorlardı. Kimi zaman yeşil vahaların yahut kasırların üzerinde yavaşça, kimi zaman da akbabaları geride bırakan bir hızla çölü geçtiler. Pek çok kez, on ikili yahut on beşli çeteler halinde aeronefe saldırmaktan çekinmeyen ve Frycollin'i son derece korkutan bu ürkütücü kuşlara ateş etmeleri bile gerekmişti.

Ama akbabalar sadece korkunç çığlıklarla, gaga ve pençe darbeleriyle karşılık verebiliyor olsalar da en az akbabalar kadar vahşi olan yerliler; yeşilli morlu iskeletiyle beyaz mantosunu delip geçen Tuz dağını aştıkları sırada onlardan kurşunlarını esirgemezlerdi. O esnada Büyük Sahra'nın üzerindeydiler. Abdülkadir'in* ordugâhlarından kalanlar hâlâ buradaydı. Burada, özellikle Beni M'zab Konfederasyonunda, bu topraklar Avrupalı yolcular için hâlâ tehlikeliydi.

Albatros, gelgit dalgalarının okyanus yüzeyinde yaptığı gibi toprak yüzeyinde kızılımsı bir kum dalgasını sürükleyen samyelinin yön değişikliğinden kaçmak için tekrardan daha yüksek kısımlara gitmek zorundaydı. Ardından, Ayn-Massin'in serin ve yeşil vadisine kadar Chebka'nın ıssız platolarının siyaha çalan lav taşları görölüyordu. Tek bakışta görülebilen bu toprakların çeşitliliği güçlkle anlaşılyordu. Ağaçlar ve çalılarla kaplı tepecikler; Arap cübbesinin pilileri gibi kıvrımlı, büyük çatlaklarıyla toprağa engebe veren uzun grımtırak dalgaların peşi sıra geliyordu. Uzaklarda güröl güröl akan sularıyla "vadiler"; palmiye

* Abdülkadir el-Cezairî -çn.

ormanları; dini bir liderin, diğer Metlilerin arasında bir caminin etrafında bir tepenin üzerinde gruplanmış büyük Marabut Sidi Şeyh'in sıkıntılar içinde yaşadığı derme çatma evlerden oluşan bir kalabalık görülüyordu.

Gece olmadan, büyük kumullarla bezeli epey düzlük bir alanın üzerinde birkaç yüz kilometre katetmişlerdi. Şayet Albatros mola vermek isteseydi, uçsuz bucaksız palmiye ormanlarının içinde dertop olmuş Vargla vahasının sığıklarında dururdu. Şehir, birbirinden farklı üç mahallesiyle, müstahkem bir Kasbah tarzı eski sultan sarayıyla, güneşin kavurmakla meşgul olduğu tuğlalardan örülmüş evleriyle ve vadi içine gömülü artezyen kuyularıyla apaçık bir biçimde kendini göstermişti. Aeronef bu kuyulardan sıvı tedariki yapabiliyordu; lakin olağanüstü hızı sayesinde Keşmir vadisinden aldıkları Hydaspes suları, Afrika çöllerinin orta yerinde bile hâlâ depolarını doldurmaktaydı.

Vargla vahasını paylaşan Araplar, Mozabitler, Zenciler Albatros'u görmüşler miydi? Elbette. Keza Albatros'u yüzlerce tüfekte selamlamışlardı ama mermiler ona ulaşamadan geri düşmüştü.

Ardından gece oldu. Félicien David'in tüm sırlarını şairane bir şekilde yazdığı sessiz bir çöl gecesi idi.

Takip eden saatler içinde El Golea yollarını keserek tekrardan güneybatıya indiler. Bu yollardan biri 1859 yılında cesur Français Duveyrier tarafından fark edilmişti.

Derin bir karanlık hâkimdi. Duponchel projesine göre inşa edilen transsahra demiryoluna

dair hiçbir şey görülemiyordu. Cezayir şehrini, Languat ve Gardaya'dan geçerek Timbaktu'ya bağlayıp Gine körfezine ulaşan uzun bir demiryoluydu bu.

Albatros Yengeç Dönencesinin ötesindeki Ekvator bölgesine girmişti. Sahra çölünün kuzey sınırının bin kilometre ötesinde, Binbaşı Laing'in 1846 yılında ölümle karşılaştığı yolu geçiyordu; Fas'tan Sudan'a giden kervanların yolunu kesiyor ve Tuareglerin yağmacılık yaptığı çölün bu kısmı üzerinde "kumların şarkısı" denen, topraktan çıkıyormuş havası veren tatlı ve ağlamaklı bir mırıltıyı işitiyordu.

Sadece tek bir şey olmuştu: Bir çekirge sürüsü havaya yükselmiş ve bordaya öyle bir ağırlıkla çökmüştü ki o hava gemisi "batma" tehlikesi geçirmişti. Lakin hızla bu ağır yükü geri püskürttüler, sadece François Tapage birkaç yüz tanesini erzak olarak almıştı. Ve onlardan öyle leziz bir yemek uydurmuştu ki Frycollin bir anlığına ayılıp bayılmalarını unutup "Aynı karides gibi!" demişti.

O sırada Vargla vahasını bin sekiz yüz kilometre geçmişler, neredeyse o uçsuz bucaksız Sudan Krallığı'nın kuzey sınırına varmışlardı.

Yine öğlen saat iki civarı, büyük bir nehrin köşesinde bir şehir belirmişti. Nehir, Nijer nehriydi. Şehirse Timbaktu'ydu.

Şayet o ana dek bu Afrika Mekke'sini sadece Batuta, Hazan, Imbert, Mungo-Park, Adam, Laing, Caillé, Barth, Lenz gibi eski dünyanın seyyahları ziyaret etmişse, o gün tuhaf bir maceranın sonucu olarak iki Amerikalı –eğer geri dönebilirler-

se- bu şehri gözleriyle gördüklerini, kulaklarıyla işittiklerini ve hatta burunlarıyla kokladıklarını söyleyebilirlerdi.

Gözleriyle görmüşlerdi çünkü şehrin oluşturduğu o beş altı kilometrelik üçgenin her noktası görüş açılarındaydı; kulaklarıyla işitmişlerdi çünkü o gün büyük bir pazar günüydü ve korkunç bir gürültü vardı; burunlarıyla koklamışlardı çünkü koku sinirleri, et pazarnın eski Somai krallarının saraylarının yakınlarında bulunduğu Youbou-Kamo meydanının kokuları karşısında daha nahoş bir şekilde etkilenemezdi.

Yine de mühendis, başkanla sekreterin şimdilerde Taganetli Tuareglerin egemenliğinde olan Sudan kraliçesine hayranlıkla bakma fırsatlarını görmezden gelmelerine izin vermesi gerektiğini düşünmüyordu.

“İşte beyler, Timbuktu!” dedi, on iki gün önce “İşte Hindistan, beyler,” dediği zamanki ses tonunun aynısıyla.

Ve devam etti:

“Timbuktu, kuzeyden 18° enleminde ve Paris meridyeninin batısında 5° 56’ boylamında olan, deniz seviyesi ortalamasının iki yüz kırk beş metre üzerinde bir kıyısı olan bir şehir. Daha önce sanat ve bilim camiasında tanınmış, on iki-on üç bin nüfuslu önemli bir kent. Burada birkaç günlüğüne mola vermek ister miydiniz?”

Mühendis ancak alay etmek amacıyla böyle bir teklifte bulunmuş olabilirdi.

“Lakin,” diye devam etti, “zencilerin, Berberilerin, Fulanilerin ve Arapların arasında dolaşmak

yabancılar için tehlikeli olacaktır; hele de aro-
nefle gelmemizin canlarını sıkımsı olabileceğini
hesaba katarsak.”

“Beyefendi,” diye yanıtladı Phil Evans aynı
tonlamayla, “sizi bırakıp gitmenin zevkini tada-
bilmek için bu yerlilerin bizi hoş karşılamaması
riskini seve seve göze alırız. Hapishaneyse hapis-
hane, Timbaktu *Albatros*’tan daha iyidir!”

“Zevk meselesi,” diye yanıtladı mühendis. “Ne
olursa olsun, maceraya gerek yok. Ben, benimle
yolculuk ederek beni onurlandıran misafirlerin
güvenliğinden sorumluyum...”

“Öyle olsun mühendis Robur,” dedi Prudent
Amca, öfkeden patlamak üzereydi. “Bize bekçilik
etmekten bıkmadınız mı? Hakaretlerinizle bize
saldırmaktan?”

“Aman, altı üstü şaka yaptım!”

“Bordada hiç silah var mı?”

“Olmaz mı? Koca bir cephane var!”

“İki revolver yeter, birini ben alırım diğerini
de siz!”

“Düello ha!” diye bağırdı Robur. “İçimizden bi-
rini ölüme sürükleyebilecek bir düello!”

“Elbette!”

“Ah, hayır Weldon Enstitüsü Başkanı. Sizin
hayatta kalmanızı yeğlerim.”

“Kendi canınızı korumak için. Akıllıca!”

“Öyle veya değil, bana böylesi uygun. Siz başka
törlü düşünüp ilgili kişilere şikâyetle bulunabilir-
siniz, tabii yapabilirsiniz.”

“Yaptık bile, Mühendis Robur!”

“Sahi mi?”

“Avrupa’nın kalabalık bölgelerinden geçerken bir belgeyi düşürmek çok mu zor oldu sanıyorsun?”

“Bunu yaptınız mı?” dedi Robur. Karşı koyulmaz bir öfkeye kapılmıştı.

“Diyelim ki yaptık.”

“Yapmış olsaydınız, sizin layığınız...”

“Ne olurdu mühendis bey?”

“Sizi o belgenin yanına göndermek olurdu!”

“Atın bizi o zaman!” diye bağırdı Prudent Amca. “Çünkü yaptık!”

Robur iki arkadaşın üzerine yürüdü. Bir hareketiyle, Tom Turner ve birkaç arkadaşı koşarak gelmişti. Evet! Mühendis tehdidini yerine getirmeyi gerçekten istemişti ve bu arzusuna yenik düşmekten korktuğu için hızla kamarasına döndü.

“Pekâlâ!” dedi Phil Evans.

“Onun yapmaya cesareti yoksa,” diye yanıtladı Prudent Amca, “ben yaparım! Evet! Yapacağım!”

O sırada Timbuktu halkı caddelerden geçerek meydanlarda, amfiteatr şeklinde inşa edilmiş evlerin teraslarında toplanıyordu. Raguidi’nin derme çatma kulübelerinde de Sankore ve Sarahama’nın zengin mahallelerinde de imamlar minarelerin tepesinden havadaki canavara karşı en güçlü beddualarını okuyordu. Tüfek mermilerine kıyasla daha zararsızdı.

Nijer’in ucunda bulunan Kabara limanında bile filotillaların mürettebatları hareket halindeydi. Albatros yere inecek olsa, paramparça edilirdi kuşkusuz.

Birkaç kilometre boyunca yaygaracı leylek çeteleri, keklikler, çeltik kargaları Albatros’un hızıy-

la yarışarak ona eşlik ettiler ama Albatros'un hızı kısa sürede onları geride bırakmıştı.

Akşam olduğunda, gerçekten muazzam derecede bereketli olan o topraklarda gezinen çok sayıda fil ve manda sürüsünün gürültüsüyle ortam bozulmuştu.

Yirmi dört saat boyunca, sıfır meridyeni ile Nijer'in köşesinde ikinci meridyen arasında kalan tüm bölge Albatros'un altında gözler önüne serilmişti.

Gerçekte bir coğrafyacının elinde böyle bir araç olsa bu ülkenin topografik araştırmasını yapmak, rakım derecelerini ölçmek, nehrin ve kollarının akıntılarını saptamak, şehir ve köylerin konumlarını belirlemek ne kolay olurdu! O zaman Afrika haritaları üzerinde haritacıları umutsuzluğa sürükleyen o büyük boşluklar da soluk renkli, noktalı beyaz yerler de belli belirsiz çizimler de olmazdı!

Ayın 11'inin sabahında Albatros Sudan ile Gine körfezi arasında kalan kuzey Gine'nin dağlarını geçmişti. Ufukta belli belirsiz Dahomey Krallığının Kong dağları görülüyordu.

Timbuktu'dan ayrılmalarından sonra Prudent Amca ile Phil Evans, istikametini her daim kuzeyden güneye doğru olduğunu fark etmişlerdi. Buradan şu sonuç çıkıyordu ki eğer istikamet değişmezse altı derece sonra ekinoks çizgisine varacaklardı. Yani Albatros yine kıtaları bırakacak ve bu kez Bering denizine, Hazar denizine, Kuzey denizine yahut Akdeniz'e değil de Atlantik okyanusuna mı atılacaktı?

Bu durumda kaçma ihtimalleri tamamen yok olduğu için bu düşünce iki arkadaşı da huzursuz etmişti.

Gelgelelim Albatros sanki Afrika topraklarını terk edeceği andan çekiniyormuş gibi küçük bir gezinti yapıyordu. Mühendis geri dönmeyi mi düşünüyordu? Hayır! Ama dikkatini o sırada geçtiği topraklara yoğunlaştırmıştı bilhassa.

Herkesin –ve Robur’un da– bildiği gibi Dahomey Krallığı, Batı Afrika kıyısının en güçlü krallıklarından biridir. Komşusu Aşantiler Krallığıyla savaşacak kadar güçlü olsa da sınırları güneyden kuzeye üç yüz altmış, batıdan doğuya ise yüz seksen deniz mili büyüklüğündeydi ama nüfusu, bağımsız Ardrah ve Wydah topraklarını kendine kattığından bu yana yedi-sekiz bin kişiye ulaşmıştı.

Şu Dahomey Krallığı büyük olmasa da sürekli adından söz ettirirdi. Ölen hükümdarın ve halefinin şerefine yılda bir kez yapılan bayramlarıyla, insan kurbanlarıyla, korkunç kıyımlarla öne çıkan zalimlikleriyle meşhurdu. Nezaketleri de aynı şekildeydi, Dahomey kralı büyük bir insanın yahut yabancı bir elçinin ziyaretini karşılarken o kişinin onuruna kesilmiş bir düzine kafayla şaşırtırdı; kafaları kesen, cellatlık işinde harikalar yaratan Adalet Bakanı “minghan”dı.

Albatros’un Dahomey sınırını geçtiği dönemde hükümdar Bâhadou henüz ölmüştü ve tüm halk, halefinin tahta çıkması için törene gidiyordu. Tüm ülkede büyük bir hareket vardı ve bu hareket Robur’un gözünden kaçmamıştı.

Gerçekten de köylerden gelen Dahomeyliler uzun sıralar halinde krallığın başkenti Abomey'e ilerliyordu. Devasa otlarla kaplı engin ovaların; uçsuz bucaksız manyok tarlalarının; palmiye ağaçları, Hindistan cevizi ağaçları, mimozalar, portakal ağaçları, mango ağaçlarından oluşan muazzam ormanların arasında ışıldayan bakımlı yollar; işte, binlerce muhabbet kuşu ile kardinal kuşu tüm bu yeşilliklerin arasında uçup giderken kokuları Albatros'a kadar ulaşan ülke bu haldeydi.

Düşüncelere dalmış bir halde korkuluktan aşağı sarkan mühendis, Tom Turner'la pek az konuşuyordu.

Öte yandan, çoğu zaman sık ağaçların kubbesi altından görülemeyen Albatros, bu hareketli kalabalığın dikkatini çekme şerefine erişmiş görünmüyordu. Kuşkusuz bunun sebebi açık bulutların içinde yeteri kadar yüksek bir irtifada seyrediyor olmasıydı.

Sabah saat on bire doğru, on iki millik bir çevreye sahip bir hendekle savunulan, yüksek duvarlardan oluşan kuşağı içinde başkent belirmişti; sokaklar genişti ve düz bir zemin üzerine düzenli bir şekilde çizilmişti, kuzey kenarında kral sarayı bulunan büyük bir meydanı vardı. Bu geniş yapılar bütünü, kurbanların bulunduğu yerden çok da uzak olmayan bir terastan yönetiliyordu. Bayram günleri boyunca bu terasın tepesinden halka kavak sepetlere bağlanmış esirler fırlatılırdı, o zavallıların nasıl bir hiddetle paramparça edildiklerini düşünemezsiniz.

Hükümdarın sarayını bölen avluların bir kısmında dört bin kadın savaşçı konuşlanmıştı, bunlar kraliyet ordusunun birliklerinden biriydi ve hiç de en cesaretsiz olanlarından değildi.

Amazonların Amazon nehri üzerinde var olup olmadığı tartışmalı olsa da Dahomey'de var oldukları kuşku götürmezdi. Bir kısmının üzerinde mavi gömlek, mavi ya da kırmızı boyunluk, mavi çizgili beyaz pantolon, beyaz başlık ve kemerlerine bağlı fişeklik vardı; fil avcısı olan diğerlerinin ellerinde ise ağır karabinalar, kısa uçlu bıçaklar vardı ve kafalarına da demirden bir çemberle iki antilop boynuzu yerleştirilmişti; topçuların üzerinde yansı mavi yansı kırmızı bir ceket, silah olarak da alaybozanlar ve eski döküm toplar vardı; son olarak mavi ceketli, beyaz kısa pantolonlu genç kızlar taburu, Artemis gibi iffetli gerçek bakirelerden oluşuyordu ve tıpkı Artemis gibi ellerinde ok ve yay vardı.

Bu Amazonlara kumaşı boylarına göre düğümlemiş pamuklu pantolon ve gömlek giyen altı bin adamı da eklediğinizde Dahomey ordusunun geçit törenini yapabilir durumda olurdunuz.

O gün Abomey ıpıssızdı. Hükümdar, kraliyet çalışanları, kadın ve erkek askerler, halk, birkaç mil ötede muazzam ormanlarla çevrili geniş bir ovaya akın etmek üzere başkenti terk etmişti.

Yeni kralın ilan edilmesi bu ovada gerçekleşmeliydi. Son akınlardan alınan binlerce esir, kralın şerefine o ovada kurban edilecekti.

Albatros'un ovaya ulaşip onu Dahomeylilerden saklayan bulutların ortasında alçalmaya başladığı sırada saat iki civarıydı.

En az altmış bin kişiydiler; Widah'tan, Kera-pay'dan, Ardrah'tan, Tombory'den, en uzak köylerden, krallığın her köşesinden gelmişlerdi.

Yirmi beş yaşındaki yeni kral –dinç bir adamdı, adı Bou-Nadi'ydi– büyük dalları olan bir grup ağacın gölgesinde bir höyüğün üzerinde oturuyordu. Önünde yeni maiyeti, erkek ordusu, amazonları ve tüm halkı toplanmıştı.

Höyüğün eteğinde yüz kadar çalgıcı barbar enstrümanlarını çalıyordu; bunlar boğuk bir ses çıkaran fildişleri, maral derisinden tamburlar, su kabakları, gitarlar, demirden bir dili olan çingiraklar, acı ısılgıyla hepsini bastıran bambu flütlerdi. Ardından, peşi sıra tüfekler ve alaybozanlar, kundakları topçuları ezme tehlikesiyle yürekleri hoplatan toplar patladı; sonunda o kadar yoğun bir gürültü patırtı olmuştu ki gök gürültüsünü bile bastırmıştı.

Ovanın bir köşesinde askerlerin gözetiminde, ölümü egemenlik ayrıcalıklarından hiçbir kayba yol açmayan merhum krala öbür dünyada eşlik etmekle görevli tutsaklar bir araya getirilmişti. Bâhadou'nun babası Ghozo'nun cenaze töreninde oğlu, üç bin tutsak göndermişti. Bou-Nadi de selefi için daha azını gönderemezdi. Sadece ruhları değil, aynı zamanda ilahi monarkın maiyeti olmaya davet edilen göğün tüm sakinlerini bir araya getirmek için çok sayıda haberci lazım gelmez miydi?

Bir saat boyunca sadece konuşmalar yapıldı, nutuklar atıldı, lakırdılar söylendi ve danslar edildi; dansları sadece imtiyazlı dansözler değil aynı zamanda epey cengâver bir zarafet sergileyen amazonlar da gerçekleştiriyordu.

Ama kıyım vakti yaklaşıyordu. Dahomey'in kanlı adetlerini bilen Robur, bu katliam için ayrılmış erkek, kadın, çocuk, hiçbir tutsağı gözünden kaçırmıyordu.

Minghan, höyüğün eteğindeydi. Metalden bir kuş üzerine yerleştirilmiş, ağırlığı keskinliğini sağlamlaştıran eğri uçlu cellat kılıcını havada sallıyordu.

Bu kez yalnız değildi. Bu işe tek başına yetemezdi. Etrafında, tek darbeyle kafa kesme konusunda maharetli yüze yakın cellat vardı. O sırada Albatros, süspansiyon ve uskur pervanelerinin hızını yavaşlatarak usul usul çaprazlamasına yaklaşıyordu. Kısa süre sonra toprağa yüz metreden daha az bir mesafe kala, onu gizleyen bulut tabakasının içinden çıktı; ilk kez görünmüştü.

Genelde olanların aksine, o vahşi yerliler aro-nefin Kral Bâhadou'ya hürmeten kasıtlı olarak gökten inmiş bir kutsal varlık olduğunu düşündüler.

Tarif edilemez bir coşku, bitmez tükenmez davetler, gürültülü yakarışlar, toplu dualar, merhum kralın bedenini Dahomey semalarına götürmek üzere almaya gelen o doğaüstü hipogrife yöneltilmişti.

O esnada minghanın kılıcı ilk kelleyi uçurmuştu. Ardından, diğer yüzlerce tutsak da korkunç cellatlarının önüne götürüldü.

Aniden, Albatros'tan bir tüfek patladı. Adalet Bakanı yüzükoyun yere düşmüştü.

"İyi atıştı Tom!" dedi Robur.

"Eh! Bu kalabalığın içinde..." diye yanıtladı kaptan muavini.

Tıpkı onun gibi silahlanmış olan arkadaşları, mühendisten gelen ilk işaretle tetiği çekmeye hazırıldılar.

Ama kalabalıkta bir değişiklik vardı. Anlamışlardı. O kanatlı canavar, dostane bir ruh değildi; Dahomey'in iyi insanlarına düşman bir ruhtu. Keza, minghanın düşüşünün ardından her köşeden intikam çığlıkları yükseliyordu. Anında ovanın üzerinde yaylım ateşini başlattılar.

Bu tehditler Albatros'un zemine yüz elli fit kadar hiç çekinmeden inmesine engel olmadı. Prudent Amca ile Phil Evans da Robur'a karşı ne hissediyor olursalar olsunlar, böylesine insani bir davranışı desteklemeden edemezlerdi.

"Evet! Tutsakları kurtaralım!" diye bağırıyorlardı.

"Benim niyetim de bu!" diye yanıtladı mühendis.

Ve Albatros'un mükerrer atışlı tüfekleri, o iki arkadaşın ve mürettebatın elleri arasında öyle bir yaylım ateşi başlatmışlardı ki tek bir mermi bile o insan kalabalığının içinde ziyan olmamıştı. Hatta gemideki en yakın açıyı hedef alan küçük bir top silahından çıkan şarapneller bile harikalar yaratmıştı.

Askerler aeronefin saldırılarına karşılık verirken, yukarıdan gelen bu yardıma anlam veremeyen tutsaklar hemen zincirlerini kırdılar. Bir mermi ön pervaneyi teğet geçti, başka mermiler de geminin zırhına çarptı. Kamarasına saklanan Frycollin, az kalsın köşkün delik çeperinden gelen bir mermiyle vurulacaktı.

Küçük bir top silahı.

“Kaşınıyorlar!” diye bağırdı Tom Turner.

Mühimmat ambarına gittikten sonra bir düzine dinamit fişeğiyle geri dönüp arkadaşlarına dağıttı. Robur’un bir işaretiyle fişekler höyüğün üzerine fırlatıldı, zemine çarptıktan sonra küçük bir havan topu gibi patladı.

Olan biten karşısında korkuya kapılan kral için, maiyeti için, ordusu için, halkı için ne büyük bir bozgundu! Hepsi ağaçların altına sığınmaya çalışıyordu, tutsaklar da kaçışıyorlardı ve kimse peşlerine düşmeyi akıllarına getirmiyordu.

İşte, Dahomey’in yeni kralının bayramı da şerefi de böyle alt üst edilmişti. Prudent Amca ile Phil Evans da böylesi bir aracın nasıl bir güce sahip olduğunu ve insanlığa ne gibi hizmetlerde bulunabileceğini kabul etmek zorunda kaldılar.

Ardından Albatros usul usul orta bölgeye geri döndü, Wydah’ın üzerinden geçti ve kısa süre sonra güneydoğu rüzgârlarının ulaşılmaz dalgalarla çevrelediği o vahşi kıyı gözden kaybolmuştu.

Albatros Atlantik’in üzerinde süzülüyordu.

Ne büyük bozgun!

Prudent Amca ile Phil Evans, deniz tutmasına yakalanmadan koca bir okyanusu geçerler.

Evet, Atlantik! İki arkadaşın korktukları başlarına gelmişti. Öte yandan Robur o engin okyanusun üzerinde maceraya atılmak konusunda en ufak bir tereddüde sahipmiş gibi görünmüyordu. Bu ne onu ne de benzer yollara alışkın olan adamlarını endişelendirecek bir şeydi. Şimdiden usul usul kamaralarına çekilmişlerdi bile. Hiçbir kâbus uykularını bölemezdi.

Nereye gidiyordu Albatros? Mühendisin söylediği gibi dünyayı turlamaktan fazlasını mı yapacaktı? Her halükârda bu yolculuğun bir yerde sona ermesi gerekiyordu. Robur'un hayatını havada, aeronefin bordasında geçirip hiçbir zaman yere inmemesi kabul edilebilir değildi. Makinelerin çalışması için gerekli malzemeler bir yana, erzak ve mühimmat tedarikini nasıl yenileyebilirdi? Albatros'un tedariklerini yenileyebileceği bir dinlenme yerinin, bir uğrak limanının, yani dünya üzerinde bilinmeyen ve ulaşılamayan bir yerin olması şarttı. Dünyanın sakinleriyle tüm ilişkisini kesebilirdi ama yeryüzündeki her bölgeyle ilişkisini kesemezdi.

Öyleyse bu bölge neredeydi? Mühendis nasıl olmuş da orayı seçmişti? Lideri olduğu küçük bir koloni mi bekliyordu onu orada? Orada mürette-

batını yenileyebiliyor muydu? Her şeyden önce farklı kökenlerden gelen bu insanlar neden onun servetine bağlıydı? Sonra, yapımı bu kadar gizli tutulan böylesine pahalı bir aracı üretebilecek hangi kaynaklara sahipti? Esasında aracın bakımını pek de masraflı görünmüyordu. Bordada insanlar, mutlu olduklarını saklamadan ortak bir yaşam, bir aile hayatı sürdürüyorlardı. Ama yine de kimdi şu Robur? Nereden geliyordu? Geçmişi neydi? Çözülmesi imkânsız pek çok bilmece vardı ve bu bilmecelerin öznesi olan kişi de bu konuda tek kelime etmeye razı olmazdı.

Yani, çözümü olmayan sorulardan oluşan bu durumun iki arkadaşı son derece telaşlandırmasına şaşırmayalım. Böyle bilinmeze sürüklendiğini hissetmek, böyle bir maceranın nedenini anlamamak, hatta bu maceranın bir sonu olup olmayacağını bilmemek, sürekli uçmaya mahkûm olmak; tüm bunlar Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreterinin sınırlarını zorlamaya yetmez miydi?

Bu arada, o 11 Temmuz akşamından beri, Albatros Atlantik'in üzerinde süzülüyordu. Ertesi gün güneş, gökle denizin birbirine karıştığı o dairesel çizgi üzerinde yükselmişti. Görüş alanı ne kadar geniş olsa da görünürde tek bir kara parçası yoktu. Afrika, kuzey ufkunun ardında kaybolmuştu.

Frycollin kamarasından çıkmayı göze alıp altında duran koca bir denizi gördüğünde yine ödü patlamıştı. Altında kelimesi doğru bir kelime değildi, etrafında demek daha yerinde olurdu; keza bu yüksek bölgelere yerleştirilmiş bir gözlemci için her tarafı uçurum sarmış gibi görünürdü ve

onunla aynı düzeyde olan ufuk, geri çekiliyormuş da asla ucuna ulaşamayacakmış gibi dururdu.

Kuşkusuz Frycollin bu etkiyi fiziksel olarak ifade etmese de zihinsel olarak hissediyordu. Bu etki, ne kadar cesur da olsalar kimi insanların kaçamadığı “o uçurum korkusunu” tetiklemeye yetiyordu. Her neyse, ihtiyatlı davranan zenci yine yakınıp durmaya başlamadı. Gözleri kapalı, el yordamıyla uzun süre orada kalmayı düşünerek kamarasına çekildi.

Gerçekten de yüz ölçümü üç yüz yetmiş dört milyon elli yedi bin dokuz yüz on iki kilometre kare olan denizlerin arasında Atlantik bu alanın dörtte birinden fazlasını işgal eder. Oysa mühendis acelesi varmış gibi görünmüyordu. Keza aracı tüm hızıyla hareket ettirme emrini de vermemişti. Zaten Albatros saatte iki yüz kilometrelik bir oranla onu Avrupa’ya götüren hıza ulaşamazdı. Güneybatı rüzgârlarının hâkim olduğu bu bölgede rüzgârlar karşıdan esiyordu ve bu rüzgâr ne kadar cılız olsa da karşı koyması güçtü.

Dönenceler arası bu bölgede meteorologların pek çok gözleme dayanarak yaptığı en son çalışmalar hem Sahra çölüne hem de Meksika körfezine doğru alizelerin bir yakınsama noktası olduğunun anlaşılmasını sağladı. Sakin bölgelerin dışında –en azından sıcak mevsimlerde– bu alizeler ya batıdan gelip Afrika’ya gidiyorlar ya da doğudan gelip Yeni Dünya’ya gidiyorlardı.

Bu nedenle Albatros tüm pervane gücünü kullanarak bu ters rüzgârlara karşı gelmeye çalışmamıştı. Ortalama bir hızla gidiyordu ki bu durumda bile en hızlı transatlantiklerden daha hızlıydı.

13 Temmuz günü aeronef ekinoks çizgisini geçtiğini tüm mürettebata duyurdu.

Böylece Prudent Amca ile Phil Evans da kuzey yarıküreden ayrılıp güney yarıküreye geçtiklerini öğrendiler. Çizgiyi geçiş sırasında, bazı savaş ya da ticaret gemilerinde olduğu gibi herhangi bir yarışma ya da seremoni yapılmamıştı.

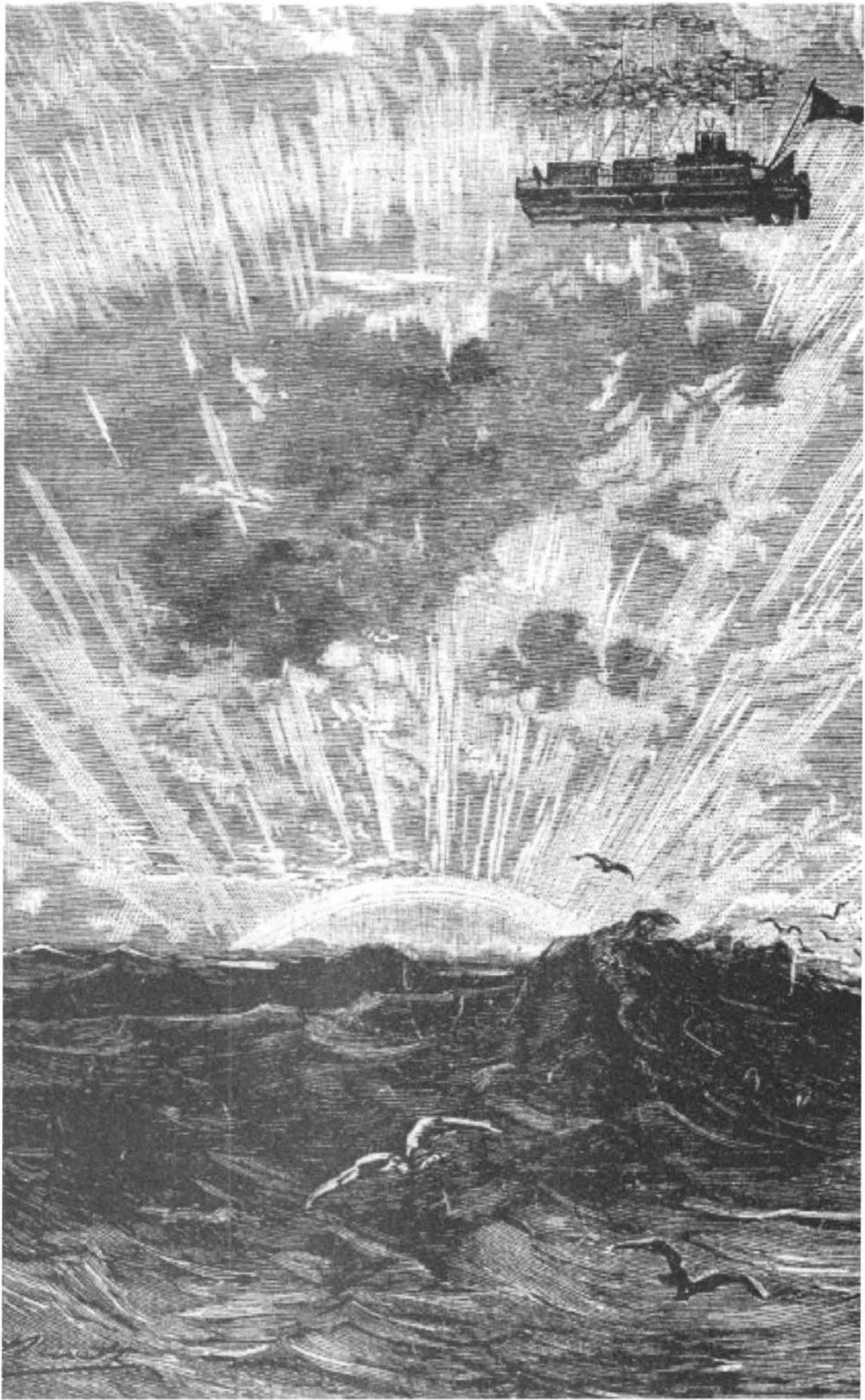
Sadece François Tapage, Frycollin'in boynundan aşağı yarım litre su dökmekle yetinmişti ama bu vaftizin ardından birkaç bardak cin de gelmişti. Bunun üzerine zenci, ona hiçbir şekilde güven vermeyen mekanik bir kuşun sırtında olmadığı müddetçe bu çizgiyi ne kadar isterlerse o kadar çok geçmeye hazır olduğunu söyledi.

15 Temmuz sabahı, Albatros Ascension ile Saint Helena adaları arasında uçuyordu; Saint Helena'ya daha yakındı ve adanın yüksek toprakları birkaç saat boyunca ufukta görülmüştü.

Kuşkusuz, Napolyon'un İngilizlerin başında olduğu dönemde Mühendis Robur'un aracına benzer bir araç var olsaydı Hudson Lowe, saldırgan önlemlerine rağmen ünlü mahkûmunun hava yoluyla ondan kaçtığına tanıklık edebilirdi pekâlâ!

16-17 Temmuz akşamlarında, gün batarken tuhaf bir tan aydınlığı yaşandı. Daha yüksek bir enlemde olsalardı, bunun bir Aurora Borealis olduğu düşünülebilirdi. Güneş batarken çeşitli renklerde ışıklar saçmıştı ve bu ışıklardan bazıları yakıcı bir yeşille doluydu.

* Ekinoks çizgisini geçme seremonilerinde, daha önce çizgiyi hiç geçmemiş olanlar "Kuzey'in kirinden arındırılmak" için suya daldırılır -çn.

Tuhaf bir tan aydınlığı.

Dünyanın o sırada içinden geçtiği ve güneşin son ışıklarının yansıttığı kozmik bir toz bulutu muydu? Kimi gözlemciler bu tan aydınlığını bu şekilde açıklıyorlardı. Ama bu gözlemciler aeronefin bordasında olsalardı o açıklamayı sürdürmezlerdi.

İncelemeler yapıldıktan sonra, bazı volkanik dağların püskürttüğü maddelere benzer küçük piroksen kristallerinin, cam yuvarların, ince manyetik demir partiküllerinin havada asılı olduğu fark edildi. Püskürme halinde olan bir volkanın bu bulutu fırlattığına hiç şüphe yoktu ve bulutun içindeki kristalimsi cisimcikler, o gözlemlenen olaya yol açmıştı; hava akımları, bulutun Atlantik'in üzerinde havada asılı kalmasına sebep oluyordu.

Dahası yolculuğun bu kısmı esnasında başka pek çok olay da gözlemlenmişti. Birçok kez, bazı bulutlar göğe tuhaf görünümlü gri bir ton vermişti; sonra, o bulut perdesini geçtiklerinde bulutların yüzeyi üzerine katılaşmış küçük pullar serpiştirilmiş, çiğ bir beyazdan göz kamaştırıcı kıvrımlarla pürüzlü bir hale gelmiş gibi görünüyordu; ki bu enlemde bu olay doluya eşdeğer bir olayla açıklanabilirdi.

Ayın 17'sini 18'ine bağlayan gece ise aeronefin dolunay ile denize ulaşmadan önce buharlaşan hafif bir yağmur ağı arasındaki konumu nedeniyle, yeşile çalan sarı bir renkte bir ay gökkuşağı ortaya çıkmıştı.

Bu çeşitli olaylara bakarak yakın zamanda havada bir değişiklik olacağı sonucuna varılabilir miydi? Belki de. Her neyse, Afrika kıyılarından ayrıldıklarından beri güneybatıdan esen rüzgâr, ekvator bölgelerinde sakinleşmeye başlamıştı.

Bu tropikal bölgede hava son derece sıcaktı. Bu yüzden Robur biraz serinlemek için daha yüksek katmanlara çıktı. Yine de güneş ışınlarından korunması gerekiyordu, güneşe doğrudan maruz kalmak katlanılabılır değildi.

Hava akımlarında yaşanan bu değişim, ekinoks bölgelerinin ötesinde başka hassas durumların da ortaya çıkacağını hissettiriyordu kuşkusuz. Öte yandan güney yarıkürede temmuz ayının kuzey yarıkürenin ocak ayı olduğunu, yani kışın ortası olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Albatros daha güneye inseydi kısa sürede bunun etkilerini hissedirdi.

Üstelik, denizcilerin söylediği gibi deniz de “bunu hissediyordu.” 18 Temmuz günü, öğlak dönencesinin ötesinde, bir gemi için ürkütücü olabilecek başka bir olay daha ortaya çıkmıştı.

Arka arkaya gelen bir dizi parlak deniz dalgası okyanus yüzeyinde öyle bir hızla yayılıyordu ki saatte en az altmış mil olduğu düşünülebilirdi. Bu dalgalar, uzun ışık izleri bırakarak seksen fitlik bir mesafeden birbirinin üzerine biniyordu. Gece olmaya başladığında yoğun bir yansıma Albatros’a kadar ulaşmıştı. Bu kez, ateş almış bir füzeye benziyordu. Robur hiçbir zaman bir ateş denizinin üzerinde uçma fırsatına sahip olmamıştı; göğün yüksek kısımlarına yükselerek kaçmayı gerektirmeyen soğuk bir ateşti bu.

Bu olayın sebebi elektrik olmalıydı çünkü balık yumurtaları yahut bir araya geldiklerinde yakamoza sebep olan o mikroskobik hayvanların varlığıyla bağdaştınlamazdı.

Bu da demek oluyordu ki atmosferin elektrik gerilimi epey önemli bir noktada olmalıydı.

Gerçekten de ertesi gün, yani 19. Temmuz günü bu deniz üzerinde bir gemi batma tehlikesi geçirebilirdi. Lakin Albatros, adını taşıdığı o güçlü kuş gibi rüzgâr ve dalgalarla oynuyordu. Şayet fırtınakuşları gibi canı yüzeyde gitmek istemiyorsa kartal gibi yükseklerle çıkarak sükûnete ve güneşe erişebilirdi.

O esnada kırk yedinci güney paralelini geçmişlerdi. Artık gün yedi-sekiz saatten fazla sürmüyordu. Antarktik bölgelere yaklaştıkça daha da kısalacaktı.

Öğleden sonra saat bir civarı, Albatros daha uygun bir hava akımı bulabilmek için gözle görülür ölçüde alçaldı. Denize yüz fitten daha az bir mesafede uçuyordu.

Hava sakindi. Göğün bazı kısımlarında üst tarafları pürüzlü büyük kara bulutlar yatay, katı bir çizgiyle sona ermişti. Bu bulutlardan, uç kısımları aşağıda sıvı bir çalılık biçiminde fokurdayan suyu kendisine çekiyormuş gibi duran uzun çıkıntılar çıkıyordu.

Birdenbire su, devasa bir kum saati şeklinde fışkırdı.

Bir an içinde Albatros, yirmi kadar simsiyah hortumun arasından devasa bir hortumun girdabına kapıldı. Neyse ki bu hortumun dairesel hareketi, süspansiyon pervanelerinin tersi istikametindeydi; yoksa pervaneler hareket edemezdi ve aeronef de hızla denize düşerdi. Ama kendi etrafında korkunç bir hızla dönmeye başlamıştı.

Albatros, bir hortumun girdabına kapıldı.

Tehlike büyüktü ve belki de önüne geçilmesi imkânsızdı çünkü mühendis, pervanelere rağmen hortumun içine çekmesi nedeniyle kurtulamıyordu. Merkezkaç kuvvetinin etkisiyle platformun iki ucuna savrulan insanlar, sürüklenmemek için direklere tutunmak zorundaydı.

“Soğukkanlı olun!” diye bağırdı Robur.

Öyle olmaları gerekiyordu. Tabii sabırlı olmaları da.

Kamaralarından çıkan Prudent Amca ile Phil Evans, bordadan fırlama tehlikesiyle arka tarafa sürüklendiler.

Albatros bir yandan dönüyor, diğer yandan da pervanelerini kışkandıracak bir hızda kendi etrafında dönen o hortumlarla beraber savruluyordu. Birinden kurtulacak olsa diğerine yakalanıyordu, paramparça olma tehlikesi altındaydı.

“Topu fırlat!” diye bağırdı mühendis.

Bu emir Tom Turner’a yöneltilmişti. Muavin, merkezkaç kuvvetinin etkilerinin fazlasıyla hissedildiği platformun ortasına yerleştirilmiş küçük top silahına sarılmıştı. Robur’un ne düşündüğünü anladı. Hızlıca topun namlusunu açarak top kundağına bağlı cephane kutusundan aldığı bir fişek kovanını içine yerleştirdi. Ateş edildi ve aniden hortumlar, üzerinde taşıdıkları bulut tabakasıyla beraber ortadan kayboldu.

Havadaki sarsıntı, o hava olayının kırılmasına yetmişti ve o devasa bulut da yağmura dönüşerek denizden göğe uçsuz bucaksız sıvı bir ağ gibi ufku dikey çizgilerle bölmüştü.

Nihayet özgür olan Albatros hızla birkaç yüz metre yükseldi.

“Bordada kırılan bir şey var mı?” diye sordu mühendis.

“Yok,” diye yanıtladı Tom Turner, “ama bir daha bu fırladak oyununu oynamasak iyi olur!”

Gerçekten de bir on dakika kadar Albatros batma tehlikesi geçirmişti. Olağanüstü bir dayanıklı-

lığa sahip olmasaydı, o hortum girdabının içinde yok olup giderdi.

Monotonluğu bozacak hiçbir olay olmadığında, zaman ne de yavaş geçiyordu şu Atlantik yolculuğunda! Öte yandan günler durmadan kısalıyordu ve soğuk şiddetlenmişti. Prudent Amca ile Phil Evans, Robur'u pek az görüyordu. Kamarasına kapanan mühendis rotayı tespit etmekle; haritalar üzerinde bir sonraki istikameti işaretlemekle; mümkün olan her seferinde konumunu saptamakla, barometrelerin, termometrelerin, kronometrelerin göstergelerini not etmekle ve son olarak da seyir defterine seyahat sırasında yaşanan tüm olayları aktarmakla meşguldü.

İki arkadaşa gelince sıkıca giyinmiş, güneyde bir kara parçası görmeye uğraşıyorlardı.

Frycollin ise Prudent Amca'nın sıkı tembihleri üzerine mühendis hakkında aşçının ağzını arıyordu. Ama şu Gaskonyalı François Tapage'ın söylediklerine nasıl itimat edilirdi? Robur kimi zaman eski bir Arjantin bakanı oluyordu, kimi zaman bir amiral lideri, kimi zaman emekliye ayrılmış bir Amerika Birleşik Devletleri başkanı, kimi zaman açığa alınmış İspanyol bir general, kimi zaman da havada daha yüksek bir konum elde etmeye çalışmış Hint adaları kral naibi. Bazen makinesiyle yaptığı akınlar sayesinde milyonlara sahip ve hakkında kamu adına kovuşturma başlatılmış biri oluyordu. Bazen de bu aracı imal ederken batmış ve parasını geri almak için herkesin önünde uçmaya mecbur kalmış biri. Bir yerde durup durmayacağı sorusuna gelindiğinde ise cevap hayır-

dı. Ama niyeti Ay'a gitmekti ve şayet orada kendine uygun bir yer bulursa oraya yerleşecekti.

“Hey, Fry! Arkadaşım, yukarda neler olup bittiğini görmek hoşuna gitmez mi?”

“Gitmeyeceğim! Kabul etmiyorum,” diyordu aptal Frycollin, tüm bu martavalları ciddiye alıyordu.

“Peki niye Frycollin? Seni Ay'da genç ve güzel bir kadınla evlendiririz! Zencilerin atası olursun!”

Frycollin tüm bu lafları efendisine aktardığında efendisi, Frycollin'in Robur hakkında herhangi bir bilgi edinemeyeceğini anlamıştı. Artık tek düşündüğü intikam almaktı.

Bir gün arkadaşına, “Phil, artık herhangi bir kaçışın imkânsız olduğu kesin değil mi?” diye sordu.

“İmkânsız, Prudent Amca.”

“Pekâlâ! Ama bir insan her zaman kendine aittir ve eğer gerekirse hayatını feda ederek...”

“Hayatımızı feda edeceksek en kısa sürede etmemiz gerek!” diye yanıtladı Phil Evans, ne kadar soğukkanlı bir mizaca sahip olursa olsun artık daha fazla katlanamıyordu. “Evet! Artık buna bir son vermenin zamanı geldi! Albatros nereye gidiyor? İşte, Atlantik'i çaprazlamasına geçiyor ve bu istikamette devam ederse önce Patagonya kıyılarına, sonra da Ateş Toprakları kıyılarına ulaşacak. Ya sonra? Pasifik okyanusuna mı açılacak yoksa Güney Kutbu kıtalarında mı maceraya atılacak? Şu Robur'la her şey mümkün! Öyle bir durumda kayboluruz! Dolayısıyla bu bir meşru müdafaa vakası ve ölmemiz gerekiyorsa...”

“İntikamımızı almadan, şu aracı içindeki her şeyle birlikte yerle bir etmeden ölmeyeceğiz,” diye yanıtladı Prudent Amca.

İki arkadaş, çaresiz bir hiddetin, içlerinde patlayan bir öfkenin sonucunda bu noktaya gelmişlerdi. Evet! Eğer gerekiyorsa, mucidi ve sırrını yok etmek için kendilerini feda edeceklerdi! Hava taşımacılığı konusunda tartışılmaz üstünlüğünü kabul etmek zorunda oldukları şu olağanüstü aeronefin ömrü birkaç ay olacaktı yalnızca!

Bu fikir kafalarına öyle bir yerleşmişti ki uygulamak dışında hiçbir şey düşünmüyorlardı. Peki nasıl? Geminin ambarında bulunan patlayıcı silahlardan birisini ele geçirip aracı havaya uçurarak mı? Ama bunun için yine mühimmat ambarına girebilmeleri gerekiyordu.

Neyse ki Frycollin’in bu planlara dair hiçbir fikri yoktu. Havada patlayan bir Albatros düşüncesi karşısında efendisini ispiyonlayabilirdi!

Güneybatıda kara tekrar görüldüğünde günlerden 23 Temmuz’du, Macellan boğazının girişinde, Bakireler burnunun yakınlarındalardı. Elli dördüncü paralelin ötesinde, yılın bu döneminde gece şimdiden yaklaşık on sekiz saat sürüyordu ve sıcaklık ortalama olarak sıfırın altında altı dereceye düşmüştü.

Albatros ilk olarak güneye ilerlemek yerine sanki Pasifik’e gitmek istermiş gibi boğazın kıvrımlarını takip etti. Lomas koyunun üzerinden geçtikten sonra Gregory dağına kuzeyde, Brecknok dağlarını da batıda bırakarak küçük bir Şili kasabası olan Punta Arenas’a vardı; o esnada kili-

senin çanları olanca gücüyle çalıyordu. Ardından birkaç saat sonra Famine limanının eski binasına ulaştılar.

Tek tük ışıkları görülen Patagonlar gerçekten ortalama üstü bir boya sahip olmalarına rağmen aeronefin yolcuları bunu göremiyorlardı çünkü o irtifada onlara cüce gibi görünüyorlardı.

Lakin güneyin o kısacık saatlerinde ne gösteriy-di! Sarp dağlar; sonsuza dek uzanan karlı tepeler ve yamaçlarına yayılmış sık ormanlar; iç denizler; bu takımadanın yarımadalarıyla adaları arasında oluşan koylar; Clarence, Dawson, Yalnızlık adaları, kanallar ve geçitler; sayısız burun ve çıkıntı; tüm bu içinden çıkılmaz karmaşanın içinde katı bir kitle haline gelmiş buzlar; Amerika kıtasını sona erdiren Froward burnundan Yeni Dünya'nın bittiği Boynuz burnuna kadar sürüyordu.

Öte yandan, Famine limanına bir kez vardıktan sonra *Albatros*'un rotasını güneye çevireceği kesinleşmişti. Brunswick yarımadasındaki Tam dağı ile Graves dağının arasından geçtikten sonra doğruca, deniz seviyesinden iki bin metre yüksekliğiyle Macellan boğazına hükmeden, buzlarla kaplı muazzam bir zirvesi olan Sarmiento dağına yönelmişti.

Burası, Kaveskarlarla Fuegoluların, Ateş Topraklarında yaşayan yerlilerin ülkesiydi.

Altı ay önce yazın ortasında on beş-on altı saat süren uzun günler boyunca bu topraklar, hele de güney kısmında ne de güzel ve bereketli görünüyordu! O zaman her yerde binlerce hayvanı doyurabilecek vadiler ve meralar; devasa ağaçlardan,

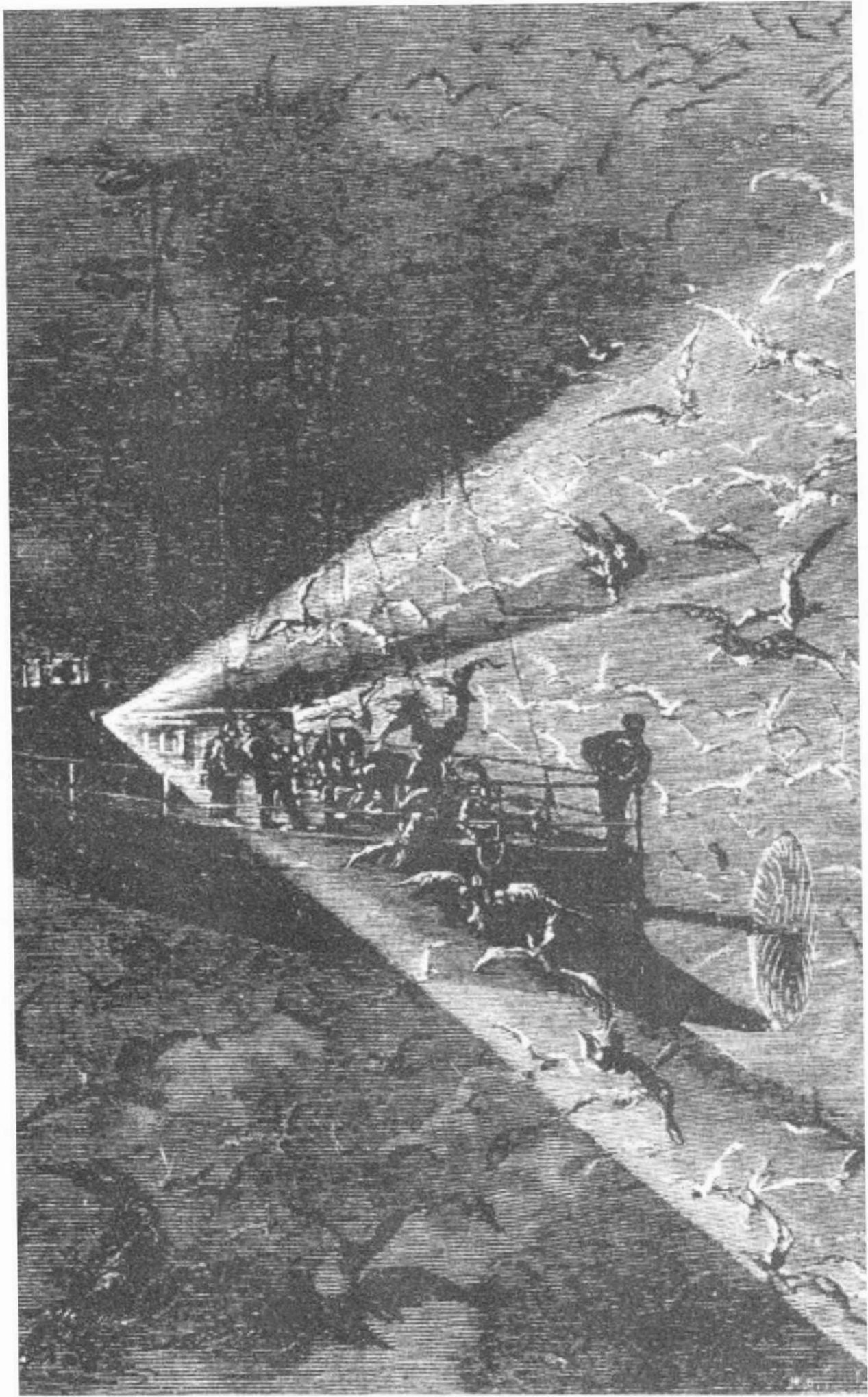
kayınlardan, gürgenlerden, dişbudaklardan, servilerden, eğreltiotlarından oluşan balta girmemiş ormanlar; guanako, vikunya ve devekuşu sürülerinin dolaştığı ovalar olurdu; sonra da penguen ordularıyla binlerce kuş gelirdi. Keza Albatros elektrikli fenerlerini çalıştırdığı sırada deniz kuşları, dalıcı martılar, ördekler, kazlar kendilerini bordaya attılar. François Tapage'ın mutfağını yüz kere doldurmaya yetecek kadar kuş vardı.

Bu hayvanları kendi yağlı damak tadına göre hazırlamasını bilen aşçı için bir dünya angarya çıkmıştı. O enteresan kuşların tüylerini yolma işinden kaçamayan Frycollin için de.

O gün, öğleden sonra saat üç gibi güneşin batacağı sırada görkemli ormanlarla çevrelenmiş büyük bir göl ortaya çıkmıştı. Bu göl o sırada tamamen buzluysa ve ayağında uzun kar ayakka-bıları olan birkaç yerli yüzeyde hızla kayıyordu.

Gerçekte ise aeronefi gören Fuegolular, korkudan her yöne kaçıyorlardı ve kaçamadıkları zaman da saklanıyor, hayvanlar gibi kendilerini yerin altına gizliyorlardı.

Albatros hiç durmadan güneye ilerledi, bu uzak toprakların kaba isimleri arasında adı biraz uyumsuz kalan Navarin adasından, Pasifik'in suları ile yıkanan Wollaston adasından daha uzakta olan Beagle kanalının ötesine geçti. Sonunda, Dahomey kıyılarından beri yedi bin beş yüz kilometreyi aştıktan sonra, Macellan takımadalarının en uç adalarını geride bırakarak daha da güneye gitti ve ucunu dalgaların kemirdiği korkunç Boynuz burnuna ulaştı.

Albatros elektrikli fenerlerini çalıştırdığı sırada.

Albatros kimsenin belki de hiçbir zaman yapamayacağı bir şey yapar.

Ertesi gün olmuştu, günlerden 24 Temmuzdu. Oysa güney yarıkürenin 24 Temmuzunu, kuzey yarıkürenin 24 Ocağıdır. Üstelik ellinci enlemi geride bırakmışlardı ve bu enlem, Avrupa'nın kuzeyinde Edinburgh üzerinden İskoçya'yı geçen paralele denk geliyordu.

Keza termometre de sürekli sıfırın altında bir ortalamada seyrediyordu. Dolayısıyla aeronefin köşklerini ısıtmak için tahsis edilmiş cihazlardan biraz yapay ısı elde etmeleri gerekiyordu.

Yine söylemeye gerek yok ki güney yarıküre kışının 21 Haziran gündönümünden sonra günlerin süresi artma eğiliminde olsa da bu süre, Albatros'un kutup bölgelerine ilerlemesi nedeniyle çok önemli bir oranda azalıyordu.

Sonuç olarak, Güney Kutup Dairesini çevreleyen Güney Pasifik'in bu kısmı üzerinde aydınlık pek azdı. Yani pek az şey görölüyordu ve gece olunca da bazen çok keskin bir soğuk oluyordu. Bu soğuğa dayanabilmek için Eskimolar ya da Fuegolular gibi giyinmek gerekiyordu. Keza, bu gülünç kıyafetler de eksik olmadığı için sıkıca sarıp sarmalanmış iki arkadaş platformun üzerinde durabiliyorlardı; o esnada sa-

dece planlarını düşünüyor, o planı gerçekleştirecek fırsatı kolluyorlardı. Üstelik Robur'u pek az görüyorlardı ve Timbaktu'da birbirlerine savurdıkları tehditlerden sonra artık mühendisle konuşmuyorlardı.

Frycollin'e gelince, aşçı yardımcılığı yapması koşuluyla ona oldukça cömert bir misafirperverlik sergileyen François Tapage'ın mutfağından hiç çıkmıyordu. Bu durumun hiç faydası yok değildi, efendisinin izniyle bu işi isteyerek kabul etmişti. Zaten böyle bir yerlere kapandığında dışarıda olup bitene dair hiçbir şey görmüyordu ve tehlikeden uzak olduğunu düşünüyordu. Sadece olağanüstü midesiyle fiziksel olarak değil, aynı zamanda ender bulunan aptallığıyla ahlaki olarak da devekuşuna benzemiyor muydu?

Peki şimdi Albatros dünyanın hangi ucuna gidiyordu? Kışın ortasında güney yarıküre denizlerinde yahut kutup kıtalarında maceraya atılma cüretinde bulunması mümkün müydü? Bu buzlu atmosferde, pillerin kimyasal elementlerinin böyle bir buzlanmaya karşı direnç gösterebileceği göz önüne alındığında bunu yapmak tüm mürettebatı soğuktan öldürmek demek değil miydi? Robur, Kutbu sıcak mevsimlerde geçmeyi deneseydi yine olurdu! Lakin Antarktik kışının bu hiç bitmeyen gecelerinin ortasında Kutbu geçmek aptalca bir işti!

Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreteri, yine Amerika olan ama Amerika Birleşik Devletleri olmayan o Yeni Dünya kıtasının sınırlarına sürüklenirken bunları düşünüyorlardı.

Evet! Ne yapacaktı şu dik kafalı Robur? Ve bu aracı yok ederek yolculuğu sona erdirmenin zamanı değil miydi?

Kesin olan bir şey varsa o da, o 24 Temmuz günü boyunca mühendisin sık sık muavinle konuşmalar yaptığıydı. Pek çok kez Tom Turner'la birlikte barometreyi yokladılar; bu kez ulaşılan yüksekliği ölçmek için değil, havaya bağlı göstergeleri saptamak içindi. Hesaba katılması gereken birtakım belirtiler ortaya çıkıyordu şüphesiz.

Prudent Amca, Robur'un hem aeronefin hareket ve süspansiyon makinelerinin bakımı için hem de bordadaki işleyişleri güvence altına alınması gereken insan makinelerinin bakımı için her tür tedarikten geriye kalanların dökümünü yapmaya çalıştığını da fark etmişti.

Tüm bunlar, geri dönüş planlarının habercisi gibiydi.

“Geri dönmek mi?” diyordu Phil Evans. “Nereye?”

“Robur'un ikmal sağlayabileceği yere,” diye yanıtladı Prudent Amca.

“Liderlerine layık bir alçaklar kolonisinin yaşadığı, kayıp bir Pasifik adasıdır herhalde.”

“Bana kalırsa öyle Phil Evans. Bence aslında batıya gitmeyi planlıyor ve şu anki hızıyla kısa sürede amacına ulaşacak.”

“İyi de o zaman planlarımızı gerçekleştiremeyeceğiz... Oraya varırsa...”

“Varmayacak Phil Evans!”

Gerçekten de iki arkadaş mühendisin planlarından bir kısmını tahmin etmişti. O gün

Albatros'un Antarktika denizinin sınırlarını geride bıraktıktan sonra rotasının değiştiği şüphe götürmezdi. Boynuz burnuna kadar o sular buzlarla istila edilmişken Pasifik'in tüm aşağı bölgeleri buz kütleleri ve buzdağlarıyla doluydu. Buzullar, en dayanıklı gemiler için de en gözü pek denizciler için de o zamanlar geçilmesi mümkün olmayan bir engel teşkil ediyordu.

Elbette ki Albatros kanatlarını en hızlı şekilde çırparak okyanusun üzerinde birikmiş o buzdağlarını da kutup kıtasının üzerinde yükselen toprak dağları da aşabilirdi, burası güney buzul örtüsünü oluşturan bir kıtaysa şayet. Lakin kutupta, gecenin orta yerinde sıfırın altında altmış dereceye kadar soğuyabilen bir atmosfere meydan okumaya cesaret edebilir miydi? Elbette hayır!

Keza, güneye birkaç yüz kilometre ilerledikten sonra, Pasifik'in bilinmeyen birtakım ada gruplarına yönelerek batıya saptı.

Aşağısında Amerika topraklarıyla Asya toprakları arasına fırlatılmış sıvı bir ova uzanıyordu. O dönem sular öyle eşsiz bir renge bürünürdü ki adına "süt denizi" denirdi. Artık güneşin cılız ışınlarını yok edemeyen yarı karanlıkta Pasifik'in tüm yüzeyi süt beyazıydı. Bu yükseklikten bakıldığında dalgaları pek hissedilir olmayan devasa bir kar tarlasına benziyordu. Denizin bu kısmı soğuk yüzünden katılaşmış, uçsuz bucaksız bir buz kütlesine dönüşmüş olsaydı bundan daha farklı görünmezdi.

Artık bu olaya yol açan şeyin binlerce ısıtılı partiküller, fosforişil cisimcikler olduğu bilinir.

Şaşırtıcı olan ise bu yanardöner cisimlere Hint okyanusu suları dışında rastlamaktır.

Barometre, günün ilk saatlerinde yeterince yüksekte seyrettikten sonra aniden hızla düşmüştü. Kuşkusuz ortada bir gemiyi endişelendirmesi gereken birtakım belirtiler vardı ama aeronef bunu görmezden gelebilirdi. Yine de müthiş bir fırtınanın Pasifik sularını alt üst ettiğini varsaymak gerekiyordu.

Öğleden sonra saat bir olmuştu ki Tom Turner mühendisin yanına gelerek, “Efendim, ufuktaki şu siyah noktaya bakın! Şurası... Tam olarak bizim kuzeyimizde... Kayalık olabilir mi?” dedi.

“Hayır Tom, buralarda kara olmaz.”

“O zaman bir gemi ya da en azından bir tekne olmalı.”

Pruvada duran Prudent Amca ile Phil Evans, Tom Turner’ın işaret ettiği noktaya bakıyordu.

Robur, denizci dürbününü istedi ve işaret edilen nesneyi dikkatle gözlemlemeye koyuldu.

“Bir tekne,” dedi “ve üzerinde kesin olarak insan var.”

“Kazazedeler mi?” diye bağırdı Tom.

“Evet! Gemilerini terk etmeye mecbur kalmış kazazedeler. Artık karanın nerede olduğunu bilmeyen ve belki de açlıktan, susuzluktan ölmek üzere olan zavallılar! Pekâlâ! Kimse demesin ki Albatros gidip onları kurtarmayı denemedi!”

Çarkçıyla yardımcılarına emir yollandı. Aeronef yavaş yavaş alçalmaya başladı. Yüz metre kala durdu, uskur pervaneleri de onu hızla kuzeye itti.

Gerçekten de bir tekneydi. Yelkeni direk üzerinde salınıyordu. Rüzgâr olmadığı için abrayamıyordu.

Bordada kimsenin kürek çekecek gücü yoktu.

Toplamda beş kişiydiler, şayet ölmedilerse ya uyuyorlardı ya da yorgunluktan kımıldayamayacak hale gelmişlerdi.

Yukarılarına gelen Albatros yavaşça aşağı indi. Teknenin kış kısmında ait olduğu geminin adı yazıyordu; Nantes'lı *Jeanette*. Mürettebatının terk etmek zorunda kaldığı bir Fransız gemisiydi.

Tom Turner "Hey!" diye bağırdı.

İşitmeleri gerekiyordu çünkü tekne Tom Turner'dan seksen fitten daha aşağıda değildi.

Yanıt yoktu.

Robur, "Ateş edin!" dedi.

Emir yerine getirildi ve patlama sesi su yüzeyinde uzun uzadıya yayıldı.

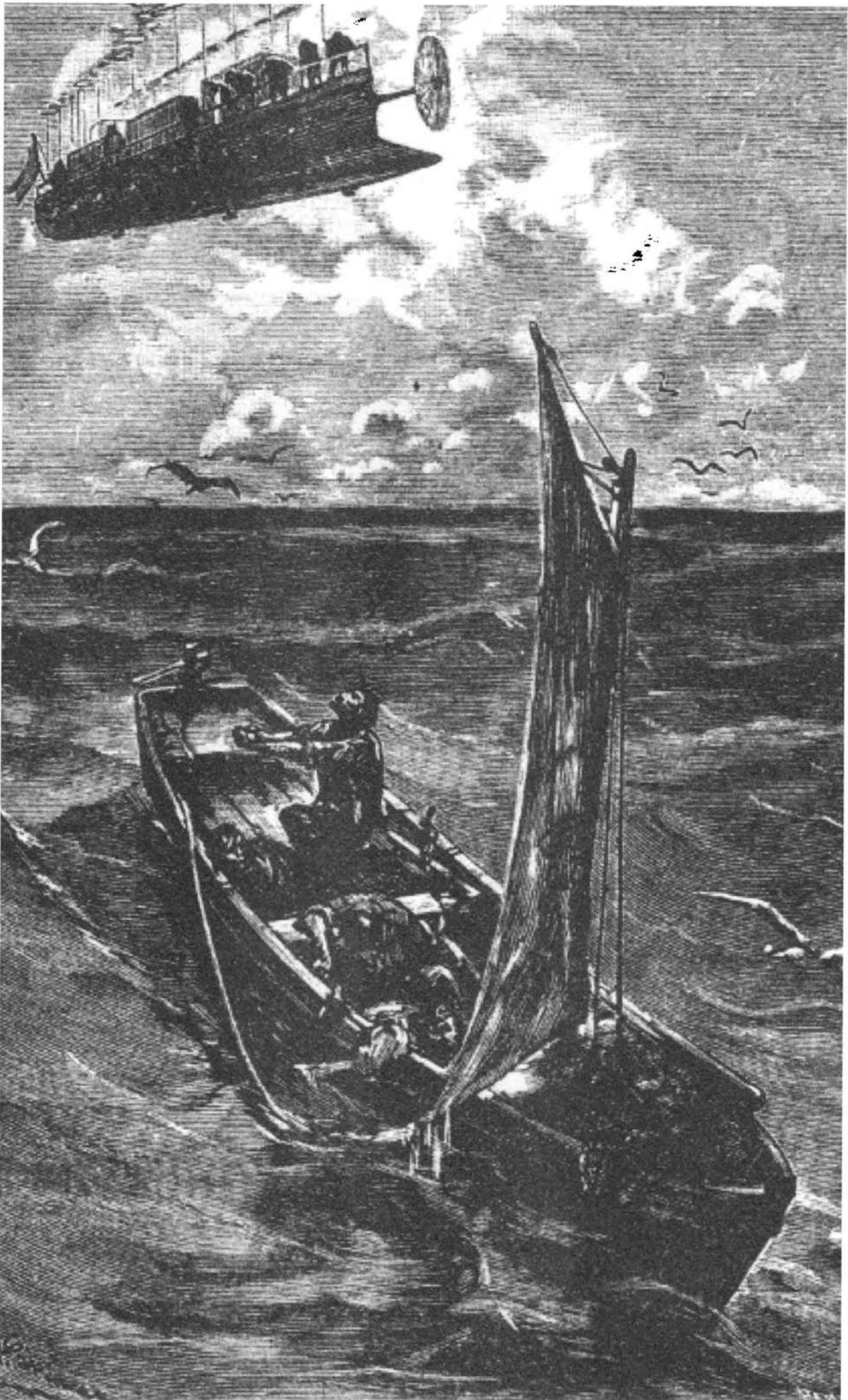
O esnada kazazedelerden birinin, yabani bakışlar ve gerçekten iskelet gibi bir suratla güçbela ayağa kalktığı görüldü.

Albatros'u fark ettiğinde korkmuş gibi birtakım hareketlerde bulundu.

"Korkmayın!" diye bağırdı Robur, Fransızca konuşarak. "Sizi kurtarmaya geldik! Kimsiniz?"

"Üç direkli bir yelkenli olan *Jeanette*'in tayfasıyız, ben ikinci kaptandım," diye yanıtladı adam. "Gemiye terk edeli on beş gün oldu, batmak üzereydi! Ne suyumuz kaldı ne erzakımız!"

Diğer dört kazazede de yavaş yavaş ayağa dikilmişlerdi. Betleri benizleri solmuş, tükenmiş, korkunç bir zayıflık halinde ellerini aeronefe kaldırıyorlardı.

O esnada kazazedelerden birinin ayağa kalktığı görüldü.

“Dikkat!” diye bağırdı Robur.

Platformdan bir halat uzatıldı ve içinde tatlı su bulunan bir kova tekneye bırakıldı.

Zavallılar, öyle bir sabırsızlıkla atılıp içmeye başlamışlardı ki görenin içi acırdı.

“Ekmek! Ekmek!” diye bağırdılar.

Derhal içinde birtakım erzaklar, konserveler, bir şişe brendi, litrelerce kahve dolu bir sepet uzattılar. İkinci kaptan, açlıklarını gidermeye çalışan diğerlerini güçbela zapt ediyordu.

Ardından, “Neredeyiz?” diye sordu.

“Şili kıyısından ve Chonos takımadalarından elli mil ötedeyiz,” diye yanıtladı Robur.

“Teşekkürler. Rüzgâr olmadığı için...”

“Biz sizi halatla çekeriz!”

“Siz kimsiniz?”

“Size yardım edebilmekten mutluluk duyan insanlar,” diye yanıtladı Robur sadece.

İkinci kaptan, Robur’un kimliğini gizlemesine saygı duyması gerektiğini anlamıştı. O uçan makineye gelince, onları sürükleyebilecek güce sahip olması mümkün müydü?

Evet! Ve tekne yüz fitlik bir halata bağlandıktan sonra o güçlü araçla beraber doğuya sürüklendi.

Akşam saat onda kara görünmüştü yahut daha ziyade karanın orada olduğuna işaret eden ışıklar görölüyordu. Jeanette kazazedeleri için o gökten gelen yardım tam zamanında gelmişti ve kurtarılmalarının bir mucize olduğuna inanmakta haklılardı!

Ardından, aeronef onları Chonos adalarının geçit girişine yönlendirdiği sırada Robur halatı

laçka etmelerini söyledi; ki onlar da kurtarıcılarına dualar ederek dediğini yaptılar. Ve Albatros da tekrardan denize açıldı.

Denizde kaybolmuş denizcileri böyle kurtarabilen şu aeronefin kuşkusuz iyi tarafları vardı! Ne kadar mükemmel olursa olsun, hangi balon böyle bir yardımda bulunmaya elverişliydi? Prudent Amca ile Phil Evans da her ne kadar bunu inkâr edecek durumda bile olsalar, kendi aralarında kabul etmek zorunda kalmışlardı.

Deniz hâlâ kötüydü. Belirtiler endişe vericiydi. Barometre birkaç milimetre daha düştü. Albatros'un helikopter motorlarında şiddetle esen rüzgâr korkunç bir itiş gücüne neden oluyor, sonra bir anda geri çekiliyordu. Bu koşullar altında yelkenli bir geminin gabya yelkenlerine iki, mizana yelkenine de bir camadan vurulmuş olurdu bile. Her şey, rüzgârın kuzeybatıya sıçrayacağına işaret ediyordu. Fırtına kristalinin borusu endişe verici bir şekilde bulanmaya başlamıştı.

Sabah saat birde, rüzgâr son derece şiddetlenmişti. Öte yandan, uskur pervaneleriyle hareket eden aeronef her ne kadar rüzgârı karşısına alsa da rüzgârı geçebiliyordu ve saatte on iki-on beş deniz mili kadar ilerleyebiliyordu. Ama ondan daha fazlasını istememek gerekti.

Hiç kuşku yok ki bir kasırgaya karşı hazırlanılıyordu, gerçi bu enlemlerde kasırga nadirdi. Adına ister Atlantik'teki gibi ураğан densin ister Çin denizlerindeki gibi tayfun ister Sahra çölündeki gibi samyeli yahut batı kıyılarındaki gibi tornado densin, söz konusu olan her daim dö-

nen bir fırtınaydı ve çok korkunçtu. Evet! Merkezdeki çemberden yayılan ve burgacın ortası dışında sakın tek bir yer bırakmayan bu girdap hareketine yakalanan her türlü gemi için çok korkunçtu.

Robur bunu biliyordu. Üst katmanlara yükselerek bir kasırganın çekim alanından kaçacak kadar temkinli olduğunu da biliyordu. O ana dek bu konuda hep başarılı olmuştu. Ama kaybedecek bir saati, hatta belki bir dakikası bile yoktu!

Gerçekten de rüzgârın şiddeti gözle görülür ölçüde artıyordu. Tepeleri yok olan dalgalar, denizin yüzeyinde beyaz bir toz tabakası oluşturuyordu. Kasırganın yer değiştirerek korkunç bir hızla kutup bölgelerine ilerleyeceği de aşikârdı.

“Yukarı!” diye bağırdı Robur.

Tom Turner da “Yukarı!” diye karşılık verdi.

Aeronefe epey bir yükselme gücü verilmişti, o da sanki güneybatıya eğilimli bir düzlemi takip ediyormuş gibi çaprazlamasına yükselmişti.

O sırada barometre tekrar düştü; cıva sütunu önce hızla sekiz milimetre, sonra da on iki milimetre düşmüştü. Aniden Albatros’un yükselmesi durmuştu.

Durmasının sebebi neydi? Muhakkak ki havanın ağırlığı; müthiş bir hava akımı yukarıdan aşağıya artarak dayanak noktasının direncini azaltmıştı.

Buharlı bir gemi bir nehrin akıntısına karşı giderken pervanesi o kadar faydasız bir iş yapar ki akıntı pervane kanatlarının altından akıp gider. O noktada gözle görülür bir geri tepme olur, hatta

akıntıya eşit hale gelir. O esnada *Albatros* da aynı durumdaydı.

Yine de Robur mücadeleyi elden bırakmadı. Mükemmel bir eşzamanlılıkla çalışan yetmiş dört pervanesi maksimum dönüş hızına çıkarıldı. Ama karşı koyamayıp kasırgaya sürüklenen araç kaçamıyordu. Kısa durgunluklar olduğunda tekrardan yükselmeye başlıyordu. Hemen ardından havanın ağırlığı baskın geliyor, *Albatros* da batmakta olan bir gemi gibi düşüyordu. Zaten bu da aeronefin fenerlerinin sınırlı bir ışıqla karanlığını kırabildiği bir gecenin ortasında, o gök denizi içinde batmak değil miydi?

Kuşkusuz, kasırganın şiddeti daha da artsaydı *Albatros* ağaçları kökünden söken, çatılan uçuran, duvarları tersyüz eden o hortumların içinde oradan oraya savrulan bir saman çöpüne dönerdi.

Robur ve Tom ancak işaretlerle konuşabiliyorlardı. Prudent Amca ile Phil Evans korkuluğa tutunmuş, bu hava olayının aeronefi, aeronefle beraber mucidini ve mucidiyle beraber de bu icedin tüm sırrını yok ederek onların intikamını mı alacak diye düşünüyorlardı.

Peki, *Albatros* bu kasırgadan dikey olarak kurtulmayı başaramadığına göre yapması gereken tek şey manevralarına daha fazla hâkim olabileceği, nispeten daha sakin olan merkeze gitmek değil miydi? Evet! Ama merkeze ulaşabilmek için onu kendi etrafında sürükleyen dairesel akımları kırması gerekecekti. Bu akımlardan kurtulabilecek kadar güçlü müydü?

Aniden, bulutun üst kısmı patladı. Su buharları yoğunlaşıp yağmur seline dönüştü.

Saat sabahın ikisiydi. On iki milimetre aralığında salınan barometre 709'a düşmüştü, aeronefin deniz seviyesinin üzerinde ulaştığı yüksekliğin azalması nedeniyle düşmüş olmalıydı.

Nadir görülen bir durum söz konusuydu: Kasırga genelde dolaştığı bölgelerin dışında oluşmuştu, yani otuzuncu kuzey paraleli ile yirmi altıncı güney paraleli arasında. Bu durum belki de bu dönen fırtınanın nasıl birdenbire doğrusal bir fırtınaya döndüğünü açıklıyordu. Ama ne kasırgaydı! 22 Mart 1882'de Connecticut'ta yaşanan, hızı saniyede yüz on altı metreye, saatte üç yüz milden fazlaya ulaşan fırtına belki bununla kıyaslanabilirdi.

Yani ya fırtına karşısında bir gemi gibi rüzgârın arkasından kaçmak gerekiyordu ya da daha ziyade hava akımıyla sürüklenmek, ki Albatros bu hava akımının ne üzerine çıkabiliyordu ne de ondan kaçabiliyordu. Lakin bu sarsılmaz yörüngeyi takip ederken güneye kaçıyor, Robur'un yaklaşmaktan kaçındığı o kutup bölgelerine savruluyordu; artık direksiyonun hâkimiyetini kaybetmişti, fırtına nereye sürüklerse oraya gidiyordu!

Tom Turner dümenin başına geçmişti. Oradan oraya savrulmamak için tüm maharetini göstermesi gerekiyordu.

Şayet ufukta beliren o belli belirsiz renge aydınlık denebilirse sabahın ilk saatlerinde Albatros, Boynuz burnundan sonra on beş derece yani on iki bin milden fazla ilerlemişti ve kutup dairesinin sınırını geçiyordu.

O temmuz ayında gece hâlâ on dokuz buçuk saat sürüyordu. Güneşin soğuk, ışıksız tacının ufukta görünmesiyle kaybolması bir oluyordu. Kutuplarda gece yetmiş dokuz saate kadar uzar. Her şey Albatros'un sanki bir uçuruma sürüklenildiğini gösteriyordu.

O gün gözlem yapmak mümkün olsaydı 66° 40' güney enleminde olduklarını görürlerdi. Yani aeronef, Antarktika Kutbundan yalnızca bin dört yüz mil uzaktaydı.

Her ne kadar dünyanın kutuplarda basıklaşması nedeniyle ağırlığı biraz daha fazla olsa da bu erişilmez bölgeye karşı konulamaz bir şekilde sürüklenen aeronefin hızı ağırlığını tabiri caizse "yutuyordu." Süspansiyon pervanelerini artık kullanamıyor gibiydi. Ve kısa süre sonra fırtınanın şiddeti öyle bir hale geldi ki Robur, ciddi bir avarya gerçekleşmesin diye hızı mümkün olan en az seviyede tutarak aracı kontrol edebileceği şekilde uskur pervanelerini minimuma indirmesi gerektiğini düşündü.

Bu tehlikelerin ortasında mühendis soğukkanlılıkla emirler veriyordu, mürettebat da sanki liderlerinin aklını okuyormuş gibi emirlere uyuyordu.

Prudent Amca ile Phil Evans bir an olsun platformdan ayrılmamıştı. Zaten orada durmalarında hiçbir sakınca yoktu. Hava çok cılız bir direnç yaratıyordu. Aeronef orada sanki içine girdiği akışkan bir kütleyle hareket eden bir aerostat gibiydi.

Güney Kutbunun yüzölçümünün dört milyon beş yüz bin metre kareyi kapsadığı söylenir. Burası bir kıta mıdır, bir takımda mı yoksa buzları

uzun yaz dönemi boyunca bile erimeyen bir buzul denizi midir bilinmez. Ama şurası kesindir ki Güney Kutbu, Kuzey Kutbundan daha soğuktur; bu olayın sebebi, Antarktika bölgelerindeki kış esnasında dünyanın yörüngesi üzerindeki konumudur.

O gün içinde fırtınanın azalacağını gösteren hiçbir şey olmadı. Batıda yetmiş beşinci meridyende Albatros kutup çevresi bölgesine ulaşacaktı. Peki –çıkacaksa– hangi meridyenden çıkacaktı?

Her halükârda güneye indikçe gün kısalacaktı. Çok geçmeden sadece ay ışığıyla ya da Güney Kutup Işıklarının cılız ışıklarıyla aydınlanan o bitmeyen gecenin içine dalmış olacaktı. Lakin ay o sırada yeniydi ve Robur'un arkadaşları, gizemi hâlâ insanlık tarafından çözülememiş o bölgelerde hiçbir şeyi görememeyi göze alıyordu.

Çok büyük ihtimalle Albatros, kutup dairesinin biraz ilerisinde halihazırda bilinen birkaç noktayı geçmişti; batıda, 1832 yılında Biscoe'nun keşfettiği Graham topraklarını ve 1838 yılında Dumont d'Urville'in keşfettiği Louis-Philippe topraklarını geçmiş olmalıydı. Buralar, bu bilinmeyen kıtada ulaşılan son noktalardı.

Bu sırada bordada inanılamayacak kadar düşük olan sıcaklıktan yana pek sıkıntı yoktu. Fırtına, beraberinde bir sıcaklık getiren bir tür havasal körfez akıntısı yaratmış gibiydi.

Tüm o bölgenin derin bir karanlığa gömülmesi epey can sıkıcıydı! Ay her ne kadar göğü aydınlatsa da gözlem yapabilme ihtimallerinin epey azaldığına hesaba katalım. Yılın o döneminde uçsuz bucaksız bir kar örtüsü, buzdan bir

zırh tüm Kutup yüzeyini kaplar. Karanlık ufuklarda yansıma olmadığı için o beyazımsı buz ışığı yansımaları bile görülmez. Bu koşullar altında toprakların biçimi, denizlerin genişliği, adaların dağılımı nasıl ayırt edilir? Bölgenin hidrografik ağı nasıl anlaşılır? Hatta dağlar ve tepeler, buzdağları ve buzullarla karıştırılıyorken orografik biçimlenişi nasıl tespit edilir?

Gece olmadan biraz önce, bir kutup ışığı bu karanlıkları aydınlatmıştı. Bu hava olayı gümüşü püskülleriyle, uzayda ışıyan şeritleriyle, göğün yansında açılan uçsuz bucaksız bir yelpazeye benziyordu. En uç noktadaki elektrik akıntıları, zirvesinde dört yıldızın parladığı güney haçında kaybolmuştu. Olay kıyaslanamaz bir ihtişama sahipti ve yarattığı aydınlık, sonsuz bir beyazlık içinde karışmış olarak göstermeye yetmişti.

Güney manyetik kutbuna bu denli yakın bölgelerde pusula ibresinin sürekli şaştığını, izlenen istikamete göre hiçbir şekilde net bir şey gösteremediğini söylemeye gerek yok. Lakin eğim açısı öyle bir noktaya gelmişti ki Robur, aşağı yukarı yetmiş sekizinci paralelde bulunan o manyetik kutbun üzerinden geçtiklerine emin olabilmmişti.

Daha sonra saat sabah bir civarı ibrenin dikey eksene yaptığı açıyı hesapladı ve “Güney Kutbu ayaklarımızın altında!” diye bağırdı.

Beyaz bir iç buzul belirmişti ama buzlarının altında ne olduğunu görmek imkânsızdı.

Kısa süre sonra güney ışıkları söndü, dünyanın tüm meridyenlerinin kesiştiği o ideal nokta hâlâ keşfedilmeyi bekliyordu.

Prudent Amca ile Phil Evans, aeronefi ve aeronefin beraberinde getirdiklerini en gizemli tenhalıklara gömmek istiyorlardıysa şayet, o an tam zamanıydı. Bunu yapmamalarının sebebi ise bunun için gerekli olan araca hâlâ sahip olmamalarıydı kuşkusuz.

Bu sırada kasırga öyle bir hızla ortalığı kasıp kavurmaya devam ediyordu ki Albatros yol üstünde bir dağla karşılaşsaydı kıyıya vuran bir gemi gibi parçalanırdı.

Gerçekten de artık sadece yatay olarak yönlendirilemiyor değildi, yükselme hareketinde bile kontrolden çıkmıştı.

Gelgelelim Antarktika toprakları üzerinde birtakım tepeler belirmişti. Her an, aracın yıkımına sebep olabilecek bir çarpışma olasılığı vardı.

Rüzgâr, sıfır meridyenini geçtikten sonra doğuya yöneldiği için bu felaket daha da endişe verici hale geldi. O sırada Albatros'un yüz kilometre kadar ilerisinde iki ışıklı nokta belirdi.

Bunlar, Ross dağlarına bağlı iki yanardağ olan Erebus ile Terör dağlarıydı.

Albatros dev bir kelebek gibi bu dağların alevlerinde yanıp gidecek miydi?

Bir saati korkuyla geçirdiler. Yanardağlardan biri, Erebus, kasırganın yatağından kurtulamayan aeronefe koşuyormuş gibi görünüyordu. Alevler gözle görülür bir biçimde büyüyordu. Yolu bir ateş ağı sarmıştı. Hava, yoğun ışıklarla dolmuştu. Bordada parlak ışığın altında figürler cehennemden gelmiş gibi görünüyordu. Herkes kımıldamadan, bağırmadan, herhangi bir hareket yapmadan o

koca fırının alevlerinin onları yutacağı o korkunç anı bekliyordu.

Ama Albatros'u sürükleyen kasırga, onu bu korkunç felaketten de kurtarmıştı. Erebus'un alevleri fırtınayla azalmış, ona geçit oluşturmıştı. Püskürme halinde olan yanardağ ağzını geçerken neyse ki süspansiyon pervanelerinin merkezkaç etkisiyle uzaklaştırdığı lavların ortasındaydı.

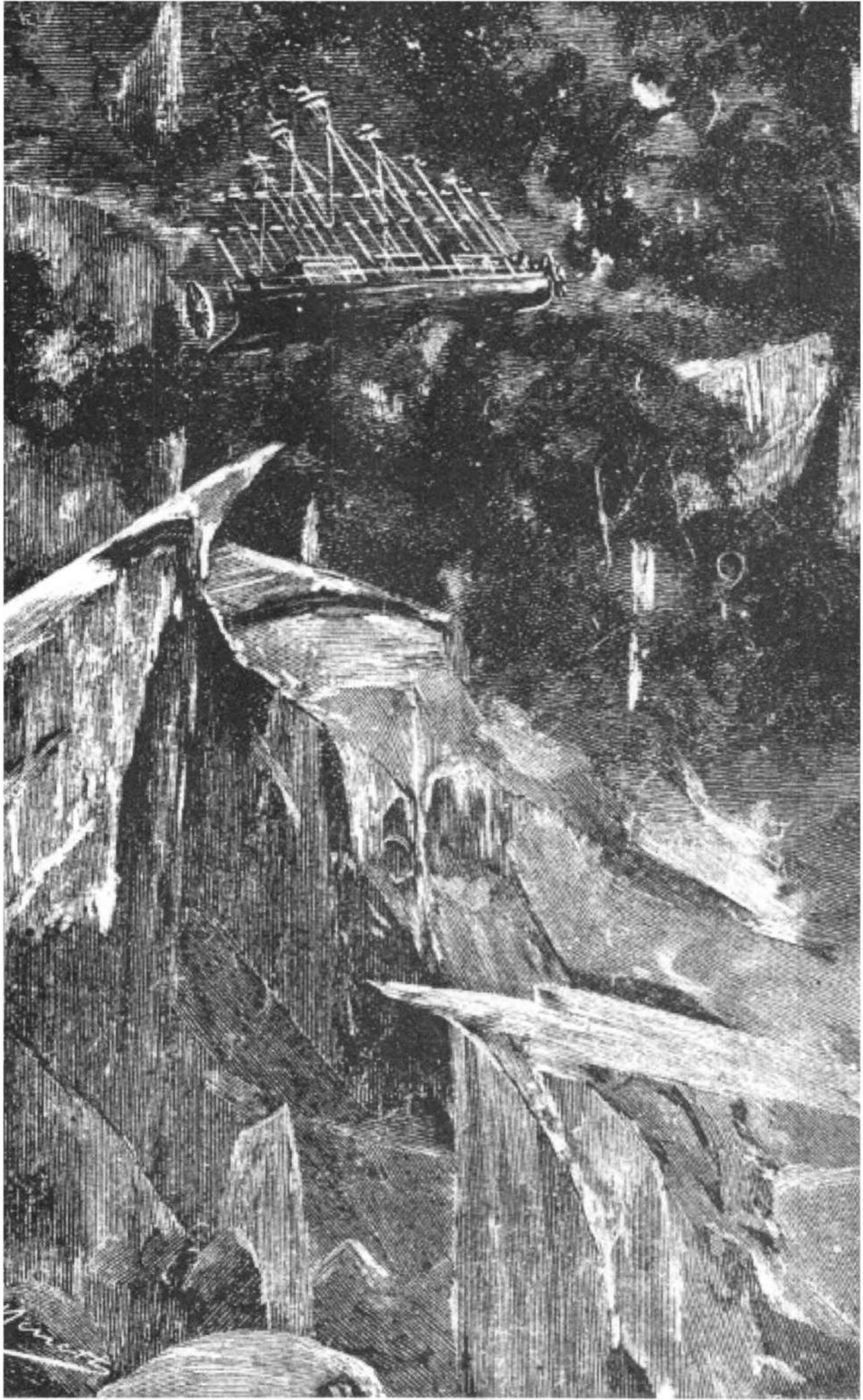
Bir saat sonra, o uzun kutup gecelerinde dünyanın ucunu aydınlatan o iki büyük meşale ufukta gözlerden kaybolmuştu.

Sabah saat ikide, Keşif kıyısının sınırındaki Balleny adası, buz yüzünden kutup topraklarıyla kaynaştığı için fark edilmeden geçilmişti.

Ve kasırga, Albatros'un yüz yetmiş beşinci meridyen üzerinde tekrardan geçtiği kutup dairelerinden sonra Albatros'u, yüzlerce kez çarpma riskiyle karşı karşıya kaldığı buzulların, buzdağlarının üzerine sürükledi. Artık dümencinin değil, Tanrı'nın kontrolündeydi... Ve Tanrı iyi bir pilottu.

Aeronef, Antarktika topraklarını aşmak için izlediği meridyenle yüz beş derecelik bir açı oluşturan Paris meridyeni üzerinde tekrardan yükseliyordu.

Sonunda, altmışıncı paralelin ötesinde kasırga bitme belirtileri göstermişti. Şiddeti gözle görülür ölçüde azalmıştı. Albatros tekrardan kontrolü ele geçirmeye başlamıştı. Asıl rahatlatıcı olan ise, dünyanın aydınlık bölgelerine geri dönmüş olmasıydı; günışığı sabah saat sekize doğru yeniden ortaya çıkmıştı.

Kasırğa Albatros'u buzdağlarının üzerine sürükledi.

Robur ve arkadaşları Boynuz burnundaki hortumdan kaçtıktan sonra kasırgadan da kurtulmuşlardı. Yedi bin kilometreyi on dokuz saatte aştıktan sonra –ki bu da dakikada üç milden fazla ederdi– Pasifik’e sürüklenmişlerdi. Bu hız, Albatros’un olağan koşullarda uskur pervaneleri çalışırken ulaşabileceği hızın iki katıydı.

Lakin Robur, manyetik kutup yakınlarında mıknatıslı ibrenin şaşması nedeniyle artık nerede olduğunu bilmiyordu. Bir gözlem yapabilmesi için güneşin uygun koşullarda ortaya çıkmasını beklemesi gerekiyordu. Maalesef ki gökyüzü büyük bulutlarla kaplıydı ve o gün güneş görünmemişti.

Her iki uskur pervanesi de fırtına sırasında hasara uğradığı için bu durum daha da hayal kırıklığına sebep olmuştu.

Bu aksaklık karşısında epey canı sıkılan Robur, o gün boyunca aeronefi nispeten ortalama bir hızda sürebilmişti. Paris’in antipodundan geçtiği sırada saatte sadece on sekiz millik bir hızda gidiyordu. Hasarların ciddileşmesine karşı dikkatli olması gerekliydi. Şayet iki pervanesi çalışmaz duruma gelmiş olsaydı, o engin Pasifik denizleri üzerinde aeronefin durumu epey tehlikeli olurdu. Keza mühendis de yolculuğun devamını güvence altına almak için onarımlarını yerinde yapmasının gerekip gerekmediğini düşünmeye başlamıştı.

Ertesi gün, yani 27 Temmuzda, sabah saat yedi civarı kuzeyde bir kara parçası fark edilmişti. Kısa süre sonra bunun bir ada olduğu anlaşıldı. Peki, Pasifik’teki binlerce adadan hangisiydi bu? Bu sırada Robur, yere iniş yapmadan orada durmaya

karar verdi. Günün hasarları onarmaya yeteceğini ve akşama da tekrardan yola çıkacağını düşünüyordu.

Rüzgâr tamamen sakinleşmişti. Söz konusu manevrayı yapmak için koşullar uygundu. En azından *Albatros* sabit kalacağı için bilinmeyen bir yere sürüklenmeyecekti.

Ucunda bir çapa olan yüz elli fitlik uzun bir halat bordadan aşağı gönderildi. Aeronef adanın sınırına ulaştığı sırada çapa, baştaki kayalıklara sürtündükten sonra iki kayanın arasına sıkıca oturdu. Halat, süspansiyon pervanelerinin etkiyle gerilmişti; *Albatros* da kıyıya demir atmış bir gemi gibi hareketsiz duruyordu.

Philadelphia'dan ayrılmasından bu yana ilk kez karaya demir atmıştı.

*Anlatılmaya değer
şeyler yaşanmaktadır.*

Albatros hâlâ yüksek bir bölgede olduğu için bu adanın ortalama bir büyüklükte olduğu anlaşılıbiliyordu. Peki hangi paralelden geçiyordu? Hangi meridyen üzerinden bu adaya varmışlardı? Bir Pasifik adası mıydı, Avustralasya adası mı yoksa Hint okyanusu adası mı? Robur söyleyene kadar bu soruların cevabı yoktu. Öte yandan her ne kadar pusulanın göstergelerini hesaplayamasa bile daha ziyade Pasifik üzerinde olduğunu düşünmeye hakkı vardı. Güneş ortaya çıkar çıkmaz, koşullar iyi bir gözlem yapabilmeye uygun olacaktı.

Çevresi yaklaşık on beş mil olan ada, bu yükseklikten –yüz elli fit uzaktan– bakıldığında üç noktalı bir deniz yıldızı gibi duruyordu.

Adanın güneybatı sınırında, önünde taşlı bir alan bulunan bir adacık görünüyordu. Kıyıda hiçbir gelgit belirtisi yoktu, bu da Robur'un bulundukları konumla ilgili fikrini doğruluyor gibiydi. Keza Pasifik okyanusunda nerdeyse hiç gelgit olmazdı.

Kuzeybatı sınırında ise rakımının bin iki yüz fit olduğu söylenebilecek koni biçiminde bir dağ duruyordu.

Adada yerlilerden kimse görülüyordu, belki de karşı kıyıda dırlar. Her halükârda aeornefi gör-

müş olsalardı korkudan ya saklanmış ya da kaçmış olacaktı.

Albatros adaya güneydoğu sınırından demir atmıştı. Çok uzakta olmayan küçük bir koyda küçük bir nehir kayaların arasından akıp gidiyordu. İleride birkaç dolambaçlı vadi, çeşitli kokulara sahip ağaçlar, keklik ve toy kuşu gibi çok sayıda av hayvanı vardı.

Adada kimse yaşamıyor olmasına rağmen en azından yaşanabilir bir yer gibi görünüyordu. Kuşkusuz Robur adaya iniş yapabilirdi, yapmamasının sebebi ise epey engebeli olan toprağın aeronefi bırakmak için uygun bir yer değilmiş gibi durmasıydı.

Mühendis, güneşin doğuşunu beklerken tamirat yapmaya başladı; gün içerisinde tamamlayacağını düşünüyordu. Kusursuz durumda olsan süspansiyon pervaneleri, kasırganın ortasında muazzam bir şekilde çalışmıştı ki gördüğümüz gibi bu da işlerini bir hayli kolaylaştırmıştı. O sırada yarısı çalışır durumdaydı, bu da halatın kıyıda dik bir şekilde gergin durmasına yetiyordu.

Fakat iki uskur pervanesi Robur'un sandığından da fazla hasar görmüştü. Pervane kollarını düzeltmek ve pervaneleri döndüren dişlileri elden geçirmek gerekiyordu.

Mürettebat, Robur ve Tom Turner'ın direktifleriyle ilk olarak ön pervaneyle ilgilendi. Herhangi bir sebep yüzünden Albatros iş bitmeden yola çıkmak zorunda kalırsa diye bu pervaneyle başlamak daha iyiydi. Sadece bu pervaneyle iyi bir yol sürülebilirdi. Bu sırada Prudent Amca ile arkadaşı

ise platformda dolandıktan sonra arka tarafa gidip oturmuşlardı.

Frycollin'e gelecek olursak, tuhaftır sakinleşmişti. Ne büyük fark vardı ama! Zeminden yalnızca yüz elli fit yukarıda asılı duruyorlardı!

Çalışmalara, sadece bir kere ara verilmişti: Güneşin ufkun üzerinde yükselişinin bir saat açısı hesaplamaya yol açtığı sırada. Böylece, güneş doruk noktasına ulaştığında günün ortasını hesaplayabileceklerdi.

Büyük bir titizlikle yapılan gözlemin sonucu şuydu:

Boylam, başlangıç meridyeninin doğusunda $176^{\circ} 17'$ ydi.

Enlem ise güneyde $43^{\circ} 37'$ ydi.

Haritada bu nokta, yaygın olarak Broughton adaları olarak da adlandırılan Chatham adası ve Pitt adasının konumuna işaret ediyordu. Bu adalar, Pasifik okyanusunun güney kısmındaki Yeni Zelanda'nın bir güney adası olan Tawai-Pomanou adasının on beş derece doğusunda bulunmaktadır.

"Aşağı yukarı tahmin ettiğim gibi," dedi Robur, Tom Turner'a.

"Yani?..."

"X adasının kırk altı derece güneyinde, yani iki bin sekiz yüz mil uzağındayız."

"Uskur pervanelerini tamir etmek için bir sebep daha," diye yanıtladı kaptan muavini. "Bu güzergahta rüzgâr karşıdan esebilir, tedarikimizin de azaldığını düşünecek olursak mümkün olan en hızlı şekilde X adasına varmamız gerekli."

“Evet Tom. Bir pervaneyi yolda tamir edip tek bir pervaneyle gitmem gerekse bile geceleyin yola koyulmayı umuyorum ben de.”

“Efendim,” dedi Tom Turner, “şu iki beyefendiyle uşaklarına ne olacak?”

Robur, “Tom Turner, şu X adasında koloni olmaktan şikayetçi olurlar mı sence?” diye yanıtladı.

Peki neydi bu X adası? Robur’un o cebir sembolüyle isimlendirmesini doğrularcasına, uçsuz bucaksız Pasifik okyanusunda Ekvator ve Yengeç dönencesi arasında kaybolmuş bir adaydı. Okyanuslar arası herhangi bir iletişimin dışında, büyük Markiz denizinin ortasında yükseliyordu. Robur’un küçük kolonisini kurduğu yer burasıydı, uçmaktan yorulduğunda *Albatros*’un dinlenmeye geldiği yer burasıydı, sürüp giden seyahatleri için gereken her şeyi tedarik ettiği yer de burasıydı. Büyük kaynaklara sahip olan Robur aeronefini bu X adasında inşa edebilmişti. Orada onu tamir edebilir, hatta tekrardan inşa edebilirdi bile. Ambarları adanın elli kişilik nüfusuna yetecek kadar malzemeye, erzakla ve her türden tedarikle doluydu.

Robur, birkaç gün önce Boynuz burnunu geride bıraktığında niyeti Pasifik’i çaprazlamasına geçerek X adasına ulaşmaktı. Fakat *Albatros* hortum girdabına yakalanmıştı. Ondan sonra da kasırga onu güney bölgelere sürüklemişti. Sonuç olarak, hemen hemen ilk istikametine geri dönmüştü ve uskur pervaneleri hasar görmemiş olsaydı pek önemli bir gecikme de yaşamayacaktı.

Yani X adasına gideceklerdi. Lakin Muavin Tom Turner'ın da dediği gibi yol hâlâ uzundu. Muhtemelen elverişsiz rüzgârlarla baş etmek zorunda kalacaklardı. Albatros'un varış noktasına istenen zamanda ulaşması için tüm mekanik gücünden daha fazlası gerekecekti. Ortalama bir havada ve olağan bir hızla bu yolculuğun üç-dört günde bitmesi gerekiyordu.

Bu nedenle Robur tamir işini Chatham adası üzerinde yapmaktan yanaydı. En azından ön pervaneyi tamir etmek için uygun koşullar mevcuttu. Artık karşı yönden bir rüzgâr esmesi durumunda kuzeye gitmek isterken güneye sürüklenmekten korkmuyordu. Gece olduğunda tamiri bitirmiş olacaktı. O zaman da çapayı yerden keserek aracı abrayacaktı. Şayet çapa kayalara sıkışmışsa halatı kesip Ekvatora doğru yolculuğuna devam edecekti.

Görüldüğü üzere, işleri bu şekilde yürütmek en kolay ve en iyisiydi; işler tam zamanında yerine getiriliyordu.

Kaybedecek zamanın olmadığını bilen mürettebat azimle çalışmaya koyulmuştu.

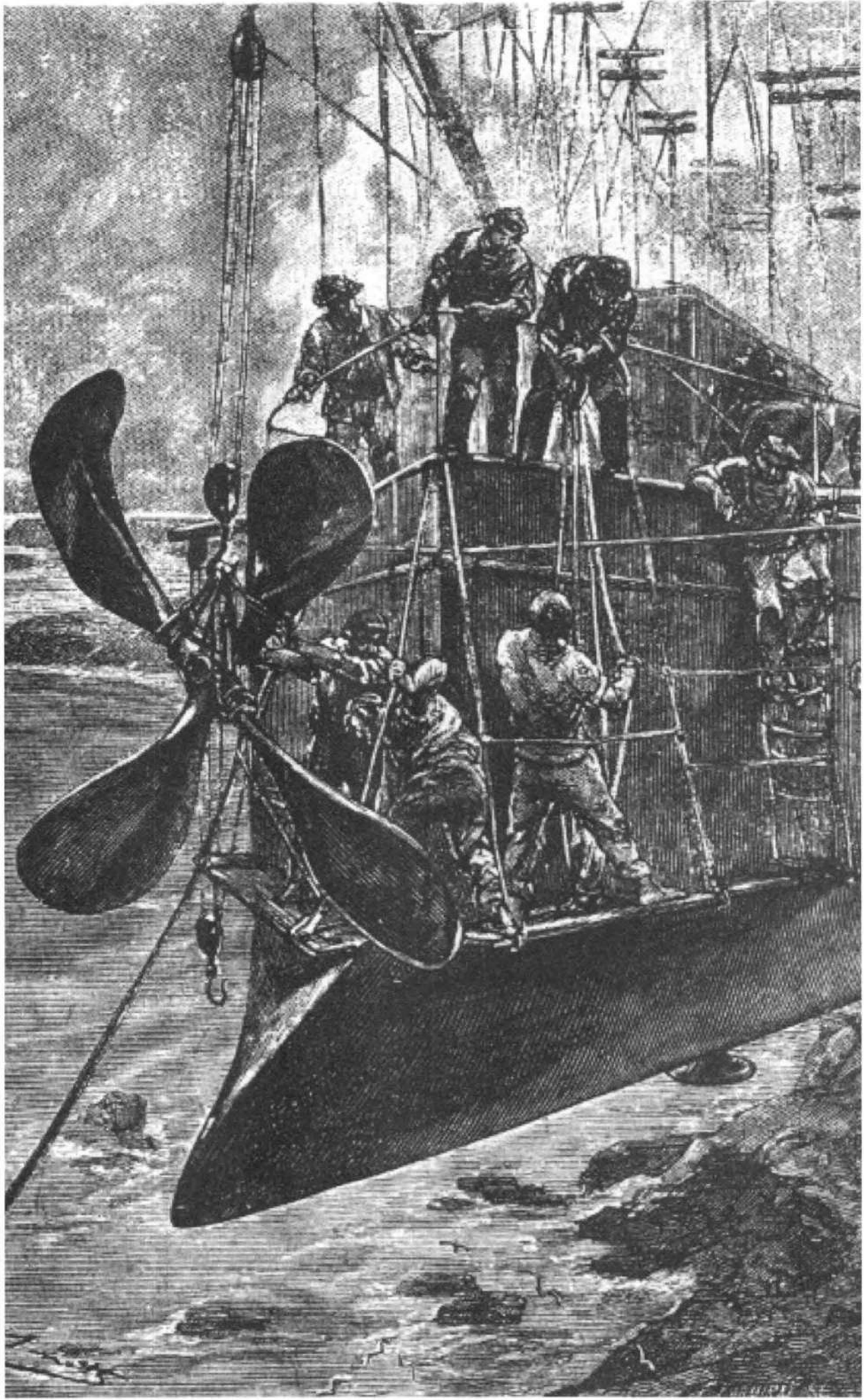
Mürettebat aeronefin baş kısmında çalışırken Prudent Amca ile Phil Evans aralarında sonuçları ciddi olacak bir konuşma yapıyorlardı.

Prudent Amca, "Phil Evans, siz de benim gibi hayatınızı feda etmeye kararlı mısınız?"

"Evet, kararlıyım!"

"Son kez söyleyelim: Şu Robur'dan umacağımız hiçbir şeyin olmadığı aşikâr değil mi?"

"Evet."

Mürettebat aeronefin baş kısmında çalışırken...

“Eh pekâlâ Phil Evans, ben kararımı verdim. Albatros bu akşam yola çıkacağına göre bu gece biz işimizi bitirmeden bitmeyecek! Mühendis Robur’un kuşunun kanatlarını kıracağız! Bu gece onu havaya uçuracağız!”

“Uçuralım!” diye yanıtladı Phil Evans.

Görüldüğü üzere iki arkadaş, her ne kadar söz konusu onları bekleyen korkunç ölümü kayıtsız şartsız kabul etmek olsa bile her konuda hemfikirdi.

“Lazım olan her şey yanınızda mı?” diye sordu Phil Evans.

“Evet! Geçen gece Robur ve mürettebatı aeronefin kurtulması için uğraşırken ambara süzülüp bir kutu dinamit aldım!”

“O zaman işe koyulalım Prudent Amca...”

“Hayır, akşamı bekleyeceğiz. Gece olduğunda köşke gireriz, siz de kimse beni yakalamasın diye gözcülük yaparsınız.”

Saat altı civarı iki arkadaş her zamanki gibi akşam yemeklerini yedi. İki saat sonra, uykusuz geçen bir geceyi telafi etmek için uyumaya gideceklermiş gibi kamaralarına çekildiler.

Ne Robur ne de arkadaşları Albatros’u nasıl bir felaketin beklediğinden şüphelenebilirdi.

Prudent Amca şöyle yapmayı düşünüyordu:

Tıpkı söylediği gibi, aeronef aşçısının kompartımanlarından biri olarak kullanılan mühimmat deposuna girmişti. Orada, bir miktar barut ve mühendisin Dahomey’de kullandığına benzer bir kutu dinamit ele geçirmişti. Kamarasına girdikten sonra bu dinamitleri özenle saklamıştı, gece-

leyin Albatros tekrardan yola koyulduğunda onu bu dinamitlerle havaya uçurmaya karar vermişti.

O esnada Phil Evans, arkadaşının çaldığı patlayıcıyı inceliyordu.

Metalik iskeletin içinde yaklaşık bir kilogram patlayıcı madde bulunan bir dinamitti bu, aeronefi parçalarına ayırıp pervanelerini kırma-ya yeterdi. Eğer patlama tek seferde yıkmasa bile yere düştüğünde parçalanacaktı. Bu dinamiti kamaranın bir köşesine bırakmaktan daha kolay bir şey yoktu; böylece, platformu patlatıp gövdesini çerçevesinden ayıracaktı.

Ama patlamayı tetiklemek için dinamitin patlayıcı kapçığını ateşlemek gerekiyordu. Bu da işin en hassas kısmıydı çünkü bu kapçığın incelikle hesaplanmış bir zamanda alev alması gerekiyordu.

Esasen Prudent Amca bunu da düşünmüştü, ön pervane tamir edilir edilmez aeronefin kuzeye doğru yoluna devam etmesi gerekiyordu ama bunu yaptıktan sonra Robur ile mürettebatının arka pervaneyi de düzeltmek için kış tarafa gitmeleri de olasıydı. Oysa tüm mürettebatın kamaranın yakınında olması, Prudent Amca'nın işini bozabilirdi. Bu yüzden, patlamayı belirli bir zamanda tetikleyecek şekilde fitil kullanmaya karar verdi.

Phil Evans'a şunları söyledi:

“Bu dinamitle birlikte barut da aldım. Bu barutla bir fitil yapacağım, fitilin uzunluğu yanmaya başladığı zamanla orantılı olacak ve fülminat kapçığına kadar gidecek. Patlamanın sabah saat üç ile dört arasında gerçekleşmesi için fitili gece yarısı ateşlemeyi düşünüyorum.”

“İyi plan!” diye yanıtladı Phil Evans.

Gördüğümüz gibi iki arkadaş, içinde yitip gidecekleri o korkunç yıkımı büyük bir soğukkanlılıkla hesaplayacak noktaya gelmişlerdi. İçlerinde Robur ve arkadaşlarına karşı öyle bir nefret vardı ki Albatros’la beraber içindeki her şeyi yok etmek için kendi hayatlarını feda etmek uygun görünüyordu. Bu iş, ne kadar saçma hatta iğrenç bir iş olursa olsundu. Fakat işte, beş haftadır patlayamayan öfkenin, giderilemeyen kızgınlığın sonunda vardıkları yer buydu!

“Peki ya Frycollin,” dedi Phil Evans, “onun hayatını da harcamaya hakkımız var mı?”

“Kendi hayatımızı feda ediyoruz ya!” diye yanıtladı Prudent Amca.

Frycollin’in bu gerekçeyi yeterli bulacağı şüpheliydi.

Prudent Amca derhal işe koyuldu, Phil Evans da köşkün etrafını gözetliyordu.

Mürettebat hâlâ ön tarafla meşguldü. Basılmaktan korkmalarını gerektirecek bir şey yoktu.

Prudent Amca küçük bir miktar barutu ezerek ince siyah bir toz haline getirdi. Hafifçe ıslattıktan sonra fitil biçiminde bezden bir kılıfın içine yerleştirdi. Ateşledikten sonra on dakikada beş santimetre hızında yandığından emin oldu. Fitili söndürdü, ardından spiral şeklinde bir halata sıkıca sarıp fişegin kapçığına gelecek şekilde ayarladı.

Kimsede en ufak bir şüphe uyandırmadan işi akşam saat on civarı bitirmişti.

O sırada Phil Evans kamaraya, arkadaşının yanına döndü.

O gün boyunca ön pervanenin onarımları bilfiil devam etmişti, lakin bozuk kollarını sökebilmek için pervanenin içeri alınması gerekiyordu.

Pil ve akümülatörlere gelince, *Albatros*'un mekanik gücünü üreten hiçbir şey kasırganın şiddetinden zarar görmemişti. Hâlâ onları dört beş gün idare edecek kadar gücü vardı.

Robur ve mürettebatı işlerine ara verdiklerinde gece olmuştu. Ön pervane henüz düzeltilememişti. Çalışmaya hazır hale gelmesi için üç saatlik bir tamir daha yapmaları gerekiyordu. Keza, mühendis bu konuyu Tom Turner'la konuştuktan sonra yorgunluktan ölen mürettebatına dinlenmek için zaman vermeye ve geri kalan işi ertesi gün yapmaya karar vermişti. Zaten bu tamir işinin incelikle yapılabilmesi için pek fazla gün ışığı yoktu ve fenerler de yeteri kadar ışık vermiyordu.

İşte, Prudent Amca ile Phil Evans bunu bilmiyordu. Robur'dan işittikleriyle yetindikleri için ön pervanenin gece olmadan önce tamir edileceğini ve *Albatros*'un derhal kuzeye yola koyulacağını düşünüyorlardı. Bu yüzden de aeronef hâlâ çapaya bağlı olduğu sırada adadan ayrıldıklarını sandılar. İşler hiç akıllarına gelmeyeceği kadar karışmıştı.

Gece karanlıktı, Ay yoktu. Kocaman bulutlar karanlığı daha da derinleştiriyordu. Şimdiden hafif bir rüzgârın başladığı hissediliyordu. Güneyden gelen esintiler *Albatros*'u etkilemiyordu, gergin halatıyla onu zemine bağlayan çapasının üzerinde kıpırdamadan duruyordu.

Prudent Amca ile arkadaşı kamaralarına kapanmış, pek az konuşarak bordadaki diğer sesle-

ri bastıran süspansiyon pervanelerinin zırltısını dinliyordu. Harekete geçecekleri anı bekliyorlardı.

Gece yansından kısa süre önce, “Vakti geldi!” dedi Prudent Amca.

Kamaradaki kuşetlerin altında çekmece görevi gören bir sandık vardı. Prudent Amca, içine fitili yerleştirdiği dinamit fişğini buraya koymuştu. Böylece fitil, kokusu ya da sesiyle kendini ele vermeden yanabilecekti. Prudent Amca fitilin ucunu ateşledi. Sonra da sandığı kuşetin altına iterek, “Şimdi kış tarafa gidip bekleyelim!” dedi.

İkisi birlikte kamaradan çıktılar, dümenciği her zamanki yerinde görmedikleri için şaşırmışlardı. Bunun üzerine Phil Evans, platformdan aşağı eğildi.

“Albatros hâlâ aynı yerde!” dedi alçak bir sesle. “İşleri bitmemiş daha! Yola çıkamazlar!”

Prudent Amca’nın yüzünde hayal kırıklığı vardı.

“Fitili söndürmek gerek,” dedi.

“Hayır! Kaçmalıyız!” diye yanıtladı Phil Evans.

“Kaçmak mı?”

“Evet! Çapanın halatıyla kaçınız. Zaten gece vakti. Yüz elli fit ineceğiz, bir şey değil!”

“Gerçekten de bir şey değil. Ve bu beklemediğimiz fırsattan istifade etmemek aptallık olur!”

Ama bundan önce kamaralarına geri dönüp Chatham adasında uzun süre kalma ihtimallerine karşı yanlarına alabilecekleri her şeyi aldılar. Ardından kapıyı kapatıp sessizce baş tarafa ilerlediler.

Amaçları Frycollin’i uyandırıp birlikte kaçmaya zorlamaktı.

Prudent Amca fitilin ucunu ateşledi.

Derin bir karanlık hâkimdi. Güneybatıdan bulutlar gelmeye başlamıştı. Aeronef şimdiden çapanın üzerinde baş kış vuruyordu ve halatı dikey konumdan biraz sapmıştı. Yani iniş sırasında bazı güçlükler olabilirdi. Lakin hayatlarını ortaya koymaktan çekinmemiş adamları durduracak bir şey değildi bu.

İkisi birlikte, zaman zaman bir ses var mı diye dinlemek için köşklere sığınarak platformun üzerinde süründüler. Her yerde mutlak bir sessizlik hâkimdi. Lombozlarda hiç ışık yoktu. Var olan şey sadece sessizlik değildi, tüm aeronef uykuya dalmıştı.

Bu sırada Prudent Amca ile arkadaşı Frycollin'in kamarasına yaklaşıyorlardı ki Phil Evans durup "Nöbetçi!" dedi.

Gerçekten de köşkün yakınlarında uzanmış yatıyordu. Şayet uyuyorduysa bile, uykuya henüz dalmış olmalıydı. Adamın alarm vermesi durumunda kaçmaları hiçbir şekilde mümkün olmayacaktı.

Etrafta pervanenin tamiri için kullanılan birkaç halat, bez ve üstüğü parçaları vardı.

Hemen adamın ağzına tıkaç sokup gözlerini sarıp korkuluğun demirlerinden birine bağladılar, ne bir çığlık atabilirdi ne de kımıldayabilirdi.

Tüm bunlar neredeyse hiç ses çıkarmadan olup bitmişti.

Prudent Amca ile Phil Evans kulak kesilmişlerdi... Köşklerdeki sessizlik hiçbir şekilde bozulmamıştı. Bordada herkes uyuyordu.

İki kaçak –şimdiden onlara kaçak denebilir– Frycollin'in kamarasının önüne vardılar. François

Tapage isminin hakkını verircesine horluyordu ki bu da epey rahatlatıcı olmuştu.

Prudent Amca, Frycollin'in kapısını itmek zorunda kalmamıştı. Kapı açıktı. Kamaraya bir adım attı, sonra geri çekilerek "Kimse yok!" dedi.

Phil Evans "Kimse yok mu? Nerede olabilir ki?" diye mırıldandı.

İkisi birlikte baş tarafa kadar sürünerek gittiler, Frycollin'in bir köşede uyumuş olabileceğini düşünüyorlardı.

Yine kimse yoktu.

"Bizden önce kaçmış olmasın namussuz?" dedi Prudent Amca.

"Öyle ya da böyle," diye yanıtladı Phil Evans, "daha fazla bekleyemeyiz. Gidelim!"

Kaçaklar hiç tereddüde kapılmadan art arda ayaklarıyla kendilerini sabitleyerek iki elleriyle halatı kavradılar, ardından halatın üzerinden kayarak sağ salim karaya ulaştılar.

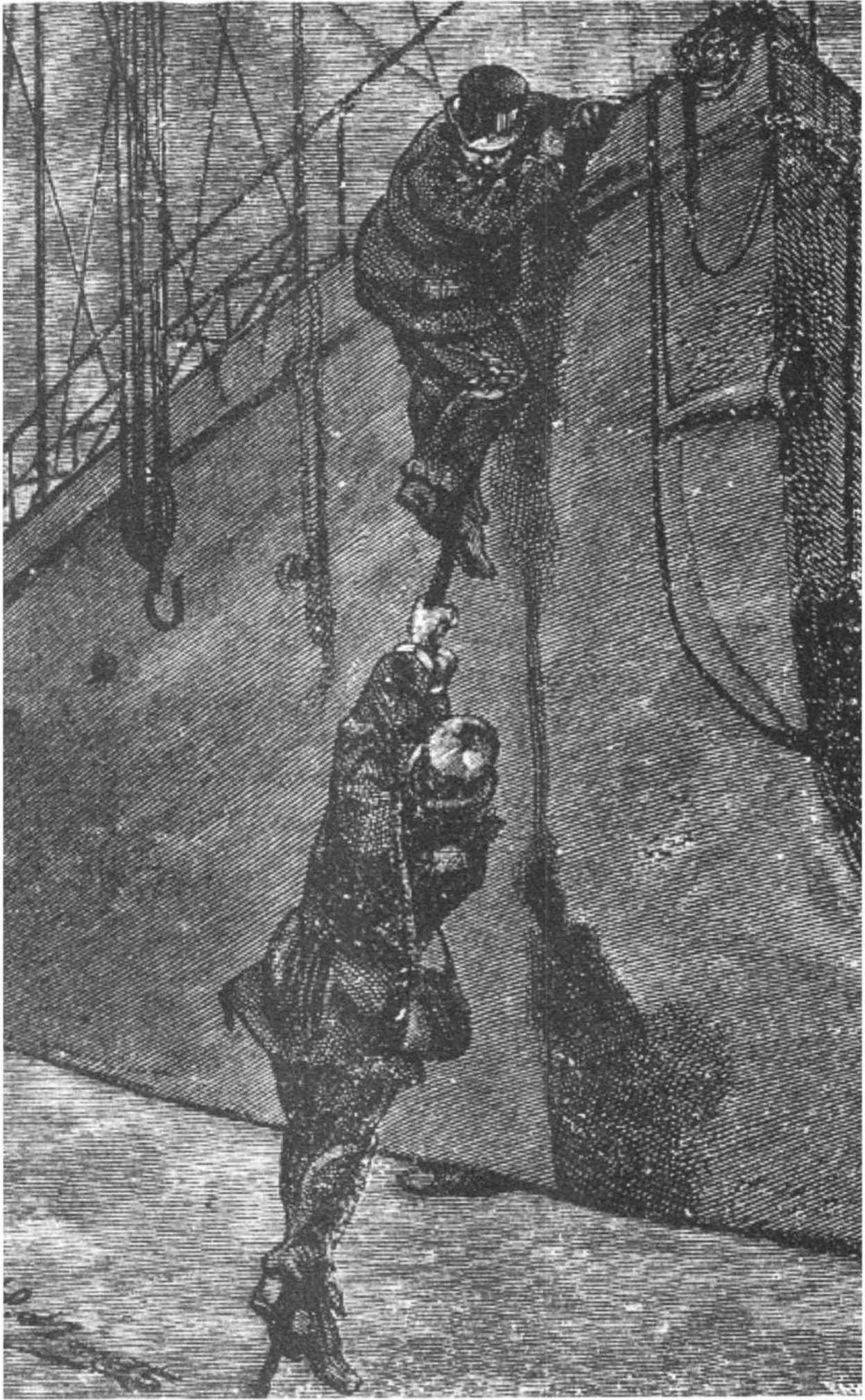
Uzun zamandır mahrum kaldıkları o toprağa basmak, sağlam bir yerin üzerinde yürümek, artık atmosferin oyuncağı olmamak ne büyük bir neşeydi!

Küçük nehri geçerek adanın iç kısımlarına ulaşmaya hazırlandıkları sırada aniden karşılarına bir gölge dikildi.

O gölge Frycollin'di.

Evet! Efendisinin aklına gelen fikir zencinin de aklına gelmişti ve efendisini uyarmadan ondan önce kaçma cüretinde bulunmuştu.

Lakin sitem etmenin zamanı değildi ve Prudent Amca adadan uzak bir yerde bir sığınak bulmaya hazırlanıyordu. O sırada Phil Evans durdu.

Kaçaklar halatı art arda kavradılar.

“Prudent Amca, dinleyin,” dedi. “Artık şu Robur’un elinden kurtulduk. Onu da arkadaşlarını da korkunç bir ölüme mahkûm ettik. Hak ediyor da! Ama bizi tekrardan almamak için namusu üzerine yemin ederse...”

“Böyle bir adamın namusu...”

Prudent Amca sözünü bitirememişti. Albatros’un bordasında bir hareketlenme vardı. Görünüşe göre alarm verilmişti, firarları fark edilecekti.

“Yardım! Yardım!” bağırtıları geliyordu.

Bağırان kişi nöbetçiydi, ağzındaki tıkacı çıkarabilmişti. Platformun üzerinde telaşlı ayak sesleri duyuluyordu. Neredeyse anında elektrikli fenerlerle büyük bir bölgeyi aydınlattılar.

“Oradalar! Oradalar!” diye bağırdı Tom Turner. Kaçaklar görülmüştü.

Aynı anda Robur’un yüksek sesle verdiği emir üzerine süspansiyon pervaneleri yavaşlatıldı ve bordaya çekilmiş halat aracılığıyla Albatros zeminine yaklaşmaya başladı.

O sırada Phil Evans’ın sesi net bir şekilde işitiyordu:

“Mühendis Robur,” diyordu, “bizi şu adada serbest bırakacağınıza namusunuz üzerine yemin eder misiniz?”

“Asla!” diye bağırdı Robur.

Ve bu yanıtı bir tüfek sesi takip etti. Mermi Phil Evans’ı omzundan vurmuştu.

“Alçaklar!” diye bağırdı Prudent Amca.

Elinde bıçağıyla çapanın saplandığı kayalara koştu. Aeronef zeminden sadece elli fit yukarıdaydı...

Aeronef zeminden sadece elli fit yukandaydı...

Birkaç saniye içinde halat kesilmiş ve hissedilir derecede serinleyen rüzgâr Albatros'u alıp kuzeydoğuya, denizin üzerine sürüklemişti.

*Okuyucu can sıkıcı bir
belirsizliğe kapılacaktır.*

O sırada gece yansıydı. Aeroneften beş-altı tüfek sesi daha gelmişti. Prudent Amca ile Frycollin, Phil Evans'a destek olarak kayaların ardına atılmışlardı.

Aeronef onlara erişememişti. Şimdilik korkacak bir şey yoktu.

Her şeyden önce, Albatros Chatham adasından uzaklaşmasıyla aynı anda dokuz yüz metrelik bir yüksekliğe sürüklenmişti. Denize düşmemek için yükseliş hızını zorlamak gerekiyordu.

Ağzındaki tıkaçtan kurtulan nöbetçi ilk çığlığını attığı anda Robur ve Tom Turner hızla ona koşarak gözlerindeki bez parçasını çıkarıp bağlarını sökmüşlerdi. Ardından muavin Prudent Amca ile Phil Evans'ın kamarasına doğru fırlamıştı: Kamarada boştu!

François Tapage da Frycollin'in kamarasının altını üstünü getirmişti: Kimse yoktu!

Tutsaklarının kaçtığını fark eden Robur, büyük bir öfkeye kapılmıştı. Prudent Amca ile Phil Evans'ın kaçması demek tüm sırrının, tüm kişiliğinin herkese açıklanması demekti. Avrupa'dan geçerken bırakılan belgeden endişelenmemesinin sebebi, o belgenin kaybolma ihtimalinin yüksek olmasıydı. Ama şimdi!...

Ardından sakinleşerek, “İstedikleri kadar kaçsınlar!” dedi. “Birkaç günde Chatham adasından kaçamayacaklarına göre ben de oraya gider, onları bulur ve buraya getiririm! O zaman da...”

Gerçekten de üç firarinin kurtuluşu güvence altında olmaktan uzaktı. Yeniden direksiyon hâkimiyetini kazanan Albatros çok geçmeden Chatham adasına geri dönerdi, oysa kaçaklar o kadar kısa sürede kaçamazdı. On iki saat olmadan yine mühendisin avcuna düşeceklerdi.

On iki saat! İyi ama iki saat içinde Albatros yok olacaktı! O dinamit fişeği aeronefin böğrüne saplanmış, onu havada patlatma işini gerçekleştirecek bir çeşit torpido değil miydi?

Bu sırada rüzgâr daha da serinlemiş, aeronef de kuzeydoğuya sürüklenmişti. Her ne kadar rüzgâr çok hızlı olmasa da güneş doğarken Chatham adasını gözden kaybetmiş olacaktı.

Rüzgâra karşı gitmek için uskur pervanelerinin, hiç değilse ön taraftakinin çalışır duruma getirilmesi gerekiyordu.

“Tom,” dedi mühendis, “ışıkları sonuna kadar aç.”

“Peki, efendim.”

“Ve herkes iş başına gitsin!”

“Herkes!” diye yanıtladı muavin.

Artık işi ertesi güne bırakmak söz konusu olamazdı. Artık yorgunluk da söz konusu değildi. Albatros’un mürettebatından, liderlerinin hislerini paylaşmayan bir kimse yoktu. Kaçakları yakalamak için her şeyi yapmaya hazır olmayan bir kişi yoktu. Ön pervane yerleştirilir yerleştirilmez

Chatham'a geri dönülecek, tekrar palamarla bağlanacak, tutsakların peşine düşülecekti. Ancak o zaman arka pervanenin tamirine başlanacak ve aeronef, Pasifik üzerinden X adasına yolculuğuna güvenle devam edebilecekti.

Yine de Albatros'un kuzeydoğuda çok uzağa sürüklenmemesi gerekiyordu. Oysa can sıkıcı bir şekilde rüzgâr şiddetleniyordu ve Albatros ne rüzgâra karşı gidebiliyor ne de sabit kalabiliyordu. Uskur pervanelerinden mahrum olduğu için yönlendirilemeyen bir balon gibi olmuştu. Kıyıya konuşlanan kaçaklar, patlamanın aeronefi parçalarına ayırmasından önce gözden kaybolacağını anlamışlardı.

Bu gidişat, Robur'un son planları konusunda epey endişelenmesine sebep olmuştu. Tekrardan Chatham adasına gitmesi daha da mı uzun sürecekti? Keza, tamir işleri bilfiil devam ederken, rüzgâr daha cılız olur umuduyla aşağı katmanlara inmeye karar verdi. Belki de Albatros, rüzgârı püskürtecek kadar güç kazanana dek o sularda durmayı başarabilirdi.

Kısa sürede manevra yapıldı. Şayet bir gemi, o sırada elektrikli ışıklar içinde yüzen bu aracın manevralarına şahit olsaydı mürettebatı öyle korkardı ki!

Albatros deniz yüzeyine birkaç yüz metre kala durdu.

Ne yazık ki Robur bu aşağı bölgede rüzgârın daha güçlü estiğini ve aeronefin daha büyük bir hızla uzaklaştığını fark etmek durumunda kaldı. Yani kuzeydoğu yönünde çok daha uzaklara sü-

rüklenme tehlikesi içindeydi. Bu durumda Chat-ham adasına dönüşü daha da uzayacaktı.

Kısacası, birkaç denemeden sonra atmosferin daha dengeli olduğu yüksek katmanlarda durmanın daha avantajlı olduğu görüldü. Bunun üzerine Albatros ortalama üç bin metre yükseldi. Orada sabit durmasa da en azından daha yavaş hareket ediyordu. Dolayısıyla mühendis gündoğumunda bu yükseklikten, konumunu büyük bir titizlikle saptadığı adanın etrafını görebilecekti.

Adada yaşayanların olması durumunda kaçakların yerliler tarafından hoş karşılanıp karşılanmayacağı sorusuna gelecek olursak, Robur bununla ilgilenmiyordu. O yerliler gelip onlara yardım etseler bile bir önemi yoktu. Albatros'un elindeki saldırı araçlarını gördüklerinde korkup kaçışacaklardı. Yani tutsakları yakalamak bir sorun olamazdı. Ve bir kere yakalandılar mı...

“X adasından kaçamazlar!” dedi Robur.

Gece saat bir civarı ön pervane tamir edilmişti. Artık sadece yerine konulması gerekiyordu, bu da bir saatlik çalışma demektir. Yerine konduktan sonra Albatros başını güneybatıya çevirip yola koyulacaktı, ondan sonra da arka pervane sökülecekti.

Bir de tabii o terk edilmiş kamarada yanan fitil vardı! Şimdiden üçte birinden fazlası yanmıştı! Ve o kıvılcım dinamit fişğine giderek yaklaşıyordu!

Elbette ki aeronefin mürettebatı bu kadar meşgul olmasa belki içlerinden biri köşkün içinde başlayan cılız çıtırtıyı işitebilirdi. Belki yanan barutun kokusunu fark edebilirdi. Endişelenir, mühendisi yahut Tom Turner'ı uyarırdı. Patlayıcının

bırakıldığı o sandık aranıp bulunurdu... O muhteşem *Albatros*'u ve içindekileri kurtarmak için hâlâ zaman vardı!

Fakat mürettebat baş tarafta, yani kaçakların köşklerinden yirmi metre uzakta çalışıyordu. Platformun o kısmına gitmelerini gerektirecek hiçbir şey olmadığı gibi tüm dikkatlerini gerektiren bir işi yaparken hiçbir şey dikkatlerini dağıtamazdı.

Robur da oradaydı, marifetli bir makine mühendisi olarak kendi elleriyle çalışıyordu. Acele etse de her şeyin büyük bir özenle yapılması için hiçbir şeyi savsaklamıyordu. Aracının mutlak efendisi olması gerekmiyor muydu? Eğer kaçakları yakalamayı başaramazsa sonunda ülkelerine geri dönerlerdi. Tahkikat yapıldı. O zaman belki X adası da araştırmalardan kaçamayacaktı. Bu da *Albatros* mürettebatının yarattığı o hayatın –o insanüstü, yüce hayatın– sonu olurdu!

O sırada Tom Turner mühendise yaklaştı. Saat biri çeyrek geçiyordu.

“Efendim,” dedi “sanki rüzgâr biraz yavaşladı ve batıya gidiyor.”

“Barometre ne gösteriyor?” diye sordu Robur, gökyüzünün nasıl görüldüğüne baktıktan sonra.

“Neredeyse durağan,” diye yanıtladı muavin. “Fakat bulutlar *Albatros*'un aşağısına iniyor gibi.”

“Gerçekten de öyle Tom Turner. Ve bu durumda deniz yüzeyinde yağmur yağması olası. Fakat biz yağmur bölgesinin üstünde kaldığımız müddetçe bir önemi yok. İşimizi bitirmemize mâni olmaz.”

“Yağmur yağsa da,” diye devam etti Tom Turner, “ince bir yağmur olur –en azından bulutların

şekli öyle düşündürüyor– ve muhtemelen aşağılarda rüzgâr da tamamen sakinleşir.”

“Elbette Tom,” diye yanıtladı Robur. “Yine de tekrardan aşağı inmemek bana daha uygun görünüyor. Hasarlarımızı tamir etmeyi başardıktan sonra keyfimize göre hareket ederiz. İşte, bu kadar!”

Saat ikiyi birkaç dakika geçe işin ilk kısmı bitmişti. Ön pervane tekrardan yerleştirilmiş, pervaneyi hareket ettiren piller çalıştırılmıştı. Hareketi yavaş yavaş hızlanan Albatros burnunu güneybatıya çevirerek ortalama bir hızla Chatham adası istikametine dönmüştü.

“Tom,” dedi Robur, “biz kuzeybatıya sürükleneli yaklaşık iki buçuk saat oldu. Pusulaya baktığımda rüzgârın değişmediğine emin oldum. Yani en fazla bir saatte adanın etrafına ulaşabileceğimizi düşünüyorum.”

“Ben de öyle düşünüyorum efendim,” diye yanıtladı muavin. “Çünkü saniyede on iki metrelik bir hızla ilerliyoruz. Sabah saat üçle dört arası Albatros kalkış noktasına geri dönmüş olacaktır.”

“İyi olur Tom!” diye yanıtladı mühendis. “Oraya gece ulaşıp görülmeden iniş yapmamızda yarar var. Kuzeyde uzaklarda olduğumuzu sanan kaçaklar tetikte olmayacaklardır. Albatros toprak seviyesine geldiğinde de adanın yüksek kayaları ardına saklamaya çalışınız. Sonra da Chatham’da birkaç gün geçirmemiz gerekecek...”

“Onları yakalınız efendim. Bir yerli ordusuna karşı savaşmamız gerekirse de...”

“Savaşınız Tom. Albatros’umuz için savaşınız!”

Bunun üzerine mühendis, yeni emirler bekleyen mürettebatına döndü.

“Dostlarım,” dedi “Zaman dinlenme zamanı değildir. Gün doğana kadar çalışmalıyız.”

Herkes hazırды.

Şimdi de ön pervane için yapılan tamire, arka pervane için yeniden başlamak gerekiyordu. Hasar aynıydı, hasarın sebebi de yine Antarktika kıtasını geçerken yaşanan şiddetli kasırgaydı.

Fakat o pervaneyi içeri alabilmek için aeronefi birkaç dakikalığına durdurmak hatta biraz geriletmek uygun görünmüştü. Robur’un emri üzerine ikinci çarkçı ön pervanenin dönüşünü tersine çevirerek çarkı arkaya getirdi. Yani aeronef, denizci deyimiyle usul usul “siya etmeye” başlamıştı.

Herkes kış tarafa gitmeye hazırlanıyordu ki Tom Turner tuhaf bir koku hissetti.

Koku, kaçakların kamarasından geliyordu; sandığın içinde biriken fitil gazının kokusuydu.

Muavin “Ne?” dedi.

“Ne oldu?” diye sordu Robur.

“Kokuyu almıyor musunuz? Sanki barut yanığı gibi?”

“Gerçekten de öyle Tom!”

“Ve bu koku sondaki köşkten geliyor!”

“Evet... Hatta şu kamaradan...”

“O alçaklar yangın mı çıkardılar?”

“Ya sadece yangın değilse?” diye bağırdı Robur. “Kapıyı kır Tom! Kapıyı kır!”

Fakat muavin kış tarafa doğru daha bir adım atmıştı ki Albatros muazzam bir patlamayla sarsıldı. Köşkler gürültüyle havaya uçtu. Elektrik

akımı aniden kesildiği için ışıklar söndü ve her yer kapkaranlık oldu. Bu sırada süspansiyon pervanelerinin çoğu yamulmuş yahut parçalanmış oldukları için kullanılamaz hale gelse de pruvada bazıları dönmeye devam ediyordu.

Aniden aeronefin gövdesi, hâlâ ön pervaneyi çalıştıran akümülatörlerin bulunduğu birinci köşkün arkasından ayrıldı ve platformun arka kısmı havada tepetaklak oldu.

Neredeyse aynı anda son süspansiyon pervaneleri durdu ve *Albatros* hızla uçuşuma sürüklendi.

Gemi kazazedesi gibi o enkaza tutunan sekiz adam üç bin metreden düşüyordu!

Ayrıca ön pervane diklemesine yerleştirildikten sonra hâlâ çalışmaya devam ettiği için düşüş daha da hızlı olacaktı!

İşte o sırada Robur, tam zamanında sıradışı bir soğukkanlılık göstererek yarı yarıya yerinden ayrılmış köşke kadar kaydı, çalıştırma kolunu yakalayıp pervanenin yönünü değiştirdi; böylece pervane uskur pervanesi olmaktan çıkıp süspansiyon pervanesine dönüşmüştü.

Her ne kadar biraz gecikmeli olsa da yine de düşecekleri kesindi ama en azından yerçekiminin etkisiyle cisimlerin hızı artarak düşmeyecekti. Ve hızla denize sürüklendikleri için her halükârda ölecek olsalar da artık düşüş hızının nefes almayı imkânsız kıldığı havanın ortasında oksijen yetersizliğinden ölmeyeceklerdi.

Patlamadan en fazla seksen saniye sonra *Albatros*'tan geriye kalan her şey dalgaların içine gömülmüştü.

Robur köşke kadar kaydı.

İki ay geri,
dokuz ay ileri.

Birkaç hafta önce 13 Haziran günü, yani Weldon Esntitüsünün o fırtınalı tartışmalara teslim olduğu toplantının ertesi günü; siyah ya da beyaz tüm Philadelphia halkının her kesiminde fark edilmesi kolay, tarifi güç bir duygu hâkimdi.

Daha sabahın ilk saatlerinde tüm konuşmalar sadece bir önceki günün beklenmedik ve utanç verici olayıyla ilgiliydi. Kendine mühendis diyen davetsiz bir misafir; o tuhaf Robur ismini –Fatih Robur!– taşımaya kendinde hak gören bir mühendis; kökeni bilinmeyen, ulusu belirsiz olan bir şahıs; birdenbire toplantı salonunda belirmiş, baloncuları aşağılamış, aerostat pilotlarının namusuna kara çalmış, havadan daha ağır araçların güzelliklerini övmüş, korkunç bir patırtının ortasında yuhalanmış, rakiplerine tehditler savurmuştu. Sonunda silah patlamaları içinde kürsüyü terk ettikten sonra ortadan kaybolmuş ve her türlü aramaya rağmen hiçbir iz bulunamamıştı.

Elbette tüm bunlar her ağzı konuşturmaya, her hayal gücünü çalıştırmaya yeterdi. Bu tip şeyler ne Philadelphia’da ne de Amerika Birleşik Devletleri’nin diğer otuz altı eyaletinde, daha

doğrusu ne Yeni Dünya'da ne Eski Dünya'da asla kaçınılmazdı.

Fakat 13 Haziran akşamı başkanın da sekreterin de evlerine dönmediği fark edildiğinde bu telaşın ne kadar arttığını bir düşünün. Bu insanlar saygın ve akli başında kişilerdi. Bir gün önce sessiz sakin evlerine dönmekten başka bir şey düşünmeyen birer vatandaş olarak evlerine döndüklerinde ekşimiş bir suratla karşılaşmayacak birer bekar olarak toplantı odasından ayrılmışlardı. Ortadan kaybolmaları tesadüf olabilir miydi? Hayır, en azından böyle olduğunu düşündürebiyecek hiçbir şey söylememişlerdi. Hatta bir sonraki gün için geçen akşam yaşanan olayların tartışılacağı bir toplantı olabilir diye, biri başkan olarak diğeri de sekreter olarak kulübün ofisine gitmeye karar vermişlerdi.

Ve Pennsylvania eyaletinde kaybolan sadece bu iki saygıdeğer şahıs değildi, uşak Frycollin'den de haber yoktu. Efendisi gibi o da bulunamıyordu. Toussaint Louverture'den, Soulouque ve Dessaline'den bu yana hiçbir zenci adından bu kadar söz ettirmemişti. Hem Philadelphialı hizmetçi meslektaşları arasında hem de bu güzel Amerika ülkesinde herhangi bir ayrıksılığın ortaya çıkarmaya yettiği tüm o tuhaf tiplerin arasında önemli bir yere sahip olacaktı.

Ertesi gün yeni bir şey yoktu. Ne o iki arkadaş ne de Frycollin ortaya çıkmıştı. Ciddi bir endişe hâkimdi. Huzursuzluklar başlamıştı. Çok sayıda insan yeni bir gelişme var mı diye Post and Telegraph ofislerine akın etmişti.

Hâlâ hiçbir şey yoktu.

Bununla beraber Weldon Enstitüsünden çıktıkları, yüksek sesle konuştukları, onları bekleyen Frycollin'i alıp Walnut sokağına indiklerini ve Fairmont Parkına kadar gittikleri görülmüştü.

Hatta vejetaryen Jem Cip başkanın sağ elini sıkıp "Yarın görüşürüz!" demişti.

Kumaş şekeri üreticisi William T. Forbes da Phil Evans'la samimi bir şekilde el sıkışırken Phil Evans ona iki kez "Görüşürüz!" demişti.

Prudent Amca'ya en saf arkadaşlık bağlarıyla bağlı olan Bayan Doll ile Bayan Mat Forbes bu kaybolma olayını atlatamıyorlardı ve kayıplardan haber alabilmek için her zamankinden daha fazla konuşuyorlardı.

Üç gün, dört gün, beş gün, altı gün derken bir hafta; sonra da iki hafta geçti... Kaybolan üç kişi hakkında ipucu verebilecek ne bir kimse ne de bir iz vardı.

Bu sırada tüm mahallede titiz araştırmalar yürütülmüştü... Hiçbir şey yoktu! Limana giden sokaklara bakıldı... Yoktu! Parka, büyük ağaçlıkların ve baltalıkların altına bile bakıldı... Yoktu! Hâlâ hiçbir şey yoktu!

Gelgelelim büyük açıklık alanın üzerindeki otların yakın bir zamanda çiğnendiği fark edilmişti, açıklaması güç bir biçimde ezildiği için şüpheli görünüyordu. Açıklık alanın etrafını çevreleyen ormanın kenarında arbede izleri de tespit edilmişti. Yani gecenin köründe o ıssız parkın ortasında iki arkadaş bir hırsız çetesiyle karşılaşp saldırıya mı uğramıştı?

Arbede izleri tespit edilmişti.

Mümkündü. Keza polis yasalara uygun bir şekilde uzun uzadıya soruşturma yürütmüştü. Schuykill nehrinin altını üstüne getirmiş, nehrin diplerini kazmış, kıyılarındaki ot yığınlarını temizlemişti. Bütün bunlar sonuçsuz kalsa da tamamen vakit kaybı sayılmazdı çünkü zaten

Schuylkill'in zararlı otlarının temizlenmesi gerekiyordu ve bu vesileyle de yapılmış oldu. Pratik insanlardı şu Philadelphia memurları.

Ardından, gazete ilanlarına başvuruldu. Renk ayrımı yapmadan Amerika Birleşik Devletleri'nin hem demokrat hem cumhuriyetçi tüm gazetelerine ilanlar, duyurular, bildiriler yollanmıştı. Siyah ırkın gazetesi olan *Daily Negro*, Frycollin'in son fotoğrafından bir portre yayımlamıştı. Kayıp üç kişiye dair herhangi bir haber verecek kişilere, hatta bulunmalarına yardımcı olacak herhangi bir ipucu bulan herkese ödüller, ikramiyeler vaat edilmişti.

"Beş bin dolar! Beş bin dolar! Hangi vatandaş bulursa..."

Hiçbir şey yoktu. Beş bin dolar Weldon Enstitüsünün kasasında bekliyordu.

"Bulunamadı! Bulunamadı! Bulunamadı! Philadelphialı Prudent Amca ile Phil Evans bulunamadı!"

Başkan ile sekreterin tuhaf bir biçimde kaybolması üzerine kulübün eşi benzeri olmayan bir karmaşaya sürüklendiğini söylemeye gerek yok. İlk olarak kurul, *Go Ahead* isimli balonun yapımıyla ilgili çalışmaları askıya alan acil bir önlem aldı; oysa çalışmalar epey ilerlemişti. Fakat işin esas destekçileri olmadan, bu girişime hem zaman hem de para olarak bir servet bağışlayan o kişiler olmadan o işi nasıl bitirebilirlerdi ki? Bu nedenle beklemek daha uygundu.

Öte yandan yine tam olarak o dönemde, birkaç hafta önce akılları karıştıran o tuhaf olay gündeme gelmişti.

Gerçekten o gizemli nesne atmosferin yüksek katmanlarında birden fazla kez görülmüştü, daha ziyade görülür gibi olmuştu. Elbette kimsenin aklına o nesnenin tuhaf bir biçimde tekrardan ortaya çıkması ile Weldon Enstitüsünün iki üyesinin bir o kadar tuhaf olan kayboluşları arasında bir bağlantı olabileceği gelmiyordu. Esasen bu iki olayı birbiriyle ilişkilendirmek için olağanüstü bir hayal gücüne sahip olmak gerekiyordu.

Adına ister asteroid diyelim ister göktaşı ister gök canavarı, tekrardan ortaya çıktığında boyutları ve biçimi daha iyi değerlendirilebilecek durumdaydı. İlk olarak Kanada'da, Ottawa'dan Québec'e uzanan toprakların üzerinde ve tam olarak iki arkadaşın kaybolmasının ertesi günü belirmişti; daha sonra Uzak Batı'nın düzlükleri üzerinde, büyük Pasifik demiryolundaki bir trenin hızıyla yanışırken görülmüştü.

O günden beri bilim dünyasının şüpheleri sabitti. O cisim tabiat ürünü değildi, "Havadan daha ağır" teorisinin pratiğe geçirilmiş hali olan uçan bir araçtı. Ve bu aeronefin yaratıcısı, sahibi hâlâ kendi kimliğini gizlemek istiyor olsa bile makinesini Uzak Batı'nın topraklarında bu kadar yakından gösterdiğine göre makinesi için aynı şeyi istemiyordu. Makinenin sahip olduğu mekanik güç ve makineyi hareket ettiren motorların yapısı ise bilinmiyordu. Her halükârda şüpheyeye mahal bırakmayan tek şey bu aeronefin olağanüstü bir hareket kapasitesiyle donatılmış olmasıydı. Gerçekten de birkaç gün sonra Çin İmparatorluğunda, ardından Hindistan'ın kuzey kısmında, sonra

da Rusya'nın uçsuz bucaksız bozkırlarının üzerinde fark edilmişti.

Peki kimdi o ne devlet ne de okyanus sınır bilen, dünyanın atmosferini kendi malıymış gibi kullanan cesur makinist? Yönlendirilebilir balon ütopyasını topa tutmak için gelip kendi teorilerini hoyratça Weldon Enstitüsünün yüzüne vuran Robur olabilir miydi?

Bazı açıkgozlü insanların aklına bu fikir gelebilirdi. Fakat –elbette tuhaf bir şeydi– kimse şu bahsi geçen Robur ve Weldon Enstitüsü başkanıyla sekreterinin kayboluşu arasında bir bağlantı olabileceği varsayımını düşünmüyordu.

Kısacası, 6 Temmuz günü saat on ikiye yirmi üç kala Fransa'dan Amerika'ya New York hattı üzerinden bir telgraf gelene dek tüm bunlar bir sır olarak kalmıştı.

Peki ne vardı bu telgrafta? Paris'te bir enfiye kutusu içinde bulunan bir belge vardı, Amerika Birleşik Devletleri'nin az kalsın cenazesini kaldıracağı iki şahsın başına gelenleri anlatan bir belge.

Velhasıl bu adam kaçırma olayının faili, baloncuların teorilerinin başını ezme niyetiyle Philadelphia'ya gelen Mühendis Robur'du. Aeronef Albatros'u uçuran oydu! Üstüne üstlük, misilleme olarak Prudent Amca, Phil Evans ve Frycollin'i de kaçırın oydu! Ve bu şahısları, yeryüzündeki arkadaşları bir şekilde o güçlü araçla savaşabilecek bir makine inşa ederek onları yere indirmeyi başaramadıkları müddetçe sonsuza kadar kayıp saymak gerekiyordu!

Ne büyük telaş ne büyük şaşkınlıktı! Paris'ten gelen telgraf Weldon Enstitüsünün ofisine yazılmıştı. Kulübün üyeleri kısa sürede tanımışlardı. On dakika sonra haber tüm Philadelphia'ya, bir saatten az bir süre içinde de yeni kıtanın sayısız telgraf hattı üzerinden yayılarak tüm Amerika'ya ulaşmıştı. Kimse inanmak istemiyordu ve henüz hiçbir şey kesin değildi. Kimileri bunun kötü bir şakadan aldatmaca olduğunu söylerken kimileri de zevzekçe bir "şarlatanlık" olduğunu söylüyordu. Philadelphia'da bu kadar gizli bir biçimde nasıl adam kaçırılmış olabilirdi? Şu Albatros, nasıl olmuş da Pennsylvania eyaletinin ufuklarında fark edilmeden Fairmont Parkına iniş yapabilmişti?

Pekâlâ, iddialar bunlardı. Şüphecilerin hâlâ şüphe etmeye hakkı vardı. Fakat telgrafın gelişinden yedi gün sonra artık bu hakka sahip olamazlardı. 13 Temmuz günü Fransız posta vapuru *Normandie*, Hudson sularına gelip meşhur enfiye kutusunu getirmişti. Ardından New York demiryolu kutuyu derhal Philadelphia'ya ulaştırmıştı.

Bu enfiye kutusu Weldon Enstitüsü başkanının enfiye kutusuydu. İyi ki o gün Jem Cip güzelce karnını doyurmuştu yoksa kutuyu tanıdığına az kalsın düşüp bayılacaktı. Kaç kez o kutudan bir tutam enfiye almıştı! Bayan Doll ve Bayan Mat da bir gün o evde kalmış cılız parmaklarını içine daldırırız umuduyla sık sık baktıkları o kutuyu tanımıştı! Ardından babaları William T. Forbes, Truk Milnor, Bat T. Fyn ve Weldon Enstitüsünden daha pek çok kişi kutuyu tanımıştı! Kutunun saygıdeğer başkanlarının ellerinde açılıp kapandığı-

nı yüzlerce kez görmüşlerdi. Son olarak bu kutu, ismiyle müsemma bu güzel Philadelphia' şehri sakinleri içinde –ne kadar söylesek azdır– Prudent Amca'nın sahip olduğu tüm arkadaşların birbirlerini kardeş gibi sevdiğinin göstergesiydi.

Bu konuda artık herhangi bir şüphenin gölgesinde kalmak mümkün değildi. Sadece başkanın enfiye kutusu değil, belgenin üzerine yazdığı yazı da şüphecilerin kafa sallamasına izin vermiyordu artık. Artık ağlayıp sızlanmaya, çaresizce ellerini göğse kaldırmaya başlamışlardı. Prudent Amca ile arkadaşı uçan bir araçla götürülmüştü ve üstelik onları kurtarmanın hiçbir yolu yoktu!

En büyük hissedarı Prudent Amca olan Niagara Şelaleleri Şirketi işlerini askıya alıp çağlayanlarını durduracaktı. Walton-Watch Company de yöneticileri Phil Evans'ı kaybettikleri için saat fabrikalarını tasfiye etmeyi düşünüyordu.

Evet! Ortada genel bir yas vardı ve yas kelimesi mübalağa değildi çünkü Amerika'da bile karşılaşılabilen bazı kaçıklar haricinde kimsenin artık o iki saygın yurttaşı bir daha görebileceklerine dair umudu kalmamıştı.

Gelgelelim Paris'ten geçişinin ardından bir daha Albatros'tan bahsedildiği duyulmamıştı. Birkaç saat sonra Roma'da görülmüştü ve hepsi bundan ibaretti.

Aeronefin Avrupa'yı kuzeyden güneye, Akdeniz'i de batıdan doğuya geçerken sahip olduğu

* Philadelphia'nın etimolojik olarak anlamı "Kardeş sevgisi"-dir –çn.

hızı düşünüp şaşmamak gerek. Bu hız sayesinde, hiçbir dürbün onu güzergâhı üzerinde herhangi bir noktada yakalayamamıştı. Bütün rasathaneler çalışanlarına gece gündüz nöbet tutturmuşlardı ama nafile. Fatih Robur'un uçan makinesi o kadar uzağa yahut o kadar yükseğe –onun dediği gibi İkarya'ya– gitmişti ki bir daha izini asla bulamayacaklarını düşünüyorlardı.

Ayrıca eklemek gerek ki Afrika kıyıları üzerinde hızı daha yavaş olsa da belge henüz tanımlanmadığı için aeronefi Cezayir semalarında aramak kimsenin aklına gelmemişti. Elbette ki Timbuktu üzerinde fark edilmişti ama –şayet varsa– bu meşhur şehrin rasathanesinin Avrupa'ya gözlemlerinin sonucunu göndermeye zamanı olmamıştı henüz. Dahomey Kralı ise bir hava aracıyla savaşında yenildiğini itiraf etmektense bakanları dahil halkından yirmi bin kişinin kafasını uçurmayı yeğlerdi. İzzetinefis meselesiydi.

Mühendis Robur daha sonra Atlantik'i geçmişti. Ardından Ateş Topraklarına ve Boynuz burnuna ulaşmıştı. Sonra da biraz kendi iradesi dışında uçsuz bucaksız Güney Kutbu topraklarını geçmişti. Oysa bu Antarktika bölgelerinden gelebilecek hiçbir haber yoktu.

Temmuz geçip gitmişti, hiçbir insan gözü aeronefi ucundan bile gördüğünü iddia edemezdi.

Ağustos bittiğinde Robur'un tutsaklarıyla ilgili endişeler devam ediyordu. Mühendisin tarihte adı geçen en eski makinist İkarus'u örnek alarak pervasızlığının kurbanı olup olmadığı soruluyordu.

Nihayet eylülün ilk yirmi yedi günü bittiğinde hâlâ sonuç yoktu.

Elbette şu dünyada her şeye alışılır. Uzun süre acı çekmekten bıkmak insan doğasına has bir şeydir. İnsan unuttur çünkü unutulması gerekir. Fakat bu kez söylenmesi gerekir ki insanlık bu olayları aklından çıkarmamıştı. Hayır! İlyas peygamber gibi göğe kaldırılan ama İncil'in geri döneceklerine dair hiçbir söz vermediği bu iki beyaz ile bir siyahın kaderine karşı kayıtsız kalmamıştı.

Ve Philadelphia, bu konuda başka herhangi bir yere göre daha hassastı. Bazı şahsi korkular da işin içindeydi. Robur misilleme olsun diye Prudent Amca ile Phil Evans'ı doğdukları topraklardan koparmıştı. Her ne kadar hukuka aykırı bir biçimde de olsa intikamını almıştı kuşkusuz. Peki, tüm bunlar intikamına yetecek miydi? Weldon Enstitüsü başkanıyla sekreterinin diğer arkadaşlarına da aynı şeyi yapmak istemeyecek miydi? Ve kim bu havaların sınırsız güce sahip efendisinin saldırılarından muaf olduğunu söyleyebilirdi?

Öte yandan 28 Eylül günü şehre bir haber yayılmıştı. Prudent Amca ile Phil Evans öğleden sonra, Weldon Enstitüsünün başkanının evinde görülmüşlerdi. Daha da ilginç aklı başında insanlar inanmak istemese de haber doğrudu.

Gelgelelim gerçekleri kabullenmek gerekiyordu. Gördükleri şey o iki kayıp insanın hayali değildi, kanlı canlı oradalardı... Frycollin bile dönmüştü.

Önce kulübün üyeleri, sonra dostları, ardından kalabalıklar Prudent Amca'nın evinin önüne akın

ettiler. İki arkadaşı alkışladılar, tezahüratlar eşliğinde elden ele dolaştırdılar.

Jem Cip oradaydı, pişmiş maruldan öğle yemeğini bırakıp gelmişti; William T. Forbes ve kızları Bayan Doll ile Bayan Mat da oradaydı. Şayet Prudent Amca Mormon olsaydı, o gün ikisiyle de evlenebilirdi lakin Mormon değildi ve olmaya da niyeti yoktu. Truk Milnor, Bat T. Fyn ve kulübün diğer tüm üyeleri de oradaydı. Prudent Amca ile Phil Evans'ın tüm şehri dolaşmalarını gerektiren o binlerce elin arasından nasıl sağ çıktıklarını anlamak mümkün değildi.

Aynı akşam Weldon Enstitüsünün haftalık toplantısının yapılması gerekiyordu. İki arkadaşın da ofislerinde yerlerini almaları bekleniyordu. Başlarına gelenler hakkında henüz hiçbir şey anlatmadıkları için –belki de anlatmalarına fırsat verilmemişti– yolculuk sırasındaki izlenimlerini ayrıntılı olarak anlatacakları umuluyordu.

Aslında bir sebepten ikisi de sessiz kalmışlardı. Uşak Frycollin de sessizdi ki az kalsın türdeşleri onu hezeyan içinde paramparça edeceklerdi.

Ama iki arkadaşın söylemediği yahut söylemek istemediği şey şunlardı:

Temmuzun 27'sini 28'ine bağlayan gece neler olduğunu biliyoruz; Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreterinin cesurca kaçışı, Chatam adasının kayalıklarına ayak bastıkları anda hissettikleri o güçlü duygular, Phil Evans'ın omzuna açılan ateş, halatın kesilmesi ve o sırada uskur pervaneleri olmayan Albatros'un bir yandan yukarılara yükselirken diğer yandan da güneybatıdan esen rüzgârlarla

sürüklenmesi. Albatros'un fenerleri yandığı için bir süreliğine takip edebilmişlerdi, sonra da çok geçmeden Albatros gözden kaybolmuştu.

Artık kaçakların korkacakları hiçbir şey yoktu. Pervaneleri üç-dört saat daha çalışmaz durumda olacağına göre Robur nasıl adaya geri dönebilirdi ki?

O zamana kadar Albatros patlamayla yıkılacağı için denizin üzerinde yüzen bir enkazdan ibaret olacak, üzerinde taşıdıkları ise okyanusun bile geri getiremeyeceği paramparça cesetlere dönüşecekti.

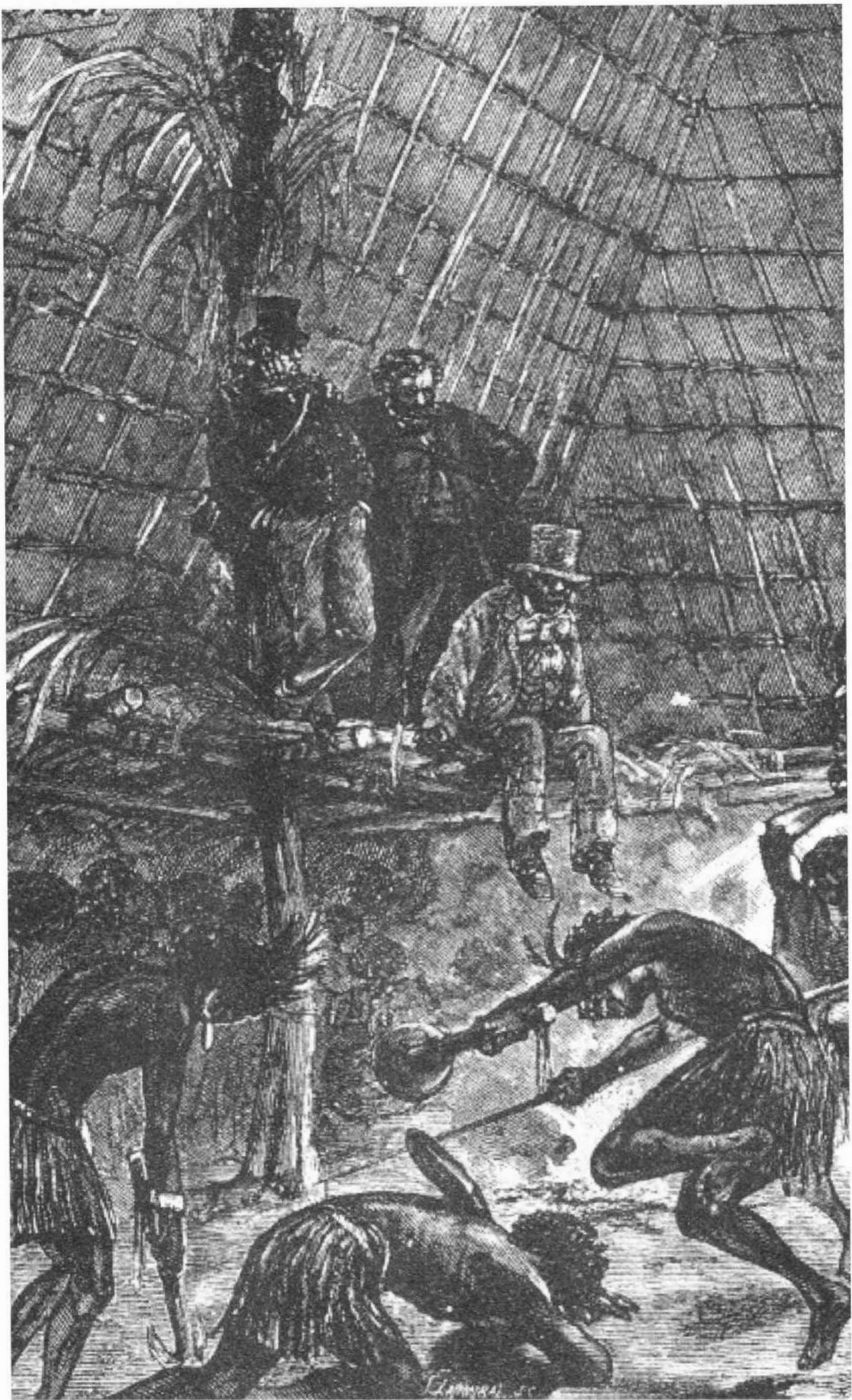
İntikamları, layıkıyla alınmış olacaktı.

Prudent Amca ile Phil Evans meşru müdafaa durumunda olduklarını düşündükleri için pişmanlık duymuyorlardı.

Phil Evans Albatros'tan gelen mermiyle birazcık yaralanmıştı. Ardından üçü birlikte yerlilerle karşılaşma umuduyla kıyıdan çıkmaya koyuldular.

Umutları gerçekleşmişti. Balıkçılıkla geçinen elli kadar yerli, Chatham'ın batı kıyısında yaşıyordu. Aeronefin adaya iniş yaptığını görmüşlerdi. Kaçakları doğaüstü varlıklara layık bir şekilde ağırladılar. Onlara neredeyse tapındılar, en konforlu evlere yerleştirdiler. Frycollin'in eline siyahların tanrısı sayılacağı böyle bir fırsat bir daha asla geçmezdi.

Tahmin ettikleri gibi Prudent Amca ile Phil Evans aeronefin geri geldiğini görmediler. Buradan şu sonuca vardılar: Atmosferin yüksek bir bölgesinde felaket gerçekleşmiş olmalıydı. Artık kimse ne Mühendis Robur'dan ne de o olağanüstü makineden bahsediyordu.

Onlan en konforlu evlere yerleştirdiler.

Şimdi ise Amerika'ya dönmenin fırsatını kol-lamaları gerekiyordu. Oysa Chatham adası gemi-cilerin pek ziyaret ettiği bir yer değildi. Koca bir ağustos ayı bu şekilde geçti, kaçaklar bir hapisha-neden diğerine mi geçtik diye kendilerine soru-yordu. Gerçi Frycollin havadaki hapishaneye göre daha iyi uyum sağlamıştı buraya.

Nihayet 3 Eylül günü bir gemi Chatham adasın-dan tatlı su depolamaya gelmişti. Philadelphia'dan kaçınıldıkları sırada Prudent Amca'nın üzerinde birkaç bin dolar olduğunu hatırlıyorsunuzdur. Amerika'ya dönmek için fazla fazla yeterdi bu para. Onları tanı yerine koyup en saygın gösteri-leri esirgemeyen yerlilere teşekkür ettikten sonra Prudent Amca, Phil Evans ve Frycollin Auckland'a gitmek üzere gemiye bindiler. Başlarına gelenlere dair hiçbir şey anlatmadılar ve iki gün içinde Yeni Zelanda'nın başkentine ulaştılar.

Orada bir Pasifik posta vapuru onları yolcu olarak aldı ve Albatros'tan kurtulan bu insanlar 20 Eylül günü, yolculukların en keyiflisinin ardın-dan San Francisco'ya ayak basmışlardı. Ne kim olduklarına ne de nereden geldiklerine dair bir şey söylemişlerdi, yolculuk için iyi bir ücret öde-dikleri için zaten hiçbir Amerikalı kaptan onlara soru sormazdı.

San Francisco'da Prudent Amca, arkadaşı ve Uşak Frycollin, büyük Pasifik demiryolunda ilk tre-ne bindiler. 27'sinde Philadelphia'ya varmışlardı.

İşte, kaçakların firarından ve Chatham adasın-dan ayrılmalarından sonra başlarına gelenlerin kısa bir özeti. Böylece aynı akşam başkanla sekre-

ter olağanüstü bir kalabalığın ortasında Weldon Enstitüsündeki yerlerini alabilmişlerdi.

Gelgelelim daha önce hiçbiri bu kadar sakin olmamıştı. Görenler o malum 12 Haziran toplantısından sonra başlarına anormal hiçbir şey gelmemiş sanabilirdi. O üç buçuk ay hiç yaşanmamış gibiydi!

Yüzlerinde herhangi bir duygu belirtisi göstermeden dinledikleri ilk tezahüratların ardından Prudent Amca şapkasını takıp konuşmaya başladı.

“Saygıdeğer yurttaşlar,” dedi, “toplantı başlamıştır.”

Haklı olarak çılgıncasına alkışlamışlardı. Çünkü bu toplantının başlaması olağanüstü değilse bile en azından toplantıyı başlatanın Prudent Amca ve yardımcısı Phil Evans olması olağanüstüydü.

Başkan, coşkunun azalarak bağırış ve alkışlarla devam etmesine izin verdi. Ardından tekrar sözü aldı:

“Son toplantımızda, beyler, balonumuz Go Ahead için ön pervane savunucuları ile arka pervane savunucuları arasındaki tartışma (Dinleyin, dinleyin) epey şiddetliydi (şaşkınlık belirtileri). Biz ise öncülerle arkacıları uzlaştırmanın bir yolunu bulduk, bu yol da sepetin her bir ucuna birer pervane yerleştirmektir!” (Büsbütün şaşkınlığa uğrayarak sessizliğe gömülürler.)

Bu kadardı.

Evet, bu kadardı! Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreterinin kaçırılışına dair tek bir kelime yoktu! Albatros’a ya da Mühendis Robur’a dair tek bir kelime yoktu! Yolculuğa dair tek bir kelime

yoktu! Tutsakların nasıl kaçabildiklerine dair tek bir kelime yoktu! Son olarak aeronefin başına neler geldiğine dair de tek bir kelime yoktu; hâlâ havada dolanıyor mu, kulübün diğer üyelerinin yeni bir misillemeden korkması gerekiyor muydu, tek bir kelime yoktu!

Elbette ki tüm bu baloncular Prudent Amca ile Phil Evans'ı sorgulamak istemiyor değildi ama bu kadar ciddi, ketum görünüyorsa bu tutumlarına saygı duymak uygun düşerdi. Konuşmalarının zamanı geldiğini düşündüklerinde konuşacaklardı ve insanlar da onları dinlemekten onur duyacaktı.

Neticede belki de bu gizemin içinde hâlâ ortaya çıkabilecek birtakım sırlar olabilirdi.

Ve Prudent Amca o zamana dek Weldon Enstitüsü toplantılarında görülmedik türden bir sessizliğin ortasında sözü tekrardan alarak, "Beyler, bundan sonra bize düşen tek şey; gökyüzünün fatihi olacak aerostat *Go Ahead*'in yapımını bitirmektir. Toplantı bitmiştir."

Albatros'un bitmeyen
hikâyesinin sonu.

Ertesi yıl, Prudent Amca ile Phil Evans'ın beklenmedik dönüşlerinden yedi ay sonra 29 Nisan günü Philadelphia coşku içindeydi. Bu kez siyasi bir durum değildi. Ne seçimler ne de mitinglerdi söz konusu olan. Weldon Enstitüsünün çabalarıyla tamamlanan aerostat *Go Ahead* sonunda tabiatının gerektirdiğini yerine getirecekti.

Pilotu, bu hikâyenin başında adı geçen meşhur Harry W. Tinder olacaktı; bir de yardımcı bir pilot vardı.

Yolcuları ise Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreteri olacaktı. Bu şerefe layık değiller miydi? “Havadan daha ağır” prensibine dayalı her türlü aracı protesto etmeye hakları yok muydu?

Öte yandan yedi ayın ardından hâlâ başlarına gelenleri anlatmamışlardı. Frycollin bile içinde biraz anlatma isteği olsa bile ne Mühendis Robur'a ne de o olağanüstü makinesine dair bir şey demişti. Elbette dik kafalı baloncular oldukları için Prudent Amca da Phil Evans da aeronef ya da herhangi bir uçan araç hakkında soru sorulmasını istemiyordu. Her ne kadar *Go Ahead* hava taşımacılığı makineleri arasında ilk sırada yer almayacak olsa bile tayyarecilerin hiçbir icadını kabul etmek

istemiyorlardı. Hâlâ asıl atmosfer aracının aerostat olduğuna, geleceğin sadece ona ait olduğuna inanmak istiyor ve inanıyorlardı.

Zaten onlara göre son derece meşru olan korkunç intikamlarını aldıkları aeronef artık yoktu. İçinde bulunan hiç kimse sağ çıkmış olamazdı. Albatros gizemi Pasifik'in derinliklerine gömülmüştü.

Mühendis Robur'un o engin okyanusun ortasında bir adada inzivaya çekilmiş olabileceği düşüncesi ise bir varsayımdan ibaretti. Her halükârda iki arkadaş, bu konuda araştırma yapılmasının uygun olup olmayacağına daha sonra karar vermeyi istiyorlardı.

Nihayet Weldon Enstitüsünün uzun zamandır özenle hazırlandığı o büyük deney gerçekleştirilecekti. *Go Ahead*, o döneme kadar aerostat sanatında icat edilmiş olanlardan türünün en mükemmeliydi; gemi sanatında *Inflexible* ile *Formidable* neyse *Go Ahead* de oydu.

Go Ahead, bir aerostatın sahip olması gereken tüm özelliklere sahipti. Hacmi, bir balonun ulaşabileceği en uç noktalara ulaşmasını sağlıyordu; sızdırmazlığı sayesinde atmosferde sınırsızca kalabiliyordu; dayanıklılığı sayesinde gaz genişlemesine de yağmur ve rüzgâra da karşı gelebiliyordu; kapasitesi sayesinde yukarı çıkabilecek kadar büyük bir yükseliş gücüne sahipti; tüm bu teçhizatın yanında bir de pervanelerine o zamana kadar ulaşılan hareket gücünden daha yüksek bir güç verecek elektrikli bir makinesi mevcuttu. Yatay hareketini kolaylaştıracak şekilde uzun bir şekle sahipti. Kaptan Krebs ve Renard'ın balonlarının

platformunu andıran sepetinde alet, halat, çapa, kılavuz halatı gibi içeridekilere gereken her türlü araç gereç, ayrıca mekanik gücünü teşkil eden araçlar, piller ve akümülatörler bulunuyordu. Ön tarafında bir pervane, arka tarafında ise bir pervane ve bir dümenle donatılmıştı. Fakat muhtemelen *Go Ahead*'in makinelerinin randımanı *Albatros*'unkilerin yanında epey düşüktü.

Go Ahead şişirildikten sonra Fairmont Parkına, tam olarak aeronefin birkaç saat beklediği yere götürüldü.

Yükseliş gücünün tüm gaz maddelerin arasından en hafifleriyle sağlandığını söylemeye gerek yok. Aydınlatma gazının metreküp başına sadece yedi yüz gramlık gücü vardı, bu da ortam havasıyla yetersiz bir denge kırılması oluştuyordu. Lakin hidrojenin bin yüz gram kadar bir yükseliş gücü vardır. Meşhur Henry Giffard'ın yöntemlerine göre özel araçlar içinde hazırlanan bu saf hidrojen, koca balonu dolduruyordu. Yani, *Go Ahead*'in kapasitesi kırk bin metreküp olduğu için içindeki gazın yükseliş gücü kırk bin çarpı bin yüzden kırk dört bin kilograma eşitti.

O 29 Nisan sabahında her şey hazırды. Saat on birden sonra dev aerostat toprağa birkaç fit uzakta, havaya yükselmeye hazır halde salınıyordu.

Hava bu önemli deney için muhteşemdi ve kasten yapılmış gibi duruyordu. Belki rüzgâr biraz daha güçlü olsa daha iyiydi, sonuçlar daha inandırıcı olurdu. Gerçekten de kimse sakın bir havada bir balonun yönlendirilebileceğinden şüphe etmezdi, fakat hareketli bir atmosfer daha

başka bir şeydi; deneylerin bu koşullarda yapılması gerekirdi.

Sonuç olarak ne bir rüzgâr vardı ne de rüzgârın emaresi. O gün, sıradışı bir biçimde Kuzey Amerika'nın bitmeyen rezervlerinin Batı Avrupa'ya yollayacağı bir tane fırtınası yoktu ve bir balon deneyi için bundan daha güzel bir gün seçilemezdi.

Fairmont Parkında toplanan uçsuz bucaksız kalabalıktan; tüm çevre eyaletlerden meraklıları Pennsylvania'nın başkentine getiren sayısız tren-den; patronların, çalışanların, işçilerin, erkeklerin, kadınların, yaşlıların, çocukların, Kongre üyelerinin, ordu temsilcilerinin, eyalet başkanlarının, gazete muhabirlerinin, siyah ve beyaz yerlilerin o büyük açıklık alanda yığılarak bu gösteriye tanıklık etmeleri için endüstriyel ve ticarî hayatın askıya alınmasından bahsetmeye gerek var mı? Bu halkın gürültülü coşkusu, o tarifi mümkün olmayan duyguları, kitleleri meraklandırıp heyecanlandıran o ani hareketleri anlatmaya gerek var mı? Prudent Amca ile Phil Evans, Amerikan bayraklarıyla donatılmış aerostatın altında, platforma çıktıkları sırada havai fişek patlaması gibi her yerden yankılanan sevinç çığlıklarını saymaya gerek var mı? Son olarak meraklıların çoğunun *Go Ahead*'i görmeye değil, Eski Dünya'nın Yeni Dünya'dan kıskandığı o iki olağanüstü adamı seyretmeye geldiklerini itiraf etmeye gerek var mı?

Peki neden üç değil de iki kişiydiler? Frycollin neden yoktu? Çünkü Frycollin Albatros seferinin şöhretine yeteceğini düşünüyordu. Efendisine eşlik etmenin onurunu reddetmişti. Bu nedenle de

Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreterini karşılayan o çılgınca alkışlarda onun hiçbir payı yoktu.

Meşhur derneğin tüm üyelerinin açıklığın ortasında ipler ve direklerden oluşan duvarların arkasında kendilerine ayrılan yerlerde eksiksiz bulunduğunu söylemeye lüzum yok. Truk Milnor, Bat T. Fyn, iki koluna kızları Bayan Doll ile Bayan Mat'ı takmış William T. Forbes oradaydı. Hiçbir şeyin “havadan daha hafif” taraftarlarını asla ayıramayacağını göstermek için hepsi bizzat gelmişti.

Saat on biri yirmi geçe bir top atışıyla son hazırlıkların tamamlandığı bildirildi.

Go Ahead yola çıkmak için sadece bir işareti bekliyordu. Saat on biri yirmi beş geçe ikinci bir top atışının sesi duyuldu.

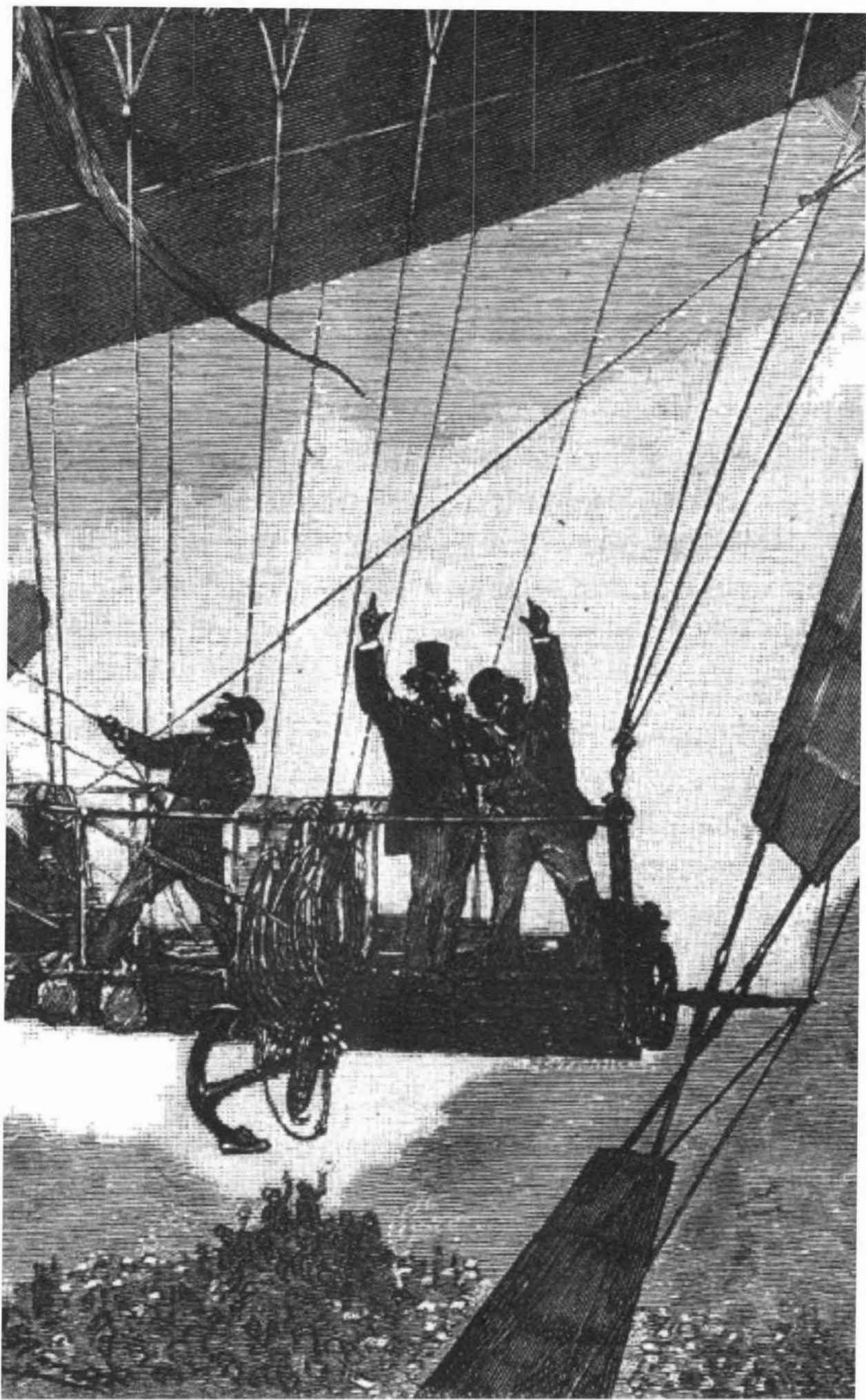
Ağ iplerine bağlı *Go Ahead* açıklık alanın üzerinde bir on beş metre kadar yükseldi. Böylece, platform o coşkulu kalabalığın üzerinde duruyordu. Ön tarafta dikilen Prudent Amca ile Phil Evans sol ellerini göğüslerinin üzerine koydu, izleyicilerden kalpten etkilendikleri anlamına geliyordu. Sonra da sağ ellerini başlarının üzerine kaldırdılar, bu da o güne kadar bilinen en büyük balonun nihayet dünya üstü alanları ele geçireceğine işaret ediyordu.

Bunun üzerine yüz binlerce el yüz binlerce göğsün üzerine kondu, diğer yüz binlerce el de gökyüzüne kaldırıldı.

Saat on bir buçukta üçüncü bir top atışı yapıldı.

Prudent Amca “Hepsini fora edin!” diye bağırarak o kutsal sözcükleri dile getirdi.

Ve *Go Ahead* –aerostat tabirlerinin o kutsal değişimiyle– “görkemle” yükseldi.

Go Ahead görkemle yükseldi.

Gerçekten de görkemli bir gösteriydi! Az önce şantiyeden çıkmış bir gemiye benziyordu. Zaten bir nevi göğün denizine açılan bir gemi değil miydi?

Go Ahead dikey bir çizgiyi izleyerek yukarı çıktı – atmosferin kesinlikle sakin olduğunu kanıtlıyordu – ardından, iki yüz elli metrelik bir irtifada durdu.

Orada, yatay hareket manevraları yapmaya başladı. İki pervane tarafından hareket ettirilen *Go Ahead* saniyede on iki metrelik bir hızla güneşin önüne kadar geldi. Sıvı katmanların ortasındaki bir Kuzey Pasifik gerçek balinasıyla aynı hıza sahipti. Onu bu kuzey denizi deviyle kıyaslamak yanlış olmazdı, keza şekli de o koca balinanın şekline benziyordu.

Marifetli pilotlara yeni bir tezahürat dalgası başlamıştı.

Ardından *Go Ahead*, dümencinin dümeni çevirmesiyle türlü türlü dairesel, çapraz, doğrusal hareketler yapmaya koyuldu. Dar bir çemberin içinde döndü, ileri gitti, geri geldi; böylece balonların yönlendirilebileceğine karşı çıkanları ikna ediyordu. Tabii, hâlâ varsalar! Hâlâ olsalardı, linç edilirlerdi.

Peki bu muhteşem deneyde neden rüzgâr yoktu? Can sıkıcı bir durumdu. O zaman *Go Ahead*'in hiç tereddüt etmeden kâh rüzgâr yönünde giden bir yelkenli gibi yön değiştirerek kâh buharlı bir gemi gibi hava akımlarına karşı giderek yapacağı tüm hareketleri görebilirlerdi.

O esnada aerostat havada birkaç yüz metre yükseldi.

Manevra anlaşılmıştı. Prudent Amca ile arkadaşları, deneyi tamamlamak için daha yüksek böl-

gelerde bir hava akımı bulmaya çalışacaklardı. Balıkların yüzgeç keselerine benzeyen ve içine pompa yardımıyla bir miktar hava sokulabilen iç balon sistemi dikey olarak hareket etmesini sağlıyordu. Ne yükselmek için safra atmaya ne de alçalmak için gaz boşaltmaya ihtiyaç duyarak, atmosferde pilotun keyfine göre alçalıp yükselebiliyordu. Bununla beraber, hızla inmeye mecbur kalırsa diye üst yarıküresinde bir supabı vardı. Kısacası, zaten bilinen sistemlerin uygulamaya geçmiş haliydi ama en uç mükemmellik seviyesine taşınmıştı.

Go Ahead dikey bir çizgi üzerinde yükseldi. Optik yanılısma sonucu devasa boyutları aşağıdan bakıldığında giderek küçülüyordu. Yukarı bakmaktan boyunları kopan seyirciler için epey merak uyandırıcıydı. Dev balina yavaş yavaş bir domuz balığına, domuz balığı da basit bir dere balığına dönüşmüştü.

Yükselme hareketine devam eden *Go Ahead* dört bin metrelik bir irtifaya ulaştı. Ama hiçbir sis belirtisinin olmadığı o berrak gökyüzünde hâlâ görülebiliyordu.

Gelgelelim, sanki ıraksak iplerle bağlıymış gibi her daim açıklık alanın üzerinde duruyordu. Devasa bir çan atmosferi hapsedmiş de onu hareketten mahrum etmiş gibiydi. Ne o yükseklikte ne de başka bir yükseklikte en ufak bir esinti vardı. Aerostat herhangi bir dirençle karşılaşmadan yükseliyordu, sanki bir cep dürbününün ters ucundan bakılıyormuşçasına uzaklaştıkça küçülüyordu.

Birdenbire kalabalıktan bir bağırıtı koptu ve ardından yüzbinlerce kişi daha bağırdı. Tüm el-

ler ufukta bir noktaya uzanmıştı. O nokta da kuzeybatıydı.

Mavinin derinliklerinde yaklaştıkça büyüyen hareketli bir cisim belirmişti. Havanın yüksek katmanlarında kanat çırpın bir kuş muydu? Yörüngesi atmosferle kesişen bir göktaşı mıydı? Her halükârda muazzam bir hıza sahipti ve çok geçmeden kalabalığın üzerine varacaktı.

Herkesin aklında dalga dalga yayılan bir şüphe tüm parkı dolaşmıştı.

Lakin Go Ahead de bu tuhaf nesneyi görmüş olmalıydı. Bir tehlikenin tehdidi altında olduğunu hissetmişti kuşkusuz çünkü hızı artmıştı ve doğuya ilerliyordu.

Evet! Kalabalık anlamıştı! Bir Weldon Enstitüsü üyesinin zikrettiği bir isim dilden dile dolanıyordu: “Albatros!... Albatros!...”

Gerçekten de Albatros’tu! Robur tekrardan semalarda belirmişti! Devasa bir av kuşu gibi Go Ahead’in üzerine çullanacaktı! Fakat dokuz ay önce patlamayla pervaneleri parçalanan, platformu ikiye ayrılan aeronef paramparça olarak yok olmuştu. Ön uskur pervanesinin dairesel yönünü değiştirerek onu süspansiyon pervanesine çeviren mühendisin olağanüstü soğukkanlılığı olmasaydı, Albatros’un tüm mürettebatı düşüş hızıyla havasızlıktan boğulurdu. Peki, havasızlıktan boğulmaktan kurtulmuş olsalar bile nasıl olmuş da hem mühendis hem de arkadaşları Pasifik’in sularında boğulmamıştı?

Bunun sebebi platform kalıntılarının, uskur pervanesi kanatlarının, köşk duvarlarının, yani

Albatros'tan geriye kalan her şeyin bir enkaz oluş-turmasıydı. Yaralı bir kuş denize düşerse kanatları onu dalgaların üzerinde tutmaya devam eder. Robur ve mürettebatı da birkaç saat boyunca bu enkazın üzerinde durmuştu, ardından okyanus yüzeyinde buldukları kauçuk bir kanoya binmişlerdi.

Ya –insan işlerine Tanrı'nın müdahale ettiğine inananlara göre– Tanrı'nın lütfu ya da –Tanrı lütfuna inanmama güçsüzlüğünde olanlara göre– tesadüf, kazazedelerin yardımına yetişmişti.

Güneşin doğuşundan birkaç saat sonra bir gemi onları fark etmişti. Bu gemi denize bir tekne salmış, sadece Robur ve arkadaşlarını değil aynı zamanda aeronefin kalıntılarını da toplamıştı. Mühendis, gemisinin bir çarpışma sonucu yok olduğunu söylemekle yetinmişti; onlar da gizlediği kimliğine saygı duymuşlardı.

Bu gemi Liverpool'dan *Two Friends* adında üç direkli bir İngiliz gemisiydi. Melbourne'a gidiyordu, birkaç gün sonra da varmıştı.

Avustralya'dalardı ama hâlâ en kısa sürede dönmeleri gereken X adasından uzaktalardı.

Mühendis arka köşkün kalıntıları içinde, kimseden bir şey istemeden dostlarının tüm ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek önemli miktarda para bulmuştu. Melbourne'a varışından kısa süre sonra yüz tonlatoluk iki direkli bir yelkenli satın almıştı, denizciliği de bilen Robur bu sayede X adasına ulaşabilmişti.

O andan itibaren tek bir sabit fikri, tek bir takıntısı vardı: İntikam almak. Ama intikam almak için ikinci bir Albatros yapmak gerekiyordu. Ne de olsa

ikini inşa etmiş biri için kolay bir işti. Eski aeroneften işe yarayabilecek şeyler, pervaneler, motorlar, yelkenliyle birlikte getirdiği tüm kalıntılar kullanıldı. Yeni piller ve yeni akümülatörlerle mekânizma yeniden kuruldu. Özet olarak, sekiz aydan kısa sürede tüm iş bitmiş ve patlamayla yok olan Albatros'un tıpatıp aynısı olan, onun kadar güçlü ve hızlı olan yeni bir Albatros uçmaya hazırды.

Aynı mürettebata sahip olduğunu, bu mürettebatın özel olarak Prudent Amca ile Phil Evans'a, genel olarak da tüm Weldon Enstitüsüne karşı öfkeyle dolu olduğunu söylersek altını çizmeye gerek yok ki durum anlaşılır hale gelir.

Albatros X adasından nisanın daha ilk günlerinde ayrıldı. Bu hava yolculuğu sırasında dünyanın hiçbir noktasından fark edilmeyi istemiyordu. Bu nedenle neredeyse hep bulutların arasından gitti. Kuzey Amerika'ya vardığında Uzak Batı'nın ıssız bir bölgesine iniş yaptı. Orada mühendis, kimliğini sonuna kadar gizleyerek onu epey keyiflendirecek bir şeyi öğrendi: Weldon Enstitüsünün deneyine başlamaya hazır olduğunu, Prudent Amca ile Phil Evans'ın bineceği Go Ahead'in 29 Nisan günü Philadelphia'dan yola çıkacağını öğrenmişti.

Robur ve arkadaşlarının kalbinde yatan o intikam duygusunu tatmin etmek için ne büyük bir fırsattı! Go Ahead'in asla kaçamayacağı korkunç bir intikam olacaktı! İntikamı halkın önünde alınacak, böylece aynı zamanda da aeronefin tüm aerostatlar ve bu türden araçlar üzerindeki üstünlüğü kanıtlanmış olacaktı!

İşte, o gün aeronefin Fairmont Parkı üzerinde yükseklerden uçan akbaba gibi belirmesinin sebebi buydu.

Evet! O şey *Albatros*'tu, daha önce hiç görmemiş olanlar bile kolaylıkla tanıyabilirdi! *Go Ahead* kaçmaya devam ediyordu. Fakat kısa süre sonra yatay olarak asla kurtulamayacağını anlamıştı. Bunun üzerine kurtulmak için dikey yönde kaçmaya çalıştı ama aeronef yolunu kesebileceği için zemine yaklaşarak değil, aeronefin belki de ulaşamayacağı bir bölgeye yukarı yükselerek. Hem cesurca hem de mantıklı bir hareketti.

Gelgelelim *Albatros* da onunla beraber yükselmeye başlamıştı. *Go Ahead*'den ne kadar küçük olursa olsun mızrağıyla deleceği bir balinanın peşine düşmüş bir kılıçbalığı, bir darbeye havaya uçuracağı zırhlının üzerinde dolanan bir torpidobot gibiydi.

Her şey görülüyor, büyük bir endişeyle izleniyordu. Birkaç dakika içinde aerostat beş bin metre yüksekliğe ulaşmıştı.

Albatros da yükselerek onu takip etti. Yanında manevralar yapıyordu. Her bir turda yarıçapı küçülen bir daire içine hapsedmişti. Tek hamleyle o dayanıksız kılıfını delerek onu ortadan kaldırebilirdi. O zaman da Prudent Amca ve arkadaşları korkunç bir şekilde düşerek paramparça olurlardı.

Korkudan suspus olan kalabalık nefesini tutmuş, bu kadar büyük bir yükseklikten birinin düşüşüne bakarken insanın göğsünü sıkıştıran, dizlerinin bağını çözen türden bir dehşetin içine düşmüşlerdi. Bir gök savaşı başlamak üzereydi ve bu savaşta bir gemi savaşındaki gibi kurtulma

şansı yoktu; türünün ilk örneğiymiş ama ilerleme bu dünyanın kuralı olduğuna göre son örneği olmayacaktı elbette. Ve *Go Ahead*'in ortasında Amerikan renkleri varken, *Albatros* Fatih Robur'un yıldızlı ve altın güneşli etamin bayrağını çekmişti.

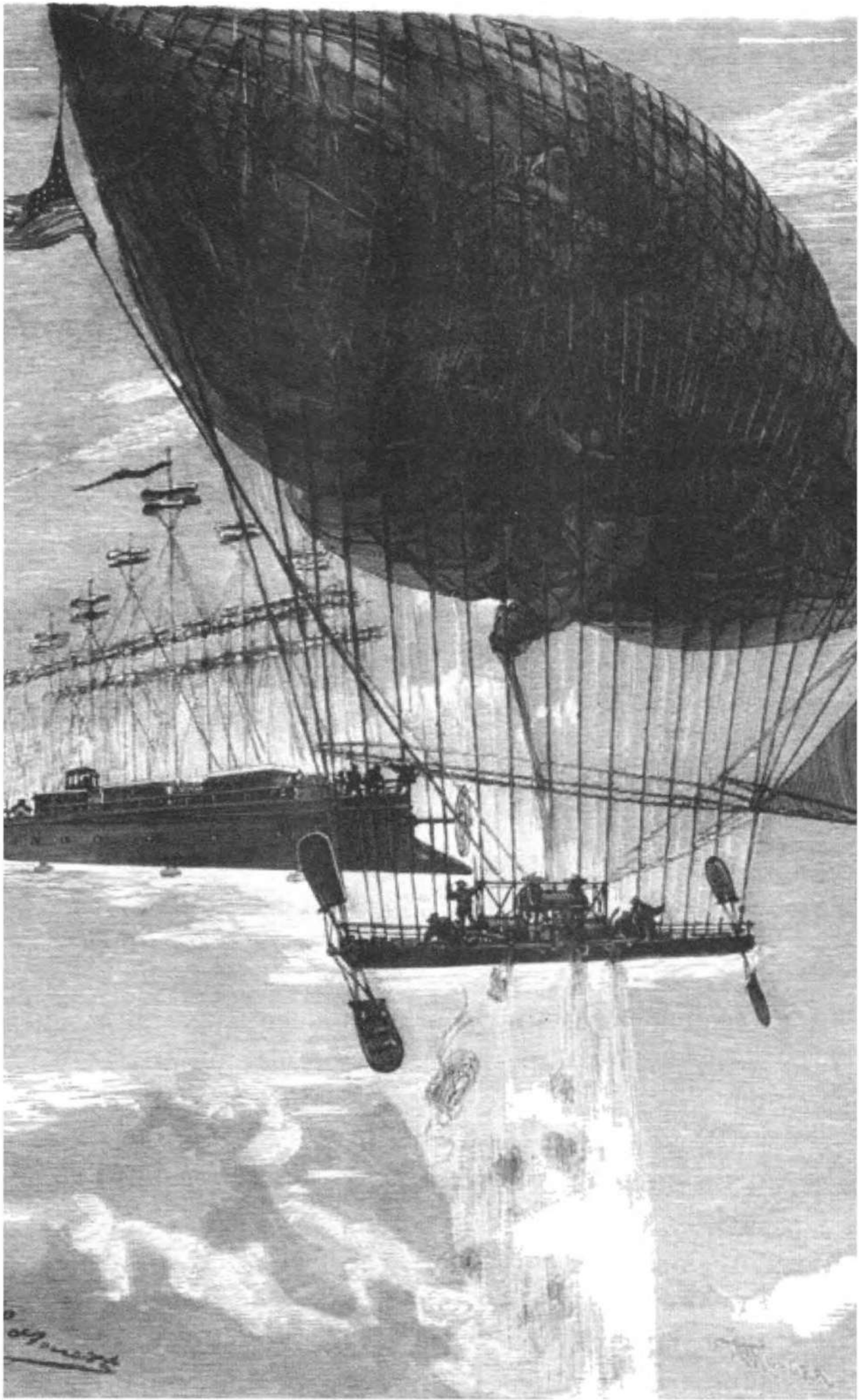
Go Ahead daha da yükseğe çıkararak düşmanın-
dan uzaklaşmayı denemek istiyordu. Safrasından
kurtuldu. Tekrardan bin metre kadar sıçradı. Ar-
tık gökyüzünde bir noktadan ibaretti. Pervanele-
rini maksimumda çalıştırarak onu takip etmeye
devam eden Albatros ise artık görülmez hale gel-
mişti. Aniden, yerden bir dehşet çığlığı yükseldi.
Go Ahead gözle görülür ölçüde büyürken aeronef
de onunla birlikte alçalır halde tekrar ortaya çık-
mıştı. Bu kez düşüyorlardı. Yüksek bölgelerde
fazla genleşen gaz kılıfı yırtmıştı ve havası boşa-
lan balon da hızla düşüyordu.

Fakat süspansiyon pervanelerini yavaşlatan aeronef de eşit hızda alçalıyordu. *Go Ahead* zeminden sadece bin iki yüz metre uzaktayken onu yakaladı ve kenardan kenara yaklaştı.

Robur aerostatın işini bitirmek mi istiyordu? Hayır! Ona yardım etmek, mürettebatını kurtarmak istiyordu!

Ve ustaca bir manevra sayesinde balon pilotuyla yardımcısı aeronefin platformunun üzerine atlayabilmişti!

Peki Prudent Amca ile Phil Evans, Robur'un yardımını, onun tarafından kurtulmayı geri mi çevireceklerdi? Pekâlâ bunu yapabilirlerdi! Fakat mühendisin mürettebatı üzerlerine atıldı ve güç kullanarak onları *Go Ahead*'den *Albatros*'a geçirdi.

Albatros Go Ahead'i yakaladı.

Ardından, tamamen gazı boşalan balon açıklıktaki ağaçların üzerine düşüp dev bir paçavra gibi orada asılı kalırken aeronef kurtulup yerinde kaldı.

Yeryüzünde korkunç bir sessizlik hâkimdi. Sanki her birinin kalbi durmuş gibiydi. Pek çok kişi bu büyük felaketi görmemek için gözlerini kapamıştı.

Şu halde Prudent Amca ile Phil Evans yine Mühendis Robur'un esiri olmuşlardı. Robur onları geri aldığına göre yine onları peşine düşülmesi imkânsız olan göklerde mi sürükleyecekti?

Öyle sanılabilirdi.

Gelgelelim Albatros havaya yükselmek yerine yere alçalıyordu. İniş mi yapmak istiyordu? Öyle düşündükleri için kalabalık açıklık alanın içinde aeronefe yer açmak için uzaklaştı.

Heyecan doruk noktasındaydı.

Albatros toprağa iki metre kala durdu. İşte, o derin sükûnetin ortasında mühendisin sesi duyulmuştu.

“Amerika Birleşik Devletleri yurttaşları,” dedi, “Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreteri yine benim elimde. Onları elimde tutarak yaptığım tek şey intikam hakkımı kullanmaktır. Fakat Albatros'un başarısıyla ruhlarında alevlenen hiddeti gördükten sonra anladım ki akılları henüz havanın fethinin getireceği önemli devrimi anlamaya hazır değil. Prudent Amca ve Phil Evans, özgürsünüz!”

Weldon Enstitüsünün başkanıyla sekreteri, balon pilotu ve yardımcısının yere inmesi için yapmaları gereken tek şey atlamaktı.

Ardından Albatros kısa sürede kalabalığın üzerinde on metre kadar yükseldi.

Robur sözlerine devam ediyordu:

“Amerika Birleşik Devletleri yurttaşları,” dedi, “deneyim tamamlanmıştır ama şu dakikadan itibaren görüşüm şudur ki ilerleme dahil hiçbir şeyi vaktinden önce doğurmamak gerekir. Bilim, ahlakın önüne geçmemelidir. Yapılması lazım gelen şey evrimdir, devrim değil. Kısacası, her şeyi vaktinde yapmak gerekir. Bugün anladım ki çatışan ve bölünmüş çıkarları yenmek için henüz çok erken. Uluslar henüz birleşebilecek kadar olgun değil.

Bu nedenle gidiyorum ve sırrımı kendimle beraber götürüyorum. Fakat insanlık bu sırrı kaybetmeyecek; bu sırrı, ondan faydalanabileceği kadar eğitilmiş ve onu kötüye kullanmayacak kadar akıllı başında olduğu gün elde edecek. Hoşça kalın Amerika Birleşik Devletler yurttaşları, hoşça kalın!”

Ve Albatros yetmiş dört pervanesiyle havayı döverek büyük bir hızla çalışan iki uskur pervanesiyle sürüklenerek doğuda, bu kez hayranlık dolu bir tezahürat fırtınasının ortasında gözden kayboldu.

İki arkadaşın da onların şahsında Weldon Enstitüsünün de gururları epey kınılmıştı, geriye yapılacak tek bir şey kalıyordu: Kalabalık, ani bir fikir değişikliğiyle onları tam o sırada en acı alaylarla selamlamaya hazırlanırken evlerine dönmek.

Peki, yine o soruyu soralım: Kimdi bu Robur? Bunu asla bilemeyecek miydik?

Bugün biliyoruz. Robur, geleceğin belki de yarının bilimidir. Kesinlikle geleceğe aittir.

Peki *Albatros* hâlâ herkesi hayran bırakan atmosfer yolculuğuna devam etmekte midir? Buna hiç kuşku yok. Fatih Robur, söylediği gibi bir gün geri gelecek midir? Evet! Dünyanın toplumsal ve siyasi koşullarını değiştirebilecek bir icadın sırrını açığa çıkarmak için gelecektir.

Havacılığın geleceği aeronefe aittir, aerostata değil.

Havanın fethi de kesinlikle *Albatros*'a aittir!

